

9.11.2022
Eduskunnalle

Kehityspolitiikan tulosraportti 2022

Ulkoministeriö
Utrikesministeriet

Yhteenveto

Poikkeukselliset ajat korostavat kehityspolitiikan merkitystä

Viime vuosina pandemia, konfliktit ja ilmastonmuutos ovat hidastaneet myönteistä kehitystä. Suomen pitkäjänteisellä kehitysyhteistyöllä on kuitenkin saatu aikaan merkittäviä tuloksia, jotka edistävät Suomen ulkopoliittisia tavoitteita.

Tämä tulosraportti esittelee kehityspolitiikan ja -yhteistyön tuloksia vuosilta 2019–2021. Kausi on ollut poikkeuksellinen: koronapandemia, konfliktit, autoritaarisuuden lisääntyminen ja ilmastonmuutos ovat kääntäneet myönteisen kehityksen suuntaa. Äärimmäisessä köyhyydessä elävien osuus kasvoi ensimmäistä kertaa 20 vuoteen. Kriisit ovat paikoin hidastaneet Suomen kehitysyhteistyötä ja jarruttaneet tulosten saavuttamista.

Maailman muutokset ovat korostaneet kehityspolitiikan merkitystä keskeisenä ulko- ja turvallisuuspolitiikan välineenä. Osallistumalla globaalien ongelmien ratkaisuun Suomi vahvistaa myös omaa asemaansa. Kehityspolitiikka on osoittautunut ennakoitavaksi ja kriisinkeskeiseksi ratkaisuksi edistää Suomen tavoitteita maailmalla. Esimerkiksi merkittävä osa Suomen Ukrainaan antamasta tuesta on rahoitettu kehitysyhteistyövaroin.

Raportti osoittaa, että vaikeasta kaudesta huolimatta Suomi on onnistunut saavuttamaan merkittäviä tuloksia omiin arvoihin ja vahvuuksiin pohjautuvalla pitkäjänteisellä yhteistyöllä. Yhdessä kumppaniensa kanssa Suomi on parantanut kehittyvien maiden ihmisten ja yhteiskuntien toiminta- ja kriisinsietokykyä. Arvopohjaisella yhteistyöllä Suomi lujittaa monenvälistä sääntöpohjaista järjestelmää.

Parhaat tulokset syntyvät keskittymällä Suomen omiin vahvuuksiin ja osaamiseen. Suomi on muun muassa sinnikkäästi edistänyt sukupuolten tasa-arvoa niin rahoituksella kuin poliittisella vaikuttamistyöllä. Esimerkiksi Aasian kehityspankin Ventures-rahasto on Suomen vaikuttamistyön tuloksena sitoutunut siihen, että 75 prosenttia sen tekemistä sijoituksista edistää tasa-arvotavoitteita.

Pitkäjänteisestä ja muuttuviin oloihin vastaavasta

kehitysyhteistyöstä hyvä esimerkki on Suomen 1980-luvulla alkanut yhteistyö Nepalissa. Maata ovat kohdanneet niin sisällissota kuin luonnonkatastrofit, mutta niistä huolimatta köyhyys on vähentynyt, lukutaito lisääntynyt ja puhdasta vettä on nyt lähes kaikkien saatavilla. Nepal on merkittävästi rahoittanut yhteisiä ohjelmia, mikä kertoo maan omasta sitoutumisesta tavoitteisiin.

Yhä suurempi osa kehitysyhteistyöstä kohdistuu hauraisiin maihin ja tilanteisiin. Tämä edellyttää yhä tarkempaa riskienhallintaa ja ennakointia sekä kehitysyhteistyön, humanitaarisen avun ja rauhantyön yhteensovittamista. Tuore kehitysyhteistyön riskienhallintapolitiikka vahvistaa ulkoministeriön ja sen yhteistyökumppaneiden käytäntöjä sekä velvoittaa riskienhallinnan kehittämiseen.

Kehitysyhteistyö on keino, ei päämäärä. Raportti muistuttaa, että Suomen tavoitteena on tukea kehittyviä maita niin, että nämä voivat jatkossa itse vastata kansalaistensa hyvinvoinnista ja yhteiskunnan vakaudesta. Suomen tulee monipuolistaa suhteita maihin, jotka ovat nousemassa vähiten kehittyneistä maista alemman keskitulon maiden joukkoon.

Raportti kertoo myös kehitysyhteistyön muutoksesta. Perinteiset Suomen itse hallinnoimat hankkeet ovat vähentyneet ja yhteistyö kansainvälisten järjestöjen, rahoituslaitosten ja EU:n kautta on lisääntynyt. Siksi iso osa raportissa esiteltävistä tuloksista on monenkeskisten toimijoiden tuloksia, joissa Suomi on mukana yhtenä kumppanina.

Uudet toimintatavat, rahoitusmuodot sekä toimintaympäristön muutokset vaativat uudenlaista suunnittelua, vaikuttamistyötä sekä riskienhallintamekanismien jatkuvaa kehittämistä.

Poimintoja vuosien 2019–2021 tuloksista

SUKUPUOLTEN
TASA-ARVO JA
YHDENVERTAISUUS

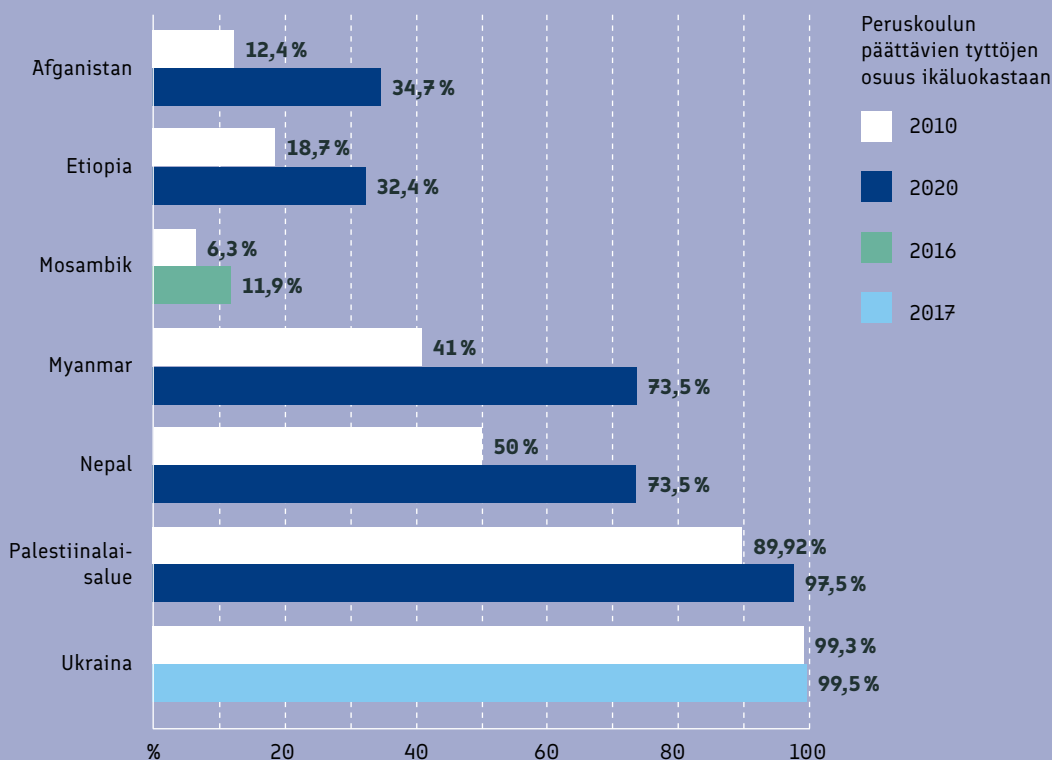
Seksuaalikasvatusta 92 miljoonalle nuorelle

yhteistyössä International Planned Parenthood
Federation -järjestön kanssa

Seksuaalikasvatus vahvistaa naisten ja tyttöjen mahdollisuuksia päättää omasta kehostaan ja tulevaisuudestaan. Tämä lisää koko yhteiskunnan hyvinvointia.

KOULUTUS

YHÄ USEAMPI TYTTÖ KÄY PERUSKOULUN LOPPUUN

Koulutus antaa tytöille mahdollisuuden ammattiin ja parempaan tulevaisuuteen. Tyttöjen koulunkäynti vähentää lapsiavioliittoja ja hyödyttää koko yhteiskuntaa.

LÄHDE: UNESCO

YLI 2 MILJOONAA TYÖPAIKKAA KEHITTYVIIN MAIHIN

1 020 600

Monenkeskinen yhteistyö

847 300

Kehityspankit

4 900

Kahdenvälinen yhteistyö

425 000

naiset 36 %

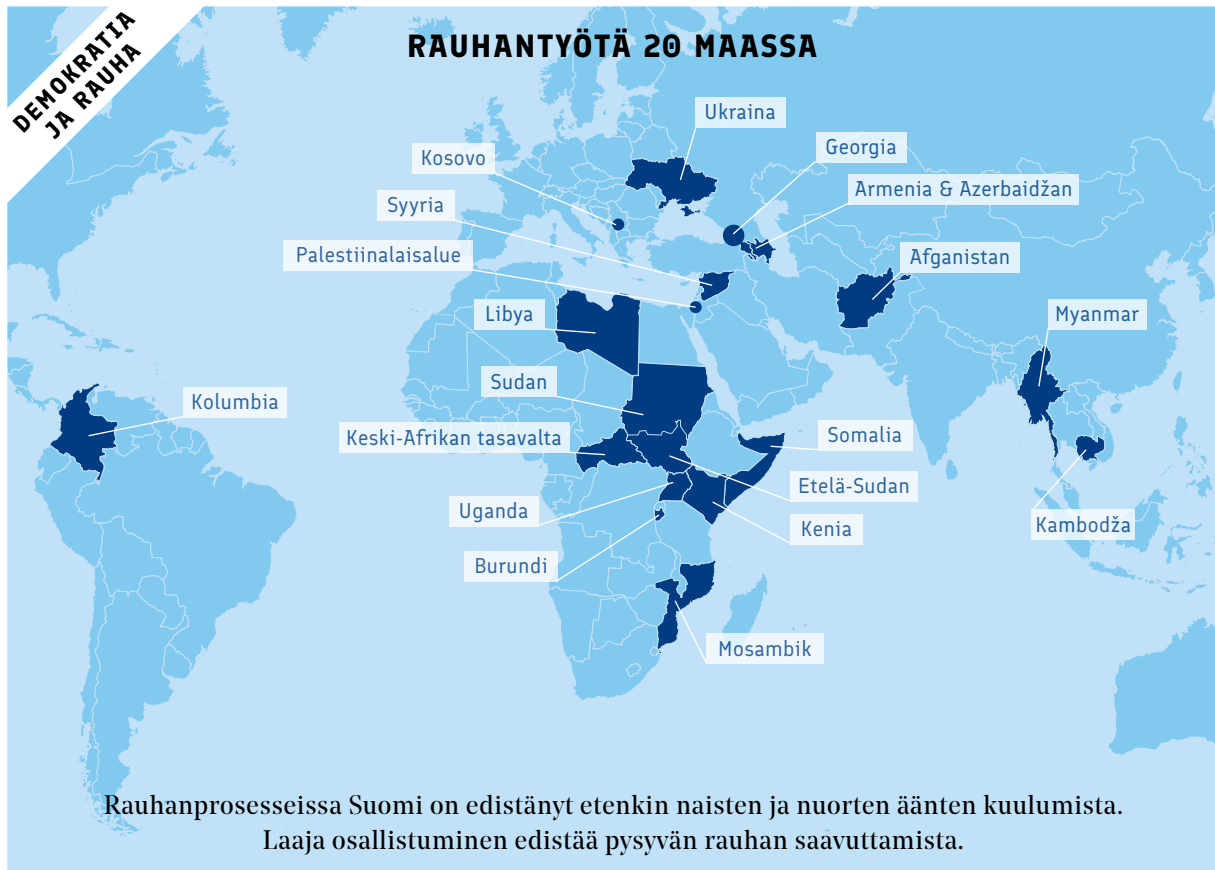
Yksityisen sektorin
rahoitusinstrumentit

84 800

Kansalaisjärjestöjen
kehitysyhteistyö

Ihmisarvoiset työpaikat turvaavat toimeentulon ja mahdollistavat ihmisille elämän omilla asuinseuduillaan. Samalla ne luovat kestäväää talouskehitystä ja vakaita yhteiskuntia.

RAUHANTYÖTÄ 20 MAASSA

Rauhanprosesseissa Suomi on edistänyt etenkin naisten ja nuorten äänten kuulumista. Laaja osallistuminen edistää pysyvän rauhan saavuttamista.

ILMASTONMUUTOS
JA LUONNONVARAT

Parantuneet sää- ja ilmastopalvelut auttavat jopa 500 miljoonaa ihmistä

varautumaan ilmastomuutokseen

Sään ja luonnonkatastrofien parempi ennustaminen turvaa satoja ja pelastaa ihmishenkiä. Sääpalvelut auttavat ihmisiä sopeutumaan ilmastomuutoksen aiheuttamiin sään ääri-ilmiöihin.

HUMANITAARINEN
APU

Hätäapua yli yli 100 miljoonalle ihmiselle 56 maassa YK-järjestöjen kautta.

Humanitaarinen apu pelastaa ihmishenkiä ja vähentää inhimillistä kärsimystä.

Johtopäätökset

1

Kehityspolitiikka ja -rahoitus edistävät Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tavoitteita

2

Pitkäjänteisyys tuo tuloksia ja mahdollistaa suhteiden monipuolistumisen

3

Arvojen ja ihmisoikeuksien oltava kehitysyhteistyön keskiössä

4

Tuloksellinen kehitysyhteistyö edellyttää strategisuutta, mukautumista ja ketteryyttä

5

Kehitysyhteistyön toimeenpanon uudistamista on syytä jatkaa

Esipuhe

Laadukasta koulutusta, uusiutuvaa energiaa, verotuloja kehittyville maille sekä naisten asemaa vahvistavaa lainsäädäntöä. Kehityspolitiikan tulosraportti osoittaa, että Suomen vahvuuksiin ja arvoihin pohjautuvalla pitkäjänteisellä kehityspolitiikalla ja -yhteistyöllä saavutetaan merkittäviä tuloksia ja vaikuttavuutta.

Perustuslain 1. pykälässä säädetään, että Suomi osallistuu kansainväliseen yhteistyöhön rauhan ja ihmisoikeuksien turvaamiseksi sekä yhteiskunnan kehittämiseksi. Kehityspolitiikka on osa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, ja kansainvälisen yhteistyön kautta vaikutamme siihen, mihin suuntaan maailma kehittyy. Oma turvallisuutemme vahvistuu, kun toimimme tasa-arvoisen, oikeudenmukaisen ja kestävästä maailman puolesta. Esimerkiksi merkittävä osa Suomen tuesta Venäjän hyökkäyksen kohteeksi joutuneelle Ukrainalle tulee kehitysyhteistyövaroista.

Edellinen kehityspolitiikan tulosraportti annettiin eduskunnalle vuonna 2018. Maailma on nyt epävakampi ja köyhyys on kääntynyt nousuun ensimmäistä kertaa vuosikymmeniin. Koronapandemia heikensi talouksia, sulki kouluja ja kokonaisia yhteiskuntia sekä maiden välisiä yhteyksiä poikkeuksellisella tavalla. Useat kumppanimaistamme kärsivät uusista tai pidempään jatkuneista konflikteista. Venäjän hyökkäys Ukrainaan on tuonut Eurooppaan sodan, jolla on maailmanlaajuisia vaikutuksia muun muassa ruokaturvaan.

Olemme sopeuttaneet yhteistyötämme nopeasti muuttuvia oloja vastaavaksi. Kriisien kasvattama avun tarve on osoittanut kehitysyhteistyömme painopisteiden tärkeyden, saavutetut tulokset taas toimintatapamme joustavuuden. Olemme jatkaneet kumppanimaiden yhteiskuntien kantokyvyn ja hyvinvoinnin tukemista, mikä auttaa maita saavuttamaan omia tavoitteitaan ja kestämaan kriisejä.

Kriisien keskellä maailma tarvitsee laajoja ratkaisuja ja kykyä tuoda toimijoita yhteen yli perinteisten sektorirajojen. Esimerkiksi

etäopetuksen ja säähavaintojärjestelmien kaltaiset teknologiat ja innovaatiot parantavat mahdollisuuksia kehitysongelmien ratkaisemiseksi. Näissä Suomi on aidosti kokoaan suurempi.

Suomen merkittävin kehityspolitiikan vaikuttamiskanava on EU, jonka kansainvälinen rooli on kasvanut uudistetun ulkosuhde- rahoituksen ja jäsenmaiden tiivistyneen yhteistyön myötä. EU:n rooli on ollut keskeinen muun muassa koronarokotteiden globaalissa jakelussa. Yhteistyö YK-järjestöjen, kehityspankkien, kansalaisjärjestöjen, kumppanimaiden, yksityisen sektorin ja muiden toimijoiden kanssa on yhtä lailla tärkeää. Kaikkien panosta tarvitaan kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamisessa.

Tavoitteita ei saavuteta vain julkisella rahoituksella. Siksi Suomi on raportointikaudella lisännyt merkittävästi yksityisen sektorin yhteistyötä. Samalla luodaan suomalaisille yrityksille investointi- ja kauppamahdollisuuksia.

Pohjoismaisten kehitysministereiden yhteistyö on ollut raportointikaudella poikkeuksellisen tiivistä. Korona antoi alkusysäyksen tiheimmälle tarpeelle keskustella kunkin maan omista ja yhteispohjoismaisista tavoitteista sekä kannoista. Ukrainan tukeminen ja jälleenrakennus sekä globaali keskustelu kehitysyhteistyön vaikuttavuudesta tulevat korostamaan tätä tarvetta myös jatkossa.

Eduskunnan keväällä 2022 hyväksymässä Kehityspolitiikan ylivaalikautisessa selonteossa vahvistetaan Suomen kehityspolitiikan periaatteet, arvot ja tavoitteet. Laajapohjaisesti valmisteltu selonteko muodostaa yhteisen kokonaisnäkemyksen, jonka pohjalta jatkaminen vahvistaa suomalaisen kehitysyhteistyön tuloksellisuutta tulevillakin hallituskausilla.

Helsingissä 9. marraskuuta 2022

Ville Skinnari

Kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri

Ulkoministeriö

Taitto: Jarkko Hyppönen

Paino: Grano Oy, Helsinki, 2022

ISBN 978-952-281-719-8

Sisällysluettelo

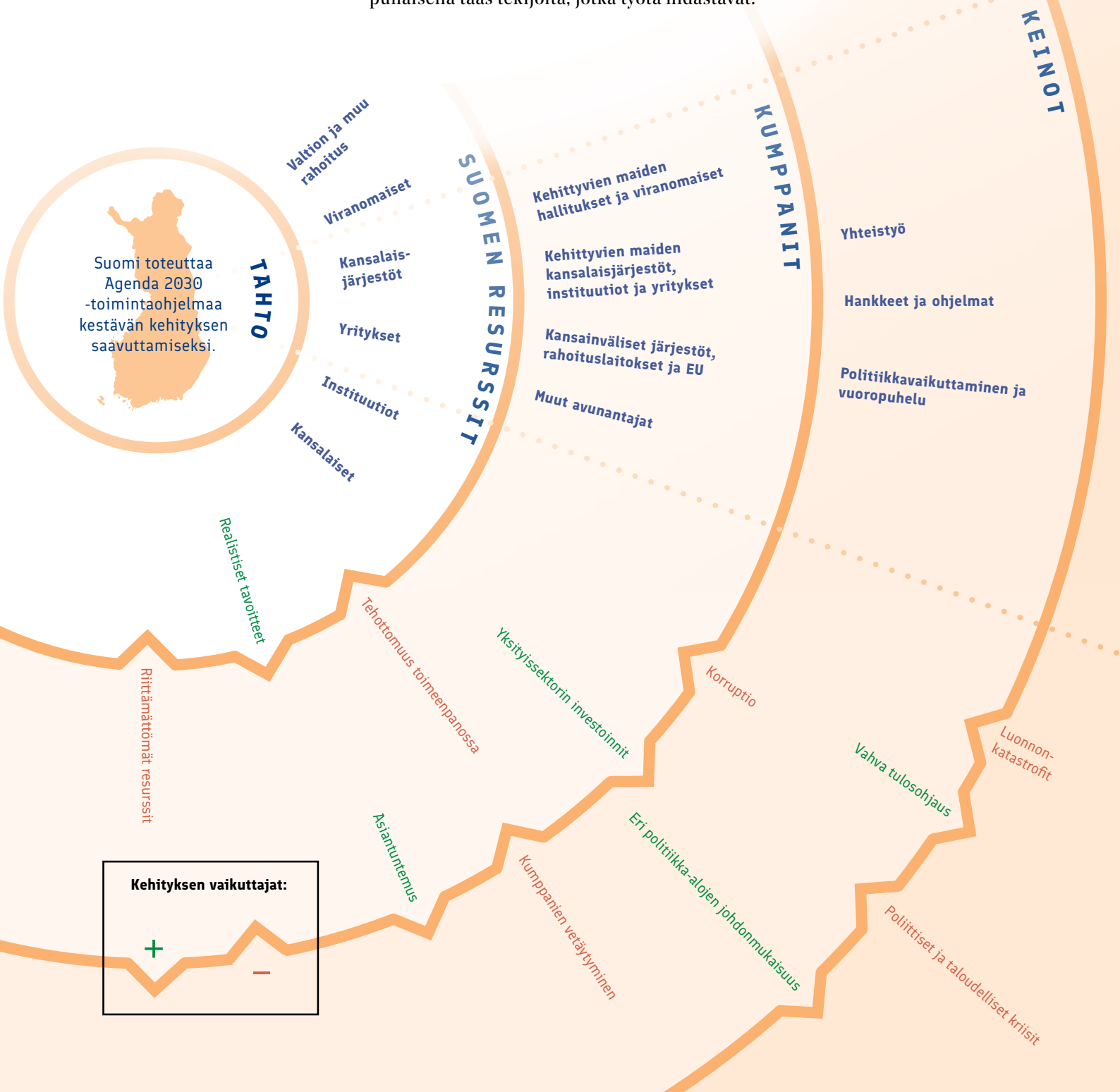
3	Esipuhe	64	3 TOTEUTUS
	Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville Skinnari	66	Arvot ja periaatteet ohjaavat kehitysyhteistyötä
6	Kohti kestävästä kehitystä	68	Lähtökohtina laatu ja tuloksellisuus
8	1 JOHDANTO	70	Kehitysyhteistyön riskienhallinta on entistä tärkeämpää
22	2 TULOKSET	72	Maaohjelmat olleet tuloksellisia myös pandemian aikana
24	Globaali kehitys otti taka-askeleita	74	Merkittäviä muutoksia monenkeskisten järjestöjen kautta
26	Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus	76	Suomi vaikuttaa vahvasti maailmalla EU:n jäsenenä
26	Globaali tilanne	78	Kansalaisyhteiskuntatyö vahvistaa ihmisten osallistumista
28	Seksuaalikasvatusta ja turvallisia synnytyksiä	80	Finanssisijoituksilla suuria päästövähennyksiä kehittyvissä maissa
30	Sukupuolittunutta väkivaltaa vastaan	82	Yksityinen sektori tuo kipeästi kaivattua lisärahoitusta
32	Koulutus	84	Virastojen ja korkeakoulujen välillä tehdään monipuolista yhteistyötä
32	Globaali tilanne	86	Evaluoinnit auttavat parantamaan tuloksia
34	Päteviä opettajia ja toimivia koulujärjestelmiä	88	Kehitysyhteistyön pitkäjänteisyys parantunut
36	Koulutusta heikoimmassa asemassa oleville	90	4 JOHTOPÄÄTÖKSET
38	Talous ja työ	92	Kehityspolitiikka edistää Suomen ulkopolitiikan tavoitteita
40	Globaali tilanne	94	Viitteet
42	Yrityksiä ja työpaikkoja kehittyviin maihin	97	LIITTEET
42	Innovaatioita ja digitalisaatiota	98	1. Kehityspolitiikan sanastoa
44	Vastuullisuuskoulutusta yrityksille	99	2. Raportissa käytetyt lyhenteet
44	Demokratia ja rauha	100	3. Lähdeluettelo
46	Globaali tilanne	104	4. Kestävän kehityksen tavoitteet
48	Demokratiaa ja oikeusvaltiokehitystä	106	5. Kehityspolitiikan painopisteiden tulokartat
49	Rauhanrakennusta	106	6. Metodologiset määritelmät
50	Oikeudenmukaista ja tehokasta verotusta	108	a. Tilastolliset käsitteet
50	Ilmasto ja luonnonvarat	109	b. Ohjeistus kehityspoliittisten painopisteiden, ihmisoikeusperustaisuuden ja hyödynsaajien määrittämiseen liittyen
52	Globaali tilanne		
52	Ilmastokestävää ja vähäpäästöistä kehitystä		
54	Parempaa ravitsemusta ja kestäviä ruoka-järjestelmiä		
55	Energiaomavaraisuutta ja ilmastonmuutoksen hillintää		
56	Vesihuoltoa, käymälöitä ja vesidiplomatiaa		
57	Kestävää metsien käyttöä ja hallintaa		
58	Humanitaarinen apu		
58	Globaali tilanne		
60	Hätäapua myös vammaisille henkilöille		
62	Ruokaa, lääkkeitä ja suojelua sekä hyvää avunantoa		

Kohti kestäväää kehitystä

Suomen kehityspolitiikka tähtää siihen, että yhdessä kumppanien kanssa tehtävä työ tuottaa tuloksia sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä. Perimmäisenä tavoitteena ovat laajat yhteiskunnalliset vaikutukset ja maailmanlaajuinen kestävä kehitys.

Kuvio havainnollistaa polun Suomen poliittisista linjauksista kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamiseen. Vihreällä on tekijöitä, jotka edesauttavat tavoitteiden saavuttamista ja punaisella taas tekijöitä, jotka työtä hidastavat.

KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEET

- 1 EI KÖYHYTTÄ
- 2 EI NÄLKÄÄ
- 3 TERVEYTTÄ JA HYVINVOINTIA
- 4 HYVÄ KOULUTUS
- 5 SUKUPUOLTEN TASA-ARVO
- 6 PUHDAS VESI JA SANITAATIO
- 7 EDULLISTA JA PUHDASTA ENERGIAA
- 8 IHMISSARVOISTA TYÖTÄ JA TALOUSKASVUA
- 9 KESTÄVÄÄ TEOLLISUUTTA, INNOVAATIOITA JA INFRASTRUKTUURIA
- 10 ERIARVOISUUDEN VÄHENTÄMINEN
- 11 KESTÄVÄT KAUPUNGIET JA YHTEISÖT
- 12 VASTUULLISTA KULUTUSTA
- 13 ILMASTOTIEKOKJA
- 14 VEDEHALAINEN ELÄMÄ
- 15 MAANPÄÄLLINEN ELÄMÄ
- 16 RAUHAA, OIKEUKSIA, KUKSISSUUS JA HYVÄTALAINTO
- 17 YHTEISTYÖ JA KUMPPANUUS

LAAJAT YHTEISKUNNALLISET VAIKUTUKSET

Naisten ja tyttöjen oikeudet ja asema ovat vahvistuneet.

Kehittyvien maiden omat taloudet ovat luoneet enemmän työpaikkoja, elinkeinoja ja hyvinvointia.

Laadukas, inklusiivinen ja yhdenvertainen perus- ja toisen asteen koulutus ja elinikäisen oppimisen mahdollisuudet toteutuvat kaikille.

Yhteiskunnat ovat aiempaa demokraattisempia ja paremmin toimivia.

Ruokaturva sekä veden ja energian saatavuus ovat kohentuneet ja luonnonvaroja käytetään kestävämmiin.

Ihmishenkiä on pelastettu, hätää lievitetty ja ihmisarvoa ylläpidetty.

LAAJEMMAT TULOKSET

Sukupuolten tasa-arvo ja yhdenvertaisuus
Koulutetut tytöt ja naiset
Seksuaali- ja lisääntymisterveys
Osallistuminen päätöksentekoon ja talouteen
Vapaus väkivallasta ja hyväksikäytöstä

Talous ja työ
Ihmisarvoinen työ
Vireä yritystoiminta
Vastuullisuutta tukevat kaupan säännöt
Kestävää kehitystä tukevat innovaatiot

Koulutus
Oppimisen laatu ja osaavat opettajat
Oikeus koulutukseen, erityisesti tytöille ja vammaisille henkilöille
Nuorten työelämäosaaminen ja elämäntaidot

Demokratia ja rauha
Demokraattiset poliittiset instituutiot
Tasavertaiset julkiset palvelut
Sananvapaus ja kansalaisyhteiskunta

Ilmasto ja luonnonvarat
Turvallinen ja ravitseva ruoka
Turvallinen vesi, sanitaatio ja hygieniä
Kohtuuhintainen uusiutuva energia
Kestävästi hallitut luonnonvarat

Humanitaarinen apu
Suojaa, ruokaa ja hoitoa
Käynnistyneet palvelut
Kriisistä toipuminen
Suojelu ja ennaltaehkäisy

VÄLITTÖMÄT TULOKSET

Vahvistunut osaaminen
Valmistunut kaivo, liesi, maankäyttösuunnitelma
Hyväksytty laki

Uusi järjestelmä

Parantunut palvelu

Yrityksen syntyminen

Käynnistynyt hätäapu

Kehittyvien maiden oma toiminta

Pandemiat

Hyvä johtajuus

Pääomapako

Kansainvälinen yhteistyö

Sodat ja konfliktit

1

JOHDANTO

Tuloksia myös poikkeuksellisen vaikeina aikoina

Kriisit ovat osoittaneet, että kehitysyhteistyö on
Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan keskeinen väline.
Tulokset syntyvät yhteistyöllä.

Eduskunnan helmikuussa 2022 hyväksymä Kehityspolitiikan ylivaalikautinen selonteko linjaa, että kehityspolitiikka on erottamaton osa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, joka tähtää turvallisuuden ja hyvinvoinnin vahvistamiseen kansainvälisen yhteistyön keinoin. Selontekoa koskevassa mietinnössään eduskunnan ulkoasiainvaliokunta toteaa, että osallistuesaan globaalien ongelmien ratkaisuun Suomi samalla vahvistaa omaa ulkopoliittista ja taloudellista asemaansa ja kansainvälisiä vaikutusmahdollisuuksiaan.

Tämä tulosraportti esittelee kehityspolitiikan ja -yhteistyön tuloksia vuosilta 2019–2021 Suomen valitsemista viidessä painopisteessä sekä humanitaarisessa avussa. Lisäksi raportti kertoo kehityspolitiikan toteutuksesta ja ulkopuolisista arvioista sekä siitä, miten edellisen, vuonna 2018 annetun tulosraportin suosituksiin on vastattu. Raportti vastaa myös eduskunnan kehityspolitiikan ylivaalikautista selontekoa koskeviin havaintoihin.

Suomen kehityspolitiikka ja -yhteistyö vastaa tavoitteisiin ja tuottaa tuloksia. Toimimalla osana pohjoismaista ryhmää ja EU:ta sekä osallistumalla monenkeskiseen yhteistyöhön Suomi vahvistaa kestävä kehitystä globaalisti ja edistää Suomelle keskeisiä arvoja ja tavoitteita. Rahoituksen lisäksi tuloksiin vaikuttavat ohjelmissa luodut innovaatiot, vuoropuhelu ja politiikkavaikuttaminen. Näiden merkitystä on vaikea eritellä, minkä vuoksi raportissa käydään läpi pääasiassa ohjelmien kokonaistuloksia, Suomen rahoitusosuutta erittelemättä.

Toimintaympäristö vaikeutunut

Tulosraportin kattama kausi on ollut monin tavoin poikkeuksellinen. Koronapandemia, konfliktit, autoritaarisuuden

lisääntyminen ja ilmastonmuutos sekä olosuhteiden pakosta aiheutuva muuttoliike ovat kääntäneet kehityksen suuntaa globaalisti ja paikallisesti – myös Euroopassa. Lisäksi kansainvälinen politiikka ja suurvaltakilpailu vaikuttavat myös kehityspolitiikkaan. Esimerkiksi Kiinan kasvanut rooli ja painoarvon lisääntyminen näkyvät yhtä lailla maan läsnäolona kehittyvissä maissa, ehdokkuuksissa YK-järjestöissä, kuin rahoituksessakin.

// Kehitys- yhteistyö on keino, ei päämäärä. //

Kiina myös haastaa nykyistä monenkeskistä järjestelmää omilla kehitys- ja turvallisuusaloitteillaan.

Muutokset ovat korostaneet kehityspolitiikan merkitystä osana Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Kehittyviä maita kohtaavissa kriisitilanteissa merkittävä osa Suomen tuesta rahoitetaan kehitysyhteistyömäärärahoista.

Koronapandemian seurauksena erot rikkaiden ja köyhien maiden välillä sekä maiden sisällä ovat kasvaneet entisestään. Pandemia toi esiin puutteita sekä valtioiden kriisinkestävytydessä että huoltovarmuudessa. Suomi vastasi nopeasti kansainvälisiin tarpeisiin. Vuonna 2021 Suomi lahjoitti COVID-19-rokotteita 15,6 miljoonan euron arvosta COVAX AMC

-mekanismin kautta jaettavaksi sekä tuki mekanisme 15,2 miljoonalla eurolla rokoteliihtouma Gavin kautta.

Meneillään olevia kehitysyhteistyöohjelmia sopeutettiin vastaamaan muuttuneeseen tilanteeseen esimerkiksi opetus- ja vesisektoreilla. Lisäksi Suomi ohjasi varoja humanitaariseen apuun. Kansainvälisen tuen ja solidaarisuuden ansiosta moni kehittyvä maa sai tukea pandemian aiheuttamiin taloudellisiin seurauksiin ja välttyi ajautumasta maksukyvyttömäksi.

Arvopohjaista kehityspolitiikkaa

Kehitysyhteistyö on keino, ei päämäärä. Suomen tavoitteena on tukea kehittyviä maita niin, että nämä voivat jatkossa itse vastata kansalaistensa hyvinvoinnista ja toimeentulosta sekä yhteiskunnan vakaudesta. Siksi Suomi tukee rakenteellisia, järjestelmätason uudistuksia – koulujärjestelmän vahvistamisesta sosiaaliturvan ja verotuksen kehittämiseen sekä kansainvälisen yritys vastuun edistämiseen.

Kehityspolitiikan kysymykset ovat usein samoja, joista on keskusteltu myös suomalaista yhteiskuntaa kehitettäessä. Suomi on kansakuntana rakentanut esimerkiksi äitiysterveysten palveluita, energiatehokkuutta sekä monia teknologisia ja sosiaalisia innovaatioita, joilla nyt voi olla merkittävä rooli kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamisessa.

Työ nojaa aina vahvaan arvopohjaan, jonka mukaisesti ihmisoikeuksien, oikeusvaltioperiaatteen, demokratian, rauhan, vapauden, yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen ohjaavat Suomen kaikkea kehityspoliittista toimintaa. Maailmanlaajuinen autoritaarisuuden lisääntyminen on entisestään alleviivannut demokratia- ja oikeusvaltiotyön merkitystä sekä kansalaisyhteiskunnan toiminnan vahvistamista kehittyvissä maissa.

Ukrainaa tuetaan mittavasti myös kehitysyhteistyön keinoin

Venäjän laajamittainen hyökkäys Ukrainaan helmikuussa 2022 on aiheuttanut Ukrainassa valtavaa inhimillistä kärsimystä sekä tuhonnut infrastruktuuria ja ympäristöä. Maan talous on romahtanut ja köyhyys lisääntynyt. Kolmannes kansasta on joutunut pakenemaan kodeistaan: noin seitsemän miljoonaa ukrainalaista on paossa sotaa maan sisällä, ja 7,5 miljoonaa Euroopan maissa. Suomesta väliaikaista suojelua on hakenut 40 000 ukrainalaista.

Hyökkäyksellä on myös laajoja globaaleja vaikutuksia. Kiristynyt turvallisuustilanne ja pakolaisuuden lisääntyminen sekä ruoka- ja energiaturvan heikentyminen näkyvät erityisesti maissa, jotka olivat Ukrainan ja Venäjän viljan- tai energiantuonnista riippuvai-

sia. Viljapula vaikuttaa myös avustusjärjestöjen työhön. Maailman ruokaohjelman WFP:n hätäavuksi muun muassa Afganistaniin ja Jemeniin hankkimasta viljasta puolet tuli aiemmin Ukrainasta ja Venäjältä. YK:n mukaan Venäjän hyökkäyksen vaikutukset iskevät pahiten 69 maahan, joissa asuu yhteensä 1,2 miljardia ihmistä.

Kansainvälinen yhteisö on tukenut Ukrainaa monin tavoin. Myös Ukrainasta paenneita vastaanottanut Moldova on saanut tukea. Ukrainalle annettavan puolustustarvike- ja materiaaliavun lisäksi merkittävä osa Suomen Ukrainalle antamasta tuesta tulee kehitysyhteistyövaroista. Helmikuun 2022 jälkeen Suomen tukea on sekä lisätty että sopeutettu niin, että se vastaa

akuuttiin hätään ja vahvistaa yhteiskuntaa sodan keskellä. Tavoitteena on myös rajoittaa sodan kielteisiä pitkäaikaisia vaikutuksia ja valmistautua yhteiskunnan palautumiseen sodasta. Suomi on myöntänyt Ukrainalle lisätukea kehitysyhteistyön ja humanitaarisen avun kautta vuoden 2022 aikana yhteensä 91 miljoonaa euroa.

Myös Suomen pitkäjänteisempi tuki Ukrainan kehitykselle jatkuu. Suomen tavoitteena on Ukrainan yhteiskunnan kriisinsietokyvyn vahvistaminen ja maan omien uudistusten pitkäjänteinen tukeminen. Tätä tehdään erityisesti tukemalla perus- ja ammattiopetuksen kehittämistä, oikeusvaltiokehitystä sekä kestäviä energia- ja ilmastoratkaisuja.

Merkittävä osa Suomen kehitysyhteistyöstä kohdistuu niin sanottuihin hauraiisiin maihin ja tilanteisiin, joissa avun tarve on suurin. Arvioiden mukaan jopa 2/3 maailman köyhimmistä ihmisistä elää hauraissa tai väkivallasta tai konfliktista kärsivissä maissa. Toimiminen köyhissä ja hallinnoltaan heikoissa maissa tuo työhön väistämättä riskejä. Niiden ennakointi ja hallinta ovat keskeinen osa yhteistyön toimeenpanoa.

Vaikeissa olosuhteissa elävien ja kaikkien haavoittuvimmassa asemassa olevien ihmisten tukeminen on usein hankalinta, kalleinta ja epävarmintä. Silti se on Suomen kehityspolitiikan tavoitteiden ja periaatteiden mukaisesti kaikkein tärkeintä, jotta voimme aikaansaada pysyvää muutosta.

Pitkäjänteisyys, jatkuvuus ja ennakoitavuus tuovat tuloksia

Raportointikauden aikana Suomessa on vahvistettu kehityspolitiikan pitkäjänteisyyttä ja johdonmukaisuutta. Kehityspolitiikan ylivaalikautisen selonteon mukaisesti Suomi kohdentaa työtä viidelle painopisteelle, joita ovat (i) naisten ja tyttöjen oikeudet, (ii) koulutus, (iii) kestävä talous ja ihmisarvoinen työ, (iv) rauhanomaiset, demokraattiset yhteiskunnat ja (v) ilmastonmuutos, luonnon monimuo-

//Kehityspolitiikalla edistetään Suomelle tärkeitä arvoja ja tavoitteita.//

toisuus sekä luonnonvarojen kestävä hallinta ja käyttö.

Selonteon mukaisesti Suomi keskittyy kehityspolitiikassaan vahvuusalueisiin, joissa juuri Suomella on hyvät mahdollisuudet tukea kestävä kehitystä ja joilla on erityistä merkitystä toisiinsa kytkeytyvien kestävä tavoitteiden saavuttamisessa.

Työt painopisteissä ohjaavat niin sanotut tulokartat, jotka kuvaavat, mitä tavoitellaan sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä, ja mitkä tekijät tavoitteiden saavuttamiseen vaikuttavat. Tulokartat ja niihin liittyvät seurantamittarit löytyvät tämän raportin liitteestä 5. Tulosten

seurannassa apuna on vuonna 2019 käyttöön otettu tietojärjestelmä.

Yhteistyön kokonaiskuva muuttunut

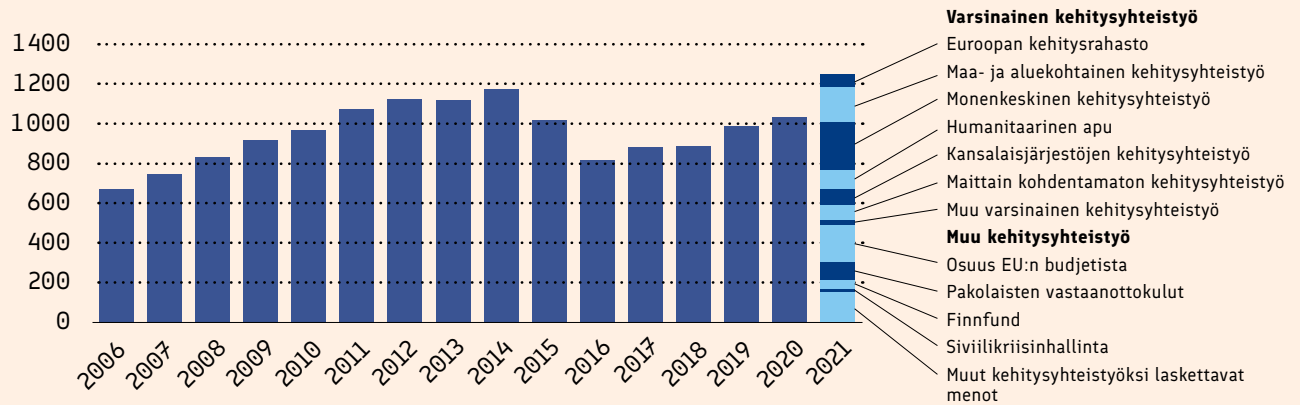
Raportti kertoo myös Suomen kehitysyhteistyön luonteen muuttumisesta. Tämä, kuten vuoden 2016 leikkausten vaikutukset, näkyvät tuloksissa viiveellä. Perinteiset Suomen itse hallinnoimat hankkeet ovat vähentyneet ja pääpaino on siirtynyt kansainvälisten järjestöjen, rahoituslaitosten ja EU:n kautta tehtävään yhteistyöhön. Muutos näkyy muun muassa siinä, että moni yhteistyö Suomen perinteisesti vahvoilla vesi-, metsä- ja ruokasektoreilla on päättynyt. Samaan aikaan politiikkavaikuttamisen merkitys monenkeskisten järjestöjen, rahoituslaitosten ja EU:n suuntaan on kasvanut.

Jotta Suomi pystyy omalta osaltaan vastaamaan kontekstien ja kehitysyhteistyön jatkuvasti muuttuviin vaatimuksiin, on eri yhteistyömuotoja hyödynnettävä parhaalla mahdollisella tavalla. Samalla ulkoasiainhallinnossa on kiinnitettävä erityistä huomiota voimavarojen suuntaamiseen ja kohdentamiseen, osaamisen vahvistamiseen ja henkilökunnan kouluttamiseen myös jatkossa.

MÄÄRÄRAHAT KASVOIVAT VUOSINA 2019–2021

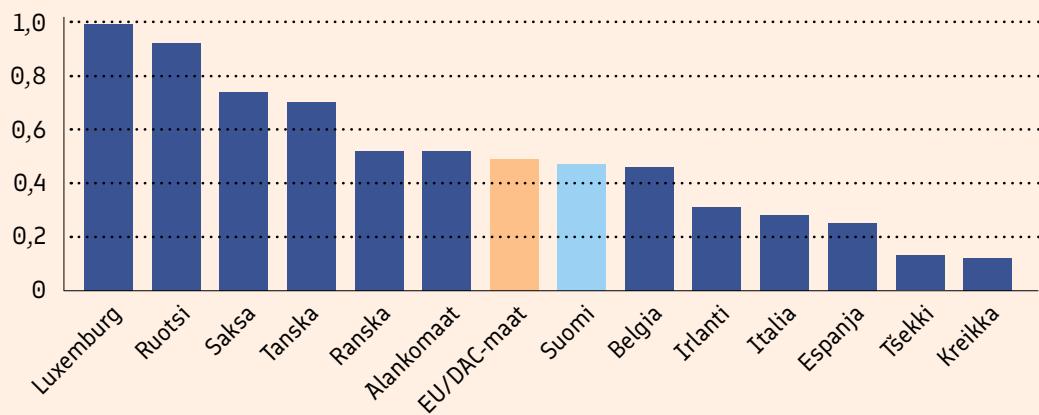
Kehitysyhteistyön määrärahat jaotellaan varsinaiseen ja muuhun kehitysyhteistyöhön. Vuonna 2021 varsinaisen kehitysyhteistyön osuus oli 60,5 prosenttia kokonaisuudesta. Muuhun kehitysyhteistyöhön tilastoidaan esimerkiksi pakolaisten vastaanottokuluja, kehitysyhteistyön osuus EU:n talousarviosta sekä laina- ja sijoitusmuotoinen rahoitus.

LÄHDE: UM

SUOMEN KEHITYSYHTEISTYÖMENOT EU:N KESKITASOA

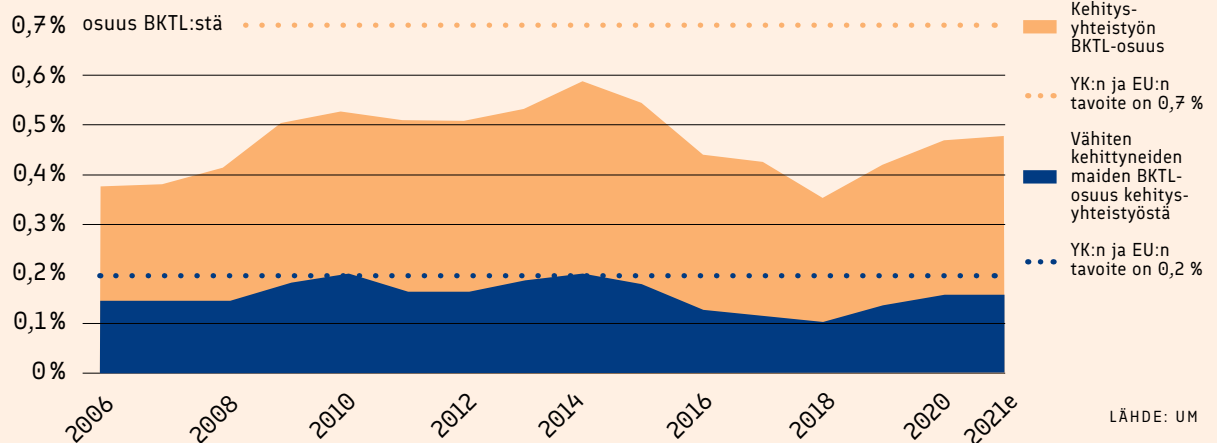
Suomen kehitysyhteistyön menot olivat vuonna 2021¹ yhteensä 1 214 miljoonaa euroa. Niitä nosti laina- ja sijoitusmuotoinen rahoitus, jonka kehitysyhteistyöksi laskettava osuus oli 175 miljoonaa euroa.

LÄHDE: OECD

KOHTI KANSAINVÄLISIÄ TAVOITTEITA

Kehitysyhteistyömaksatusten osuus Suomen bruttokansantulosta. Vuonna 2021² osuus oli 0,48 prosenttia BKTL:stä ja vähiten kehittyneisiin maihin kohdistui 0,15 prosenttia BKTL:stä.

LÄHDE: UM

Sinnikkäästi sukupuolten tasa-arvon puolesta

Sukupuolten tasa-arvo on yksi Suomen kehityspolitiikan ja -yhteistyön kärkitavoitteista, jota edistetään kaikessa kehitysyhteistyössä. Rahoituksen lisäksi Suomi edistää tasa-arvoa poliittisella vaikuttamistyöllä.

Evaluoitien mukaan sukupuolten tasa-arvon edistäminen on ollut Suomen tuloksellisin ja näkyvin vaikuttamisteema. Tässä raportissa näitä vaikuttamistyön tuloksia esitellään kaikkien painopisteiden yhteydessä.

Suomen keskeinen kumppani tasa-arvon edistämässä on YK:n tasa-arvojärjestö UN Women, jonka suurin yksittäinen rahoittaja Suomi on viime vuodet ollut. Kumppanuuden strategisuutta lisää se, että UN Womenin tehtävänä on varmistaa sukupuolten tasa-arvon huomioiminen myös kaikessa YK:n toiminnassa.

Järjestö esimerkiksi varmisti sukupuolinäkökulman nousemisen YK:n koronatoimien keskiöön.

Suomi on myös varmistanut tasa-ar-

vonäkökulman vahvistamisen monessa kansainvälisessä järjestössä, kuten YK:n lastenjärjestö UNICEFissa, Maailman ruokaohjelma WFP:ssä ja YK:n maatalous- ja elintarvikejärjestö FAOssa. Suomi vaikutti muiden Pohjoismaiden kanssa Maailmanpankin tasa-arvostrategian laatuun, toimeenpanoon ja vaikuttavuuden arviointiin.

Suomen rooli tasa-arvon edistäjänä on korostunut entisestään, kun naisten ja tyttöjen oikeuksia haastetaan globaalisti. Suomi on samanmielisten maiden kanssa varmistanut, että kansainvälisesti sovitusta naisten ja tyttöjen oikeuksien standardeista pidetään kiinni. Myös YK:n ihmisoikeusneuvoston jäsenenä 2022–2024 Suomi korostaa naisten ja tyttöjen oikeuksia. Neuvostossa Suomi on haastavassa tilanteessa vastustanut sukupuolten tasa-arvoon, vammaisten henkilöiden oikeuksiin sekä moniperusteisen syrjinnän puuttumiseen liittyviä heikennysyrityksiä.

Määrärahat kasvaneet

Kehityspolitiikan ylivaalikautinen selonteko tähtää kehitysyhteistyöhön käytettyjen voimavarojen turvaamiseen. Suomi on sitoutunut YK:ssa tavoitteeseen käyttää 0,7 prosenttia bruttokansantulosta kehitysyhteistyöhön.

Kuluva vaalikausi on antanut vahvan tuen kehityspolitiikalle. Vuosien 2019–2021 aikana määrärahat kasvoivat tasaisesti niin, että vuonna 2021 ne saavuttivat vuoden 2016 leikkauksia edeltäneen tason.

Kun katsotaan raportointikauden kehitysyhteistyömaksatuksia, suurimpana toimialana on säilynyt kehittyvien maiden julkisen hallinnon, yhteiskunnan ja opetuksen kehittäminen. Kansalaisjärjestöjen tekemä yhteistyö on kasvanut tasaisesti hallituskauden aikana ja konfliktien ehkäisyyn sekä humanitaariseen apuun suunnattuja varoja on lisätty. Vuosien

2019–2021 välisenä aikana ulkoministeriön kehitysyhteistyörahoituksesta 76 prosenttia kohdistui toimille, joka sisälsivät sukupuolten tasa-arvoa edistäviä tavoitteita. Myös kehitysyhteistyön ihmisoikeusperustaisuus on vahvistunut.

Kehitysyhteistyön maksatuksista niin sanotun muun kehitysyhteistyön osuus on noussut vuodesta 2016 lähtien. Kasvua selittää erityisesti kehityspoliittinen laina- ja sijoitusmuotoinen rahoitus, jolla tuetaan etenkin kehittyvien maiden ilmastotoimia sekä laajemmin taloudellista kehitystä ja yksityissektoria. Niihin sijoitettu pääoma palautuu takaisin pitkällä aikavälillä.

Kiitosta OECD:ltä

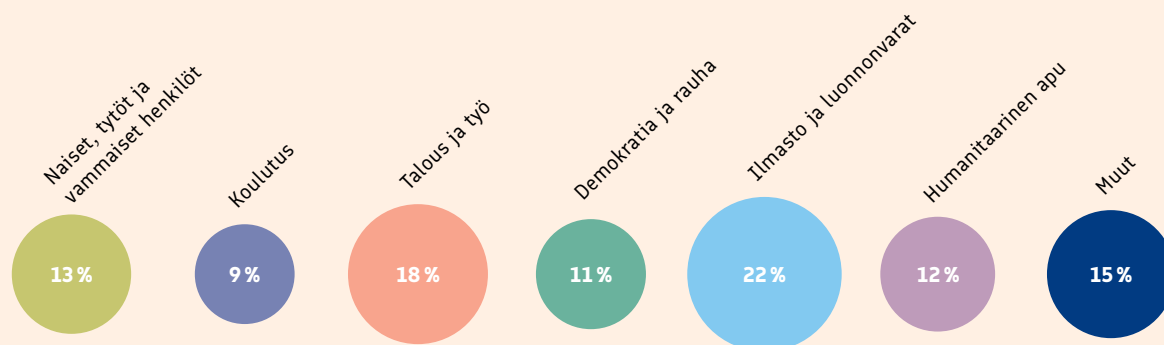
Viime vuosina kehitysyhteistyön hallinnointijärjestelmiä ja riskienhallintaa on tehostettu. Myös varojenkäyttöä koskeva avoimuus avoimuus on eduskunnankin

edellyttämällä tavalla vahvistunut. Vuoden 2021 lopussa ulkoministeriö julkaisi OpenAid.fi-sivuston, joka kertoo mihin, miten ja milloin Suomen kehitysyhteistyövaroja on käytetty.

Uudistukset ovat tuoneet Suomelle kiitosta OECD:n kehitysapukomitealta DACilta. Sujuviksi hiottujen järjestelmien ansiosta Suomi on kyennyt vastaamaan joustavasti ja tehokkaasti myös oman vaikutusvaltamme ulkopuolella olevien tekijöiden aiheuttamiin haasteisiin. Yhdessä kumppaniensa kanssa Suomi on saanut aikaan konkreettisia tuloksia, jotka parantavat kehittyvien maiden ihmisten ja yhteiskuntien toiminta- ja kriisinsietokykyä. DAC toteaa tämän johtuvan Suomen kehityspolitiikan pitkäjänteisistä painotuksista, joustavasta tavastamme toimia kumppaneidemme kanssa sekä kyvyttämme vaikuttaa globaaleihin toimijoihin.

STRATEGISET PAINOPISTEET NÄKYVÄT RAHOITUSPÄÄTÖKSISSÄ

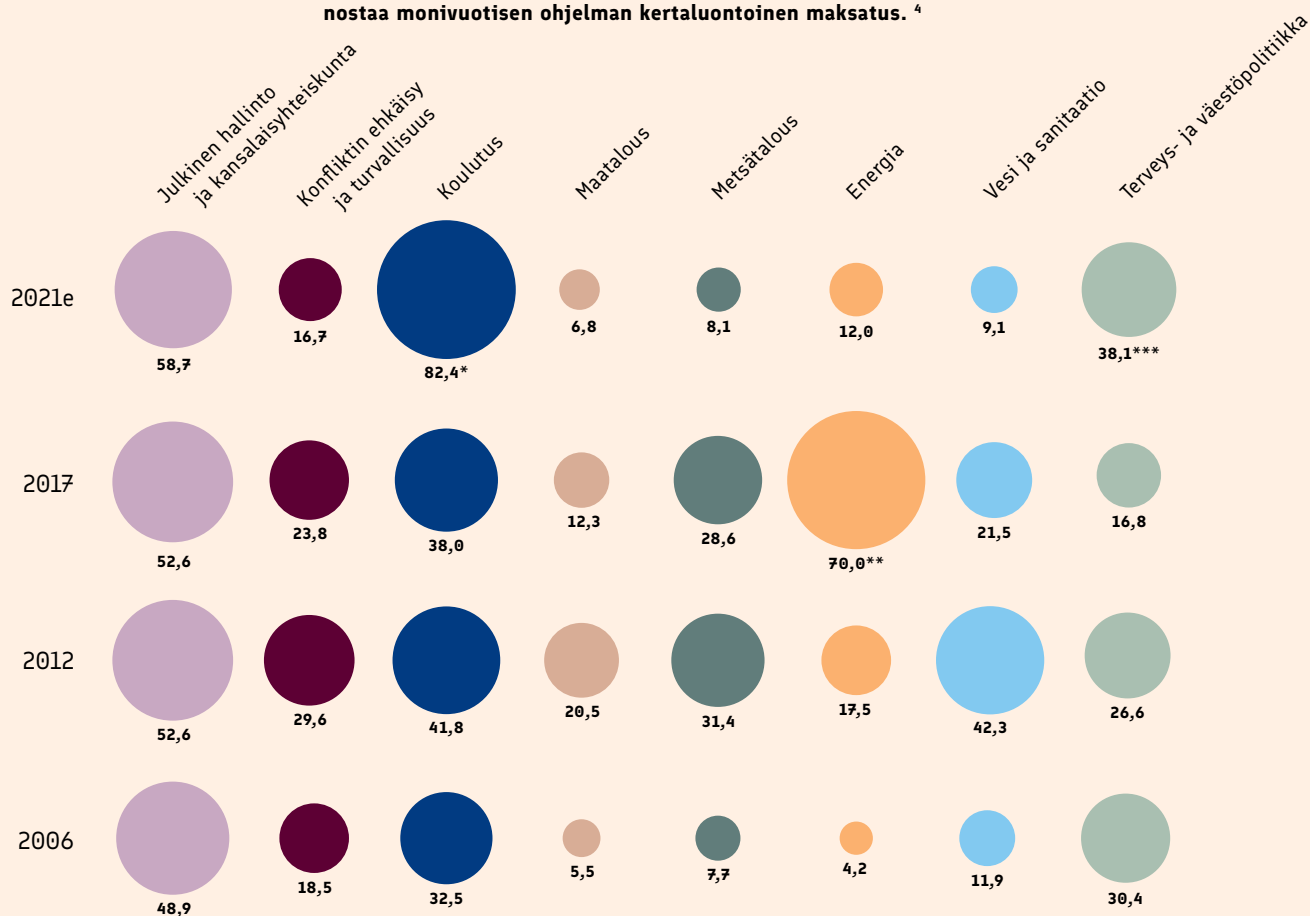
Vuosien 2019–2021 rahoituspäätökset jaoteltuna sen mukaan, mitä painopistettä ne ensisijaisesti edistävät. Muut-kohdassa näkyvät päätökset kattavat esimerkiksi monenkeskisen yhteistyön yleistukia, jotka kohdentuvat useille painopisteille.³

LÄHDE: UM

KORONAPANDEMIA LISÄSI YHTEISTYÖTÄ TERVEYSKYSYMYKSISSÄ

Maksatukset valikoiduille sektoreille vuosina 2021, 2017, 2012 ja 2006 OECD/DAC-luokituksen mukaisesti. Sektorin rahoitusta voi yksittäisenä vuonna nostaa monivuotisen ohjelman kertaluontoinen maksatus.⁴

* Sisältää 25 miljoonan euron rahoituksen Global Partnership for Education -rahastolle.

** Sisältää 68 miljoonan euron sijoituksen IFC-ilmastorahastoon sekä Finnfundin sijoituksista palautuvaa pääomaa 5 miljoonaa euroa (netto). Varsinaiseen kehitysyhteistyöhön 7 miljoonaa euroa.

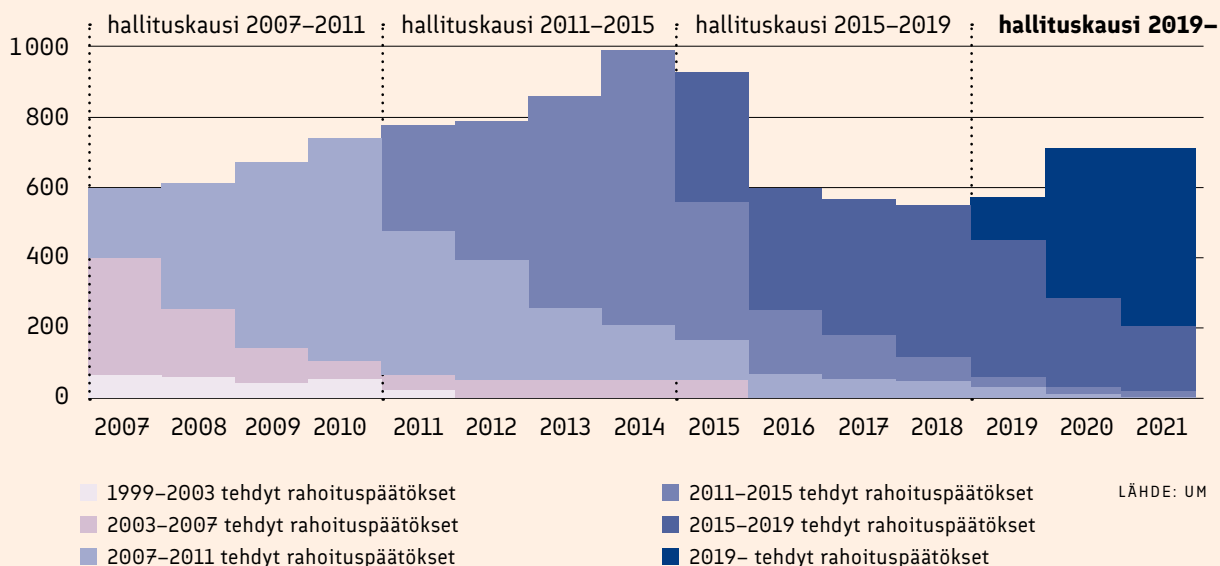
*** Sisältää koronapandemiaan liittyneen 15,3 miljoonan euron rahoituksen rokoteallianssi GAVI:lle.

LÄHDE: UM

OHJELMAT JATKUVAT YLI HALLITUSKAUSIEN

Varsinaisen kehitysyhteistyön maksatukset sen mukaan,
millä hallituskaudella ohjelma on päätetty käynnistää⁵.

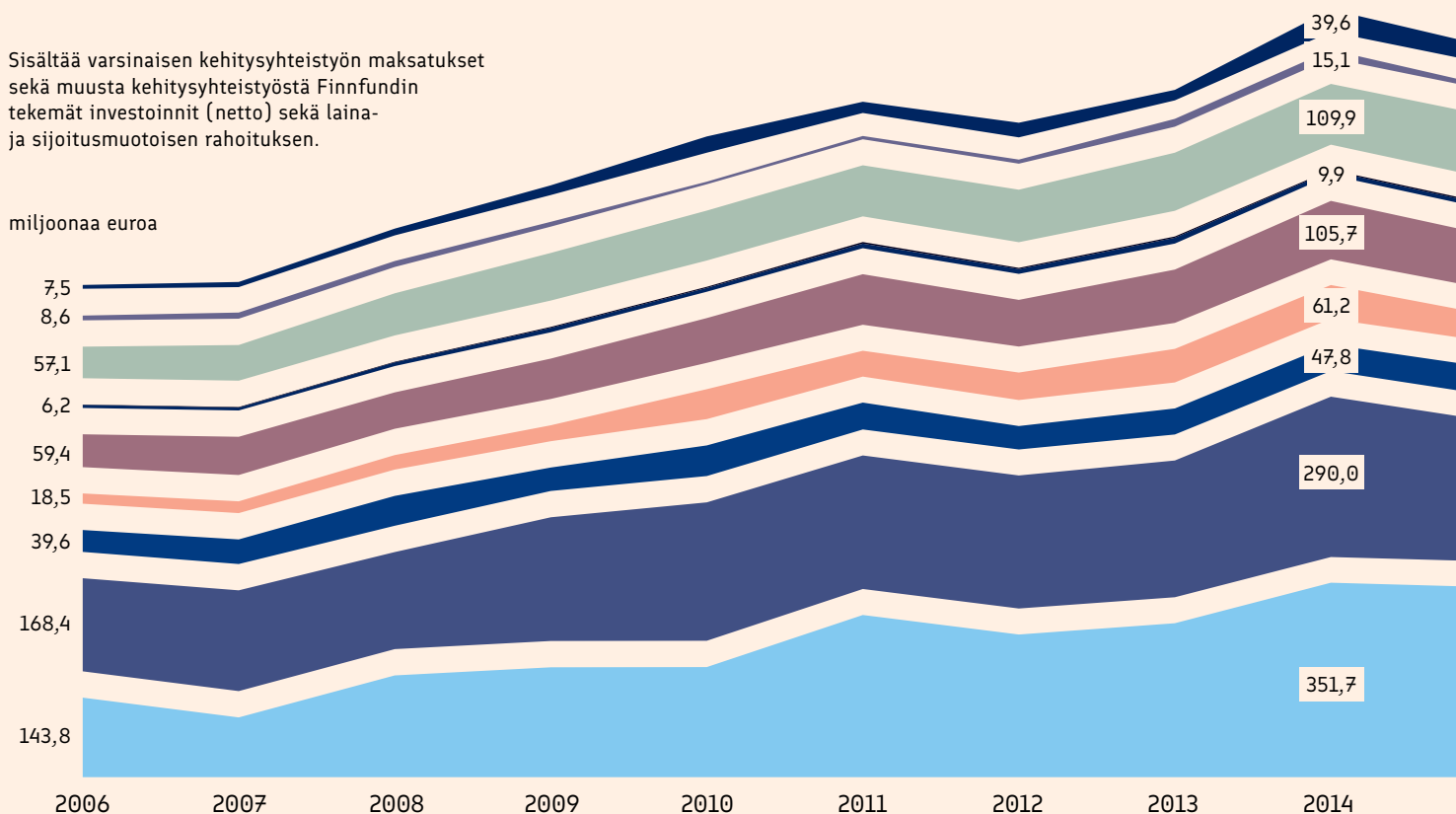

LAINA- JA SIOJITUSMUOTOISEN RAHOITUKSEN OSUUS KOKONAISUUDESTA KASVANUT

Varojen jakautuminen käyttötavan ja/tai kumppanin mukaan vuosina 2006–2021.

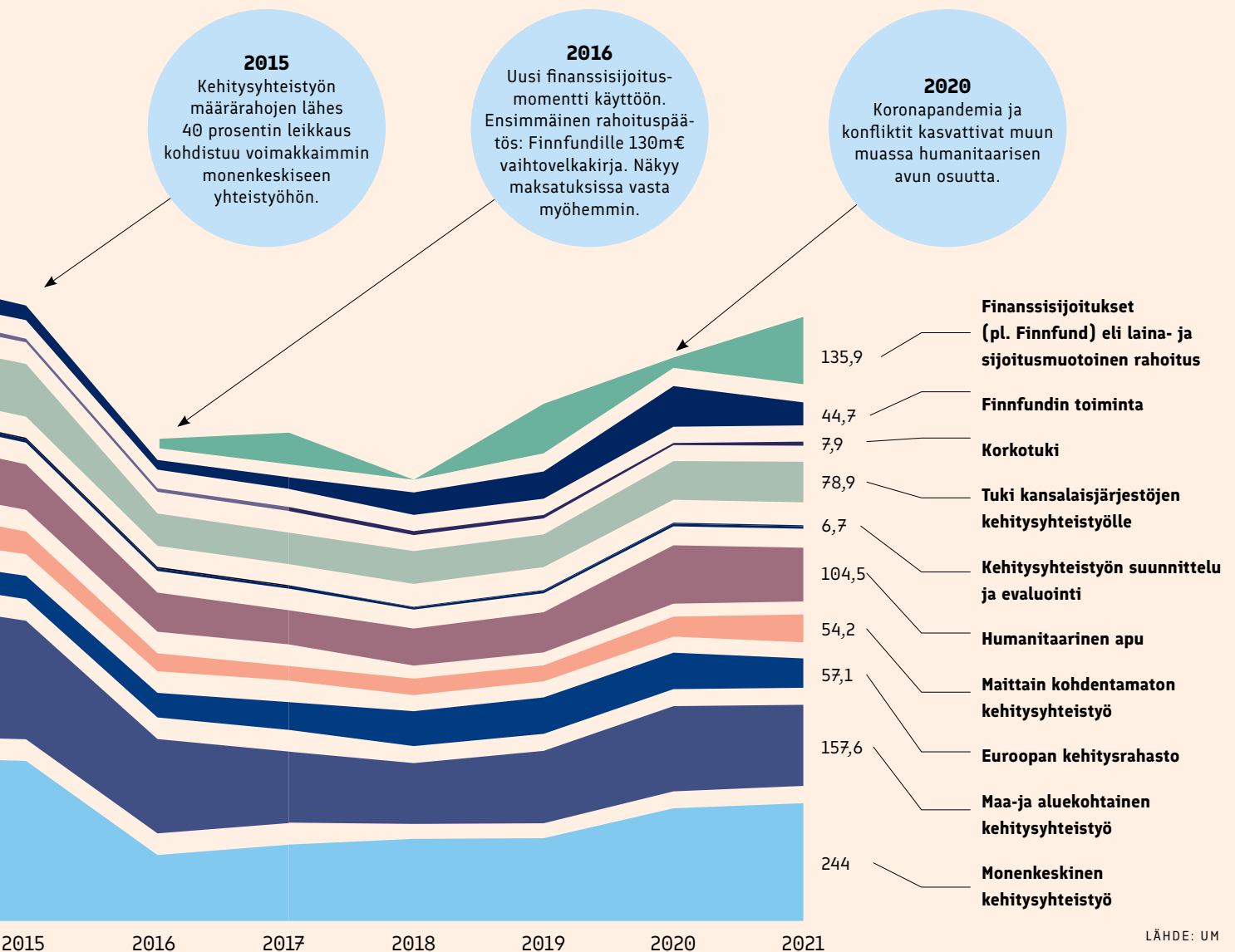
Sisältää varsinaisen kehitysyhteistyön maksatukset
sekä muusta kehitysyhteistyöstä Finnfundin
tekemät investoinnit (netto) sekä laina-
ja sijoitusmuotoisen rahoituksen.

miljoonaa euroa

Vuosina 2019-2021 tehdyt ja valmistellut kehityspoliittiset linjaukset

- Humanitaarisen avun linjaus (2019)
- Ilmastoulkopoliitiikan toimintaohjelma ja ilmastoverkoston perustaminen (2019)
- Kehityspoliittinen investointisuunnitelma (2019)
- Verotus ja kehitys -toimintaohjelma (2020)
- Läpileikkaavien tavoitteiden toimeenpanon linjaus (2020)
- Kehityksen, humanitaarisen avun ja rauhantyön yhteensovittamisen ohjeistuksia (2020)
- Kehityspoliitiikan ylivaalikautinen selonteko (2021)
- Tax Responsibility Principles in Finland's Development Cooperation Funding to the Private Sector (2021)
- Suomen julkisen kansainvälisen ilmastorahoituksen toimeenpanon suunnitelma (2022)
- Kestävän kehityksen rahoituksen linjaus (2022)
- Kolmoisneksus ja yhteistyö hauraiden valtioiden ja alueiden kanssa -ohjeistus (2022)

Strateginen pitkäjänteisyys kannattaa

Kehitysyhteistyön tulokset näkyvät erilaisilla aikajäniteillä. Tästä hyvä esimerkki on Nepal, jonka kanssa Suomi on tehnyt pitkään suunnitelmallista yhteistyötä.

Kehitysyhteispolitiikan ja -yhteistyön tulokset voidaan jaotella välittömiin ja keskipitkän aikavälin tuloksiin sekä pitkän aikavälin vaikutuksiin. Esimerkiksi koulutusalan yhteistyössä välitön tulos voi olla uudistettu oppikirja tai koulutusta saanut opettaja. Keskipitkän aikavälin tuloksista kertovat esimerkiksi

uudistuneet opetusmenetelmät ja pitkän aikavälin vaikutuksista oppimistulosten paraneminen.

Osa kehitysyhteistyön tuloksista ja vaikutuksista on yksiselitteisesti nähtävissä, osa vaikeammin hahmotettavissa. Esimerkiksi ihmisten asenteisiin vaikuttaminen on työtä, jonka tulokset syntyvät hitaasti.

Mitä pidemmälle tulosten ketjussa mennään, sitä enemmän muilla kuin yksin Suomen toimilla on merkitystä ja vaikutusta. Jos tilanne muuttuu, ohjelmien toteutusta muutetaan. Toisaalta esimerkiksi konfliktin tai kriisin yhteydessä kehityspolitiikan keinot eivät riitä, vaan tarvitaan muitakin toimia, esimerkiksi kriisinhallintaa tai rauhanvälitystä.

Tulokset näkyvät Nepalissa

Hyvä esimerkki tulosten erilaisista aikajäniteistä, yhteiskunnallisten muutosten monipolvisuudesta ja pitkäjänteisen kumppanuuden merkityksestä on Nepal, jonka kanssa Suomi on tehnyt yhteistyötä 1980-luvulta lähtien.

Suomi on tukenut Nepalia muun muassa metsätaloudessa, vesihuollossa, sanitaation ja hygienian parantamisessa sekä opetusallalla. Suomi on myös määrätietoisesti edistänyt naisten ja tyttöjen oikeuksien toteutumista. Tuki on perustunut maan omiin kehityssuunnitelmiin ja yhdessä sovituihin tavoitteisiin. Nepaliln omasta sitoutumisesta tavoitteisiin kertoo esimerkiksi se, että maa on rahoittanut

1980

Alle 5-vuotiaiden lapsikuolleisuus 20,8 %

1981

Nepalia hallitsee kuningas. Talous on vaikeuksissa.

1981

Sanitaatio on käytössä 2 %:lla kansasta.

1985

Nepal avaa talouttaan, kauppaa vapautetaan ja teollistuminen alkaa.

1995

Äärimmäisessä köyhyydessä elää 45 % väestöstä.

1980

1983

1990

Suomen kehitysyhteistyö alkaa.

Suomi tukee:
→ Metsänhoitoa ja hallinnointia
→ Karttojen tuottamista
→ Veden saatavuutta ja sanitaatiota
→ Opetusalaa

1996

Sisällissota alkaa ja talous heikkenee. Moni lähtee siirtotyöläiseksi.

2000

Tytöistä 36 % ja pojista 20 % koulun ulkopuolella.

2000

Naisten osuus parlamentissa 6 %

2006

Sisällissota päättyy.

2008

Nepal luopuu monarkiasta.

2008

Naisten osuus parlamentissa 33 %

2000

Kehitysyhteistyössä huomio:
→ Paikalliseen omistajuuteen
→ Tulosten kestävyys
→ Sukupuolten tasa-arvoon

Suomi tukee rauhanprosessia ja oikeusjärjestelmän kehittämistä.

Ulkomailla työskentelevien rahalahetykset kannattavat taloutta.

itse suuren osan yhteisistä ohjelmista, valtiotasolta yhteisöihin.

Yhteistyön alkuvuosina Nepal kuului maailman köyhimpiin valtioihin, jossa lukea osasi vain joka viides. Kumppanuuden aikana maata ovat kohdanneet niin sisällissota kuin luonnonkatastrofit, mutta niistä huolimatta köyhyys on vähentynyt, lukutaito lisääntynyt ja puhdasta vettä on lähes kaikkien saatavilla. Maan odotetaan nousevan vähiten kehittyneiden maiden kategoriasta alemman keskitulotason maaksi lähivuosina.

Aikajana havainnollistaa, miten pitkäjänteinen yhteistyö on mukautunut muuttuneisiin haasteisiin sekä osaltaan tukenut Nepalín kehitystä.

Avainasemassa paikallinen omistajuus

Evaluaatioiden mukaan hyvien tulosten takana on muun muassa tiivis vuoropuhelu kumppanimaan kanssa.

Evaluoitien mukaan Suomen työllä vastataan oikeaan tarpeeseen. Tuloksellisuutta ovat edistäneet muun muassa toiminnan suunnitelmallisuus, pitkäjänteisyys, kumppanimaiden toimijoiden omistajuus sekä tiivis yhteistyö eri kumppaneiden ja verkostojen kanssa. Myös kehityspoliittisiin painopisteisiin nojautuminen, maastrategiat ja -ohjelmat sekä kattava edustoverkosto edistävät tuloksellisuutta ja resurssien kohdentamista. Lisäksi

Suomi tunnetaan joustavana toimijana, joka pystyy tarttumaan uusiin mahdollisuuksiin ja sopeutumaan muuttuviin tilanteisiin.

Kehityspoliitiikan, painopisteiden, yhteistyömuotojen ja hankkeiden tasolla tehtävä seurantatietojen analysointi auttaa ulkoministeriötä ohjaamaan työtä kohti parempia tuloksia. Yhä vaikeammassa olosuhteissa tuloksellisuus syntyy paikallisen omistajuuden tukemisesta, yhteistyöstä eri toimijoiden kanssa, selkeästä profiilista ja asiantuntemuksesta sekä aktiivisesta poliittisesta vuoropuhelusta.

2019

Sanitaatio on käytössä kaikilla nepalilaisilla.

2020

Yläkoulun suorittaa loppuun 71,1 % lapsista ja nuorista.

2020

Koronapandemia katkaisee koulunkäynnin. Köyhyys lisääntyy.

2022

Nepalín siirtymäkausi keskitulon maaksi alkaa.

2020

Suomi tukee etäoppimisen keinoja, vesi- ja sanitaatiopalvelujen saatavuutta sekä naisiin ja tyttöihin kohdistuvan väkivallan ehkäisyä. Suomi lähettää materiaaliapua pandemian hoitoon osana EU:n pelastuspalvelumekanismia.

2010

Äärimmäisessä köyhyydessä elää 25 % väestöstä.

2015

Maanjäristyksessä kuolee 9000 ihmistä.

2015

Uusi perustuslaki vahvistaa naisten osallistumista paikallistason päätöksentekoon.

2015

Intian kauppa-saarto iskee talouteen.

2017

Nepal siirtyy liittovaltiojärjestelmään.

2010

Suomi tukee konfliktista kärsineitä naisia pääsemään tukimuotojen piiriin.

Suomi tukee puhtaan veden ja sanitaation saatavuutta sekä koulunkäynnin jatkumista.

Kehitysyhteistyössä korostuu paikallinen omistajuus ja sukupuolten tasa-arvo päätöksenteossa.

Miten vuoden 2018 tulosraportin johtopäätöksissä on edistytty?

Vuonna 2018 annettu tulosraportti sisälsi kuusi toiminnan kehittämiseen tähtäävää johtopäätöstä. Plussat ovat nostoja siitä, miten johtopäätöksiin on vastattu, miinukset kuvaavat asioita, joissa on parannettavaa.

1

Suomen kannattaa keskittää riittävät resurssit tärkeimpien tavoitteiden saavuttamiseen.

- + Sukupuolten tasa-arvoa, koulutusta ja ilmastoa koskeva työ on vahvistunut.
- + Tulostavoitteiden saavuttamisen tueksi on laadittu kahdenvälisen yhteistyön maastrategiat ja -ohjelmat 2021–2024 sekä monenkeskisen yhteistyön vaikuttamissuunnitelmat.
- + Kehitysyhteistyön BKTL-osuus on noussut 0,36 prosentista (2018) 0,47 prosenttiin (2021e).
- + Jo päätetyn laina- ja sijoitusmuotoisen rahoituksen odotetaan vivuttavan yli 1,7 miljardia euroa muuta rahoitusta ilmasto- ja kehitysrahoitukseen.
- Kehityspolitiikan ylivaalikautinen selonteko asettaa 0,7 prosentin BKTL-osuuden saavuttamisen tavoitteeksi vuoden 2030. Välitavoitteet sisältävää aikataulutettua tiekarttaa ei kuitenkaan ole laadittu.

2

Tulokset edellyttävät linjan säilyttämistä ja kykyä reagoida muutoksiin.

- + Kehityspolitiikan ylivaalikautinen selonteko (2022) vahvistaa kehityspolitiikan ja -yhteistyön pitkäjänteisyyttä.
- + Suomi on pystynyt mukauttamaan toimintaansa nopeasti ja joustavasti koronapandemian ja muiden toimintaympäristön muutosten keskellä.
- + Maaohjelmien sopeutumista muutoksiin on lisätty.
- + Kaupallista yhteistyötä on lisätty kumppanimaissa, joissa siihen on maiden kehityksen myötä edellytykset.
- Koronapandemia toteutti riskin, jonka mittakaavaan ei ollut osattu varautua. Myös konfliktit ja luonnonkatastrofit heikensivät aiemmin saavutettua kehitystä ja hidastivat yhteistyöohjelmien toteutusta.

3

Arvopohjaisuus lisää vaikuttavuutta.

- + Suomi on edistänyt laaja-alaisesti ihmisoikeuksien, demokratian sekä oikeusvaltioperiaatteen toteutumista olennaisena osana ulkopolitiikkaa.
- + Kehitysyhteistyön ihmisoikeusperustaisuus on vahvistunut.
- + Sukupuolten tasa-arvon rahoitus on kasvanut. Suomi edellyttää kumppaneiltaan seksuaalista häirintää ja hyväksikäyttöä ehkäisevien periaatteiden ja standardien toimeenpanoa. Myös ulkoasianhallinnon oma ehkäisevä ohjeistus on rakenteilla.
- + Suomi on noussut tunnustetuksi vammaisten henkilöiden oikeuksien ajajaksi ulkopolitiikassaan, esteettömyys ja saavutettavuus huomioidaan paremmin myös kehitysyhteistyössä.
- + Ilmastorahoitus on vankalla kasvuuralla; ilmastoulkopolitiikan toimintaohjelma ja Suomen julkisen kansainvälisen ilmastorahoituksen toimeenpanon suunnitelma (2022) vahvistavat ilmastotoimia.
- + Vähiten kehittyneiden maiden BKTL-osuus on noussut 0,11 prosentista (2018) 0,15 prosenttiin (2021e)
- Vammaisten henkilöiden oikeuksia edistävä rahoitus on pysynyt matalana.

4

Hauraita ja konfliktimaita on tuettava pääsemään jaloilleen.

- + Suomi on jatkanut hauraiden maiden ja alueiden tukemista, koska niissä avun tarve on suurin.
- + Suomi on tukenut kokonaisvaltaisesti Afganistania, Myanmaria, Etiopiaa, Somaliata, Palestiinalais-alueita ja Syyria sekä Irakia.
- + Ohjeistus humanitaarisen avun, kehitysyhteistyön ja rauhanrakentamisen yhteensovittamiseksi on valmistunut.

5

Kehitysyhteistyön toimeenpanon ja kehitysrahoituksen uudistamista on syytä jatkaa.

- + Kehitysyhteistyön painopisteille ja humanitaariselle avulle tehty tulokartat sekä uusi tietojärjestelmä tukevat yhteistyön suunnittelua, raportointia ja ohjaamista.
- + Laina- ja sijoitusmuotoinen rahoitus on vakiintunut osaksi Suomen kehitysyhteistyötä.
- + Kehitysyhteistyön riskienhallintaa on uudistettu, kehitysyhteistyön riskienhallintapolitiikka valmistui 2021.

6

Kehitystulokset voivat vahvistua kokonaisvaltaisemmalla yhteistyöllä.

- + Kehityspolitiikan ylivaalikautinen selonteko ja Afrikka-strategia kannustavat eri toimijoiden yhteistyöhön.
- + Maastrategiat tähtäävät kumppanuuksien laajentamiseen ja monipuolistamiseen.
- + Ilmastopolitiikan toimintaohjelma, Oikeusvaltiokeskus ja Opetusalan osaamiskeskus FinCEED sekä vesidiplomatian alalla tehty työ vahvistavat sektorirajat ylittävää yhteistyötä.
- + Julkisen ja yksityisen rahoituksen yhdistäminen on lisännyt kestävä kehityksen kokonaisrahoitusta ja kehitysvaikutuksia.

2

TULOKSET

Globaali kehitys

Sukupuolten tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Talous ja työ

Koulutus

Demokratia ja rauha

Ilmasto ja luonnonvarat

Humanitaarinen apu

Globaali kehitys otti taka-askeleita

Koronapandemia, ilmastonmuutos ja konfliktit ovat lisänneet köyhyyttä ja eriarvoisuutta. Pandemia myös vauhditti uusia ratkaisuja kehityksen haasteisiin.

Ennen koronapandemiaa maailma kehittyi monella tapaa toivottuun suuntaan. Äärimmäisessä köyhyydessä elävien osuus maailman väestöstä pieneni, äitiys- ja lapsikuolleisuus vähenivät ja yhä useampi sai puhdasta vettä ja sähköä. Toisaalta naisten asema, aliravitseminen, konfliktit, ilmastonmuutos ja eriarvoisuus sekä humanitaarinen hätä ovat ongelmia, joihin oltiin vastaamassa jo silloin liian hitaasti.

Korona ja konfliktit ovat kriisiyttäneet kehitystä monin paikoin. Pandemian myötä jo saavutettuja tuloksia esimerkiksi köyhyyden vähentämisessä on menetetty. Ensimmäistä kertaa 20 vuoteen äärimmäisessä köyhyydessä – eli alle 1,90 dollarilla päivässä – elävien ihmisten osuus kasvoi. YK:n arvion mukaan jopa 124 miljoonaa ihmistä putosi vuonna 2020 alle äärimmäisen köyhyysrajan¹. Heistä 60 prosenttia elää Etelä-Aasiassa. Keskeisin syy tähän oli maailmantalouden supistuminen. Yksin vuoden 2020 aikana menetettiin 255 miljoonaa kokoajikaista työpaikkaa. Koronapandemia aiheutti myös 50 vuoteen pahimman humanitaarisen kriisin, jonka seuraukset ovat pitkävaikutteisia.

Ilman nopeaa käännettä Agenda 2030:n ensimmäinen tavoite – poistaa äärimmäinen köyhyys maailmasta vuoteen 2030 mennessä – uhkaa jäädä saavuttamatta.

Eriarvoisuus lisääntynyt

Pandemian seurauksena kuilu rikkaiden ja köyhien maiden välillä sekä maiden sisällä on leventynyt. Kansainvälisen valuuttarahaston IMF:n mukaan taloudellinen eriarvoisuus on kasvanut maailmanlaajuisesti ensimmäistä kertaa sitten vuosien 2007–2009 finanssikriisin. Pandemia kasvatti myös digitaalista kuilua maiden sisällä ja välillä sekä sukupolvien välillä.

Erityisesti virallisen talouden ulkopuolella työskentelevien ihmisten elämä on vaikeutunut entisestään. Tämä koskettaa etenkin kehittyvien maiden kaupungeissa asuvia mikroyrittäjiä, naisia, nuoria ja alhaisen koulutuksen saaneita ihmisiä, joilta puuttuu sosiaaliturva sairauden tai työttömyyden varalta.

Koulusulkujen seurauksena 24 miljoonan lapsen arvioitu putoavan lopullisesti koulutuksen piiristä. Lisäksi arvioidaan, että lapsiavioliiton riski kasvoi yli 10 miljoonan tytön kohdalla seuraavan vuosikymmenen aikana.

Koronapandemia lisäsi sukupuolten epätasa-arvoa laajemminkin. Pandemian taloudelliset seuraukset vaikuttavat huomattavasti enemmän naisiin, joista 80 prosenttia työskentelee epävirallisella sektorilla. Pandemia on myös lisännyt naisten palkattoman koti- ja hoivatyön taakkaa. Vammaiset henkilöt, jotka ovat jo aiemmin olleet haavoittuvimpien ja syrjäytyneimpien väestöryhmien joukossa, uhkaavat jäädä vieläkin kauem-

mas kehityksestä. Maailmanpankki arvioi nyt, että lähes 40 prosenttia matalan ja alemman keskitulon maista ei ole pystynyt tukemaan vammaisten lasten koulunkäyntiä koulusulkujen aikana.²

Ilmastonmuutos ja konfliktit vaikeuttavat tilannetta

Kehitystuloksia heikentävät myös ilmastonmuutos ja ympäristön tilan heikkeneminen. Lisäksi ne synnyttävät kriisejä, konflikteja ja muuttoliikkeitä, jotka uhkaavat myös Suomen turvallisuutta ja suomalaisten hyvinvointia.

Hallitustenvälisen ilmastonmuutospaneelin IPCC:n viesti on selkeä: ilmastonmuutos on jo aiheuttanut peruuttamattomia muutoksia ja heikentänyt miljoonien ihmisten ruokaturvaa erityisesti päiväntasaajan alueilla.³

Kehitystä uhkaavat lisäksi monimutkaistuneet ja pitkittyneet konfliktit sekä niiden aiheuttamat pakotetut muuttoliikkeet. Kuluneiden vuosien aikana konfliktit ja maiden sisäiset jännitteet ovat jäsittäneet niin Suomen kahdenvälisen yhteistyön kumppanimaita kuin Euroopan sisäistä turvallisuutta.

YK:n pakolaisjärjestön UNHCR:n mukaan pakottavista syistä siirtymään joutuneiden ihmisten määrä on globaalisti kaksinkertaistunut vuodesta 2010. Vuoden 2021 lopussa UNHCR arvioi, että sodan, konfliktien, vainon tai ihmisoikeusloukkausten takia pakottavista syistä

siirtymään joutuneita oli noin 90 miljoonaa. Heistä noin 22 miljoonaa oli pakolaisia, 53 miljoonaa kotimaansa sisällä siirtymään joutuneita ja vajaat viisi miljoonaa turvapaikanhakijoita. Kaikista pakolaisista 85 prosenttia elää kehittyvissä maissa. Vuoden 2022 aikana kokonaismäärä on noussut sataan miljoonaan.

Pandemia lisäsi innovaatioita

Myönteistä on, että pandemia vauhditti teknologian ja innovaatioiden tuomia uusia mahdollisuuksia ratkoa kehityksen haasteita. Kun pandemia sulki koulut maailmanlaajuisesti, tuli tarve innovoida uusia opetuksen ja oppimisen keinoja muun muassa radion, television ja digitaalisten alustojen kautta. Uudenlaiset oppimisympäristöt ovat tulleet jäädäkseen. Vaikka toistaiseksi digitaalinen kuilu on merkittävä, nähdään digitalisaation mahdollisuudet koulutuksen kehittämisessä myös köyhimmissä maissa olennaisina.

Pandemia on myös lisännyt mahdollisuuksia kehittää toimintatapoja ympäristön kannalta kestävämmäksi. Pelkästään vuoden 2020 aikana 120 valtiota on kehittänyt ja ottanut käyttöönsä kansallisen tai paikallisen katastrofiriskien vähentämissuunnitelman.

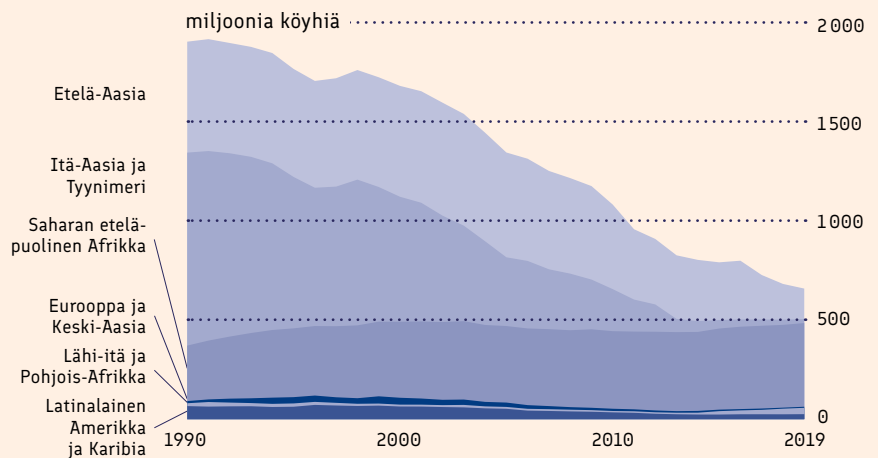
Vastoin ennusteita koronapandemia ei romahduttanut kehittyviin maihin kohdistuvia rahälähetyksiä. Ne olivat matalan ja keskitulon maiden osalta 540 miljardia dollaria vuonna 2020, mikä oli vain 1,6 prosenttia vähemmän kuin aiempaa vuonna.

Viralliset kehitysyhteistyövarat nousivat koronatoimien siivittämänä vuonna 2021 noin neljällä prosentilla edellisvuodesta 179 miljardiin dollariin. Samalla on käynyt yhä selvemmäksi, että kestävä kehityksen tavoitteita ei ole mahdollista saavuttaa ilman merkittävää yksityisen rahoituksen lisäämistä.

Yksityisen rahoituksen lisätarpeeseen on vastattu muun muassa käyttämällä julkista rahoitusta vipuvartena yksityisten sijoitusten houkutteluun kestävä kehityksen tueksi. Tällaiseen sekarahoitukseen suunnattiin julkisia varoja noin yhdeksän miljardia dollaria vuosittain 2015–2019. Pandemiatoimien vaatimat varat ovat kuitenkin vähentäneet sekarahoituksen määrää.

ÄÄRIMMÄISTÄ KÖYHYTTÄ ENITEN SAHARAN ETELÄPUOLISESSA AFRIKASSA

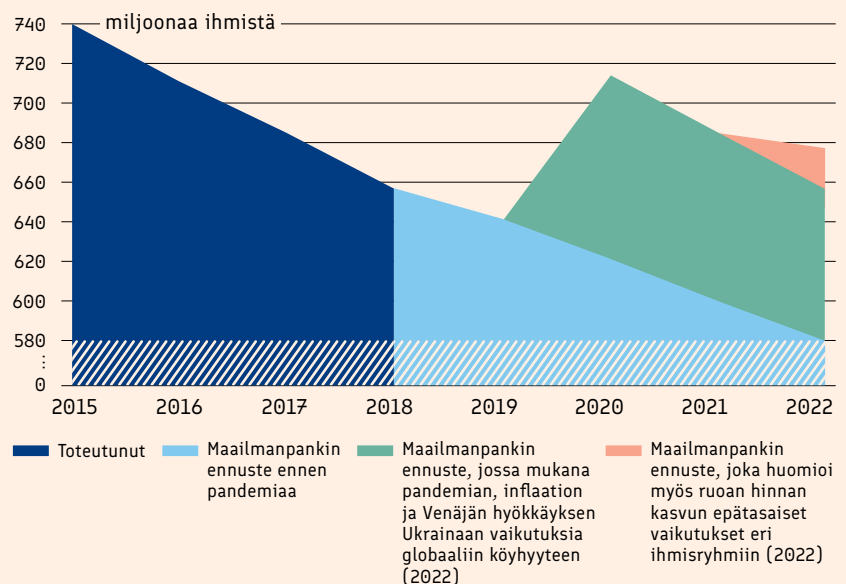
Äärimmäisessä köyhydessä elävät ihmiset 1990–2019.⁴

LÄHDE: MAAILMANPANKKI

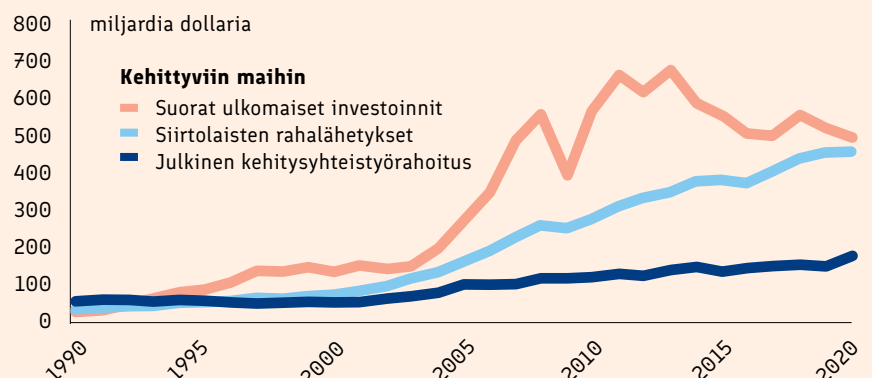
PANDEMIA LISÄSI ÄÄRIMMÄISTÄ KÖYHYTTÄ

Äärimmäisessä köyhydessä elävät ihmiset (alle 1,90 USD/päivä).⁵

LÄHDE: MAAILMANPANKKI

SIIRTOLAISTEN RAHALÄHETYKSET JATKUIVAT PANDEMIA-AIKANA⁶

LÄHDE: MAAILMANPANKKI

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Globaali tilanne

Naisten ja tyttöjen sekä vammaisten henkilöiden oikeuksissa askeleita eteen ja taakse

Naisten ja tyttöjen oikeuksissa ja asemassa on viime vuosikymmeninä edistytty maailmanlaajuisesti, vaikka myös taka-askeleita on otettu. Äitiyskuolleisuus ja lapsiavioliitot ovat vähentyneet merkittävästi sitten 2000-luvun alun. Sukupuolten tasa-arvoa edistäviä lakeja astui voimaan 23 maassa yksinomaan vuonna 2021. Naisten osuus maailman kansanedustajista on jatkanut nousua ja oli 25,6 prosenttia vuonna 2021. Tasavertaiseen poliittiseen ja taloudelliseen osallistumiseen **➕** on kuitenkin vielä matkaa. Naisten globaali työllistymisaste on selvästi alhaisempi kuin miehillä, ja palkkaero sukupuolten välillä on 23 prosenttia miesten hyväksi.

Tyttöjä ja poikia on maailman alakouluissa nykyisin lähes yhtä paljon. Tytöt myös suorittavat loppuun perus- ja toisen asteen opetuksen aiempaa todennäköisemmin ja jatkavat korkeammille koulutustasoille. Koronapandemian aikana toteutetuilla koulusuluilla oli kuitenkin haitallisia vaikutuksia **tyttöjen koulunkäyntiin**. **➕** Ne lisäsivät myös esimerkiksi varhaisten avioliittojen riskiä.

Maailman väestön kehityksessä on tapahtunut merkittäviä muutoksia. Viimeisten 50 vuoden aikana terveydenhuollon tarjonta on kasvanut ja **seksuaali- ja lisääntymisterveyspalvelut** **➊** ovat yleistyneet. Globaalisti 15–19-vuotiaiden synnytykset ovat vähenty-

neet 27 prosentilla viimeisten 20 vuoden aikana. Muutos on ollut suurinta Keski- ja Etelä-Aasiassa.

Joka kolmas nainen on kokenut **seksuaalista tai fyysistä väkivaltaa** **➋** elämässään. Lähisuhdeväkivalta kasvoi pandemian aikana kaikkialla maailmassa. Tyttöjen silpomisen ennustetaan lisääntyvän kahdella miljoonalla tapauksella vuoteen 2030 mennessä, koska koronapandemian myötä silpomisen vastaisia ohjelmia on keskeytetty.

Maailmassa on miljardi vammaista henkilöä. Heistä 80 prosenttia elää kehittyvissä maissa. **Vammaiset henkilöt** **➌** elävät muita todennäköisemmin köyhyydessä, koska heihin kohdistuu syrjintää ympäristön ja yhteiskunnan esteiden takia. Globaalisti vain noin kolmannes vammaisista työikäisistä henkilöistä on työllistyneitä. Tietoa vammaisten henkilöiden asemasta on kuitenkin yhä enemmän saatavilla, ja heihin kohdistuva syrjintä tunnistetaan paremmin.

Korona-aikana haavoittuvassa asemassa olevien, esimerkiksi vammaisten naisten ja tyttöjen oikeuksien toteutuminen on vaikeutunut. Toisaalta syrjinnästä ja epätasa-arvosta on tullut entistä näkyvämpää. Kriisiin vastaaminen tarjoaa mahdollisuuden jälleenrakentaa yhteiskuntia niin, että ne aiempaa paremmin edistäisivät sukupuolten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

1

Suomi tukee seksuaali- ja lisääntymisterveyttä ja -oikeuksia

Suomi keskittyy erityisesti naisten ja tyttöjen oikeuteen päästä laadukkaisiin ja syrjimättömiin seksuaali- ja lisääntymisterveyspalveluihin.

Työssä otetaan huomioon myös vammaiset henkilöt.

2

Suomi jatkaa työtä sukupuolitunutta väkivaltaa vastaan

Suomi edistää jokaisen oikeutta elää ilman väkivaltaa ja sen uhkaa, myös verkossa. Suomi vaikuttaa lainsäädäntöön, asenteisiin ja syrjiviin rakenteisiin, ja edistää haitallisten käytäntöjen poistamista sekä pääsyä tukipalveluihin.

3

Suomi edistää vammaisten henkilöiden oikeuksien toteutumista

Suomi tukee YK:n vammaissopimuksen toimeenpanoa, vammaisliikkeen vahvistamista ja vammaisten henkilöiden osallistumista. Erityisesti vammaisten naisten oikeuksia edistetään kansainvälisillä foorumeilla ja kansalaisjärjestöjen työssä.

+

Suomi vahvistaa naisten roolia politiikassa, taloudessa ja rauhan rakentamisessa

Suomi tukee naisten osallistumista muun muassa poliittiseen päätöksentekoon ja työelämään. Suomi painottaa naisten roolia konfliktin ehkäisyssä ja rauhan rakentamisessa.

Katso lisää sivuilta 42–47.

+

Suomi keskittyy naisten ja tyttöjen koulutukseen

Suomi painottaa tyttöjen koulutusta ja sukupuolietietoista opetusta. Tällä on merkittäviä kerrannaisvaikutuksia perheelle ja koko yhteiskunnalle. Suomi edistää myös vammaisten henkilöiden pääsyä perusopetukseen ja ammatilliseen koulutukseen.

Katso lisää sivuilta 30–35.

Seksuaalikasvatusta ja turvallisia synnytyksiä

Suomi on viime vuosina saanut kansainvälistä kiitosta seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien edistämisestä.

Kestävän kehityksen edellytyksenä on jokaisen perustava oikeus määrätä omasta kehostaan, lisääntymisestään ja elämästään osana ihmisoikeuksia. Vahvistamalla näitä oikeuksia lisätään perheiden ja koko yhteiskuntien hyvinvointia.

Suomi on saanut kansainvälistä kiitosta seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien (SRHR) edistämisestä. Suomi on myös omalla esimerkillään osoittanut, mitä laadukkaat neuvolapalvelut ja kokonaisvaltainen seksuaalikasvatus saavat aikaan.

Koronapandemian aikana Suomi on tukenut eturintamassa muun muassa ehkäisyvälineiden ja turvallisten synnytysten sisällyttämistä kansainvälisen yhteisön pandemiatoimiin. Esimerkiksi Somaliassa synnytetään Suomen tukemien ohjelmien myötä aiempaa turvallisemmissa olosuhteissa.

Suomen tärkeimmät kumppanit SRHR-työssä ovat YK:n väestörahoisto UNFPA sekä kansainväliset ja suomalaiset kansalaisjärjestöt. Ohjelmataukea saavat suomalaiset kansalaisjärjestöt ovat muun

muassa parantaneet maksuttomien kuukautissuojien saatavuutta ja lisänneet kuukautisterveystietoutta Nepalissa. Suomen kumppani International Planned Parenthood Federation IPPF tarjoaa laadukkaita nuorisoystävällisiä seksuaali- ja lisääntymisterveyspalveluja etenkin Afrikan maiden vaikeasti saavutettavilla alueilla. IPPF on koronapandemiasta huolimatta pystynyt antamaan laadukasta seksuaalikasvatusta 92,2 miljoonalle nuorelle vuosina 2019–2021.

Monet SRHR-kysymykset ovat poliittisesti kiistanalaisia globaalissa keskustelussa. Niitä edistävien maiden koalitio on heikentynyt, vaikka Yhdysvallat onkin palannut ryhmään presidentinvaihdoksen jälkeen. Koalition vastavoimaksi on nousut naisten, tyttöjen sekä seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen oikeuksia haastava niin sanottu anti-gender-liike, joka vaikuttaa myös Yhdysvaltain sisäpolitiikassa. Liike vastustaa muun muassa seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien toteutumista sekä gender-sanan käyttöä. Liikehännän taustalla vaikuttavat valtiot ja muut toimijat haluaisivat tyypistää seksuaali- ja lisääntymister-

veyspalvelut ainoastaan naimisissa oleville naisille suunnatuiksi äitiysterveyspalveluiksi. Liike vastustaa myös esimerkiksi nuorten seksuaalikasvatusta ja heidän pääsyään seksuaali- ja lisääntymisterveyspalveluihin.

Suomi puolestaan tukee konkreettista seksuaalikasvatustyötä ja puolustaa sitä myös kansainvälisessä keskustelussa.

Suomella on näkyvä kansainvälinen rooli seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien puolestapuhujana. Yhdessä samanmielisten maiden kanssa Suomi on onnistunut torjumaan SRHR-työhön kohdistuneita heikennysyrityksiä.

Tällä hetkellä maailmassa elää historian suurin sukupolvi, joka on nyt tai pian tulossa lisääntymisikänsä. Seksuaalisuutta, seksitauteja ja suunnittelemattomien raskauksien ehkäisyä koskeva tiedontarve on erittäin suuri. Nuoria varten räätälöidyillä seksuaali- ja lisääntymisterveyspalveluilla on suuri vaikutus yhteiskuntaan. Palveluiden avulla nuoret saadaan jatkamaan opintojaan aiempaa pidemmälle, lykkäämään mahdollista naimisiinmenoa ja hankkimaan taloudellista turvaa tuovan ammatin.

TULOSESIMERKKI

Vammaisilla naisilla ja tytöillä paremmat edellytykset oikeuksiensa toteutumiseen

Tadžikistanilaisilla vammaisilla naisilla ja tytöillä ei usein ole tietoa seksuaali- ja lisääntymisterveystietoa ja -oikeuksista. Väestöliiton ja sen paikallisen kumppanin Disabled Women's League Ishtirok -järjestön toteuttamien hankkeiden myötä vammaiset naiset ja tytöt ovat oppineet, miten suojautua hyväksikäytöltä ja tehdä omien oikeuksiensa mukaisia ratkaisuja esimerkiksi kumppanin valinnassa ja perheen suunnittelussa.

Afganistanissa Väestöliitto ja sen kumppanit ovat onnistuneet sisällyttämään vammaisten naisten ja tyttöjen SRHR:n maan vammaisstrategiaan. Myös strategian toimeenpano on saatu käyntiin Talibanin valtaan tulosta huolimatta.

UNFPAn tuloksia 2019–2021

YK:n väestörahoitus UNFPA edistää seksuaali- ja lisääntymisterveystietoa ja oikeuksien toteutumista kaikille ihmisille, kaikkialla maailmassa. Suomi antoi vuosina 2019–2021 UNFPAlle perusrahoitusta noin 86 miljoonaa euroa. Tämä vastasi noin kahdeksaa prosenttia UNFPAn perusrahoituksesta. Tällä osuudella Suomi oli perusrahoittajista viidenneksi suurin vuosina 2020 ja 2021.

16,9 miljoonaa

vaarallista aborttia ehkäisty

57,8 miljoonaa

suunnittelematonta raskautta ehkäisty

22 miljoonaa

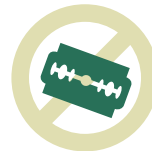
nuorta päässyt seksuaali- ja lisääntymisterveyspalveluiden piiriin

160 000

äitiyskuolemaa ehkäisty

528 000

vammainen nainen ja tyttö päässyt seksuaali- ja lisääntymisterveyspalveluiden piiriin

351 000

tyttöä pelastettu sukuelinten silpomiselta

Suomen laaja näkemys seksuaali- ja lisääntymisterveystietä ja -oikeuksista sisältää

- seksuaalikasvatuksen
- nuorisoystävälliset terveyspalvelut
- ehkäisy
- neuvolapalvelut
- äitiysterveystietä

- oikeuden turvalliseen seksiin
- mahdollisuuden turvalliseen raskauden keskeytykseen
- naisiin ja tyttöihin kohdistuvan väkivallan vastustamisen, mukaan lukien sukuelinten silpominen, lapsiavioliitot ja muut haitalliset käytänteet

Sukupuolittunutta väkivaltaa vastaan

Suomi on kumppaniensa kanssa lisännyt tukea väkivallan ehkäisylle ja noussut tunnustetuksi vammaisten henkilöiden oikeuksien ajajaksi.

Suomen tekemä sukupuolittuneen väkivallan vastainen työ keskittyy erityisesti hauraille alueille, joilla pääsy tukipalveluihin vaikeutuu kriisin, konfliktin tai toimimattoman hallinnon vuoksi. Esimerkiksi Myanmarissa Suomen tukema UNFPA varmisti 62 turvatalon toiminnan ja 231 000:n väkivaltaa kokeneen naisen ja tytön pääsyn tukipalveluihin vuosina 2019 ja 2020. UN Women on mahdollistanut palveluiden jatkumisen Afganistanissa ja Ukrainassa, kun taas Suomen tukemien kansalaisjärjestöjen väkivallan vastainen työ on keskittynyt esimerkiksi Keniaan, Somaliaan ja Somalimaahan.

Koronapandemian aikana väkivallan vastaisen ruohonjuuritason työn merkitys korostui entisestään. Kansalaisjärjestöt reagoivat nopeasti kasvaneeseen lähisuhdeväkivaltaan, lisäsivät tukea auttaville puhelimille ja turvataloille sekä tehostivat väkivallan ehkäisyä.

On arvioitu, että koronapandemian myötä silpomisen kohteeksi voi joutua kaksi miljoonaa tyttöä lisää seuraavan vuosikymmenen aikana. Silpominen ilmentää syvälle juurtuneita, epätasa-arvoa ylläpitäviä yhteiskunnallisia valtarakenteita. Rakenteiden purkamiseen tarvitaan pitkäjänteistä, yhteisöperustaista työtä, jossa miehillä ja pojilla on tärkeä rooli.

Suomen tuella muun muassa yli 60 000 henkilöä, joista noin kolmasosa on mie-

hiä ja poikia, on saanut tietoa silpomisen haittavaikutuksista ja yli 15 000 naista ja tyttöä on päässyt silpomisen ehkäisy- ja uhripalveluihin.⁷ Kansalaisjärjestöjen työllä naisten ja tyttöjen oikeuksia kunnioittavat siirtymäriitit ovat lisääntyneet. Somaliassa UNFPAn työ tähtää lakien ja ajattelutapojen muutokseen: Puntmaassa silpominen on kielletty laissa, ja uskonnolliset johtajat ovat tehneet työtä käytännön poistamiseksi.

Suomi tunnetaan vammaistyöstään

Suomi on noussut globaalisti merkittäväksi vammaisten henkilöiden oikeuksien edistäjäksi. YK:n vammaissopimuksen osapuolikokouksen puheenjohtajana vuosina 2021–2022 Suomi tuki vammaisjärjestöjen osallistumista päätöksentekoon.

YK:n vammaiskumppanuusrahasto on Suomen tuella vahvistanut YK:n vammaissopimuksen toimeenpanoa kehittyvissä maissa esimerkiksi saattamalla yhteensä 130 lakia ja linjausta sopimuksen mukaiseksi. Vammaisjärjestöjen osallistuminen lainsäädännön kehittämiseen on hankkeiden myötä kasvanut merkittävästi.

Suomi on vahvistanut kehittyvien maiden vammaisjärjestöjen osaamista ja mahdollisuuksia edistää oikeuksia omissa maissaan. Suomen tuella International Disability Alliance on kouluttanut yhteensä 866 vammaisaktivistia, joista 52 prosent-

tia oli naisia. Suomalaisten kansalaisjärjestöjen, kuten Vammaiskumppanuuden, Suomen Lähetysseuran ja Fidan, kehitysyhteistyöllä on edistetty vammaisten henkilöiden osallisuutta ja esteettömyyttä sekä viittomakielen asemaa. 65 prosentin Abilis-säätiön rahoittamista hankkeista on vahvistettu ruohonjuuritason vammaisjärjestöjen verkostoja ja järjestöjen osallistumista päätöksentekoon.

UUSI ALOITE

Generation Equality kokoaa tasa-arvoa ajavat yhteen

Generation Equality on maailman suurin ja merkittävin sukupuolten tasa-arvoa edistävä kampanja, jonka rakentamiseen Suomi on osallistunut vuodesta 2021 lähtien. Suomi johtaa Teknologia ja innovaatiot tasa-arvon puolesta -toimintaryhmää, jonka päätavoitteisiin kuuluu Suomen ehdottama sukupuolittuneen verkkoväkivallan ehkäiseminen ja poistaminen. Suomi on tehnyt Generation Equality -kampanjaan myös rahallisia sitoumuksia, joiden kokonaisarvo on noin 150 miljoonaa euroa.

TULOSESIMERKKI

YK:n vammais- yleissopimus hyväksyttiin Kirgisiassa

Vuonna 2019 vammaisten naisten Ravenstvo-järjestö saavutti tavoitteensa, kun Kirgisian valtio ratifioi YK:n vammaisyleissopimuksen, joka velvoittaa allekirjoittajamaita turvaamaan vammaisten henkilöiden oikeuksia. Onnistumisen taustalla oli suomalaisten ja keskiaasialaisten vammaisaktivistien jo 1990-luvulla alkanut yhteistyö, jolla rakennettiin ruohonjuuritason vammaisten naisten järjestöjen verkostoa ja vahvistettiin heidän osaamistaan muun muassa SRHR-kysymyksissä. Vammaiskumppanuuden, Kynnys ry:n ja Abilis-säätiön pitkäaikainen yhteistyökumppani Ravenstvo johti paikallisen vammaisliikkeen pitkäjänteistä ja järjestelmällistä vaikuttamistyötä esteettömyyden edistämiseksi ja vammaisyleissopimuksen voimaansaattamiseksi maassa.

UN Womenin tuloksia vuosina 2018–2021

YK:n tasa-arvojärjestö UN Women edistää sukupuolten tasa-arvoa sekä vahvistaa naisten ja tyttöjen ihmisoikeuksia ja asemaa globaalisti. Suomi antoi vuonna 2019–2021 UN Womenille perusrahoitusta noin 48 miljoonaa euroa. Tämä vastasi noin kymmentä prosenttia UN Womenin perusrahoituksesta. Tällä osuudella Suomi oli perusrahoittajista suurin vuosina 2020 ja 2021.

56

maata kehitti ja toimeenpani
kansallisia tasa-arvosuunnitelmia

22

uutta maata hyväksyi tai
vahvisti naisiin kohdistuvaa
väkivallan vastaista
lainsäädäntöä

65

maassa vahvistettiin
sukupuolittietoista budjetointia

69

maassa parannettiin
sukupuolittunutta väkivaltaa
kokeneiden pääsyä tukipalveluihin.
Maissa asuu 2,7 miljardia tyttöä.

39

kansallista sukupuolittietoista
kehityssuunnitelmaa

20

maata lisää teki kansallisen
Naiset, rauha ja turvallisuus
-toimintasuunnitelman

44

maassa vahvistettiin naisten
taloudellista voimaantumista
koskevaa lainsäädäntöä ja
linjauksia. Maissa asuu
1,6 miljardia naista ja tyttöä.

Yli **35 000** naisjohtajaksi
ja vaaliehdokkaaksi haluavaa
naista vahvisti kampanjointi-
ja muita taitoja

Suomen vaikuttamistyö tuottanut tulosta

Suomi johtaa EU:n sukupuolinormeja ja -rakenteita muuttavaa työtä EU-komission kanssa. Suomen vaikuttamistyön tuloksena tämä niin sanottu transformatiivinen lähestymistapa saatiin keskeiseksi osaksi EU:n vuosien 2021–2025 tasa-arvosuunnitelmaa. Suomi on edelläkävijä myös maatason työssä: esimerkiksi Nepalissa on yhdessä UN Womenin kanssa aloitettu työ epätasa-arvoisten yhteiskuntarakenteiden muokkaamiseksi ja toimittu sukupuolittunutta väkivaltaa vastaan tarinankerronnan avulla.

Koulutus

Globaali tilanne

Koulua käydään enemmän, mutta koulussa ei opita riittäviä perustaitoja

Nykyisin jo 91 prosenttia kouluikäisistä lapsista käy alakoulua. Lapsista ja nuorista 72 prosenttia päättää perusopetuksen ja noin puolet saa myös toisen asteen koulutuksen. Koulun ulkopuolella olevien lasten ja nuorten osuus **1** on puolittunut vuosina 2000–2020, mutta heitä on edelleen yli 244 miljoonaa. Sukupuolten tasa-arvo koulutuksessa on vahvistunut. Koulua käyvien tyttöjen osuus on kasvanut erityisen voimakkaasti Keski- ja Etelä-Aasiassa. Kaksi kolmasosaa maailman maista on saavuttanut sukupuolten tasa-arvon alakouluun pääsyn osalta, mutta vain joka toinen maa yläkoulun ja joka neljäs maa lukiokoulutuksen osalta.

Vammaisten lasten oikeus koulutukseen toteutuu yhä heikosti. Köyhimmissä maissa kolme vammaista lasta kymmenestä ei ole käynyt koulua lainkaan ja joka toinen koulua käyvä keskeyttää koulunsa jo alakoulussa. Inklusiivisen eli kaikille avoimen ja yhdenvertaisen koulutuksen **2** kehittäminen on otettu keskeiseksi tavoitteeksi yhä useamman maan koulutus uudistuksissa. Samalla on vahvistettu myös mahdollisuuksia oppia lukutaito omalla äidinkielellä sekä osallistua esiopetukseen.

Köyhimmissä maissa koulussa ei opita riittäviä perustaitoja. Saharan eteläpuolisessa Afrikassa 89 prosenttia kymmenvuotiaista ei ymmärrä tai osaa

lukea yksinkertaista kirjoitettua lausetta. Tämä niin sanottu oppimisköyhyys kulkee käsi kädessä opetuksen laadun kanssa. Osaavia ja koulutettuja opettajia **3** tarvitaan lisää. Saharan eteläpuolisessa Afrikassa koulutettujen opettajien osuus on pudonnut 84 prosentista 69 prosenttiin vuosien 2000 ja 2019 välillä.

Opetuksen laadun haasteista huolimatta lukutaitoisten ihmisten osuus on kasvanut: eteläisessä Aasiassa vain 59 prosenttia nuorista oli lukutaitoisia vuonna 1990, mutta osuus oli kivunnut jo 90 prosenttiin vuoteen 2020 mennessä.

Koulutus ei kuitenkaan välttämättä tuota riittävää työelämässä tarvittavaa ammatillista osaamista. **4** Matalan tulotason maissa vain hieman yli prosentti 15–24-vuotiaista osallistuu ammatilliseen koulutukseen. Euroopassa vastaava osuus on 18 prosenttia.

Koronapandemia on syventänyt oppimisen kriisiä ja kärjistänyt koulutuksen eriarvoisuutta. Viimeisten kahden vuoden aikana 147 miljoonaa lasta on menettänyt opintoja kokonaisen kouluvuoden verran. On arvioitu, että koulutuksen piiristä voi pudota 24 miljoonaa lasta lisää. Maailmanlaajuisesti matalan ja keskitulotason maissa oppimisköyhyys on kasvanut 57 prosentista 70 prosenttiin. Samalla koulutuksen rahoitusvaje on kasvanut, kun julkisiin menoihin käytettävissä olevat varat ovat supistuneet.

1

Suomi puolustaa oikeutta koulutukseen

Suomi vaikuttaa siihen, että oikeus laadukkaaseen perus- ja toisen asteen koulutukseen toteutuu kaikille. Suomi tukee hankkeita, joilla parannetaan tyttöjen ja vammaisten lasten mahdollisuuksia koulunkäyntiin. Suomi tukee koulutusta myös osana humanitaarista apua.

2

Suomi parantaa koulujärjestelmien inklusiivisuutta

Suomi vahvistaa kehittyvien maiden koulujärjestelmiä pääasiassa kumppanimaiden opetussektorin kehittämisohjelmien kautta. Suomi tukee rakenteellisia uudistuksia esiopetuksen, äidinkielen opetuksen, inklusiivisen koulujärjestelmän ja sukupuolten tasa-arvon vahvistamiseksi.

4

Suomi tukee mahdollisuuksia ammatilliseen koulutukseen

Suomi tukee vammaisten henkilöiden, erityisesti naisten ja tyttöjen pääsyä ammatilliseen koulutukseen. Suomi tukee heikoimmassa asemassa olevien nuorten elämäntaitojen vahvistamisesta sekä nuorten ja aikuisten lukutaitoa.

3

Suomi vahvistaa opettajien osaamista ja opetuksen laatua

Suomi tukee opettajien koulutusta ja ammattiaseman vahvistamista. Suomen tuella vahvistetaan koulujen ja opetusviranomaisten kapasiteettia laadukkaaseen perus- ja toisen asteen koulutuksen sekä ammatillisen koulutuksen järjestämiseen.

Päteviä opettajia ja toimivia koulujärjestelmiä

Suomi on mukana ratkaisemassa oppimisen kriisiä.
Avainasemassa ovat opettajat – Suomen tuella
heidän osaamisensa on vahvistunut.

Suomi osallistuu aktiivisesti kansainväliseen yhteistyöhön oppimisen kriisin ratkaisemiseksi ja tukee kumppanimaita koulutussektorin rakenteellisissa uudistuksissa. Pitkäjänteinen koulujärjestelmien vahvistaminen on lisännyt perus- ja toisen asteen koulutukseen osallistumista ja koulunsa päättäneiden osuutta Suomen kumppanimaissa.

Etiopiassa kouluille on luotu laatu-standardit ja jokaisella koululla on oma koulukohtainen kehittämissuunnitelma opetuksen laadun ja oppimisympäristöjen parantamiseksi. Mosambikissa yhä useammalla lapsella on mahdollisuus oppia lukemaan omalla äidinkielellään. Palestiinassa koulutusjärjestelmän uudistuksen myötä julkinen esiopetus on yhä useamman lapsen saavutettavissa, ammatilliselle koulutukselle on enemmän kysyntää ja koulutus vastaa paremmin työelämän tarpeisiin. Nepalissa on kehitetty kansallinen oppimisen arviointijärjestelmä ja tuettu opetussuunnitelman uudistusta.

Opettajien osaamisen ja motivaation kehittäminen on tärkein yksittäinen oppimistuloksiin vaikuttava tekijä. Suomen tukemissa koulutusuudistuksissa Afganistanissa, Etiopiassa, Mosambikissa, Myanmarissa, Nepalissa, Palestiinassa ja Ukrainassa on muun muassa vahvistettu opettajien asemaa, lisätty naisopettajien ja rehtoreiden määrää sekä kehitetty täydennyskoulutusta ja tukea opettajille.

Suomen tuella perus- ja toisen asteen opettajien peruskoulutuksen rakenteet sekä opettajankoulutuksen opetussuunnitelmien sisältö ja kattavuus ovat parantuneet Mosambikissa ja Myanmarissa. Suomalaisten korkeakoulujen tuella on vahvistettu opettajankouluttajien pedagogista osaamista sekä koulutuksen tutkimusperustaisuutta ja käytännönläheisyyttä.

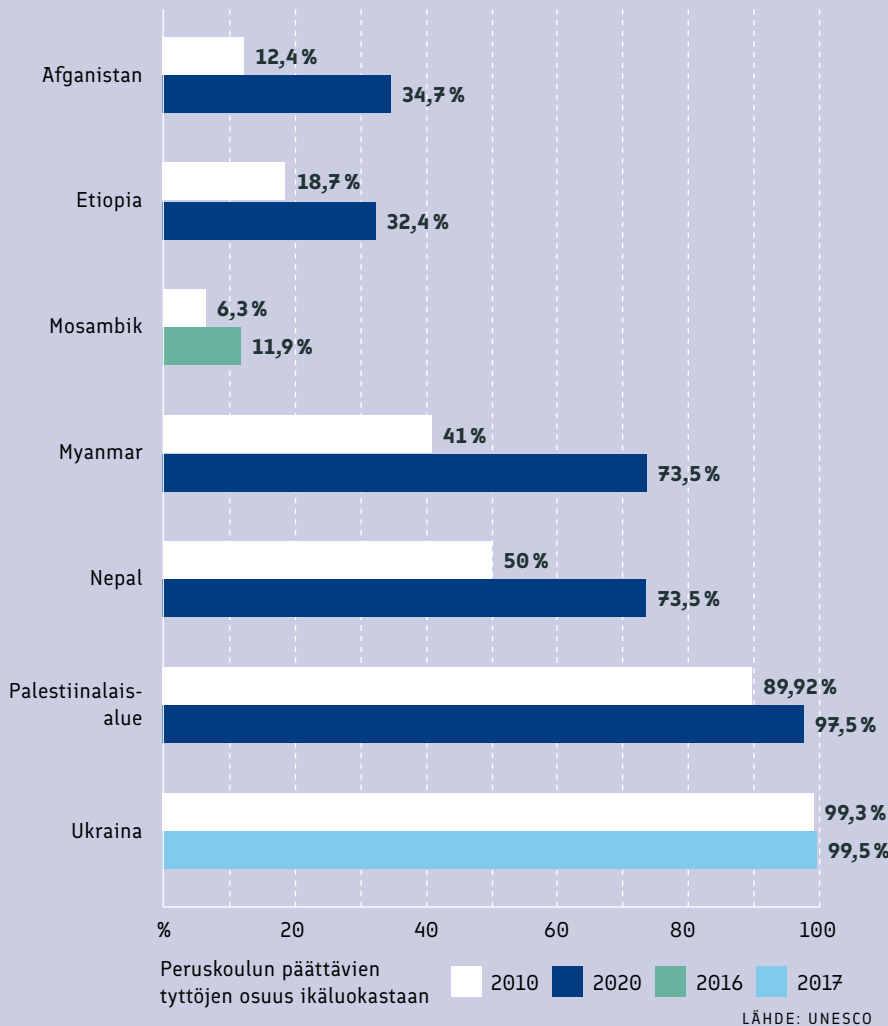
Opettajien koulutuksen laatu paranee myös yksityisen sektorin tuella. Finnfun-din sijoitus eteläafrikkalaiseen Sparks-kouluketjuun on vahvistanut opettajien pedagogista osaamista ja opetusmenetelmiä 20 koulussa.

Kirkon Ulkomaanavun Opettajat ilman rajoja -ohjelman kautta on vuosina 2019–2021 lähetetty 92 suomalaista opettajaa Bangladeshiin, Kambodžaan, Keniaan, Myanmariin, Palestiinaan, Somaliaan ja Ugandaan mentoroimaan kollegoitaan. Suomalaisten kansalaisjärjestöjen ohjelmassa on parannettu oppimisen olosuhteita sekä vahvistettu opettajien ja rehtoreiden osaamista, jotta kouluissa omaksettaisiin entistä oppilaslähtöisempiä käytäntöjä. Järjestöjen työllä on tuettu muun muassa inklusiivista opetusta sekä seksuaali- ja lisääntymisterveyteen ja oikeuksiin, terveystietoon, yrittäjyyteen ja ihmisoikeuksiin liittyvää kasvatusta.

Koronapandemia sulki koulut, ja siksi myös Suomen tekemää yhteistyötä on ollut tarpeen sopeuttaa vahvistamalla opettajien etäopetus- ja teknologiataitoja. Digitaalinen oppiminen on avannut uusia mahdollisuuksia muun muassa opettajien koulutuksen kehittämiseen ja sen kattavuuden laajentamiseen, kun opettajat voidaan tavoittaa myös etäyhteyden avulla.

YHÄ USEAMPI TYTTÖ PÄÄTTÄÄ PERUSKOULUN SUOMEN KUMPPANIMAISIA⁸

Kestävän kehityksen koulutustavoitteena on, että vuoteen 2030 mennessä kaikki tytöt ja pojat päättävät maksuttoman, yhdenvertaisen ja laadukkaan perus- ja toisen asteen koulutuksen. Kouluasteen päättäneiden määrä indikoi saavutettavuuden lisäksi myös osallistumista ja laatua. Suomi seuraa erityisesti perusopetuksen ala- ja yläkoulun päättäneiden tyttöjen osuutta. Yllä olevassa graafissa ovat syyskuussa 2022 saatavilla olleet tiedot.

Inklusiivinen koulutus

Inklusiivisella koulutuksella tarkoitetaan kaikille avointa ja yhdenvertaista koulujärjestelmää. Vammaisia lapsia ja nuoria ei syrjitä, ja kaikilla on oikeus käydä lähikoulua. Inklusiiviset koulut ovat saavutettavia ja turvallisia. Osallistumisen esteitä on purettu ja kaikkien oppimista tuetaan.

Suomen tuki on vahvistanut opettajien osaamista

- Suomalaisen kansalaisjärjestöjen ja korkeakoulujen hankkeissa vuosina 2019–2021 on koulutettu **25 400** opettajaa, joista puolet oli naisia.⁹
- Vuosina 2019–2021 Suomen kahdenvälisellä tuella ja monenkeskisellä erityisrahoituksella **160 800** opettajaa tai rehtoria on saanut täydennyskoulutusta.¹⁰
- Global Partnership for Education ja Education Cannot Wait rahastojen tuella **920 600** opettajaa vuosina 2020–2021 sai tukea ja koulutusta etäopetuksen järjestämiseen.
- Maailmanpankin tuella vuosina 2018–2020 on palkattu tai koulutettu **6,25 miljoonaa** opettajaa, joista yli puolet oli naisia. Suomi tukee Maailmanpankkia opettajien täydennyskoulutusmateriaalien kehittämisessä.

Suomen tuki on parantanut opetuksen laatua ja vahvistanut koulujärjestelmiä

- Suomi on tukenut koulujärjestelmien uudistamista **28** kumppanimaa.¹¹
- Suomen tukemat opetuksen sektoriohjelmat ovat vahvistaneet **120 700** koulun kehittämistyötä opetuksen laadun parantamiseksi.¹²
- Kansalaisjärjestöjen ja yksityisen sektorin hankkeissa **1 600** koulun ja oppilaitoksen kapasiteetti on vahvistunut.¹³
- Suomen tuella opettajankoulutuksen laatu on parantunut **140** opettajankoulutuslaitoksessa ja korkeakoulussa.¹⁴

Koulutusta heikoimmassa asemassa oleville

Suomen tuella yhä useampi tyttö ja vammainen henkilö pääsee kouluun. Suomi on myös parantanut koulujen sanitaatiota, kouluruokailua ja opetusta kriisitilanteissa.

Vaikka yhä useampi lapsi käy koulua, erityisesti tyttöjen ja vammaisten lasten pääsyä laadukkaaseen koulutukseen on tarpeen vahvistaa. Koulua käyvien tyttöjen osuus on yhä poikien osuutta pienempi, ja vain pieni osuus vammaisista henkilöistä saa koulutuksen.

Suomen tuella tyttöjen mahdollisuudet osallistua toisen asteen koulutukseen ovat parantuneet.

Esimerkiksi Nepalissa on rakennettu ja kunnostettu koulujen käymälöitä ja vesipisteitä sekä käynnistetty koulunkäyntiä tukevia tyttöjen kerhoja. Tyttöille on myös opetettu kuukautissuojien valmistusta, jotta koulunkäynti ei kuukautisten vuoksi keskeytyisi.

Suomen tuella koulujärjestelmien inklusiivisuus on vahvistunut ja vammaisten lasten osallistumisen esteitä on purettu. Hankkeissa on koulutettu vastuunkantajia kuten vanhempia, opettajia ja rehtoreita. Näin on vahvistettu inklusiolle myönteisiä asenteita ja koulujen valmiuksia ottaa vastaan erilaisia oppijoita. Etiopiassa 625 koulua on laajentunut inklusiivisen opetuksen resurssikeskuksiksi, ja vammaisten lasten määrä keskusten piirissä olevissa kouluissa on kasvanut.

Useassa Suomen kumppanimaassa äkilliset kriisit ja pitkittyneet konfliktit ja kriisitilanteet ovat vaikuttaneet koulun-

käyntiin. Suomen tukemat opetushankkeet konfliktit- ja kriisitilanteissa vuosina 2019–2021 tavoittivat lähes 1,1 miljoonaa lasta ja nuorta, joista 48 prosenttia oli tyttöjä.¹⁵

Myanmarissa tukea suunnataan etnisille alueille, jotta voidaan vahvistaa etnisiin vähemmistöryhmiin kuuluvien lasten ja nuorten oikeutta koulua omalla äidinkielellään. Libanonissa on tuettu koulujärjestelmän ulkopuolella olevien Syyrian pakolaislasten ja -nuorten mahdollisuuksia oppimiseen. Lisäksi on tuettu haavoittuvassa asemassa olevien ja koulusta pudonneiden libanonilaisten lasten pääsyä opetuksen piiriin. Etelä-Sudanissa, Ugandassa ja Etiopiassa suomalaiset järjestöt ovat tukeneet pakolaisten ammatillista ja aikuiskoulutusta. Palestiinassa tehtiin muun muassa Suomen ja muiden rahoittajien tuella kunnostustöitä 30:ssä vuoden 2021 Gazan sodassa vaurioituneissa kouluissa.

Koulutus on ihmisoikeus. Suomi vaikuttaa osana kansainvälistä yhteisöä siihen, että oikeus koulutukseen toteutuu yhdenvertaisesti. Suomi on ottanut kantaa opetuksen suojeluun konfliktit- ja kriisitilanteissa sekä esimerkiksi tyttöjen oikeuteen käydä koulua Afganistanissa.

Kun koronapandemia sulki kouluja, Suomen tukemat maailmanlaajuiset koulutusrahastot Education Cannot Wait ja

Global Partnership for Education tarjosivat tukea etäopetuksen järjestämiseen ja koulujen turvalliseen uudelleen avaamiseen 74 maassa. Muutamista maista saatavilla olevat luvut osoittavat, että oppilasmäärät ovat pandemian jälkeen laskeutuneet. Avunantajat tekevät nyt työtä, jotta muutoksesta ei tule pysyvä.

Pandemia on osoittanut, että koulujärjestelmien kriisinsietokyvyn vahvistaminen on tarpeen. Samalla on tärkeää muistaa, että esimerkiksi koulussa opittu lukutaito on kehitystulos, joka säilyy, vaikka olosuhteet muuttuisivat.

UUSI ALOITE

Suomalainen asiantuntemus tukee oppimisen kriisin ratkaisuja

Opetushallituksessa vuonna 2021 toimintansa käynnistänyt Opetusalan kehitysyhteistyön osaamiskeskus FinCEED vahvistaa suomalaista asiantuntemusta koulutuksessa ja kehityksessä. Keskus kouluttaa ja rekrytoi opetusalan tehtäviin kumppanimaisissa ja kansainvälisesti. Se lisää Suomen vaikuttavuutta ja näkyvyyttä koulutuksen globaalien haasteiden ratkaisijana vahvistaen eri toimijoiden yhteistyötä.

SUOMEN TUELLA ON PARANNETTU PÄÄSYÄ LAADUKKAASEEN KOULUTUKSEEN, ERITYISESTI TYTÖILLE JA HEIKOIMMASSA ASEMASSA OLEVILLE

KANSALAI SJÄRJESTÖYHTEISTYÖ 2019–2021

Ammatillista ja
elämäntaitojen koulutusta

6 000

vammaiselle henkilölle, joista
56 prosenttia oli naisia ja tyttöjä.¹⁶

Esi- ja perusopetusta

780 000

lapselle ja nuorelle, heistä
1 800 vammaisia lapsia ja
48 prosenttia tyttöjä.¹⁷

Ammatillisten taitojen, lukutaidon,
yrittäjyystaitojen ja elämäntaitojen
opetusta

135 000

nuorelle ja aikuiselle, joista
58 prosenttia oli naisia ja tyttöjä.¹⁸

FINNFUNDIN SIJOITUS

Sparks-kouluketjun

12 000

oppilasta sai tukea 1–9-luokilla
Etelä-Afrikassa.
Heistä 56 prosenttia on tyttöjä.

SUOMEN TUKEMAT SEKTORIOHJELMAT JA KAHDENVÄLINEN TUKI

Ennen koronapandemiaa esi-, perus-
ja toisen asteen koulutusta

63

miljoonalle oppilaalle, joista yli
600 000 oli vammaisia lapsia ja
nuoria.¹⁹

GLOBAL PARTNERSHIP FOR EDUCATION JA EDUCATION CANNOT WAIT -RAHASTOJEN KORONATUKI 2020

100 miljoonaa

oppilasta pystyi jatkamaan
opintojaan pandemian aikana.
Heistä 48 prosenttia oli tyttöjä.

TULOSESIMERKKI

Lukutaito vahvistuu omalla äidinkielellä

Yhä useampi lapsi saa opetusta
omalla äidinkielellään. Mosambikissa
Suomen tukeman sektoriohjelman
avulla 1017 uutta koulua tuli vuonna
2019 kaksikielisen opetuksen piiriin.
Nyt kaksikielistä opetusta toteutetaan
lähes 3000 koulussa noin
500 000:lle 1–7-luokan oppilaalle.

Myös suomalaisten järjestöjen
hankkeilla tuetaan etnisiin ja
kielivähemmistöihin kuuluvien lasten
äidinkielistä opetusta. Wycliffe
Raamatunkääntäjien hankkeessa
kehitettiin äidinkielistä materiaalia
pokomon, orman, digon and durumun
kielille Keniassa. Hankkeessa
koulutettiin 42 opettajaa opettamaan
näitä kieliä, ja noin 3400 lasta sai
mahdollisuuden oppia omalla
äidinkielellään.

TULOSESIMERKKI

Suomen vaikuttamistyö on vahvistanut inklusiivista koulutusta Maailmanpankin opetusohjelmissa

Suomi ja sen lähettämät asian-
tuntijat ovat työskennelleet
Maailmanpankissa inklusiivisen
koulutuksen edistämiseksi jo
pitkään. Vuonna 2018 Maailman-
pankki sitoutui kansainvälisessä
vammaishuippukokouksessa siihen,
että kaikki sen opetusohjelmat
huomioivat vammaiset henkilöt
vuoteen 2025 mennessä. Inklusiivi-
sesta koulutuksesta on tullut
keskeinen osa Maailmanpankin
koulutuspolitiikan keinovalikoimaa
oppimisen kriisiin vastaamiseksi.

Opetussektoriohjelmilla vaikutetaan yhdenvertaiseen koulutukseen

Asema Nepal in opetussektoriohjelman avunantajryhmässä
antaa Suomelle suoran yhteyden maan opetusministeriöön.
Suomen vaikuttamistyön tavoitteina ovat tyttöjen koulun-
käyntimahdollisuuksien parantaminen ja naisopettajien
määrän lisääminen. Vaikka rakenteiden muuttaminen
on hidasta, on naisopettajien määrä noussut toisen
asteen koulutuksessa lähes 24 prosenttia
viiden viimeisen vuoden aikana.

Talous ja työ

Globaali tilanne

Kehitykseen vauhtia kestävästä liiketoiminnasta ja innovaatioista

Kehittyvien maiden taloudet kasvoivat vahvasti viime vuosikymmenen lopulla, mutta koronapandemia aiheutti merkittävän notkahduksen kasvuun erityisesti vähiten kehittyneissä maissa. Vaikka talouksien ennustetaan palaavan melko pian kasvu-uralle, pandemia on syventänyt kehittyvien maiden työttömyyttä, köyhyyttä ja eriarvoisuutta.

Kehittyvissä maissa on valtaisa tarve ihmisarvoisille työpaikoille ja toimeentulolle. Esimerkiksi Afrikassa työikäisen väestön määrä kasvaa noin 20 miljoonalla vuodessa, ja riittävän toimeentulon saaminen on merkittävä haaste. Uusia työpaikkoja ei synny tarpeeksi, ja työpaikkojen laadussa on ylipäänsä puutteita.

Pandemia on koetellut erityisesti naisten, nuorten ja kaikista köyhimpien oikeutta ihmisarvoiseen työhön ja toimeentuloon. ❶ Naiset, nuoret ja esimerkiksi siirtolaiset työllistyvät usein epäviralliselle sektorille ja aloille, joita pandemian aiheuttama talouskriisi on erityisesti koetellut. Naisia arvioidaan olevan kehittyvien maiden työmarkkinoilla yhä 13 miljoonaa vähemmän kuin ennen pandemiaa. Nuorten kouluttautumismahdollisuudet ja työnsaanti ovat vaikeutuneet entisestään.

Pandemia on koetellut talouksien kantokykyä ja kestävyyttä, kansainvälistä kauppaa, julkisen talouden kestävyyttä sekä kehittyvien maiden yksityistä sektoria. Elpyminen edellyttää pitkäjänteistä panostusta teollistumiseen, talouden monipuolistamiseen sekä yksityissektorin vastuullisuuden ja innovaatio-toiminnan vahvistamiseen. ❷ Elpymistoimissa korostuvat myös digitaalisen, vihreän ja oikeudenmukaisen siirtymän kysymykset.

Kansainvälinen yhteisö, alueelliset toimijat ja hallitukset ❸ ovat yhdessä yksityisen sektorin kanssa avainasemassa, kun talouksien rakenteellisia muutoksia viedään eteenpäin. Ne edistävät vastuullista liiketoimintaa, alueellista integraatiota sekä kestävä kehityksen mukaista kauppaa ja innovaatioita.

Yhä useampi kuluttaja, rahoittaja ja yhteistyökumppani edellyttää, että yritykset toimivat ihmis- oikeus- ja ympäristövastuun ❹ sekä hyvän hallinnon mukaisesti kaikkialla maailmassa. Valtioiden sitoutuminen YK:n yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskeviin periaatteisiin on ollut globaalisti epätasaista. Seurantajakson aikana kehittyvistä maista esimerkiksi Thaimaa, Kenia, Uganda ja Pakistan ovat kuitenkin julkaisseet näiden periaatteiden edistämistä koskevat toimintasuunnitelmansa.

1

Suomi tukee ihmisarvoista työtä

Suomi vahvistaa kaikkein heikoimmassa tilanteessa olevien ihmisten mahdollisuuksia ihmisarvoiseen työhön, elinkeinoon ja toimeentuloon. Tuella lisätään työntekijöiden tietoisuutta työelämäoikeuksista, parannetaan työpaikkojen laatua sekä luodaan työtä ja toimeentuloa.

3

Suomi vaikuttaa kansainvälisen yhteisön linjauksiin

Suomi ajaa johdonmukaista globaalia kauppaa-, investointi- ja veropolitiikkaa, edistää kansainvälisen vastuullisen yritystoiminnan normien toteutumista sekä tukee monenkeskisiä toimijoita, jotka luovat erityisesti naisia ja nuoria hyödyttäviä innovaatioita.

2

Suomi edistää yritysten vastuullisuutta ja innovaatiotoimintaa

Suomi tukee kehittyvien maiden mikro- ja pk-yritysten pääsyä liiketoiminnan tuki- ja rahoituspalveluihin, tarjoaa yrityksille vastuullisuuskoulutusta sekä edistää kehittyvien maiden valmiuksia luoda innovaatioita myös suomalaistoimijoiden kanssa.

4

Suomi parantaa kehittyvien maiden liiketoimintaympäristöä

Suomi parantaa yritysten toimintaympäristöä, tukee taloudellista integraatiota, vahvistaa kehittyvien maiden hallitusten kykyä toimia kansainvälisen kaupan sääntöjen mukaisesti sekä edistää kestävän kehityksen mukaista uutta tietotaitoa, teknologiaa ja innovaatioita.

Yrityksiä ja työpaikkoja kehittyviin maihin

Suomen tuella syntynyt liiketoiminta ja ihmisarvoiset työpaikat luovat kestävästä talouskehitystä ja vakaita yhteiskuntia.

Kehittyvien maiden yksityinen sektori on avainasemassa uusien työpaikkojen, elinkeinon ja toimeentulon luomisessa sekä köyhien ihmisten tarpeisiin suunnattujen tuotteiden ja palveluiden kehittämisessä. Vahva, vastuullinen ja innovatiivinen yksityissektori tukee kestävästä talouskehitystä ja yhteiskunnan vakautta.

Suomen tuella on luotu yksityissektorin työpaikkoja erityisesti naisille ja nuorille sekä parannettu työpaikkojen laatua, jotta ne olisivat ihmisarvoisia ja entistä tuottavampia. Esimerkiksi kansalaisyhteiskuntaa tukemalla on vahvistettu naisten työelämäoikeuksia ja johtajuutta työpaikoilla, edistetty työterveyttä ja työturvallisuutta, varmistettu äitiysvapaita sekä ehkäisty väkivaltaa ja häirintää työpaikoilla. Nämä tulokset ovat osaltaan vähentäneet naisten työllistymisen esteitä kehittyvissä maissa.

Suomi on tukenut kehittyvien maiden yksityissektorin toimintaympäristöä sekä laajentanut ja vahvistanut yksityissektorille suuntautuvia palveluja. Naisten roo-

lia taloudessa on edistetty muun muassa tukemalla naisten omistamien mikro- ja pk-yritysten pääsyä liiketoiminnan tukipalveluihin kuten rahoitukseen, koulutukseen ja verkostoihin. Lisäksi Finnfundin toiminnan ja finanssisijoitusten kautta on pyritty suuntaamaan investointeja erityisesti yrityksiin, jotka ovat naisten omistuksessa tai naisten johtamia.

Kehitysyhteistyörahoitteiset yksityisen sektorin tukimuodot ovat tuottaneet innovaatioita, uutta tietotaitoa, työpaikkoja sekä investointeja kehittyviin maihin. Tärkeässä asemassa ovat olleet kehittyvien maiden ja suomalaisten toimijoiden innovaatioyhteistyö ja liikekumppanuudet. Kehittyviin maihin suuntautuvia kestävän kehityksen investointeja on lisätty merkittävästi finanssisijoitusten kautta. Kaikkiin näihin on saatu Suomen rahoituksen rinnalle ulkopuolista rahoitusta.

Suomi on antanut oman panoksensa myös alueelliseen taloudelliseen integraatioon. Esimerkiksi TradeMark East Africa -järjestö on sujuvoittanut alueellisia kaupankäyntiyhteyksiä Itä-Afrikassa,

mikä on pienentänyt kaupankäynnin kustannuksia. Suomen rahoittamat monenkeskiset kauppa ja kehitys -järjestöt ovat vahvistaneet niin kehittyvien maiden kansallista kuin globaalia liiketoimintaympäristöä, kauppapoliittista osaamista ja kestävästä teollista kehitystä. YK:n teollistamisjärjestö UNIDOLle suuntautuvan tuen tuloksena syntyi 121 liiketoimintaympäristöä tai taloudellista integraatiota parantavaa laki- tai politiikkaehdotusta vuosina 2019–2021.²⁰

Suomen toimet kehittyvien maiden talouden vahvistamiseksi, työpaikkojen luomiseksi ja toimeentulon parantamiseksi evaluoitiin vuonna 2021. Riippumattomassa evaluoinnissa todettiin, että toiminta on pääsääntöisesti ollut tarkoituksenmukaista ja tuloksellista. Kehittämiskohteiksi nimettiin muun muassa kokonaisuuden johtaminen, yritystuissa olevien aukkojen paikkaaminen ja kaupalliseen yhteistyöhön siirtyvien kumppanien nykyistä hallitumpi tukeminen. Ulkoministeriö on ryhtynyt toimiin muun muassa yksityissektorin linjauksen laatimiseksi ja yhteistyön parantamiseksi.

SUOMEN TUELLA TYÖPAIKKOJA

Tuettujen tai luotujen kokopäivätoimisten (tai vastaavien) työpaikkojen lukumäärä.²¹

1 020 600

Monenkeskinen yhteistyö²²

847 300

Kehityspankit²³

4 900

Kahdenvälinen yhteistyö²⁴

425 000
naiset 36 %

Yksityisen sektorin
rahoitusinstrumentit²⁵

84 800

Kansalaisjärjestöjen
kehitysyhteistyö²⁶

LÄHDE: UM

SUOMEN TUELLA YRITYSTOIMINTAA

Liiketoiminnan kehityspalveluja, myös innovaatiotoiminnan tukipalveluja, ja vastuullisia liiketoimintakäytäntöjä sekä liiketoiminnan parantamista tai kasvattamista tukevaa rahoitusta hyödyntävien kehittyvien maiden mikro- ja pk-yritysten lukumäärä.

2 300 900

Monenkeskinen yhteistyö²⁷

2 603 900

Kehityspankit²⁸

1 400
naiset 43 %

Kahdenvälinen yhteistyö²⁹

350

Yksityisen sektorin
rahoitusinstrumentit³⁰

17 000
naiset 55 %

Kansalaisjärjestöjen
kehitysyhteistyö³¹

LÄHDE: UM

TULOSESIMERKKI

ITC vahvisti naisten ja nuorten yritystoimintaa

Suomen tukema Kansainvälinen kauppakeskus ITC auttoi kehittyvien maiden mikro- ja pk-yrityksiä luomaan ja säilyttämään 56 549 työpaikkaa vuosina 2019–2021 ITC tukee erityisesti naisten ja nuorten yritystoimintaa tarjoamalla koulutusta, kehittämällä arvoketjuja ja verkostoja sekä vahvistamalla vienti- ja investointitukiorganisaatioiden toimintaa. Vuonna 2019 ITC arvioi, että sen saamalla rahoituksella kasvatettiin yritysten viennin ja investointien arvoa 11-kertaisesti.

TULOSESIMERKKI

Vastuullista kalankasvatusta ja hyviä työpaikkoja Sambiassa

Sambialainen Yalelo on vastuullisen kalankasvatuksen edelläkävijä ja yksi suurimmista kalankasvattajista Afrikassa. Suomalaisen kehitysrahoittaja Finnfundin rahoituksen avulla yhtiö on pystynyt laajentamaan ja kehittämään toimintaansa. Yritys työllistää nykyisin yli 1 000 ihmistä eri puolilla Sambiaa. Yhtiö on myös sitoutunut kehittämään työpaikkojen laatua: Finnfundin tuella ja suomalaisen WorkAheadin teknologiaa hyödyntäen se on esimerkiksi toteuttanut kyselyjä, joiden kautta työntekijät voivat antaa suoraan ja nimettömästi palautetta sekä kehitysideoita. Samalla on kerätty tärkeää tietoa työpaikkojen merkityksestä työntekijöiden ja heidän perheidensä elintasolle.

Innovaatioita ja digitalisaatiota

Suomen tukemat digitaaliset ratkaisut edistävät kestäväää kehitystä ja digitaalista yhdenvertaisuutta.

Suomi on tukenut kehittyvien maiden omaa innovaatiotoimintaa, millä on edistetty talouden pohjan vahvistamista ja monipuolistamista sekä uusien kestäväää kehitystä tukevien ratkaisujen luomista.

Suomen kahdenväliset ja alueelliset innovaatio-ohjelmat ovat vahvistaneet innovaatio- ja startup-ekosysteemejä kumppanimaissa. Suomen rahoittamissa hankkeissa syntyi 57 tutkimus-, teknologia- ja innovaatiokumppanuutta kehittyviin maihin.³² Esimerkiksi ulkoministeriön ja Business Finlandin yhteisohjelma Developing Markets Platform ja sen edeltäjä BEAM ovat edistäneet tällaisten kumppanuuksien syntyä.

Suomen tuki on auttanut monenkeskisiä yhteistyökumppaneita kehittämään ja uudistamaan omaa toimintaansa. Suomi on aktiivisesti tukenut UNICEFin ja UNFPAn innovaatiotyötä, jonka kautta on syntynyt erityisesti koulutukseen sekä seksuaali- ja lisääntymisterveyteen liittyviä digitaalisia palveluita. UNICEF laajentaa parhaillaan lasten oikeuksia edis-

tävää innovaatio-ohjelmaansa ja on perustanut kaksi uutta rahoitukseen ja oppimiseen keskittyvää innovaatiokeskusta Suomeen. Suomen sijoitus Aasian kehityspankin alaiseen Ventures -rahastron auttaa innovatiivisten ilmastoteknologiaratkaisujen ja digitaalisten naisten taloudellisen osallistumista edistävien ratkaisujen jalkautumista Kaakkois- ja Etelä-Aasiassa.

Suomi on edistänyt digitaalista yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa globaaleissa neuvotteluissa. Suomelle on myönnetty näkyvä johtorooli naisten ja tyttöjen oikeuksia edistävän globaalin Generation Equality -kampanjan teknologiat ja innovaatiot -toimintakoalitiossa.

Kestävän digitaalisen siirtymän tuki näkyy yhä vahvemmin paitsi Suomen myös EU:n yhteistyössä Afrikan ja muiden kehittyvien alueiden kanssa. Suomi on vaikuttanut EU:n prioriteetteihin ja toimintatapojen kehittämiseen ja osallistuu uuden D4D Hub -alustan kautta EU-aloitteiden valmisteluun Afrikassa, Aasiassa ja Latinalaisessa Amerikassa.

UUSI ALOITE

YK:n innovaatiokeskittymä pääkaupunkiseudulla

Suomen tavoitteena on vahvistaa asemansa kansainvälisesti houkuttelevana innovaatiotoiminnan keskuksena sekä edistää suomalaista osaamista YK-työssä. Vuonna 2020 Suomessa aloitti UN Global Pulse Finland, jolla on keskeinen rooli YK:n innovaatiotoiminnan uudistamisessa. UN Global Pulse tähtää massadatan, tekoälyn ja ennakkoinnin käyttämiseen kestävään kehityksen hyväksi. Suomessa aloittavat vuonna 2022 myös Unicefin globaalit innovatiivisen oppimisen ja rahoituksen keskuskes. YK:n projektipalvelujen toimiston UNOPSin vaikuttavuussijoittamisen S3i-ohjelmatoimiston työ käynnistyi Helsingissä vuonna 2020 (lue tarkemmin kohdasta ”Riskien hallinta”).

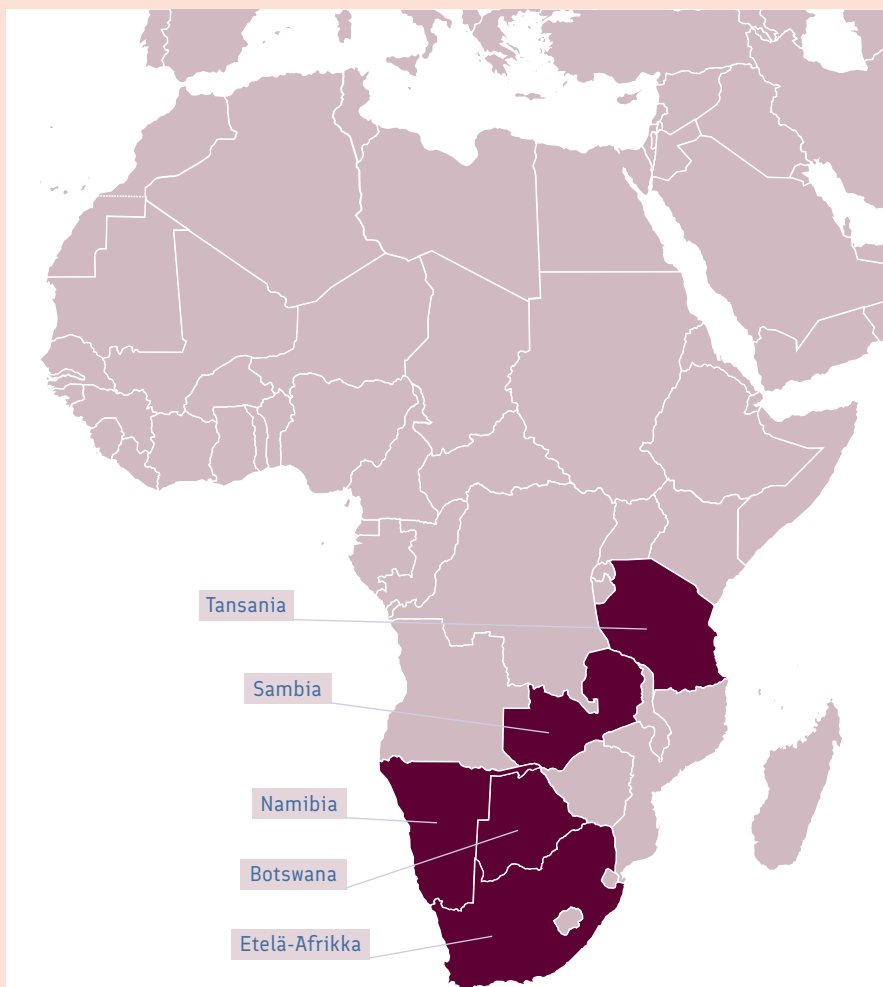
Vastuullisuuskoulutusta yrityksille

Ihmisoikeuksia koskevat YK-periaatteet ovat nousseet vahvemmaksi osaksi Suomen yksityisen sektorin yhteistyötä.

Yrityksillä on merkittävä rooli YK:n kestävään kehityksen tavoitteiden edistämisessä. Tavoitteiden saavuttamiseksi on tärkeää, että yritykset myös ehkäisevät ja puuttuvat toiminnassaan ja arvoketjuissaan mahdollisesti syntyviin kielteisiin ihmisoikeusvaikutuksiin.

Suomi on edistänyt yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskevien YK-periaatteiden sisällyttämistä rahoitukseen, jolla tuetaan suomalaisia yksityissektorin investointeja kehittyvissä maissa. Finnfund otti vuonna 2019 käyttöön ihmisoikeuslinjauksen, joka ohjaa sen työtä ihmisoikeuksiin liittyvien riskien tunnistamisessa ja hallitsemisessa.

Suomen tuella koulutettiin yli 9 000 yritystä ihmisarvoisesta työstä ja vastuullisesta liiketoiminnasta vuosina 2019–2021.³³ Koulutusta tarjosivat muun muassa kansalaisjärjestöt, Finnpartnership ja kahdenväliset hankkeet Sambiassa ja Tansaniassa.

Uusia ratkaisuja kehityksen tueksi

Suomen tukema Eteläisen Afrikan innovaatiotukiohjelma (SAIS2) on edistänyt alueellista innovaatioyhteistyötä eteläisen Afrikan kehitysyhteisön SADC:n alueella. Ohjelmassa on ollut mukana SADC:sta ja sen ulkopuolelta noin 100 innovaatiotukiorganisaatiota, joiden yhteishankkeet ovat keskittyneet viiteen kumppanimajaan; Botswanaan, Etelä-Afrikkaan, Namibiaan, Tansaniaan ja Sambiaan.

Ohjelman avulla on

- luotu tai tuettu yli 1400 työpaikkaa
- tuotettu liiketoiminnan kehittämispalveluita yli 3 300 kasvuyritykselle tai yrittäjälle
- luotu 22 uutta TKI-kumppanuutta yritysten ja koulutus/tutkimuslaitosten välillä.
- Luotu SADC:n innovaatiohubien verkosto, joka käynnistettiin syyskuussa 2021 itsenäisenä toimijana nimellä Southern Africa Innovation Collective. Sillä on nyt 23 jäsentä seitsemässä maassa.
- Edistetty kumppanuuksia suomalaisten ja eteläisen Afrikan kasvuyritysten ja innovaatiohubien välillä hankkeiden, koulutusten ja vierailujen kautta.

TULOSESIMERKKI

Kansalaisjärjestöt edistivät vastuullista yritystoimintaa

Suomalaiset ja kansainväliset kansalaisjärjestöt ovat tärkeitä kumppaneita vastuullisen yritystoiminnan edistämiseksi. Esimerkiksi Finnwatch-järjestö kävi vuoropuhelua 15 yrityksen kanssa toimitusketjuissa esiintyvistä ihmisoikeusongelmista Thaimaassa. Hanke vaikutti myönteisesti sekä Euroopassa toimivien että thaimaalaisten yritysten vastuullisuuskäytäntöihin. Kansalaisjärjestöjen ihmisoikeussäätiö KIOS tukee yritys vastuuhankkeita, joilla pyritään ehkäisemään yritystoiminnan kielteisiä ympäristö- ja ihmisoikeusvaikutuksia Ugandassa ja Keniassa. Vuonna 2020 KIOSin tukema organisaatio Keniassa auttoi voittamaan oikeudenkäynnin, jossa saastuttava yritys oli aiheuttanut muun muassa vakavia terveysuhkia läheiselle yhteisölle.

Laina- ja sijoitusmuotoiseen rahoitukseen tasa-arvotavoitteita

Kehityspoliittisen investointisuunnitelman mukaan laina- ja sijoitusmuotoiseen rahoitukseen on liityttävä tasa-arvotavoitteita. Suomen vaikuttamistyön tuloksena Aasian kehityspankin ADB:n alainen Ventures-rahasto on sitoutunut siihen, että 75 prosenttia sen tekemistä sijoituksista ilmasto- ja ympäristöteknologiaa kehittäviin yrityksiin edistää tasa-arvotavoitteita. Rahasto teki vuonna 2021 seitsemän sijoitusta, ja tavoitteet ylittyivät niissä reilusti.

Demokratia ja rauha

Globaali tilanne

Koronapandemia on heikentänyt demokratian tilaa entisestään

Toimiva demokratia ja oikeusvaltio ovat kestävän kehityksen edellytys. Demokratioissa kansalaisten osallistuminen yhteiskunnalliseen päätöksentekoon on turvattua, talouskehitys vakaata ja ympäristönsuojelu laajempaa.

Kansalaiset ympäri maailmaa kaipaavat mahdollisuutta osallistua ja saada oman äänensä kuuluviin. Tämä on näkynyt hiljattain suurissa demokratiaa vaativissa mielenosoituksissa, joita on järjestetty Valko-Venäjän, Myanmarin ja Kuuban kaltaisissa autoritaarisissa maissa.

Mielenosoituksista huolimatta globaali demokratiakehitys on ollut laskusuuntaista jo pitkän aikaa, ja koronapandemia on heikentänyt tilannetta entisestään. Demokratian mittarit näyttivät viimeksi yhtä heikkoja lukuja vuonna 1989. Enää vain kolmekymmentä prosenttia maailman väestöstä elää demokraattisessa maassa.

Myös kansalaisyhteiskunnan toimintatila ¹ on supistunut. Lähes kaksi miljardia ihmistä asuu maassa, jossa kansalaisyhteiskunta ei voi toimia vapaasti.

Myönteistä on, että naisten poliittinen osallistuminen on kasvanut. Naisten osuus maailman kansan-

edustajista kaksinkertaistui 11 prosentista 22 prosenttiin vuosina 1995-2015. Vuoden 2022 alkuun mennessä luku oli kohonnut 26 prosenttiin.

Kehittyvillä mailla ei ole riittävästi varoja, joilla ne kuroisivat umpeen eriarvoisuuksia sekä kehittäisivät julkisia palveluita ja infrastruktuuria. Niiden verojärjestelmät ovat usein heikkoja, ja valtaosa työvoimasta ja yrityksistä toimii epävirallisessa taloudessa. Alhaisen tulotason maissa kerättyjen verojen ² osuus bruttokansantulosta on vain 13 prosenttia, kun korkean tulotason maissa se on yli 23 prosenttia.

Vuonna 2021 sotia tai aseellisia konflikteja oli käynnissä 46 maassa. Niissä sai surmansa noin 150 000 ihmistä, mikä on 13 prosenttia enemmän kuin edeltävänä vuonna. Nykyiset konfliktit ³ ovat monimutkaisia ja moniulotteisia. Hallituksista riippumattomien toimijoiden välisten konfliktien määrä on yli kaksinkertaistunut vuodesta 2010.

Lähes kaikki Suomen keskeisistä yhteistyömaista ovat niin sanottuja hauraita valtioita ja alueita. Näihin kuuluvat Etiopia, Somalia, Mosambik, Syyria, Irak, Palestiinalaisalue, Myanmar ja Afganistan. Suomen pitkäaikainen kumppanimaa Nepal siirtyi pois kaikkein hauraimpien valtioiden kategoriasta vuonna 2020.

1

Suomi tukee kansalaisyhteiskuntaa

Suomi tukee naisten ja haavoittuvimmassa asemassa olevien osallistumista päätöksentekoon sekä edistää sanan-, kokoontumis- ja järjestäytymisvapautta. Suomi vahvistaa itsenäistä mediaa sekä ihmisoikeuspuolustajien suojelua.

2

Suomi parantaa julkisia palveluja

Suomi tukee oikeudenmukaista ja tehokasta verotusta, jolla rahoitetaan julkisia palveluja. Suomi parantaa kehitysyhteistyön kumppanien kykyä kerätä omaa julkista rahoitusta.

3

Suomi vahvistaa rauhanprosesseja

Suomi tukee konfliktista toipuissa maissa asuvien siviilien turvallisuutta ja hyvinvointia sekä parantaa naisten, nuorten ja vammaisten henkilöiden mahdollisuuksia vaikuttaa rauhan ja turvallisuuden kysymyksiin. Suomen työllä edistetään demokratiaa ja oikeusvaltioperiaatetta.

Demokratiaa ja oikeusvaltiokehitystä

Suomi vahvistaa yhteiskuntien moniäänisyyttä:
Suomen tuella naiset ja kansalaisyhteiskunta ovat päässeet
mukaan yhteiskunnalliseen päätöksentekoon.

Suomi edistää laaja-alaisesti perus- ja ihmisoikeuksien, demokratian sekä oikeusvaltioperiaatteen toteutumista olennaisena osana ulkopolitiikkaa. Työtä näiden teemojen puolesta tehdään kansallisesti, EU-tasolla sekä kansainvälisesti.

Suomen demokratiatyössä ovat viime vuosina korostuneet naisten poliittisen osallistumisen sekä kansalaisyhteiskunnan työn ja toimintaedellytysten turvaaminen. YK:n tasa-arvojärjestön UN Womenin kautta on vuosina 2019–2021 tuettu lähes 24 500 naisjohtajan ja -ehdokkaan osallistumista poliittiseen elämään.³⁴ Tansaniassa Suomen ja UN Womenin yhteistyön ansiosta naisparlamentaarikot ovat uskaltaneet ottaa esille tärkeitä sukupuolten tasa-arvoon liittyviä asioita parlamentissa.

Kansalaisyhteiskuntatyön avulla Suomi on vahvistanut paitsi ihmisten osallistumismahdollisuuksia myös Suomen muita tavoitteita, kuten sukupuolten tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämistä. Useat suomalaiset kansalaisjärjestöt tekevät merkittävää työtä ihmisoikeuksien, kansalaisyhteiskunnan tilan ja sananvapauden puolustamiseksi. Suomi painottaa erityisesti kansalaisjärjestöjen moniäänisyyttä.

Esimerkiksi vuonna 2021 kahdeksaa suomalaista vammaisjärjestöä edustavan

Vammaiskumppanuus-järjestön ja vammaisten henkilöiden perustaman Abilisäätön kautta tuettiin 159:ää kehittyvien maiden vammaisjärjestöä. Näistä neljatoista oli vammaisten naisten omia järjestöjä ja naisten/tyttöjen tasa-arvoa edistäviä järjestöjä. Tuella on edistetty vammaisaktivistien työtä kehittyvissä maissa ja heidän mahdollisuuksiaan vaatia oikeuksiaan. Vammaisten henkilöiden poliittinen osallistuminen on keskeistä yhdenvertaisuuden toteutumiseksi.

Suomi tukee demokratiakehitystä myös muiden kansainvälisten toimijoiden, kuten Kansainvälisen demokratia- ja vaaliapuinstituutin International IDEAn, kautta. Myanmarissa Suomi on yhdessä International IDEAn kanssa vahvistanut eri puolueiden ja järjestöjen asiantuntemusta perustuslain, rauhan ja vallanjaon välisistä yhteyksistä. Tätä osaamista tarvitaan, kun valta aikaan siirtyy siviilihallinnolle.

Suomen demokratiatyön kokonaisuudessa pienempään rooliin ovat viime vuosina jääneet oikeusjärjestelmien vahvistaminen sekä vapaan median tukeminen. Suomi on kuitenkin tehnyt pitkäjänteistä työtä muun muassa Kirgisiassa ja Tadžikistanissa, missä maat ovat onnistuneet vahvistamaan kansallisen oikeusapujärjestelmänsä rakenteita sekä lisäämään oikeusapupalveluiden saavutettavuutta ja laatua.

Suomen vahva kansainvälinen toiminta demokratian puolesta näkyi myös EU-puheenjohtajuuskaudella vuonna 2019, kun EU:n neuvosto hyväksyi päätelmät demokratiasta ja uudisti sitoumuksensa demokratiaan. Näiden jatkoksi vuonna 2020 julkistettiin EU:n uusi ihmisoikeuksia ja demokratiaa tukeva toimintaohjelma, joka painottaa myös oikeusvaltion roolia ja kansainvälistä yhteistyötä.

UUSI ALOITE

Oikeusvaltiokeskus kokoaa alan toimijoita yhteen

Vuonna 2021 perustettu Oikeusvaltiokeskus kokoaa yhteen alan huippuasiantuntemusta, tuottaa tietoa ja vahvistaa Suomen demokratia- ja oikeusvaltioyhteistyötä kehittyvissä maissa. Tarkoituksena on saattaa Suomessa oleva oikeusvaltiokysymysten osaaminen ja kokemus Suomen kumppanimaiden käyttöön. Mahdollisia hyödynsääjiä ovat viranomaiset ja instituutiot, kansalliset ja kansainväliset järjestöt sekä muut alan osaamista tarvitsevat tahot.

Demokratia- ja oikeusvaltiotyön tuloksia vuosina 2019–2021

Suomen tuella

3 600

kehittyvien maiden kansalaisjärjestöä edisti Suomelle tärkeitä teemoja³⁵

170 000

virkahenkilöä tai vaaleilla valittua henkilöä vahvisti julkishallinnollista osaamistaan³⁶

5 705 000

ihmistä sai oikeusapua, ja näistä 57 prosenttia oli naisia³⁷

68 000

ihmis-oikeuspuolustajaa, journalistia ja ammattiyhdistysaktiivia pystyi jatkamaan työtään³⁸

Suomen laaja demokratiakäsitys

Suomen työ rauhanomaisen ja demokraattisen yhteiskuntakehityksen edistämiseksi perustuu laajaan demokratiakäsitykseen, jossa ihmis-oikeudet, oikeusvaltioperiaate, sananvapaus, hyvä hallinto ja korruption kitkeminen nähdään tärkeinä, toisistaan riippuvaisina demokratian elementteinä.

Kenian maakunta-hallinnot paransivat palveluitaan

Keniaan luotiin maakuntiin pohjautuva hallintojärjestelmä vuoden 2010 uuden perustuslain myötä. Suomen tuella on kehitetty maakuntien taloushallintoa ja lisätty kansalaisten osallistumista maakunnan toimien suunnitteluun ja valvontaan. Kansalaisten osallistumisen tuloksena maakunnat ovat parantaneet vesi-, opetus- ja terveyspalveluitaan kaikkialla maassa. Suomi on tukenut Kenian maakuntahallintojen kehittämistä Maailmanpankin ja YK:n kehitysjärjestön UNDP:n kautta sekä antamalla tukea kansalaisjärjestöille.

Suomi tukee ihmis-oikeuspuolustajia

Ihmisoikeuspuolustajien tukeminen on olennainen osa Suomen ihmis-oikeusperustaista ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Suomi toimii ja edellyttää myös muiden valtioiden toimivan kansainvälisten ihmis-oikeussäännösten mukaisesti sekä suojelevan ja tukevan ihmis-oikeuspuolustajien toimintaa. Esimerkiksi Suomen tukema World Organization Against Torture (OMCT) toimii kidutuksen ja pahoinpitelyn lopettamiseksi, uhrien tukemiseksi ja ihmis-oikeuksia puolustavien tahojen auttamiseksi. Vuonna 2021 järjestö tuki 869:ää ihmis-oikeuksien puolustajaa ja 78:aa ihmis-oikeusjärjestöä 70 maassa. Vuosina 2019–2021 OMCT ja sen kumppanit saivat vapautettua 280 ihmis-oikeuksien puolustajaa mielivaltaisesta vankeudesta.

Demo Finland tuki puolueiden välistä vuoropuhelua kehittyvissä maissa

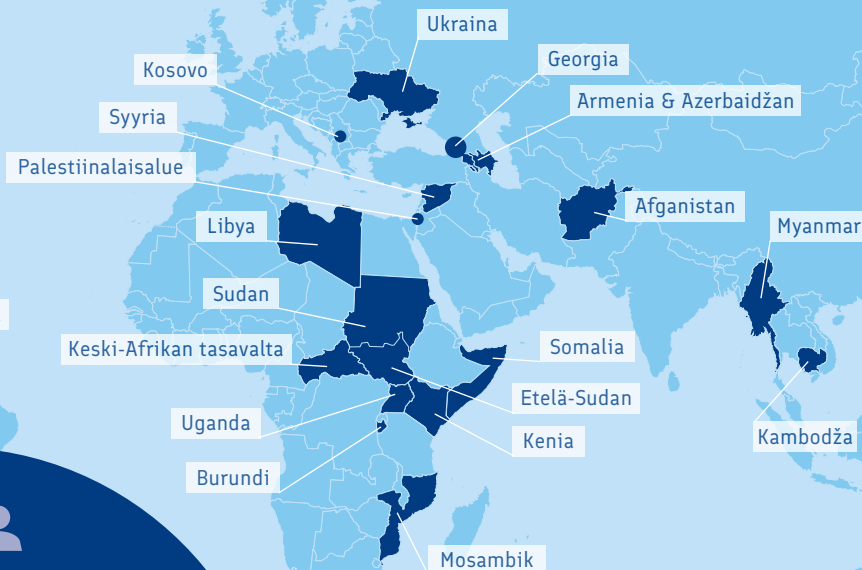
Puolueiden välinen rakentava vuoropuhelu vahvistaa luottamusta ja edesauttaa rauhanomaista ristiriitojen sovittamista. Puolueiden kansainvälinen demokratiayhteistyö Demo Finland on vuosina 2019–2022 tukenut monipuoluedialogia seitsemässä kumppanimaassaan. Samiassa puolueiden naisjärjestöt ovat perustaneet puoluerajat ylittäviä keskustelu- ja yhteistyöfoorumia, mikä on muun muassa lisännyt puolueiden yhteistä kampanjointia naisten poliittisen osallistumisen puolesta. Demo Finlandin ohjelmat tavoittavat yhteensä noin 1 200–2 000 poliitikkoa vuodessa, ja vuonna 2021 toimintaan osallistui edustajia 119:stä eri puolueesta.

SUOMEN TUKEMAT RAUHANPROSESSIT

Suomi on tukenut vuosina 2019–2021 inklusiivisia rauhanprosesseja 20:ssä väkivaltaisesta konfliktista kärsivässä maassa.

Rauhantyötä ovat tehneet muun muassa suomalaiset järjestöt Crisis Management Initiative, Kirkon Ulkomaanapu ja Suomen Lähetysseura.⁴⁰

Naisille vahvempi rooli rauhanprosesseissa

Suomen tukema koulutus ja alueellinen verkostoituminen parantavat naisrauhanvälittäjien osallistumismahdollisuuksia Pohjois-Afrikan ja Lähi-idän alueella. Esimerkiksi Syyriassa Suomi on edistänyt naisten osallistumista rauhanprosessiin tukemalla naisten neuvottelukunnan WABin työtä. Neuvottelukoulutuksen tukemana WAB on onnistunut muodostamaan ja tuomaan esiin yhteisiä kantoja.

Suomen tuella vuosina 2019–2021 on raivattu

6.78 km²

vapaaksi miinoista. Tämä vastaa 970:tä UEFA-standardit täyttävää jalkapallokenttää.⁴¹

Rauhanrakennusta

Suomi on vahvistanut etenkin naisten ja nuorten pääsyä mukaan rauhanprosesseihin. Laaja osallistuminen edistää pysyvän rauhan saavuttamista.

Suomen konfliktinratkaisutyötä tehdään kahdenvälisesti, osana Euroopan unionia sekä tukemalla YK:n ja alueellisten järjestöjen kuten Afrikan unionin ponnisteluja.

Somaliassa Suomi tukee valtion jälleenrakennusta pitkittyneen konfliktin jälkeen. Suomen tuella on vahvistettu kansalaisten ja valtion välistä yhteiskuntasopimusta ja laadittu suunnitelma Somalian kansalliselle sovintoprosessille. Vuonna 2021 lähes sata

Suomen tuella koulutettua ryhmää osallistui paikallisyhteisöissä sovintoprosesseihin ja kansalaisvuoropuheluun. Mukana oli muun muassa naisten ja nuorten ryhmiä sekä perinteisiä uskonnollisia johtajia.

Myanmarissa Suomi on tukenut rauhanrakentamista yli 70 vuotta kestäneen sisällissodan ratkaisemiseksi avunantajien yhteisen rauhanrahaston, Suomen Lähetysseuran ja CMIn kautta. Suomen tuella on vahvistettu osapuolten välistä luottamusta, neuvotteluvalmiutta ja vuoropuhelua. Virallinen rauhanprosessi pysähtyi vuoden 2021 vallankaappauksen seurauksena, mutta epävirallisilla neuvotteluilla on onnistuttu sovitteluun jännitteitä paikallisesti ilman väkivaltaa. Naisten ja nuorten osallis-

tumista on tuettu läpi prosessin. Esimerkiksi vuonna 2021 erilaisiin rauhanrahaston tukemiin neuvotteluihin osallistuneista toimijoista 37 prosenttia oli naisia.

Palestiinalaisalueella Suomi toimii yhdessä EU:n humanitaarisen avun toimiston ECHOn ja kymmenen EU-maan kanssa. Suomi rahoittaa ohjelmaa, joka vastaa humanitaarisen suojelun tarpeisiin ja vahvistaa palestiinalaisyhteisöjen kehitysedellytyksiä Israelin hallitsemalla C-alueella. Ohjelman avulla on pystytty estämään palestiinalaisen infrastruktuurin tuhoamista ja ihmisoikeusloukkauksia. Lähes 50 000 ihmistä hyötyi ohjelmasta vuonna 2020.

Suomen painottama tasa-arvonäkökulma toteutuu myös yhteistyössä kan-

Suomi auttaa konfliktien uhreja

Suomi on painottanut uhrien aseman parempaa huomioimista konfliktien yhteydessä ja peräänkuuluttanut rankaisemattomuuden vastaisia toimia. Yksilöiden tai yhteisöjen kärsimysten sivuuttaminen aiheuttaa epäoikeudenmukaisuutta ja voi johtaa uuden konfliktin syttymiseen.

Suomi on tukenut Kansainvälisen rikostuomioistuimen uhrirahastoa vuodesta 2004 lähtien. Viime vuosina tuki on kohdistunut seksuaalista ja sukupuolittunutta väkivaltaa kokeneiden uhrien auttamiseen. Vuonna 2020 Ugandassa ja Kongon demokraattisessa tasavallassa järjestettiin uhrirahaston tuella 1105 julkista dialogia ja rauhan rakentamiseen keskittyvää tapahtumaa, joihin osallistui yhteensä lähes 20 000 ihmistä. Tapahtumien tavoitteena oli estää uusien väkivaltaisuuksien syttyminen puuttamalla niiden taustalla vaikuttaviin syihin.

sainvälisten järjestöjen kanssa. Suomen avustuksella YK:n tasa-arvojärjestö UN Women tuki vuosina 2019–2021 26:ta maata niin sanotun 1325-toimintaohjelman laatimisessa. Ohjelman avulla toimeenpannaan YK:n turvallisuusneuvoston samaa numeroa kantavaa Naiset, rauha ja turvallisuus -päättöslauselmaa.³⁹

Afrikan unionia Suomi on tukenut vuodesta 2009 lähtien kouluttamalla rauhanvälittäjiä sekä perustamalla unionin rauhanvälityksen tukiyksikön ja Afrikan naisrauhanvälittäjien FemWise-Africa-verkoston. Lisäksi Suomi tukee YK:n oikeusvaltiotiimin työtä seksuaalisen väkivallan torjumiseksi aseellisissa konflikteissa. Oikeusvaltiotiimin työn ansiosta kahdeksaan YK:n rauhanoperaatioon sisällytettiin vastuuvälittämisen edistäminen konflikteihin liittyvissä seksuaalisen väkivallan tapauksissa.

Oikeudenmukaista ja tehokasta verotusta

Veropohjan laajentaminen on tuonut kehittyville maille lisävaroja yhteiskunnan kehittämiseen.

Oikeudenmukainen ja tehokas verotus auttaa kehittyviä maita rahoittamaan julkisia palvelujaan ja menojaan, tasapuolistamaan palveluiden tarjontaa sekä torjumaan korruptiota. Esimerkiksi Tansaniassa Suomen verohallinto on antanut asian-tuntija-apua Tansanian verohallinnolle. Verotarkastuksia tehostanut pilotti-hanke lisäsi pääkaupungin veropohjaa jopa 15 prosentilla. Näillä lisävaroilla voidaan rahoittaa terveydenhuoltoa, opetusta ja teiden rakentamista.

Ulkoministeriö julkaisi vuonna 2021 verovastuullisuuden periaatteet, joiden tavoitteena on varmistaa, että kehitysyhteistyövaroin tuettavat yritykset toimivat verovastuullisella tavalla. Kehitysrahoittaja Finnfund uudisti oman

veropolitiikkansa jo vuonna 2018. Poliitiikan pohjalta Finnfund arvioi yritysten verovastuullisuutta ennen rahoituspäätöstä, ja rahoitussopimuksiin sisällytetään vastuulliseen verotukseen ja raportointiin liittyviä ehtoja.

Lisää verotuloja kehittyville maille

YK:n ja OECD:n perustama Verotarkastajat ilman rajoja TIWB -aloite on Suomen tuella vahvistanut kehittyvien maiden rahoitus-pohjaa ja auttanut keräämään yli 860 miljoonaa dollaria lisäverotuloja yhteiskunnan palveluiden rahoittamiseksi kehittyvissä maissa – erityisesti Afrikassa. Verotulotavoite ylitettiin moninkertaisesti.

Rekisteröityjen
veronmaksajien määrä
nousi 12 maassa,
joissa Maailmanpankilla
on vero-ohjelmia.
Suomi tukee
Maailmanpankin
toimintaa.

Ilmasto ja luonnonvarat

Globaali tilanne

Ilmastonmuutos ja luontokato vaarantavat kestävän kehityksen

Ilmastonmuutoksen, ympäristön tilan heikkenemisen ja luonnon monimuotoisuuden kadon vaikutukset tuntuvat yhä voimakkaampina ja uhkaavat kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamista erityisesti kehittyvissä maissa.

Tuoreimmat tiedeyhteisön **ilmasto- ja ympäristöraportit 1** ovat yhä huolestuttavampia. Vaikka useat maat ovat päivittäneet ilmastotavoitteitaan aiempaa kunnianhimoisemmiksi, ei niiden toimeenpanosta ole konkreettisia takeita. Hiilidioksidin määrä ilmakehässä jatkaa kasvuaan koronapandemian aiheuttamasta väliaikaisesta kasvihuonekaasupäästöjen pudotuksesta huolimatta.

Ilmastonmuutoksen vuoksi yleistyneiden **sääntäjä-ilmiöiden määrä ja voimakkuus 2** ovat kasvaneet. Vuonna 2020 noin 30 miljoonaa ihmistä joutui jättämään kotinsa ainakin tilapäisesti säästä ja ilmastosta johtuvien katastrofien vuoksi.

Ilmastonmuutos vaikuttaa merkittävästi myös vesivaroihin ja ruokaturvaan, jotka ovat kaiken kehityksen edellytyksiä. **Vesihuollon globaali kattavuus 3** on hitaassa nousussa väestönkasvusta huolimatta. Vesi on usein yhteistyön perusta, mutta jos-

kus myös kiistojen kohteena ja sodankäynnin välineenä.

Ruokaturvan 4 saavuttamisessa on suuria alueellisia eroja: esimerkiksi kroonisesta aliravitsemuksesta kärsivien lasten lukumäärä on vähentynyt kaikkialla muualla paitsi Afrikassa. Lähes kaikki valtiot ovat laatineet kansallisen toimintapolun ruokajärjestelmän muuttamiseksi nykyistä kestävämmäksi.

Suojelualueiden ja kestävän käytön suunnitelmiin liitettyjen **metsien pinta-ala 5** on kasvanut ja kattaa nyt yli puolet maailman metsistä. Metsäekosysteemien suojelu on yksi harvoista kansainvälisen biodiversiteettisopimuksen tavoitteista, joka on jo saavutettu. Globaalisti metsien häviäminen silti jatkuu, mutta aiempaa hitaammin.

Aurinko- ja tuulisähkö ovat jo monin paikoin edullisimpia **energiantuotantomuotoja, 6** siksi myös sähkön kantaverkon ulottumattomissa olevat yhteisöt ja yritykset ovat päässeet sähkönjakelun piiriin. Vaikka miljardit ihmiset joutuvat edelleen käyttämään ruuanlaitossa ja lämmityksessä ympäristölle ja terveydelle haitallisia polttoaineita, voidaan heillekin yhä useammin tarjota puhtaita vaihtoehtoja.

1

Suomi vahvistaa ilmasto- ja ympäristötoimia

Suomi tukee ilmastonmuutoksen hillintää ja siihen sopeutumista sekä ympäristön suojelua ja kiertotaloutta. Suomi vauhdittaa yksityisen sektorin ilmasto- ja ympäristöratkaisuja sekä edistää siirtymää vähäpäästöisiin, ilmastokestäviin ja luonnon monimuotoisuutta ylläpitäviin yhteiskuntiin.

2

Suomi kehittää sää- ja varoituspalveluja

Suomi vahvistaa kehittyvien maiden sää- ja ilmastopalveluja sekä ennakkovaroitusjärjestelmiä suomalaisen asiantuntemuksen ja teknologian avulla. Niiden avulla kehittyvät maat kykenevät itse tuottamaan laadukkaita sää- ja varoituspalveluja.

3

Suomi parantaa veden ja käymälöiden saatavuutta

Suomi tukee maaseudun vesihuoltoa ja sanitaatiota sekä hygieniakäyttämistä. Rauhavälityksessä vesidiplomatialla vaikutetaan luonnonvarakonflikteihin ennakoivasti. Rajavesiyhteistyössä turvallisuus-, vesi-, maatalous- ja energianäkökulmat tuodaan yhteen osapuolia hyödyttävällä tavalla.

4

Suomi vahvistaa ruokajärjestelmiä

Suomi parantaa pienviljelijöiden maanhallinto-oikeuksia ja lisää mahdollisuuksia osallistua ruuan arvoketjuihin. Suomen tuki vahvistaa kehittyvien maiden ruokajärjestelmiä, parantaa ruoka- ja ravitsemusturvaa sekä lisää toimeentulomahdollisuuksia.

5

Suomi tukee metsien kestävää hoitoa ja käyttöä

Suomen tuki vahvistaa metsien kestävää käyttöä ja ylläpitää luonnon monimuotoisuutta. Suomi edistää ilmasto- ja ympäristösopimusten toimeenpanoa sekä vahvistaa metsäkartoituksia ja -tietojärjestelmiä, jotta luonnonvarojen käyttö ja suojelu toteutuisivat paremmin.

6

Suomi edistää uusiutuvan energian käyttöä

Suomi edistää kohtuuhintaisen, kestävästi tuotetun uusiutuvan energian tuotantoa sekä vähähiilistä vihreää siirtymää pois fossiilisten polttoaineiden käytöstä. Suomen tukemat paikalliset ratkaisut mahdollistavat yhteisöjen energiaomavaraisuuden myös poikkeusoloissa.

Ilmastokestävää ja vähäpäästöistä kehitystä

Huippuluokan suomalainen teknologia ja asiantuntemus auttavat maita varautumaan ilmastomuutoksen vaikutuksiin.

Ilmastorahoitus on osa Suomen globaalia vastuunkantoa ja YK:n ilmastopimusten velvoitteita. Kansainvälinen ilmastorahoitus tukee kehittyvien maiden vähäpäästöistä kehitystä sekä sopeutumista ilmastomuutokseen.

Suurin osa Suomen julkisesta kansainvälisestä ilmastorahoituksesta kanavoidaan kehityspankkien sekä monenkeskisten järjestöjen ja ilmastorahastojen kautta. Suomi on vaikuttanut johtokuntatyöllään siihen, että pankit ja monenkeskiset toimijat pyrkivät Pariisin ilmastopimuksen tavoitteisiin ja että niiden ilmastohankkeet edistävät myös ihmisoi-keuksia, sukupuolten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

Laina- ja investointimuotoinen rahoitus eli finanssisijoitukset ovat edistäneet erityisesti ilmastomuutosta hillitsevää uusiutuvan energian käyttöä ja energiatehokkuutta. Tämä on vauhdittanut myös yksityisen sektorin ilmastoratkaisuja. Valtionlaitosten ja yliopistojen kanssa tehty yhteistyö on lisännyt kehittyvien maiden ilmasto-osaamista. Kansalaisjärjestöt ovat muun muassa tukeneet kyläyhteisöjen ilmastokestäviä viljelymenetelmiä ja elinkeinojen monipuolistamista.

Suomi on saavuttamassa hallitusohjelmaan kirjatun tasapuolisen jakauman lahjamuotoisen hillintä- ja sopeutumisrahoituksen kesken. Sopeutumisrahoituk-

sen osuutta on lisätty viimeaikaisilla panostuksilla monenkeskisiin rahastoihin, jotka ovat parantaneet miljoonien ihmisten mahdollisuuksia selviytyä ilmastomuutoksen tuomista haitallisista vaikutuksista.

Esimerkiksi Vähiten kehittyneiden maiden rahaston LDCF:n tukemista sopeutumistoimista oli vuoteen 2020 mennessä hyötynyt yli 16 miljoonaa ihmistä. Lisäksi vuonna 2021 käynnissä olevat ja hyväksytyt uudet hankkeet hyödyttävät yli 8 miljoonaa ihmistä. Sopeutumisrahasto AF:n ansiosta yli 10 miljoonan ihmisen haavoittuvuus ilmastomuutoksen vaikutuksille oli vähentynyt vuoteen 2021 mennessä. Vihreän ilmastorahaston GCF:n vuoteen 2021 mennessä hyväksymät hankkeet tulevat puolestaan parantamaan yli 588 miljoonan ihmisen ilmastokestävyyttä.

Suomi on aiempaa näkyvämmässä asemassa kansainvälisessä sopeutumisrahoituskeskustelussa. Suomi oli muun muassa mukana perustamassa sopeutumisrahoitusta edistävää Champions Group on Adaptation Finance -koalitiota, johon kuuluu 11 maata, EU-komissio ja Afrikan kehityspankki.

Tärkeä osa Suomen tukea kehittyville maille on niiden sää-, ilmasto- ja ennakkovaroitussjärjestelmien vahvistaminen. Ilmatieteen laitos on vahvistanut yhteensä 48 kansallisen hydrometeorologian laitok-

sen tai muun organisaation kapasiteettia 12 maassa vuosina 2019-2021. Yhteistyön tuloksena parantuneet sää- ja ilmastopalvelut sekä ennakkovaroitussjärjestelmät tulevat hyödyttämään välillisesti yli 500 miljoonaa ihmistä. Suomi rahoittaa myös monenkeskistä CREWS-rahastoa, jonka kautta on parannettu 60:n vähiten kehittyneen maan tai pienen kehittyvän saarivaltion valmiuksia kohdata ilmastoriskejä ja ottaa käyttöön ennakkovaroitusspalveluja.

UUSI ALOITE

Ilmastoulkopolitiikan toimintaohjelma

Ulkoministeriö laati vuonna 2019 ilmastoulkopolitiikan toimintaohjelman, joka valtavirtaistaa ilmastomuutoksen kaikkeen ulkoministeriön toimintaan.

Hallitusohjelmaan asetettu tavoite kansallisesta hiilineutraaliudesta vuoteen 2035 mennessä on antanut Suomelle uskottavuutta kannustaa muita maita kunnianhimoisiin tavoitteisiin ilmastodiplomatian keinoin. Tästä esimerkki on Suomen aloitteesta perustettu valtiovarainministerien ilmastokoalitiio, johon liittynyt lähes 80 valtiota. Suomen edustustot viestivät aktiivisesti suomalaisista ilmastoratkaisuista ja -osaamisesta.

SUOMEN TUELLA AIKAANSAATUJA PÄÄSTÖVÄHENEMIÄ

Odotettu kumulatiivinen päästövähennys (MtCO₂e)

Kaikki hankkeet

GCF 2021:	1 980
GEF 2021:	1 446
GEF 2020	1 251
NDF 2021:	81

Käynnissä olevat hankkeet

AfDB 2019:	385
GCF 2019:	324

Uudet hankkeet

ADB Ventures 2021:	1,8
NDF 2020:	0,145
NDF 2019:	0,052
EEP 2020:	0,105
EEP 2019:	0,16

Toteutunut kumulatiivinen päästövähennys (MtCO₂e)

Kaikki hankkeet

EEP 2010-2021:	1,9
EU 2018-2020:	57,4
EU 2013-2019:	28,2
NDF 2021:	70

Käynnissä olevat hankkeet

GCF 2021:	54
GCF 2019:	48
IFAD 2021:	59

Odotettu vuosittainen päästövähennys (MtCO₂e)

Kaikki hankkeet

IFC-Finland 2020:	0,575
-------------------	-------

Käynnissä olevat hankkeet

EEP 2020:	0,434
EEP 2019:	0,427
E5P 2020:	1,1

Toteutunut vuosittainen päästövähennys (MtCO₂e)

Käynnissä olevat hankkeet

ADB Ventures 2021:	0,126
Finnfund 2020:	0,177
Finnfund 2019:	0,135
AfDB 2021:	1,066
AfDB 2020:	1,636
AfDB 2019:	0,678
IDA 2021:	11,6
IDA 2018-2020:	28,4
EEP 2021:	0,155
EU 2020:	0,921
EU 2019:	0,799

Päättäneet hankkeet

ADB 2021:	17,807
ADB 2020:	19,325
NCF 2021:	0,46
NCF 2019:	0,055

TULOSESTERMERKKI

Sää- ja varoituspalveluja Vietnamiin

Vietnam tulee kärsimään erityisen paljon ilmastomuutoksen haitallisista vaikutuksista. Suomi on tukenut Vietnamia säähavainto-, ennuste- ja varoituspalvelujärjestelmien uudistustyössä. Vietnamsissa on otettu käyttöön suomalaista huipputeknologiaa, kuten Vaisalan säätutkia ja salamapaikannusverkko sekä Ilmatieteen laitoksen kehittämä SmartMet-säätietojärjestelmä. Nykyaikaisten laitteiden ja järjestelmien sekä niihin liittyvän kattavan koulutuksen ansiosta Vietnamin hydrometeorologian laitos pystyy tuottamaan oikea-aikaisia ja laadukkaita sää- ja varoituspalveluja. Erityisesti trooppisiin myrskyihin ja rankkasateisiin kytetään nyt varautumaan aiempaa varhaisemmassa vaiheessa.

TULOSESTERMERKKI

Yhteisöjen omia varoitus- järjestelmiä Nepaliin

Suomen Punaisen Ristin kehitysyhteistyöohjelmassa on edistetty yhteisöperustaista katastrofi-valmiutta ja luotu ennakkovaroitusjärjestelmiä, joissa yhteisöjen asukkaat ja vapaaehtoiset välittävät varoituksia eri menetelmin.

Esimerkiksi Itä-Nepalin tulvalttiilla Morangin ja Sunsarin alueilla arvioitiin yhteisöjen riskejä ja tarpeita yhteistyössä Nepalin Punaisen Ristin ja Nepalin hydrometeorologian laitoksen kanssa. Valmiit, räätälöidyt varoitustietojärjestelmät kattavat lähes 40 000 ihmistä. Järjestelmät vaihtelevat toimintamalliltaan, mutta niihin kuuluu yleensä yhdistelmä sääpalveluja ja yhteisön omaa seuranta, kuten vedenpinnan mittareita, joiden antamien hälytysten perusteella paikalliset ryhmät varoittavat yhteisöjä ja viranomaisia.

VERTAILUTIETO: Suomen kasvihuonekaasupäästöt ovat noin **50 MtCO₂e** vuodessa

Organisaatiot raportoivat päästövähennyksistä vaihtelevasti. Yleisimmin raportoidaan kumulatiivinen odotettavissa oleva päästövähennys hankkeiden koko elinkaaren ajalta. Arvio voi koskea joko kaikkia hankkeita riippumatta toimeenpanon vaiheesta, käynnissä olevia hankkeita tai raportointivuonna rahoituspäätöksen saaneita uusia hankkeita (raportointitavat A–C). Toinen tapa on tarkastella arvioitua vuosittaista päästövähennyspotentiaalia (tavat D–E). Toisaalta voidaan raportoida toteutuneita

päästövähennyksiä kumulatiivisesti (tavat F–G) tai vuosittain (tapa H). Yksi tapa on lisäksi päättäneiden hankkeiden elinkaaren aikana saavutettu keskimääräinen vuosivähennys (tapa I). Eri tavat eivät ole vertailukelpoisia keskenään eikä lukuja voi laskea yhteen. Lisäksi organisaatioiden raportointikäytännöt voivat vaihdella vuosittain, ja raportoiduissa luvuissa voi olla päällekkäisyyttä. Esimerkiksi GCF:n rahoittamia hankkeita toteuttavat useat suoraakin rahoitusta saavat organisaatiot kuten AfDB, GEF ja IFAD.

TULOSESTIMERKKI

Maanoikeudet digiaikaan

Etiopiassa on rekisteröity yli 20 miljoonaa maapalstaa Suomen kehittämällä menetelmällä vuosina 2011–2021. Virallinen maanhallintarekisteri lisää avoimuutta, pakottaa virkahenkilöt säännösten mukaiseen toimintaan ja vähentää maa-oikeuksiin liittyviä konflikteja. Suurin osa palstoista on rekisteröity molemmille aviopuolisoille.

Turvattu maanhallintaoikeus kannustaa viljelijöitä sijoittamaan kestävään maataloustuotantoon. Hankkeen tuella on myös lisätty maankäyttösektorin koulutusta. Yli 300 nuorta, joista 28 prosenttia on naisia, on valmistunut hankkeen kehittämästä Etiopian ensimmäisestä maaseudun maanmittaustekniikan ammattikoulutuksesta. Virkahenkilöille räätälöidystä koulutuksesta on puolestaan valmistunut 53 maisteria.

IFADIN TULOKSIA VUONNA 2020

Suomen tukema IFAD on YK:n maatalouden kehittämisrahasto.

128 miljoonaa

IHMISTÄ SAAVUTETTU

23,4 milj.

**IHMISELLE
RAHOITUSPALVELUJA**

1,5 milj.

**VILJELIJÄJÄRJESTÖN
JÄSENTÄ SAANUT TUKEA**

1,7 milj. ha

**ILMASTOVIISASTA
MAATALOUTTA**

3,7 milj.

**IHMISEN
TULONHANKINTA-
MAHDOLLISUUDET
PARANTUNEET**

73 800

**IHMISEN
MAANOMISTUS
PARANTUNUT**

560 000 ha

**MAATALOUSMAAN
KASTELUA PARANNETTU**

LÄHDE: IFAD

Sukupuolinäkökulmaa ruokaturvaan

Suomi toimii vuosina 2020–2022 rinnakkaispuheenjohtajana YK-järjestelmään kuuluvan Maailman ruokaturvakomitean neuvotteluissa, joissa luodaan ohjeistoa sukupuolinäkökulman valtavirtaistamiseksi ruokaturva- ja ravitsemustyöhön. Ohjeiston avulla pystytään määrittämään kriittiset muutostekijät naisten ja tyttöjen voimaantumiseksi ja rakenteellisen syrjinnän lopettamiseksi. Samalla jaetaan tietoa ruokaturvaa parantavista konkreettisista keinoista ja hyvistä käytänteistä.

Parempaa ravitsemusta ja kestäviä ruokajärjestelmiä

Pienviljelijöiden saama tuki on parantanut perheiden ruokaturvaa ja monipuolistanut ravintoa.

Kestävät ruokajärjestelmät takaavat ruokaturvan ja hyvän ravitsemuksen kaikille sekä toimeentuloa ruokajärjestelmän toimijoille ilman haittavaikutuksia ympäristölle.

Suomi parantaa ruokaturvaa ja ravitsemusta pääosin monenkeskisten järjestöjen kautta. Suomen tukema Kansainvälinen maatalouden kehittämisrahasto IFAD on vahvistanut 128 miljoonan ihmisen ruokaturvaa parantamalla pienviljelijöiden kestävää maataloutta ja markkinoille

pääsyä. Maailmanpankin ravitsemus- ja terveysohjelmat saavuttivat puolestaan noin 450 miljoonaa ihmistä vuosina 2019–2021.

Suomi vahvistaa ruokajärjestelmien kestävyttä myös kansainvälisellä vaikuttamistyöllä. Esimerkiksi Suomen tekemä aloite kouluruokailun laajentamisesta on innostanut mukaan jo yli 70 maata.

Suomen kahdenväliset hankkeet ja kansalaisjärjestörahoitus ovat parantaneet 578 000 ihmisen ruokaturvaa ja elinkeinomahdollisuuksia. Etiopiassa yli 4 000 naiselle ja nuorelle sekä 63 osuuskunnalle on muun muassa annettu lainoja ja koulutusta. Tämä on mahdollistanut

elinkeinojen monipuolistamisen ja yritystoiminnan aloittamisen.

Suomalainen maa- ja metsätalouden kehittämiseen keskittyvä FFD-järjestö on luonut Building Resilience -työkalun, joka tukee pienviljelijöiden sopeutumista ilmastonmuutoksen vaikutuksiin jo kymmenessä maassa.

Maatalous on suuri työllistäjä, ja siksi siihen panostetaan. Finnfundin investoinnit maatalouteen ovat hyödyttäneet vuosien 2019–2020 aikana 3,5:tä miljoonaa ihmistä, joista 84 prosenttia oli naisia. Kirkon Ulkomaanavun FCA-sijoitusyhtiön investoinneista 57 prosenttia kohdistuu maatalouteen.

EEP-OHJELMAN TULOKSIA VUONNA 2021

Afrikan energia- ja ympäristökumppanuusohjelma (EEP) tukee aloittelevia ja etenkin naisten johtamia yrityksiä energialiiketoiminnan kehittämisessä 15:ssä eteläisen ja itäisen Afrikan maassa. Suomen vuonna 2010 perustamaa rahastoa hallinnoi Pohjoismaiden kehitysrachasto NDF.

TULOSESIMERKKI

Aurinkosähköllä parannetaan opetuksen laatua Länsirannalla

Palestiinalaisalueilla, Länsirannalla ja Gazassa, Maailmanpankkiryhmään kuuluva Kansainvälinen rahoitusyhtiö IFC tukee Massader -hanketta, jolla lisätään yhteisöjen energiaomavaraisuutta hauraassa ympäristössä. Länsirannalla varustetaan 500 koulua vuosina 2020–2023 katoille asennettavilla aurinkopaneeleilla, jotta sähkökatkot eivät enää häiritse opetusta. Ylijäämä sähkö syötetään alueen sähköverkkoon. Aurinkosähkön avulla koulut säästävät neljä viidesosaa toimintamenoistaan ja voivat käyttää säästöt opetuksen laadun parantamiseen. Suomi on yksi hankkeen rahoittajista finanssisijoitusmäärärahalla tuetun Suomi-IFC-ilmastorahaston kautta.

Energiaomavaraisuutta ja ilmastonmuutoksen hillintää

Suomen tuella puhtaita energia-ratkaisuja on tuotu miljoonien ihmisten saataville. Suomi vaikuttaa myös siihen, että kehityspankit eivät rahoita fossiilienergiaa.

Suomen tuki energia-alalla kanavoidaan pääosin monenkeskisten kehityspankkien, Finnfundin ja ilmastorahastojen kautta.

Kehityspankit tukevat kehittyvien maiden siirtymää vähähiiliseen talouteen antamalla asiantuntija-apua energia- ja ilmastosäädösten uudistamiseen. Kehityspankit rahoittavat sekä julkisen että yksityisen sektorin investointeja energian

tuotantoon, siirtoon ja jakeluun. Kehityspankkien rahoitusta tarvitaan erityisesti keventämään yksityisiin investointeihin liittyviä riskejä hauraissa valtioissa tai muuten vaikeissa toimintaympäristöissä. Suomi on tuonut monenkeskisen rahoituksen avulla 94 miljoonaa ihmistä puhtaiden energiapalvelujen piiriin vuosina 2020–2021.

Suomi ja muut samanmieliset maat ovat vaikuttaneet siihen, että fossiilienergian suuntautuvien investointien osuus kehityspankkien rahoituksessa vähenee. Suomi painottaa myös tarvetta tukea oikeudenmukaista siirtymää fossiilisista polttoaineista riippuvaisissa maissa niin,

että kielteiset vaikutukset kehittyvien maiden talouksiin ja yhteisöihin jäisivät mahdollisimman vähäisiksi.

Suomen tukemat paikalliset uusiutuvan energian ratkaisut ovat kasvattaneet yhteisöjen energiaomavaraisuutta. Tuen ansiosta yhteisöissä on kyetty muun muassa tuottamaan terveystalvituja sekä pitämään yllä ruokahuoltoja ja liikennepalveluita myös poikkeusoloissa, kuten koronapandemian, luonnonkatastrofien ja kriisitilanteiden aikana. Ukrainan energiarahasto on edistänyt paikallista energiatehokkuuden ja lämpöhuollon teknistä osaamista ja yhteistyötä suomalaisyritysten kanssa.

TULOSESIMERKKI

Käsienpesua vedellä ja saippualla Nepalissa

Nepalin, Suomen ja EU:n rahoittamalla Kaukolännen vesivarojenhoito-ohjelman ansiosta vesihuollon sai käyttöönsä lähes 245 000 ihmistä syrjäisissä vuoristokylissä vuosina 2019–2021.

Ohjelmassa vesivarojen käyttöä suunniteltiin kokonaisvaltaisesti eri käyttötarpeet ja käyttäjäryhmät huomioiden. Maaseutuyhteisöt omaksuivat aiempaa terveellisempiä tapoja muun muassa kuukautishygienian ja käsienpesun suhteen.

Yli 7 000 kotitalouden tavat vakiintuivat niin, että esimerkiksi kädet pestiin ennen ruuanlaittoa ja käymäläkäynnin jälkeen.

Paikallistason omistajuus on vahvistunut hankkeen aikana. Vuoden 2021 loppuun mennessä kunnat rahoittivat ohjelmaa itse 8,2 miljoonalla eurolla ja paikallisyhteisöjen panostus oli 10,9 miljoonaa euroa.

VESIHUOLLON JA SANITAATION SAANEET IHMISET

Työn tuloksista hyötynneiden ihmisten määrä

VESIHUOLTO

262 700⁴²

SANITAATIO

72 200⁴³

KOULUJEN VESIHUOLTO JA SANITAATIO

210^{*44}

KANSALAI SJÄRJESTÖYHTEISTYÖ

1 556 500⁴⁵

544 600⁴⁶

490^{*47}

KAHDENVÄLINEN YHTEISTYÖ

241 885 400⁴⁸

746 136 100⁴⁹

2 674 100⁵⁰

MONENKESKINEN YHTEISTYÖ

* Koulujen lukumäärä. Yksittäisen koulun vesihuolto ja sanitaatio koskee usein satoja oppilaita.

LÄHDE: UM

Vesihuoltoa, käymälöitä ja vesidiplomatiaa

Suomen tuella miljoonat ihmiset ovat saaneet puhdasta vettä ja käymälän. Suomi on myös ehkäissyt vedestä johtuvia konflikteja vesidiplomatiatyöllään.

Ilmastonmuutos heikentää makean veden varantoja. Siksi vedestä aiheutuvien konfliktien ehkäiseminen on tulevaisuudessa yhä tärkeämpää.

Suomi on arvostettu edelläkävijämaa vesipolitiikassa ja -diplomatiassa. Se on YK:n rajavesisopimusten alullepanija ja tukee niiden laajaa käyttöönottoa. Suomi pitää vesidiplomatiaa myös ennakoivana rauhanvälityksenä, sillä toimivan rajave-

siyhteistyön maat eivät ajautu konfliktiin keskenään.

Suomen tulokset veteen liittyvissä kahdenvälisissä hankkeissa ovat edelleen merkittäviä, mutta työtä tehdään yhä vähemmän, vaikka tarpeet ilmastonmuutoksen edetessä ovat kasvussa.

Suomen tekemä vesialan yhteistyö jatkuu lähinnä Etiopian ja Nepalin maaseuduilla, joissa noin 1,5 miljoonaa ihmistä pääsi Suomen tuella vesihuollon piiriin vuosina 2019–2021. Samalla ajanjaksolla noin puoli miljoonaa ihmistä rakensi itselleen Suomen tuella käymälän. Tämän lisäksi 700 kouluun ja terveyskeskukseen rakennettiin vesihuoltoa ja käymälöitä.

Hankkeissa kiinnitettiin erityistä huomiota vammaisten henkilöiden ja eri sukupuolta edustavien ihmisten tarpeisiin.

Suomi tukee yhteisöjen omaa aktiivisuutta käymälöiden rakentamisessa. Vesihuollossa korostetaan pitkäjänteistä suunnittelua, naisten ja tyttöjen voimaannuttamista, yhteisöjen osallistamista ja omistajuutta sekä ihmisten yhdenvertaista kohtelua.

Suomen tukea kohdistuu yleisrahoituksen kautta myös monenkeskisten järjestöjen tekemään vesialan kehitysyhteistyöhön. Suomi ei kuitenkaan suoraan osallistu näiden ohjelmien rahoitukseen tai toteutukseen.

KESTÄVÄN KÄYTÖN PIIRIIN SAATU MAA-ALA

Kestävästi käytettyjen ja hallittujen metsien määrä hehtaareina

7 196 000

KANSALAI SJÄRJESTÖ-
YHTEISTYÖ⁵³

335 100

YKSITYISEN SEKTORIN
YHTEISTYÖ⁵⁶

165 000

KAHDENVÄLINEN
YHTEISTYÖ⁵⁴

103 150 000

MAAILMANLAAJUINEN
YMPÄRISTÖRAHASTO GEF
JA YK:N MAATALOUDEN
KEHITTÄMISRAHASTO IFAD⁵⁷

167 300

YK:N ELINTARVIKE- JA
MAATALOUSJÄRJESTÖ FAO⁵⁵

108 072 000

EUROOPAN UNIONIN TYÖ⁵⁸

LÄHDE: UM

TULOSESIMERKKI

Ikonisten lajien runsaus kertoo luonnon monimuotoisuudesta

Suomi tukee sarvikuonojen, norsujen ja leijonien suojelua Itä-Afrikassa. WWF:lle myönnettyllä tuella on edistetty suojelualueiden tehokkaampaa hallintoa, kehitetty paikallisyhteisöjen toimeentuloa ja torjuttu villieläinten aiheuttamia vahinkoja.

Salametsästys on suuri ongelma Itä-Afrikassa. Ugandan, Kenian ja Tansanian viranomaiset eivät vielä neljä vuotta sitten uskoneet, että salametsästys voitaisiin kitkeä kokonaan. Kuitenkin vuoden 2021 lopussa tavoitteeksi voitiin jo asettaa salametsästyksen täydellinen lopettaminen suojelualueilla.

Vuosi 2020 oli ensimmäinen 35 vuoteen, kun Keniassa ei salametsästetty ainuttakaan sarvikuonoa. Sarvikuonojen määrä alueella on noussut 250:lla yksilöllä ja norsujen 10 000:lla vuosina 2018–2021.

Kestävää metsien käyttöä ja hallintaa

Suomen tuki on kasvattanut kestävästi käytettyjen metsien pinta-alaa. Suomen avulla luotu metsätiedon online-työkalu on käytössä yli 150 maassa.

Suomi tunnetaan yhä metsäalan yhteistyöstään monissa kehittyvissä maissa. Tansaniassa Suomen tukemat hankkeet ovat edistäneet sopeutumista ilmastonmuutokseen, kun niiden avulla on laajennettu kylien hallinnassa olevien luonnonmetsien pinta-alaa, tasattu veden kiertokulku ja parannettu ihmisten toimeentuloa.

Suomalaisten kansalaisjärjestöjen avulla on edistetty maa- ja metsätalouden kehitystä.

Nepalissa, Intiassa ja Brasiliassa. Suomi oli mukana vaikuttamassa siihen, että Glasgow'n metsäsitoumukseen ja YK:n aavikoitumissopimukseen kirjattiin päätöksiä, jotka vahvistavat alkuperäis- ja paikallisyhteisöjen maanhallintaa.

Suomen tuella on kasvatettu kestävästi käytettyjen metsien ja muiden maa-alueiden kokonaispinta-alaa. Pinta-alaat ovat lisääntyneet kansalaisjärjestötyössä, mutta pienentyneet kahdenvälisessä yhteistyössä, kun monet hankkeista ovat päättyneet.

Finnfundin sijoitukset ovat tuottaneet uusia FSC-sertifioituja istutusmetsiä ja kestävä hoidon luonnonmetsiä. Finnfund on yksi harvoista metsäsektorille kaupalli-

sia sijoituksia tekevistä kehityssijoitusyhtiöistä ja on siksi alallaan edelläkävijä.

Suomen metsäalan tuesta on hyötynyt vuosina 2019–2021 kaiken kaikkiaan yli 350 000 ihmistä, joista naisia ja tyttöjä on ollut ainakin 34 prosenttia.⁵¹ Lisäksi lähes 62 000 ihmistä tai pienyritystä on päässyt mukaan metsätuotteiden arvoketjuihin.⁵²

Aiempien YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestö FAOn kanssa yhteistyössä luotujen metsävarojen suunnittelu-, tiedonkeruu- ja raportointityökalujen kehittäminen on jatkunut. Internetissä olevalla palvelulla on jo 30 000 käyttäjää yli 150 maassa.

Humanitaarinen apu

Globaali tilanne

Maailman humanitaarinen tilanne heikkenee ennätysnopeasti

Maailman humanitaarinen tilanne on synkempi kuin koskaan aikaisemmin. Viime vuosina hätäavun tarve on kasvanut poikkeuksellisen nopeasti.

Suurin syy muutokseen on ollut koronapandemia, joka aiheutti pahimman humanitaarisen kriisin 50 vuoteen. Pandemia syvensi myös muita käynnissä olevia kriisejä ja teki avustustyöstä aiempaa vaikeampaa ja kalliimpaa.

Pandemian lisäksi humanitaarisen avun tarvetta kasvattivat aseelliset konfliktit ja niiden syveneminen muun muassa Afganistanissa ja Etiopiassa. Tilannetta heikensivät myös luonnonkatastrofit ja ilmastonmuutoksen aiheuttama pitkittynyt kuivuus esimerkiksi Afrikan sarven alueella. Vuonna 2022 kokonaiskuva synkeni entisestään, kun Venäjä hyökkäsi Ukrainaan ja globaali ruokaturva heikkeni.

Kriisien seurauksena **hätäapua**, **1** kuten kiireellisiä terveyspalveluita, ruokaa, puhdasta vettä, hätämajoitusta tai suojelua tarvitsevien ihmisten määrä on yli kaksinkertaistunut vain muutamassa vuodessa. Kun vielä joulukuussa 2018 humanitaarisen avun tarpeessa oli 131,7 miljoonaa ihmistä, kolme vuotta myöhemmin apua tarvitsi jo 274 miljoonaa ihmistä 63 maassa. Eniten apua tarvitsevia on Kongon demokraattisessa tasavallassa, Afganistanissa,

Jemenissä, Syyriassa ja Etiopiassa.

Samanaikaisesti humanitaaristen operaatioiden toteuttamiseen tarvittavan rahoituksen määrä on lähes kaksinkertaistunut 22 miljardista dollarista 41 miljardiin dollariin. Vaikka valtioiden ja yksityisten tahojen rahoitus on kasvanut merkittävästi, se riittää kattamaan yhä pienemmän osuuden maailmanlaajuisista tarpeista. Vuonna 2021 YK:n humanitaarisista apuvetoomuksista **2** rahoitettiin vain 54 prosenttia. Se tarkoittaa, että **hätäapu** täytyy kohdentaa **3** yhä tarkemmin kaikkein vaikeimmissa asemassa oleville ihmisille ja yhä useampi jää ilman tarvitsemaansa apua. Erityisen haavoittuvassa asemassa ovat esimerkiksi kodeistaan pakenemaan joutuneet ihmiset, raskaana olevat naiset ja vammaiset henkilöt.

Samalla kun humanitaariset tarpeet kasvavat, avustustyöstä on tullut vaikeampaa ja vaarallisempaa kuin koskaan aikaisemmin. Esimerkiksi vuoden 2021 aikana lähes 500 humanitaarista avustustyöntekijää joutui vakavan hyökkäyksen uhriksi ja heistä yli 100 menetti henkensä yrittäessään auttaa konfliktin tai luonnonkatastrofin uhreja. Myös kansainvälisen humanitaarisen oikeuden loukkaukset – esimerkiksi iskut siviilikohteisiin, kuten sairaaloihin ja kouluihin sekä avun perillepääsyn estäminen – ovat lisääntyneet.

1

Suomen tuella kriisialueiden ihmiset saavat ruokaa, vettä, suojaa, hygieniatarvikkeita ja terveystalveluita

Suomi auttaa varmistamaan ihmisten fyysisen ja henkisen terveyden, lasten oikeuden oppimiseen ja kehitykseen, säälliset ja turvalliset elinolot sekä mahdollisuuden työntekoon.

2

Suomi edistää humanitaarisen avun koordinaatiota ja johdonmukaisuutta

Suomi tukee YK:n johtoroolia humanitaarisessa työssä, vahvistaa ymmärrystä katastrofiriskeistä ja tukee avunannon siirtämistä humanitaarisilta toimijoilta paikallisille ja valtiollisille toimijoille tilanteen salliessa.

3

Suomi auttaa suojelemaan kriisin keskellä eläviä ihmisiä

Suomen tuella suojellaan siviilejä väkivallalta ja hyväksikäytöltä sekä vähennetään ja ehkäistään eriarvoisuutta ja syrjintää.

Hätäapua myös vammaisille henkilöille

Suomi on ottanut kansainvälistä johtoroolia vammaisten henkilöiden oikeuksien edistäjänä ja parantanut heidän huomioimistaan konflikteissa ja katastrofeissa.

Vammaisten henkilöiden tarpeiden huomioiminen humanitaarisissa kriiseissä nostettiin vuonna 2019 yhdeksi Suomen keskeisimmistä humanitaarisista prioriteeteista. Kun maailman väestöstä keskimäärin noin 15 prosenttia on vammaisia henkilöitä, niin konfliktialueilla osuus on usein selvästi suurempi. Humanitaarisissa kriiseissä vammaiset henkilöt jäävät muita helpommin ilman tarvittavaa hätäapua ja suojelua eikä heitä oteta mukaan avun suunnitteluun ja toteutukseen.

Suomen linjausta toteutetaan sekä rahoituspäätöksissä että kansainvälisessä vaikuttamistyössä. Esimerkiksi vuodesta 2020 lähtien ulkoministeriön tukemien suomalaisten kansalaisjärjestöjen on sekä rahoitushakemuksissaan että raporteissaan kiinnitettävä erityistä huomiota vammaisten henkilöiden tarpeisiin ja siihen, miten niihin vastataan.

Kansainvälisessä vaikuttamistyössä Suomi on viime vuosina keskittynyt erityisesti järjestelmätason muutoksen ajamiseen. Tavoitteena on ollut, että suuret humanitaariset toimijat kuten YK-järjestöt ottavat vammaisinkluusion huomioon strategioissaan ja maatason operaatioissaan.

Suomen johtorooli näkyy useilla kansainvälisillä foorumeilla. EU-puheenjoh-
tajakaudella vuonna 2019 Suomen aloit-
teesta laadituissa neuvoston päätelmissä
jäsenmaat antoivat ensimmäistä kertaa
vahvan poliittisen tuen vammaisinkluu-
sion edistämiseksi humanitaarisessa
avussa. Joulukuussa 2019 järjestetyssä
Maailman pakolaisfoorumissa Suomi otti
johtoroolin vammaisinkluusion esillä
pitämisestä. Vuosina 2017–2020 Suomi
toimi kansainvälisen GLAD-verkoston
humanitaarisen työryhmän rinnakkaispu-
heenjohtajana yhdessä UNICEFin kanssa.

Vaikuttamistyötä tehdään tiiviissä
yhteistyössä vammaisjärjestöjen ja kump-
panimaiden kanssa. Parhailaan Suomi
toimii vammaisinkluusiota edistävän maa-
ryhmän puheenjohtajana yhdessä Austra-
lian ja Ison-Britannian kanssa.

Vammaisinkluusio etenee YK-järjestöissä

Suomen pitkäjänteinen työ vammaisten henkilöiden oikeuksien edistäjänä on osaltaan vaikuttanut YK:ssa tällä hetkellä käynnissä olevaan järjestelmänlaajuiseen muutokseen. Vuonna 2019 YK-vetoinen suurimpien humanitaaristen järjestöjen yhteistyökomitea hyväksyi globaalin ohjeistuksen vammaisten henkilöiden oikeuksien

huomioimiseksi kaikessa humanitaarisessa työssä. Suomi tuki työtä sekä rahallisesti että tarjoamalla asiantuntemusta. Uusi ohjeistus luo standardit hyvälle käytännölle ja osaltaan vahvistaa humanitaarisen avun tuloksellisuutta, tehokkuutta ja ihmisoikeusperustaisuutta.

Vuonna 2019 YK:n humanitaarisen avun koordinaatioyksikkö OCHA havahtui vammaistyön puutteelliseen rahoitukseen ja nosti vammaisinkluusion yhdeksi prioriteetiksi hallinnoimisessaan korirahastoissa. Päätöksen taustalla vaikutti myös Suomen vaikuttamistyö keskitetyn hätäapurahaston CERFin neuvoa-antavassa ryhmässä. OCHA ohjaa humanitaariseen työhön lähes miljardi dollaria vuosittain rahastojensa kautta. Nyt rahoituspäätöksissä kiinnitetään erityistä huomiota vammaisten henkilöiden tarpeisiin ja oikeuksiin.

Suomen aktiivinen vaikuttamistyö on saanut myös YK:n pakolaisjärjestö UNHCR:n päivittämään toimintamalliaan. UNHCR julkisti vuonna 2019 vammaisinkluusioselvityksen, ja järjestö on viime vuosina pyrkinyt varmistamaan vammaisten henkilöiden osallistamisen ohjelmistansa. UNHCR pyrkii myös tunnistamaan vammaisia henkilöitä rekisteröintiprosesseissaan ja parantamaan heidän pääsyään avun ja suojelun piiriin.

TULOSESIMERKKI

**Keskitetty
häätäpurahasto lisäsi
rahoitusta vammaiset
henkilöt huomioiville humani-
taarisille operaatioille**

YK:n keskitetty häätäpurahasto CERF kiinnittää rahoituspäätöksissään erityistä huomiota vammaisten henkilöiden tarpeisiin. Vuonna 2020 CERF antoi häätäpua 8,1 miljoonalle vammaiselle henkilölle, joista 53 prosenttia oli tyttöjä ja naisia. Vuonna 2021 CERF myönsi erityisen vammaisten henkilöiden auttamiseen suunnatun 10 miljoonan dollarin rahoituksen, jonka avulla on muun muassa parannettu vesihuoltoa, terveyspalveluita ja koulutusmahdollisuuksia Syyriassa, Afganistanissa, Nigeriassa, Etelä-Sudanissa, Kongon demokraattisessa tasavallassa, Mosambikissa ja Venezuelassa.

TULOSESIMERKKI

**Mailman
ruokaohjelma vahvisti
vammaistyötään**

Suomi on lisännyt Mailman ruokaohjelma WFP:n tietämystä vammaisinkluusiosta. Vaikuttamistyötä tehtiin aktiivisesti WFP:n johtokunnassa, kahdenvälisissä neuvotteluissa ja yhteistyössä muiden samanmielisten maiden kanssa. Marraskuussa 2020 WFP:n johtokunta hyväksyi vammaisia henkilöitä koskevan tiekartan. WFP luo parhailaan mittareita vammaisinkluusiolle ja aikoo sisällyttää periaatteen myös kaikkiin maaohjelmiinsä. Vammaiset henkilöt huomioidaan jatkossa muun muassa hankinnoissa, tilojen esteettömyydessä, tieto- ja viestintätekniikassa sekä kokouksissa ja koulutusmateriaaleissa. Suomi on tukenut WFP:n tiekartan toimeenpanoa erityisellä korvamerkityllä rahoituksella.

TULOSESIMERKKI

**Suomalaiset
kansalaisjärjestöt
tekevät arvokasta
vammaistyötä**

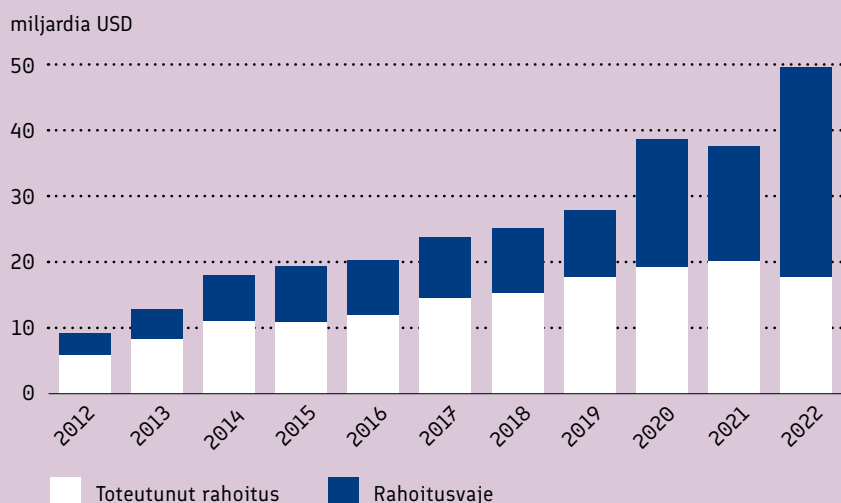
Suomalaiset kansalaisjärjestöt kiinnittävät erityistä huomiota vammaisten henkilöiden tarpeiden huomioimiseen. Suomen World Vision on toteuttanut vesi- ja sanitaatiopalveluja kehittäviä hankkeita Pohjois-Ugandassa. Tukea annettiin vuosina 2020–2021 noin 80 000 henkilölle, joista 8 000 oli vammaisia henkilöitä.

Pelastakaa Lapset ry:n Somaalian hankkeessa vuosina 2020–2021 annettiin muun muassa käteisapua ruuan hankkimiseksi. Yli puolet käteisapua saaneista 739 perheestä oli sellaisia, joissa huoltaja tai joku lapsista oli vammaainen.

Fidan hanke Kongon demokraattisessa tasavallassa puolestaan tuki vuosina 2019–2021 muun muassa ruokaturvan parantamista. Hankkeesta hyötyi 117 000 ihmistä, joista 11 000 oli vammaisia henkilöitä.

HUMANITAARISEN AVUN TARVE ENNÄTYKSELLISEN KORKEA

YK:n koordinoimat häätäpuvetomukset ja niihin saatu rahoitus.⁵⁹

**Mailman humanitaariset tarpeet ovat kaksinkertaistuneet muutamassa
vuodessa. Suomi lisäsi humanitaarista rahoitusta 44 prosentilla
vuosina 2018–2021.**

//
YK-järjestöjen
kautta häätäpua
sai yli 100
miljoonaa
ihmistä
56 maassa
vuonna 2021.
//

Ruokaa, lääkkeitä ja suojelua sekä hyvää avunantoa

Suomi on lisännyt humanitaarista rahoitustaan sekä toiminut kansainvälisten periaatteiden vahvistamisen ja avun tehostamisen puolesta.

Humanitaaristen tarpeiden ja saatavilla olevan rahoituksen välinen kuilu on viime vuosina kasvanut. Onkin yhä tärkeämpää, että apua annetaan mahdollisimman tehokkaasti.

Tehokas ja tuloksellinen humanitaarinen työ edellyttää, että alan toimijoilla on käytössään joustavaa ja ennakoitavaa rahoitusta. Siksi Suomi myöntää merkittävän osan humanitaarisesta rahoituksestaan monivuotisena yleistukena YK-toimijoille ja Punaisen Ristin kansainväliselle komitealle. Vuosina 2019–2021 yleistuen osuus Suomen rahoituksesta oli 44 prosenttia.

Joustavan ja ennakoitavan rahoituksen turvin humanitaariset järjestöt voivat suunnata avun nopeasti ja tehokkaasti sinne, missä tarve on suurin. Joustava rahoitus auttaa niitä ennakoimaan ja suunnittelemaan työtään pitkäjänteisemmin, mutta myös vastaamaan nopeasti pandemian kaltaisiin äkillisiin kriiseihin. Suomi on sitoutunut joustavaan rahoitukseen osana avun tehokkuutta edistävää niin sanottua Grand Bargain -aloitetta.

Kansainvälistä vaikuttamista

Suomi työskentelee aktiivisesti paremman ja tehokkaamman humanitaarisen avunannon puolesta.

Vuosina 2021–2023 Suomi toimii 42 rahoittajamaasta koostuvan hyvän humanitaarisen avunannon ryhmän [1]

rinnakkaispuheenjohtajana Belgian kanssa. Ryhmän tavoitteena on vaalia humanitaarisen avun periaatteellisuutta ja löytää parhaita käytäntöjä avun tehostamiseksi. Vuonna 2021 Suomi ja Belgia nostivat ensimmäistä kertaa näin suuren rahoittajajoukon keskusteltavaksi kaksi ajankohtaista aihetta: miten avustustyön ympäristövaikutuksia voitaisiin vähentää sekä miten rahoittajamaiden ja paikallisten toimijoiden välillä olevia eriarvoistavia valtarakenteita pystyttäisiin purkamaan.

Viime vuosina kansainvälisen humanitaarisen oikeuden loukkaukset ovat lisääntyneet. EU:n neuvosto hyväksyi Suomen aloitteesta päätelmät humanitaarisesta avusta ja kansainvälisestä humanitaarisesta oikeudesta vuonna 2019. Niissä EU-maat sitoutuivat muun muassa lisäämään humanitaarisen oikeuden tuomien velvoitteiden tuntemusta aseellisten ryhmittymien parissa.

Rahoitus on kasvanut

Kehitysyhteistyön määrärahojen nousun myötä Suomi pystyi kasvattamaan humanitaarista rahoitustaan 72,5 miljoonasta eurosta 104,5 miljoonaan euroon vuosien 2018 ja 2021 välisenä aikana.

Humanitaarisen avun osuus varsinaisesta kehitysyhteistyöstä pysyi pitkään noin 10 prosentissa, mutta sekin on

viime vuosina kasvanut. Vuonna 2021 osuus oli 14,7 prosenttia.

Kansainvälisessä vertailussa Suomi asettuu keskisuurten rahoittajamaiden joukkoon eikä siten profiloidu vaikuttavana ja näkyvänä avunantajana pelkän avun määrän perusteella. Vuonna 2021 Suomi oli 20:nneksi suurin humanitaarisen rahoittaja maailman maiden joukossa.

Suomi on saanut kumppaneiltaan kiitosta periaatteellisesta lähestymistavastaan ja vaikuttamistyöstään. Samankaltaista palautetta annettiin myös vuonna 2022 tehdyssä humanitaarisen avun evaluaatiossa.

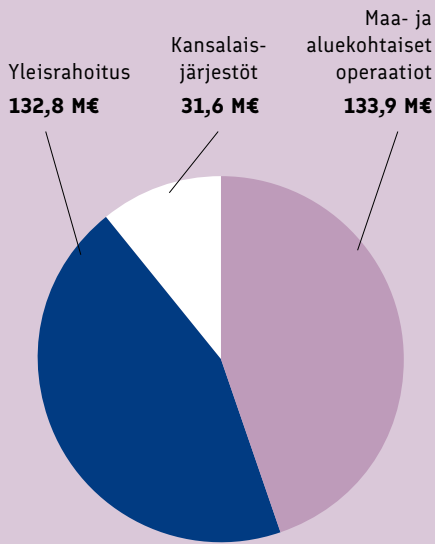
UUSI ALOITE

Kouluruokailu oppimisen tukena

Suomen ja Maailman ruokaohjelma WFP:n aloitteesta vuonna 2021 perustettu globaali kouluruokakoalitio edistää kouluruokailua ja sen rahoitusta eri puolilla maailmaa, myös kriisitilanteissa. Koalition yhtenä tavoitteena on taata kaikille maailman lapsille pääsy kouluruokailun piiriin vuoteen 2030 mennessä. Koalitioon on liittynyt yli 70 maata ja 70 muuta toimijaa. Sen rinnakkaispuheenjohtajina toimivat Suomi ja Ranska.

SUOMEN HUMANITAARISEN AVUN JAKAUMA 2019–2021

LÄHDE: UM

Ruokaa afganistanilaisille

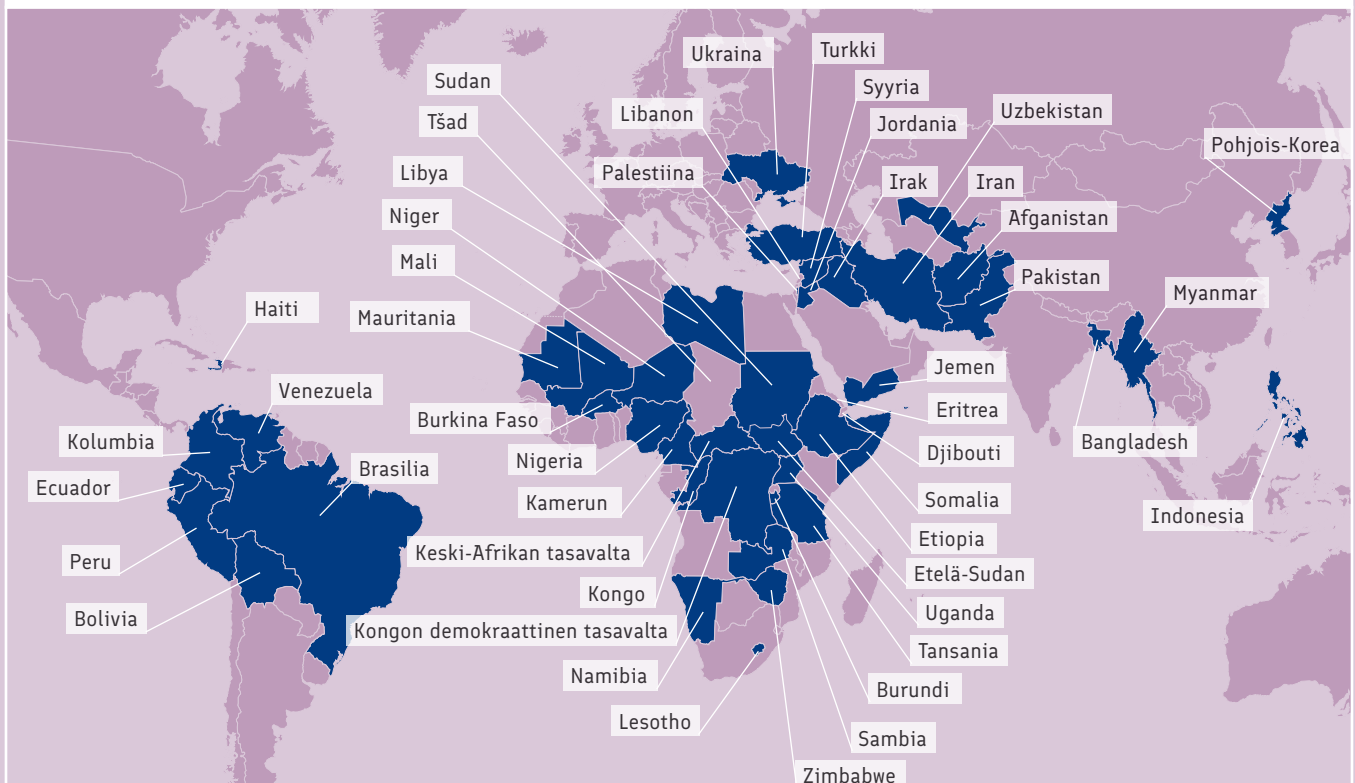
Afganistanin humanitaarinen kriisi paheni vuonna 2021 Talibanin valtaannousun myötä, kun maan peruspalvelujärjestelmä ajautui romahduksen partaalle. Kansainvälinen yhteisö reagoi uuteen tilanteeseen lisäämällä humanitaarista apua. Suomi tuki Afganistania Maailman ruokaohjelma WFP:n ja Punaisen Ristin kansainvälisen komitean kautta. Arviolta yli puolet väestöstä oli vaarassa pudota vakavan aliravitsemuksen tasolle vuoden 2021 loppuun mennessä. WFP jakoi ruoka-apua 15 miljoonalle ihmiselle. Näistä 1,4 miljoonaa oli alle 5-vuotiaita lapsia ja 0,7 miljoonaa imettäviä äitejä.

Keskitetty hätäapurahasto vastasi nopeasti koronapandemian synnyttämiin tarpeisiin

YK:n keskitetty hätäapurahasto CERF myönsi ensimmäiset rahoituseränsä koronaviruksen aiheuttamaan kriisiin jo ennen kuin tautia oli ehditty julistaa pandemiaksi. Vuonna 2020 CERF kanavoi 225 miljoonaa dollaria koronaviruspandemian aiheuttamiin suoriin ja epäsuoriin humanitaarisiin tarpeisiin 39 maassa. Rahoituksen avulla pystyttiin maaliskokuussa 2020 antamaan esimerkiksi 18 miljoonalle ihmiselle terveysvalistusta, 5 miljoonalle lapselle tukea etäopiskeluun sekä 2,5 miljoonalle ihmiselle puhdasta vettä ja hygieniatarvikkeita. Lisäksi CERFin tuella toteutettiin 264 rahtilentoa avustustarvikkeiden saamiseksi kriisialueille. Suomi oli vuonna 2020 CERFin kahdeksanneksi suurin rahoittaja.

PANDEMIA LISÄSI HUMANITAARISIA TARPEITA

YK:n keskitetyn hätäapurahaston CERFin kautta koronataukea saaneet maat.

3

TOTEUTUS

Arvot ja periaatteet ohjaavat kehitysyhteistyötä

Ihmisoikeudet, sukupuolten tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja ilmastonmuutos näkyvät aiempaa vahvemmin Suomen kehitysyhteistyössä.

Ihmisoikeusperustaisuus ja läpileikkaavat tavoitteet ovat Suomen kehityspolitiikan ja -yhteistyön perusta. Niiden avulla Suomen kehitysyhteistyötä ja siten globaalia kehitystä ohjataan yhä kestävämpään ja oikeudenmukaisempaan suuntaan.

Läpileikkaavia tavoitteita ovat I) sukupuolten tasa-arvo, II) yhdenvertaisuus vammaisinkluusiota painottaen, III) ilmastokestävyys, IV) vähäpäästöinen kehitys sekä V) ympäristön suojele luonnon monimuotoisuuden turvaamista painottaen. Näiden tavoitteiden ja ihmisoikeusperustaisuuden noudattaminen takaa myös sen, että kehitysyhteistyöllä ei synnytetä kielteisiä vaikutuksia.

Lähtökohtana ihmisoikeuksien toteutuminen

Vuosina 2019–2021 yhteensä 96 prosenttia tehdyistä rahoituspäätöksistä huomioi ihmisoikeudet tai aktiivisesti edisti niitä. Kunnianhimoisimpien eli ihmisoikeus-

haasteisiin tarttuvien hankkeiden osuus nousi vuosien 2015–2017 seitsemästä yli kolmeentoista prosenttiin.

Raportointikauden aikana kiinnitettiin erityistä huomiota yksityisen sektorin kehitysyhteistyöhön ihmisoikeusperustaisuuteen. Suomen tuella Shift-järjestö tarjosi yksityisen sektorin yhteistyön toteuttajille koulutusta yrityksistä ja ihmisoikeuksia koskevien YK-periaatteiden toimeenpanosta. Tämän myötä esimerkiksi Finnfund ja Finnpartnership ovat vahvistaneet periaatteiden huomiointia toiminnassaan.

Sukupuolten tasa-arvon rahoitus kasvanut

Sukupuolten tasa-arvoa edistävän kehitysyhteistyörahoituksen osuus on kasvanut merkittävästi viime vuosina. Vuosien 2019–2021 aikana tehdyistä kaiken kehitysyhteistyön uusista rahoituspäätöksistä 76 prosenttia sisälsi tätä koskevan päätä osatavoitteen, kun vuosina 2015–2017 vastaava luku oli noin 50 prosenttia.

Sukupuolten tasa-arvoa edistetään yhä laajemmin kaikissa yhteistyömuodoissa. Sukupuolianalyysijä ja sukupuolten tasa-arvoa edistäviä osatavoitteita sisällytetään aiempaa järjestelmällisemmin myös hankkeisiin, joissa se ei ole päätaavoite, esimerkiksi ilmastotyössä ja koulutussektorilla.

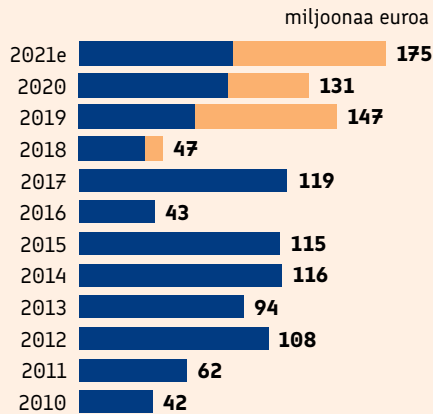
EU-linjauksen mukaisesti Suomen tavoitteena on, että vaiheittain 85 prosenttia uusista kehitysyhteistyöhankkeista sisältää sukupuolten tasa-arvoa edistäviä tavoitteita. Ulkoministeriö viimeistelee tiekarttaa tavoitteen saavuttamiseksi.

Vammaisten henkilöiden huomioimisessa parannettavaa

Suomen vahva globaali rooli vammaisten henkilöiden oikeuksien vaikuttajana on viime vuosina vahvistunut muun muassa Global Disability Summit -huippukokouksen sitoumusten myötä. Siitä huolimatta tätä edistävän rahoituksen määrä on kuitenkin pysynyt vain muutamassa prosen-

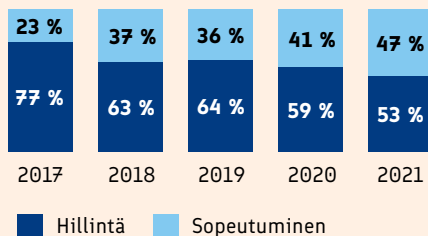
SUOMEN JULKINEN KANSAINVÄLINEN ILMASTORAHOITUS KASVANUT

■ Lahjaraha ■ Laina- ja sijoitusmuotoinen rahoitus

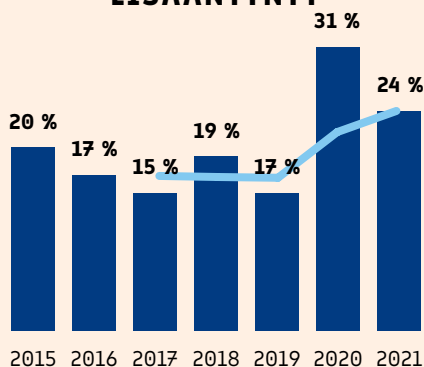
ILMASTONMUUTOKSEEN SOPEUTUMISTA TUKEVA RAHOITUS LISÄÄNTYNYT

Ilmastorahoitus jakautuu ilmastomuutoksen hillintää ja siihen sopeutumista koskevaan rahoitukseen.

■ Hillintä ■ Sopeutuminen

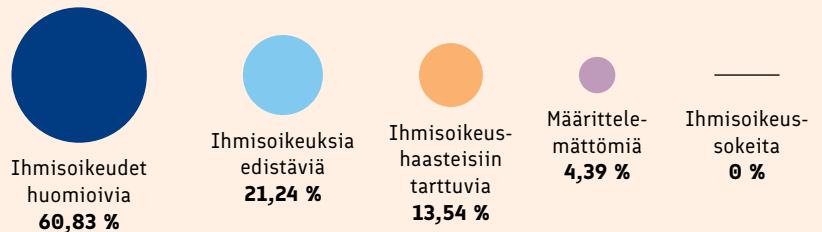
ESTEETTÖMYYDEN HUOMIOIMINEN LISÄÄNTYNYT

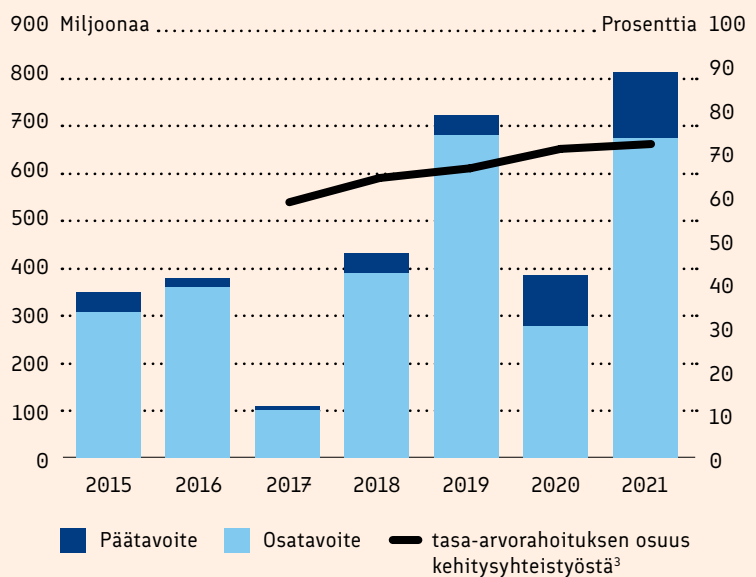
— 3 vuoden keskiarvo päätöksistä, joissa vähintään huomioitu esteettömyyskysymyksiä

IHMISOIKEUSHAASTEISIIN TARTTUMINEN LISÄÄNTYNYT

Ihmisoikeuksien näkyminen rahoituspäätöksissä. Hallinnollisia sekä hankintoja ja yleiseen kehittämistyöhön liittyviä kuluja ei luokitella, koska niiden linkitys ihmisoikeuksien edistämiseen on vain välillinen.¹

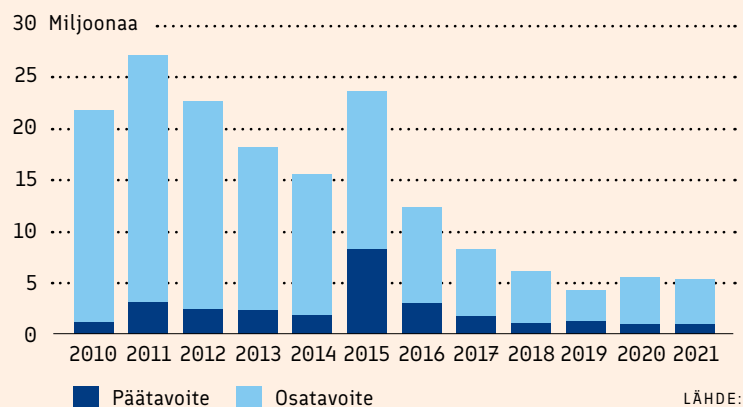

RAHOITUS SUKUPUOLTEN TASA-ARVON EDISTÄMISEKSI SELKEÄSSÄ KASVUSSA²

■ Päätaavoite ■ Osataavoite — tasa-arvorahoituksen osuus kehitysyhteistyöstä³

LUONNON MONIMUOTOISUUDEN RAHOITUS LASKENUT

■ Päätaavoite ■ Osataavoite

LÄHDE: UM

tissa koko kehitysyhteistyön rahoituksesta nykyisen ja edellisen hallituskauden aikana.

Vuosien 2019–2021 aikana esteettömyyttä huomioivien hankkeiden osuus on noussut 17 prosentista 24 prosenttiin verrattuna vuosiin 2015–2017. Vaikka esteettömyyden huomioimisessa on edistytty erityisesti kansalaisjärjestöjen hankkeissa, on sen kattavuus ja ymmärrys sekä vammaisten henkilöiden osallistuminen kaikkeen kehitysyhteistyöhön edelleen heikolla tasolla. Vammaiset henkilöt jäävät usein toiminnan ulkopuolelle monissa yhteistyömuodoissa, kuten yksityissektorin ja monenkeskisten järjestöjen hankkeissa.

Ilmastorahoitus vakaalla kasvuu-uralla

Kuluvan hallituskauden aikana Suomen julkinen kansainvälinen ilmastorahoitus on lähes kaksinkertaistumassa edelliseen hallituskauteen verrattuna. Sekä ilmastomuutoksen hillintää että siihen sopeutumista edistävien rahoituspäätösten osuus kaikista rahoituspäätöksistä on kasvanut.

Ilmastotyön pitkäjänteisyyden varmistamiseksi ulkoministeriö julkaisi alkuvuodesta 2022 ensimmäisen suunnitelman Suomen julkisen kansainvälisen ilmastorahoituksen toimeenpanosta. Rahoituksen tason ja suunnan lisäksi suunnitelmassa esitellään muun muassa rahoituksen tavoitteita, kohdentamista ja seurantaa sekä sitä, miten kasvava määrä yksityistä rahoitusta saadaan mukaan julkisen ilmastorahoituksen rinnalle.

Luonnon monimuotoisuus nouseva teema

Suomen kehitysyhteistyössä luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen kohdistuva rahoitus on laskenut voimakkaasti viime vuosina. Tähän ovat kiinnittäneet huomiota esimerkiksi Kehityspoliittinen toimikunta sekä OECD.

Eduskunnan keväällä 2022 hyväksymän ylivaalikautisen selonteon myötä teema tulee vahvistumaan sekä painopisteenä että läpileikkaavana tavoitteena. Uusi painotus on sisällytettävä tuleviin rahoitussuunnitelmiin.

Lähtökohtina laatu ja tuloksellisuus

Eri yhteistyömuotojen seuranta sekä laadun ja riskienhallinnan kehittäminen ovat olennainen osa kehitysyhteistyön toteutusta.

Suomi tekee yhteistyötä monien eri toimijoiden kanssa saavuttaakseen kehityspoliittiset tavoitteensa. Yhteistyökumppaneihin kuuluu muun muassa valtioita, järjestöjä ja yrityksiä. Kullakin yhteistyömuodolla on omat erityispiirteensä ja vahvuutensa.

Kehityspolitiikan painopisteille laaditut tulokartat määrittelevät Suomen tärkeimmät tulostavoitteet ja kuvaavat tarkemmin sitä, miten Suomi osaltaan tukee kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamista. Tulokartat tekevät näkyviksi reitit, joilla Suomen kehityspolitiikka ja -yhteistyö vaikuttavat globaaliin kestävään kehitykseen.

Osana hallituskauden aikana toteutettua kehityspolitiikan toimintatapa-uudistusta Suomen kehitysyhteistyölle määriteltiin kymmenen laatukriteeriä. Laatukriteerit muodostavat ytimen ulkoministeriön laadunvarmistusjärjestelmälle, jolla pyritään varmistamaan hankkeiden ja ohjelmien yhteensopivuus sekä Suomen kehityspolitiikan tavoitteiden että sitä ohjaavien laatuvaatimusten kanssa.

Varsinaisten tulosten lisäksi kehityspolitiikassa puhutaan tuloksellisuudesta. Kyse on kehitysyhteistyön laadusta: miten kehitysyhteistyötä toteutetaan, mitkä tekijät tukevat tavoitteiden saavut-

tamista ja miten hyvin asetettuihin tavoitteisiin on päästy. Suomi on sitoutunut toteuttamaan kansainvälisesti hyväksytyjä kehitysyhteistyön tuloksellisuusperiaatteita, joita ovat kumppanimaan omistajuus, tuloksiin tähtääminen, laajapohjainen kumppanuus sekä läpinäkyvyys ja molemminpuolinen tilivelvollisuus.

Suomi osallistuu sekä tuloksellisuusperiaatteiden toimeenpanoa koskevaan seurantaan että seurantajärjestelmän kehittämiseen Global Partnership -verkoston, OECD:n kehitysapukomitea DACin ja EU:n kautta. Päivitetty kansainvälinen tulosseurantajärjestelmä valmistuu vuoden 2022 loppuun mennessä.

Tuorein, vuonna 2018 tehty periaatteiden toimeenpanon seurantakierros osoitti, että Suomen kehitysyhteistyörahoituksen raportointi on läpinäkyvää ja että rahoituksella tuettiin kehittyvien maiden paikallista omistajuutta ja paikallisten järjestelmien käyttöä keskitäsoa paremmin muihin avunantajiin verrattuna.

Tuloksellisuus ja laatu ovat Suomen kehitysyhteistyön strategisen tulosohtauksen lähtökohtia. Työn tuloksia ja tuloksellisuutta seurataan niin yksittäisten hankkeiden, yhteistyömuotojen kuin kehityspolitiikan kokonaisuudenkin tasolla. Vuosittain yhteistyömuodoista laaditaan niin sanotut synteesiraportit, jotka pohjautuvat eri toimijoiden edistymis- ja vuosiraportteihin sekä hankkeista tai yhteistyömuodoista tehtyihin arviointeihin. Raporteissa esitetyjen huomioiden pohjalta työtä kehitetään eteenpäin.

Kehityspolitiikan toimintaympäristöt ovat muuttuneet viime vuosien aikana merkittävästi. Muun muassa hauraus, konfliktit ja ilmastonmuutoksen vaikutukset ovat lisääntyneet ja kansalaisyhteiskunnan toimintatila on rajoitettu. Tässä muuttuneessa toimintaympäristössä myös tuloksellisuusperiaatteet kaipaavat uudelleentulkintaa. Esimerkiksi paikallisen omistajuuden ja laaja-alaisen kumppanuuden varmistaminen voi olla haasteellista tilanteissa, joissa kansalaisyhteiskunnan toimintatila on hyvin kapea tai kumppanimaassa vallitsee aseellinen konflikti.

Kehitysyhteistyön laatukriteerit

- Ulkoministeriön hallinnon ja toiminnan laillisuuden edellyttämät minimikriteerit
- Yhteistyön tarkoituksenmukaisuus
- Laaja omistajuus
- Johdonmukaisuus, yhteensopivuus
- Tuloksellisuus
- Tehokkuus
- Vaikuttavuus
- Kestävyys
- Läpinäkyvyys ja tilivelvollisuus
- Taloudellis-hallinnollinen toteutettavuus

Lisäksi kaiken työn on oltava arvioitavissa.

Avoimuus lisääntynyt

Ulkoministeriö on sitoutunut hallinnon ja tietojen avoimuuteen. Avoimuus ja läpinäkyvyys parantavat kehitysyhteistyön tuloksellisuutta, vähentävät riskejä väärinkäytöksiin ja korruptioon sekä vahvistavat tilivelvollisuutta ja omistajuutta kehittyvissä maissa.

Ulkoministeriö lanseerasi OpenAid.fi-sivuston joulukuussa 2021. Sivusto kokoaa yhteen palveluun kattavat tiedot Suomen kehitysyhteistyövarojen käytöstä. Yksityiskohtaiset tiedot kehitysyhteistyön maksatuksista ovat saatavilla vuodesta 2015 alkaen visuaalisessa ja helposti lähestyttävässä muodossa. Sivuston kehittäminen jatkuu: kokonaisuuteen liitetään jatkossa muun muassa tulostietoja.

Kehitysyhteistyön riskienhallinta on entistä tärkeämpää

Vaikeat toimintaympäristöt ja uudet yhteistyömuodot tuovat mukanaan uudenlaisia riskejä. Riskejä hallitaan suunnittelulla, seurannalla ja kumppanien valinnalla.

Riskien ennakkointi ja hallinta ovat keskeinen osa kehitysyhteistyön toimeenpanoa. Avun tarve, mutta myös riskit, korostuvat hauraissa valtioissa ja konfliktialueilla. Myös uudet rahoitusvälineet, kuten laina- ja sijoitusmuotoinen kehitysyhteistyö, ovat tuoneet mukanaan uudenlaisia riskejä.

Kehitysyhteistyöhön liittyvät riskit ovat erilaisia ja -tasoisia. Tuloksia heikentävät riskit voivat koskea esimerkiksi toimintaympäristön äkillisiä muutoksia: kumppanimaan poliittista epävakautta, turvallisuusongelmia ja äärimmäisiä luonnonilmiöitä tai kansainvälisen kehitysrahoituksen heilahteluja. Tästä esimerkkejä ovat koronapandemia ja aseellisten konfliktien yleistyminen, jotka ovat aiheuttaneet muutoksia ulkoministeriön myöntämään rahoitukseen ja toimintatapoihin.

Myös ohjelmien toteutus sisältää omat riskinsä. Esimerkiksi suunnittelun, ihmisten osaamisen ja järjestelmien puutteet voivat viivästyttää tai rajoittaa tuloksia. Myös korruptio ja varojen väärinkäyttö ovat uhka tulosten saavuttamiselle.

Riskienhallinta on osa kehityspolitiikan ja kehitysyhteistyön strategista suunnittelua, tiedolla johtamista, tulosohjausta ja laadun hallintaa. Vuonna 2021 valmistunut kehitysyhteistyön riskienhallintapolitiikka vahvistaa ulkoministeriön ja sen yhteistyökumppaneiden käytäntöjä sekä velvoittaa riskienhallinnan kehittämiseen kaikessa Suomen rahoittamassa toiminnassa. Poliittisten ja taloudellisten riskien hallinnan lisäksi Suomi edellyttää yhteistyökumppaneiltaan toimia seksuaalisen hyväksikäytön ja häirinnän ehkäisemiseksi.

YK:lla ja kansainvälisillä rahoituslaitoksilla on keskeinen tehtävä Suomen kehitysyhteistyön toimeenpanossa. Ne myös vastaavat yhteistyöhön liittyvistä riskeistä ja riskienhallinnasta. Monenkeskistä yhteistyötä arvioivan MOPAN-verkoston mukaan järjestöjen riskienhallinnan menettelyt ovat viime vuosina kehittyneet suotuisasti.⁴ Ulkoministeriö osallistuu järjestöjen johtoryhmätyöskentelyyn sekä erityisrahoitusta koskevien sopimusten ja niiden toimeenpanon seurannan myötä riskienhallinnan ohjaukseen. Ulkoministe-

riö suhtautuu vakavasti kaikkiin väärinkäytösepäilyihin, kuten varojen väärinkäyttöön sekä seksuaaliseen häirintään. Väärinkäytöksiin puututaan aina.

Kehitysyhteistyön riskienhallintaan kuuluu myös väärinkäyttöepäilyjen käsittely. Kaikilla kehitysyhteistyötä tekevilla on velvollisuus ilmoittaa ulkoministeriölle havaitsemastaan väärinkäytöstä sekä niiden epäilyistä Vaarinkayttoilmoitus.fi-sivustolla. Väärinkäytetyt varat peritään takaisin sisäisen takaisinperintäohjeen mukaisesti. Ulkoministeriön ilmoituspalvelu ja väärinkäyttöepäilyjen käsittelyn ohjeet perustuvat Suomen korruption- ja lahjonnanvastaisiin kansainvälisiin sitoumuksiin.

Ulkoministeriö teki 17 takaisinperintäpäätöstä vuosina 2018–2022, ja näiden perusteella palautettiin 173 162 euroa. Tämän lisäksi joitain valtionavustuksia palautettiin vapaaehtoisesti. Suomalaisten järjestöjen osalta kaikki takaisinperittäviksi määrätty varat palautettiin. Kansainvälisten oikeustoimien takia joidenkin tapausten käsittely voi kestää jopa vuosia.

Kokemus auttoi sopeuttamaan työtä Afganistanissa

Talibanin nopea valtaannousu Afganistanissa elokuussa 2021 pakotti avustustoimijat tilanteeseen, jossa perinteinen hallituksen kanssa tehtävä kehitysyhteistyö oli nopeasti keskeytettävä. Avunantajat ja avustusjärjestöt sopeuttivat toimintaansa melko ketterästi. Tätä helpotti avustustoimijoiden yli 20-vuotinen kokemus Afganistanista. Varojen kohdentamisessa uusiin tarpeisiin ja sitä kaikkein kipeimmin tarvitseville onnistuttiin kohtalaisesti YK- ja kansalaisjärjestöjä apuna käyttäen. Sopeuttamistyö on osin vielä kesken.

Nopeasti muuttunut tilanne osoitti, että Suomi oli valinnut kehitysyhteistyön kumppanijärjestöiksi pääsääntöisesti sellaisia toimijoita, jotka riskien toteutuessa pystyivät jatkamaan ja sopeuttamaan ohjelmiaan tilanteen edellyttämällä tavalla.

Edellytyksiä suoraan yhteistyöhön Taliban-hallinnon kanssa ei edelleenkään ole, eikä länsimaiden varoja kanavoida Taliban-hallinnolle, vaan tuki ohjataan kansainvälisten ja paikallisten järjestöjen kautta.

Eroon seksuaalisesta hyväksikäytöstä ja häirinnästä

Suomi edellyttää yhteistyökumppaneiltaan sitoutumista seksuaalisen häirinnän ja hyväksikäytön kitkemiseen. Seksuaalisen häirinnän ja hyväksikäytön ehkäisy sekä kitkeminen nousivat hallituskauden aikana kansainvälisen yhteistyön ja Suomen kehitysyhteistyön keskeiseksi tavoitteeksi ja toimintatavaksi.

Suomi on 21 muun maan tavoin sitoutunut Lontoossa vuonna 2018 sovittuihin toimenpiteisiin, joilla ehkäistään seksuaalista häirintää, tuetaan hyväksikäytön uhreja ja parannetaan ilmoituskentekijän suojelua.⁶ Yhteisen poliittisen tahtotilan mukaisesti Suomi on päivittänyt myöntämänsä rahoituksen ehtoja sekä edellyttää kumppaneiltaan yhteisten periaatteiden ja standardien toimeenpanoa.

Riskejä vähennetään hyvällä suunnittelulla

Vuonna 2021 julkaistu Kehitysyhteistyön riskienhallintapolitiikka täydentää ulkoministeriön yhteisiä menettelyitä ja määrittelee toimialakohtaiset riskienhallinnan tavoitteet, periaatteet, vastuut sekä toimintamallin. Riskienhallintapolitiikka perustuu kansallisen lainsäädännön lisäksi myös kansainvälisten järjestöjen noudattamaan ISO31000-standardiin ja OECD:n kehitysapukomitea DACin suosituksiin.⁵

Riskienhallintapolitiikan toimeenpano edellyttää ulkoministeriön laatu-järjestelmän vahvistamista. Riskejä hallitaan aktiivisen seurannan, tarkastuksien, arviointien ja vaikuttamisen kautta. Niitä vähennetään hyvällä suunnittelulla ja huolellisella kumppanien valinnalla.

// Avun tarve
ja riskit
korostuvat
hauraissa
valtioissa ja
konflikti-
alueilla.//

UNOPSin väärinkäyttö- tapaus on merkittävä YK-järjestelmässä

YK:n projektipalvelujen toimistossa UNOPSissa ilmeni väärinkäytösepäily joulukuussa 2021. Heti kun asia oli tullut ilmi, ulkoministeriö jäädytti UNOPSin rahoituksen ja käynnisti selvitystyön. Suomi tiedotti tapauksesta ensimmäisenä maana 14. huhtikuuta 2022. YK on aloittanut asiasta useita selvityksiä, joita Suomi on aktiivisesti vaatinut. Myös Suomen omat selvitykset jatkuvat vuoden 2022 aikana.

Maaohjelmat olleet tuloksellisia myös pandemian aikana

Suomen maaohjelmat ovat menestyneet muun muassa pitkäjänteisyyden ja joustavuuden ansiosta.

Suomi tekee pitkäjänteistä kahdenvälistä yhteistyötä kehittyvien maiden kanssa 13 maaohjelman tai alueellisen ohjelman pohjalta. Vuosina 2019–2021 tämän yhteistyömuodon osuus varsinaisesta kehitysyhteistyöstä oli 19 prosenttia.

Maaohjelmissa määritellään yhteistyön painopisteet, tulostavoitteet ja keskeiset yhteistyöhankkeet. Työn etenemistä seurataan jatkuvasti ja tuloksista raportoidaan vuosittain. Vuosiraporttien pohjalta laaditaan synteesiraportti, joka antaa kokonaiskuvan maaohjelmien tuloksellisuudesta.

Työn onnistumista arvioidaan sen mukaan, miten hyvin välittömät ja pitkän aikavälin tulostavoitteet saavutetaan.

Välittömien tulostavoitteiden saavuttaminen parani tasaisesti vuosina 2016–2019, mutta tulostaso laski huomattavasti vuonna 2020. Syynä laskuun olivat ennen kaikkea koronapandemia ja kumppanimaisissa kärjistyneet konfliktit, jotka ovat viivästyttäneet ja muuttaneet käynnissä

olevien hankkeiden toimeenpanoa ja erityisesti uusien hankkeiden valmistelua.

Sama muutos näkyy jonkin verran myös pitkän aikavälin tulostavoitteissa. Pandemia ja konfliktit ovat vaikuttaneet merkittävästi kumppanimaiden toimintaympäristöihin ja kääntäneet joitakin kehityskulkuja taaksepäin. Esimerkiksi koulusulkujen myötä oppimisen kriisi paheni entisestään, erityisesti köyhimmissä kumppanimaisissa. Afganistanin ja Myanmarin tilanteet puolestaan kärjistyivät niin, että maille laadittiin väliaikaiset toimintasuunnitelmat maaohjelmien sijaan.

Toisaalta myös pandemiavuosina 2020–2021 noin 70–80 prosenttia sekä välittömistä että pitkäaikaisista tulostavoitteista saavutettiin hyvin tai kohtalaisesti. Tämä tarkoittaa, että nämä tavoitteet saavutettiin vähintään 60-prosenttisesti.

Tuloksellisuutta edistivät erityisesti yhteistyön pitkäjänteisyys sekä asiantuntemuksen ja poliittisen vuoropuhelun hyödyntäminen eri yhteistyömuotoihin sopivilla tavoilla. Yhteistyön sopeuttami-

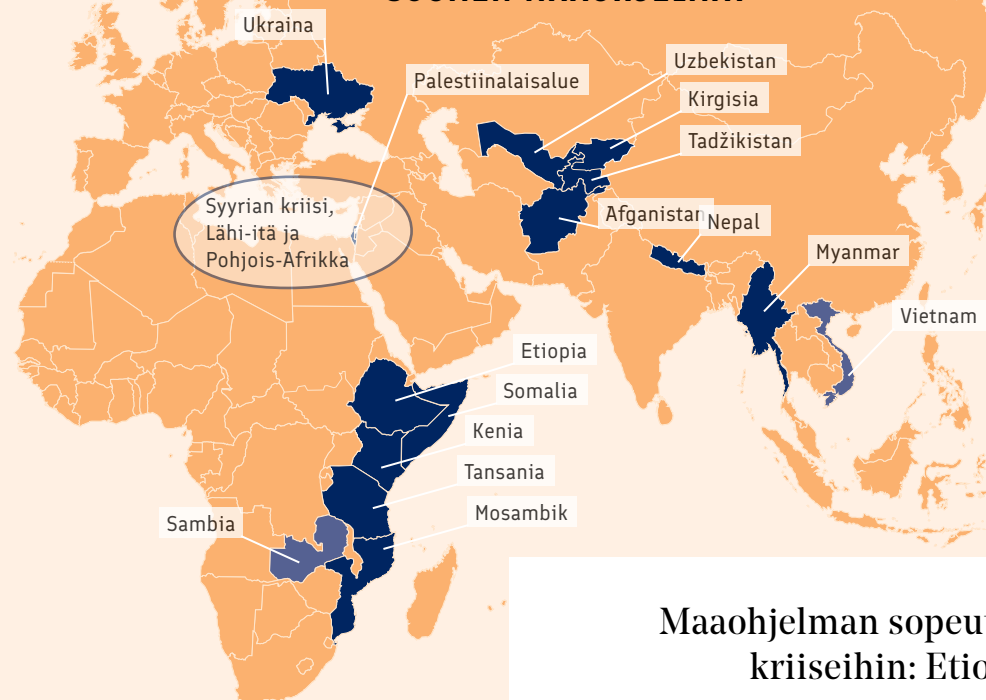
nen muuttuneisiin olosuhteisiin on ollut välttämätöntä, ja se luo edellytyksiä paremmille tuloksille myös tulevaisuudessa. Toisaalta sopeutumistoimet ovat hidastaneet hankkeiden toteuttamista.

Nykyisin yhä suurempi osa yhteistyöstä tapahtuu hauraissa maissa. Ulkoministeriö teetti vuosina 2019–2020 ulkoisen arvioinnin maaohjelmista hauraissa konteksteissa. Arvioinnissa suositeltiin, että maaohjelmissa huomioitaisiin jatkossa nykyistä paremmin toimintaympäristön yllättävät muutokset sekä kehitysyhteistyön, humanitaarisen avun ja rauhan rakentamisen välinen yhteistoiminta.

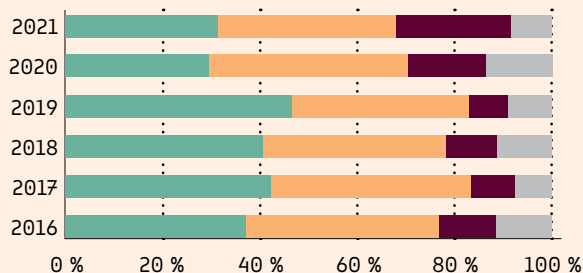
Vuonna 2021 hyväksytyjen uusien maaohjelmien yhteydessä julkistettiin ensimmäiset maastrategiat, joissa huomioidaan kehitysyhteistyön lisäksi myös ulko- ja turvallisuuspolitiikan sekä taloudellisten suhteiden tavoitteet. Samalla lisättiin maaohjelmien ja niiden sisältämien hankkeiden joustavuutta reagoida toimintaympäristön muutoksiin.

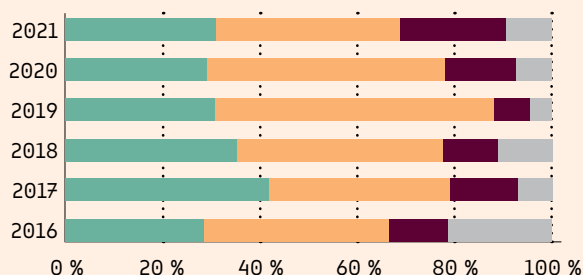
SUOMEN MAAOHJELMAT

KORONA JA KONFLIKIT
HEIKENSIVÄT TULOKSIA

Välittömät tulokset

Laajemmat tulokset

LÄHDE: UM

tulokset saavutettu hyvin = yli 80 % vuoden tulostavoitteesta saavutettu, etenee mallikkaasti, ei tarvitse muuttaa suunnitelmia

kohtalaisesti = 60–80 % vuoden tulostavoitteesta saavutettu, yleisesti etenee mallikkaasti, mutta tarvitaan muutoksia/nopeutusta

heikosti = 0–60 % vuoden tulostavoitteista saavutettu, ei etene toivotusti, merkittävät korjausliikkeet tarpeen.

ei raportoitavissa, koska ohjelma ei ole käynnistynyt tai on päättynyt kesken maaohjelmakauden

Maaohjelman sopeuttaminen
kriiseihin: Etiopia

Etiopiaa ovat koetelleet yhtä aikaa koronapandemia, kuivuus ja sisällissota. Maan sisäisten pakolaisten määrä on noussut miljooniin ja monet muutkin tarvitsevat hätäapua. Suomi on vastannut tilanteeseen tekemällä nopeasti muutoksia maaohjelman toteutukseen, mutta pitäytymällä sektoritason pitkäjänteisissä tavoitteissa.

Kriisien seurauksena humanitaarista apua lisättiin ja kahden välisen hankkeiden perustoiminnat ja saavutetut tulokset turvattiin niin hyvin kuin mahdollista. Varoja ohjattiin välittömiin tarpeisiin, hankkeiden henkilöstön turvallisuus laitettiin etusijalle, ja uusien kahden välisen hankkeiden suunnittelu keskeytettiin. Lisäksi päätöksentekoa nopeutettiin, varojenkäytön seuranta tehostettiin entisestään ja maksatuksia jaettiin useampiin pienempiin osiin. Sopeutustoimet koskivat kaikkea yhteistyötä:

Maaseutukehitys

- Hankkeiden toimeenpanoalueita muutettiin turvallisuustilanteen takia.
- Varoja ohjattiin sisäisten pakolaisten tarpeisiin sekä humanitaariseen apuun.

Vesihuolto

- Lisättiin painotusta hygieniaan ja muun muassa terveysasemien vesihuoltoon pandemian aikana.
- Tukea kohdennettiin sisäisten pakolaisten leireille sekä kuivuudesta kärsiville alueille.

Koulutus

- Perusopetuksen rahoitusta kohdennettiin koulujen jälleenrakentamiseen ja koulutason toimintaan.
- Tuettiin kertaluontoisesti opetusta kriisitilanteissa yhdessä UNICEFin kanssa, jotta konfliktialueiden koulupudokkaat saataisiin takaisin kouluun, yhtenä keinona kouluruokailun tarjoaminen.

Vaikka konflikti ja pandemia hidastivat hankkeiden toimeenpanoa ja estivät pääsyn joillekin alueille ja sodan aikana myös infrastruktuuria tuhottiin, sopeuttamisen ansiosta vahingot saatiin pidettyä minimissä ja tukea ohjattua haavoittuvimmissa asemissa oleville ryhmille. Hankkeet pystyivät lopulta toimimaan ja tuottamaan tuloksia tilanteeseen nähden hyvin.

Merkittäviä muutoksia monenkeskisten järjestöjen kautta

Suomi saa läpi omia näkemyksiään kansainvälisten järjestöjen strategioihin, linjauksiin ja toimintatapoihin – ja kasvattaa näin vaikutusvaltaansa.

Monenkeskinen yhteistyö antaa Suomelle mahdollisuuden vaikuttaa päätöksiin, joilla ratkotaan monimutkaisia globaaleja haasteita. Tämän työn vahvistaminen oli yksi vuoden 2019 hallitusohjelman tavoitteista.

Kansainvälisten järjestöjen ja EU:n kautta kanavoitiin noin puolet Suomen kehitysyhteistyön määrärahoista vuosina 2019–2021⁷. Yhteistyön onnistumista seurataan Suomen omien vaikuttamissuunnitelmien avulla vuosittain. Sen lisäksi tehdään kansainvälisiä arviointeja ja erillisiä arviointeja.

Kansainvälinen MOPAN-verkosto arvioi monenkeskisten toimijoiden hallintoa ja tuloksia. Vuosina 2019–2021 MOPAN julkaisi arviot 25 monenkeskisestä toimijasta.⁸ Arvioiden mukaan Suomen tärkeimmät kumppanit saavuttivat tavoitteensa hyvin. Ainoastaan Maailmanlaajuisessa ympäristörahastossa GEFissä hankesyklin hitaus on heikentänyt tuloksellisuutta.⁹ YK:n väestörahasto UNFPA:n¹⁰, UN Women -järjestön¹¹

ja YK:n lastenrahasto UNICEFin¹² saavutukset puolestaan arvioitiin erinomaisiksi. Useimmilla kumppaneilla oli kuitenkin parannettavaa toiminnan kustannustehokkuudessa.

Vuonna 2020 valmistui ensimmäinen riippumaton arvio Suomen vaikuttamisesta 23 monenkeskisen kumppanorganisaation toimintaan¹³. Arvio vahvistaa Suomen saaneen aikaan merkittäviä muutoksia järjestöjen strategioissa, linjauksissa ja toimintatavoissa¹⁴. Suomella on ollut enemmän vaikutusvaltaa kuin mitä rahoituksen tai ääniosuuden perusteella voisi olettaa.

Vaikuttamisen kulmakiviä ovat olleet ulkoministeriön osaava ja kokenut henkilökunta, teemakohtainen asiantuntemus, pitkäjänteinen ja monikanavainen toiminta sekä yhteistyö muiden toimijoiden kanssa. Suomi on saanut mainetta teemajohtajana erityisesti sukupuolten tasa-arvon, vammaisten henkilöiden oikeuksien, koulutuksen sekä teknologian ja innovaatioiden saralla.

Esimerkiksi Suomen panostus inklusiivisen koulutuksen ja vammaisten henkilöiden oikeuksien asiantuntijoihin on tuottanut konkreettisia tuloksia Maailmanpankin strategioissa ja koulutusmateriaaleissa. Suomi on myös aktiivisesti vaikuttanut vammaisinklusion valtavirtaistamiseksi Kansainvälisen kehitysjärjestön IDAn lisärahoitusneuvottelukierroksilla 2019–2021.

Arvioinnin mukaan vaikuttamistyön hallinnointi ulkoministeriössä on edistänyt oppimista ja hyvien käytäntöjen muodostumista sekä raportointia eduskunnalle. Vaikuttamissuunnitelmien tuottamaa lisäarvoa suhteessa aiheutuneeseen työhön ei kuitenkaan aina koeta riittävänä. Työn haasteina ovat rajalliset henkilöresurssit ja käytettävissä oleva aika. Monenkeskisten järjestöjen palveluksessa olevia tai niistä palanneita suomalaisia ei ole juurikaan hyödynnetty vaikuttamisessa. Arviointi rohkaisee jatkamaan vaikuttamistyötä ja kehittämään sitä strategisemmaksi.

Kansainvälinen maatalousrahasto tavoittaa köyhät pienviljelijät

Kansainvälinen maatalousrahasto IFAD on Suomelle tärkeä kumppani, koska se tavoittaa köyhät pienviljelijät ja pyrkii maaseudun kokonaisvaltaiseen kehittämiseen. Suomi vaikuttaa aktiivisesti IFADissa tasa-arvokysymysten ja ilmastomuutokseen sopeutumisen edistämiseksi.

Vuoden 2019 MOPAN-arviossa IFADilla oli sekä vahvuuksia että kehittämisa alueita.

Vahvuudet

- Selkeä perustehtävä ja tätä tukeva strategia
- Säännöllinen sidosryhmäyhteistyö
- Läpinäkyvä voimavarojen kohdentaminen
- Tuloksellisuutta tukeva organisaatorakenne
- Pyrkimys kohti tulosperusteista budjetointia

Kehittämisa alueet

- Maksatusten nopeus
- Organisaation kapasiteetin arviointi ja kehittäminen
- Haavoittuvimmassa asemassa olevien hyödynsaajien tavoittaminen
- Tulosdatan ja aiempien kokemusten järjestelmällisempi hyödyntäminen¹⁵

Kehityspankkien pandemiarahoitus oli joustavaa ja nopeaa

Kun koronavirus alkoi levitä Afrikassa, kehityspankit vastasivat tilanteeseen nopeasti. Afrikan kehityspankki AfDB hyväksyi 10 miljardin dollarin rahoituksen kaikkein haavoittuvimmassa asemassa oleville maille jo huhtikuussa 2020. Suomi vaikutti pankin johtokunnassa rahoitusikkunan nopeaan luomiseen. Terveyssektorin lisäksi kriisipaketilla rahoitettiin vuosina 2020–2021

myös sosiaaliturvaa ja yrittäjiä, joista hyötyi lähes 30 miljoonaa köyhintä kotitaloutta ja yli 300 000 pk-yritystä. Kohdemaiden koronatestauskapasiteettia lisättiin noin 12-kertaiseksi. Rahoituksen avulla saatiin myös koulutettua yli 130 000 ihmistä terveydenhuollon tueksi ja kaksinkertaisesti koronapotilaille taroitettujen teho-osastopaikkojen määrä.¹⁶

KANSAINVÄLINEN ARVIO SUOMEN 13 MONENKESKISEN YHTEISTYÖKUMPPANIN KYVYSTÄ SAAVUTTAA TAVOITTEITAAN

Tavoitteiden saavuttamisen kokonaisarvio	2	2	3	2	2	2	2	3	2	2	2	2	2
Saavutetuksi arvioitut tulokset	1	1	2	2	1	2	2	1	2	3	2	2	2
Hyöty kohderyhmille	3	2	3	2		2	1	2	2	2		2	
Muutokset kansallisiin linjauksiin tms.	1	2	3	2		1	2	3	1	2		–	
Sukupuolten tasa-arvon tulokset	1	1	3	3	2	2	2	3	2	4	2	3	3
Ympäristötulokset	2	4	2	2	3	2	2	3	3	–	–	3	2
Hallintotulokset	3	2	–	2		1	2	3	2	3		–	
Merkityksellisyys yhteistyökumppaneille	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Tehokkuus tulosten aikaansaamisessa	3	4	4	3	3	3	3	2	2	4	2	2	3
Tulosten kestävyys	2	3	3	2	3	2	2	3	2	3	2	–	3
	UNFPA	UN Women	GEE	FAO	UNICEF	ADB	IFAD	WFP	WHO	UNHCR	UNOPS	UNRWA	UNDP

1 Erittäin hyvä 2 Hyvä 3 Heikko 4 Erittäin heikko – Ei sovellettavissa Indikaattoria ei käytetty

Suomi vaikuttaa vahvasti maailmalla EU:n jäsenenä

Koronapandemian aikana EU:n jäsenmaat tiivistivät yhteistyötään.

EU ja sen jäsenmaat ovat yhdessä maailman suurin avunantaja. Vuonna 2020 ne tukivat kehitysyhteistyötä yhteensä noin 67 miljardilla eurolla, mikä oli lähes puolet koko globaalista virallisesta kehitysapurahoituksesta.

Suomen virallisista kehitysyhteistyövaroista noin viidesosa menee vuosittain EU:n talousarvioon, josta se jakautuu Euroopan komission kansainvälisten kumppanuuksien, naapuruuspolitiikan ja humanitaarisen avun pääosastoille.

Vuonna 2019 toimikautensa aloittanut komissio asetti keskeiseksi tavoitteekseen vahvistaa EU:n globaalia roolia. Tavoitteeseen pyritään muun muassa kehityspolitiikan ja kehitysyhteistyön keinoin eli vahvistamalla unionin kansainvälisiä kumppanuuksia, edistämällä kestävää kehitystä ja vähentämällä globaalia köyhyyttä.

Suomi on tukenut EU:n kehitysyhteistyön vaikuttavuutta osallistumalla EU:n kehitysyhteistyölinjausten laadintaan, yhteisten ohjelmien toteutukseen ja uusien yhteistyömuotojen kehittämiseen. Erityisesti Suomi on tukenut pyrkimyksiä edistää vihreää siirtymää, digitalisaatiota

ja kestävää taloutta sekä inhimillistä kehitystä. Suomi on myös vahvistanut sukupuolten tasa-arvon ja koulutuksen painoarvoa EU:n kehitysyhteistyössä.

EU-instituutioiden ja jäsenmaiden välinen yhteistyö on viime vuosina tiivistynyt entisestään. Koronapandemian myötä EU:n jäsenmaiden, instituutioiden ja eurooppalaisten kehitysrahoituslaitosten yhteistoimintaa parannettiin ja virtaviivaistettiin. Team Europe -toimintamalli otettiin käyttöön vuonna 2020, ja sen nimissä kehitetään jatkossakin koordinaatiota, yhteisohjelmointia ja yhteistä viestintää. EU:n kautta myös Suomi on saanut lisää vaikuttavuutta ja näkyvyyttä toiminnalleen.

EU-rahoituksen ohjaus

Vuonna 2021 EU:ssa hyväksyttiin uusi Globaali Eurooppa -asetus, joka yhtenäistää ja ohjaa unionin ulkosuhderahoitusta merkittävällä tavalla¹⁷.

Suomi vaikutti asetusta koskevissa neuvotteluissa ennen kaikkea siihen, mille alueille EU:n rahoitusta kohdennetaan ja mitkä ovat rahoituksen painopisteet. Suomelle on tärkeää tuloksiin kes-

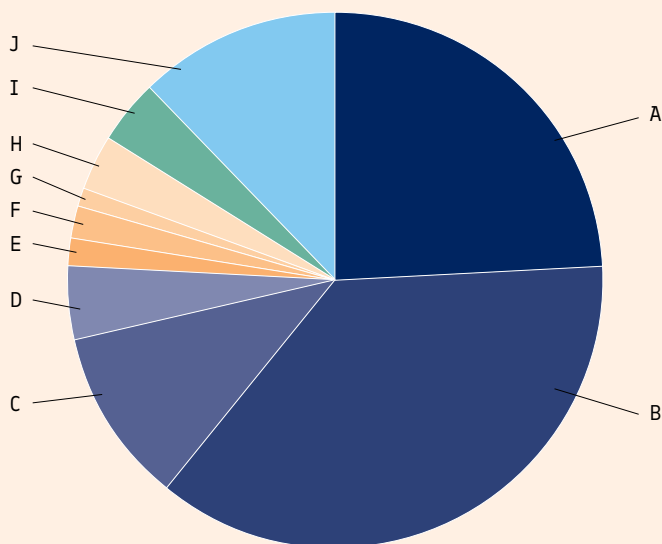
kittyminen sekä se, että kehityspolitiikka nähdään keskeisenä osana EU:n ulkosuhteita. Asetukseen saatiin kirjattua myös muita Suomen keskeisiä tavoitteita, kuten rahoituksen kohdentaminen ensisijaisesti Afrikkaan, ilmastotoimien korostaminen sekä konkreettisiin toimiin sitoutuminen sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi.

Yhtenäisen globaalin rahoituksen odotetaan nopeuttavan EU:n kykyä vastata yllättäviin kriiseihin. Tämä on näkynyt jo esimerkiksi EU:n ripeässä vastauksessa Venäjän hyökkäyssodan aiheuttamiin tarpeisiin Ukrainassa.

Suorin keino vaikuttaa EU:n rahoituksen tuloksellisuuteen on osallistua EU:n ohjelmien suunnitteluun ja toimeenpanoon maatasolla. Suomella on yhteisohjelmointia EU:n kanssa useissa maissa ja lisäksi Suomi osallistuu EU:n Team Europe-aloitteisiin. Nepalissa ja Ukrainassa Suomi myös hallinnoi EU-rahoitusta.

Varsinaisten yhteisten ohjelmien lisäksi Suomi vaikuttaa EU:n maatasoon toimintaan suurlähetystöjen ja EU-koordinaation kautta. Suomi käy yhdessä EU-delegaatioiden kanssa myös vuoropuhelua kumppanimaiden kanssa.

EU VAHVISTAA GLOBAALIA ROOLIAAN

EU:n Globaali Eurooppa -rahoitus on yhteensä 79,5 miljardia euroa vuosille 2021–2027.

Maantieteelliset ohjelmat, yhteensä 60,4 miljardia euroa

- A naapurialueet: vähintään 19,3 mrd euroa,
- B Saharan eteläpuolinen Afrikka: vähintään 29,1 mrd euroa,
- C Aasia ja Tyynenmeren alue: 8,5 mrd euroa,
- D Pohjois- ja Etelä-Amerikka ja Karibian alue: 3,4 mrd euroa

Temaattiset ohjelmat, yhteensä 6,4 miljardia euroa

- E ihmisoikeudet ja demokratia: 1,4 mrd euroa,
- F kansalaisyhteiskunnan järjestöt: 1,4 mrd euroa,
- G rauha, vakaus ja konfliktinesto: 908 milj euroa,
- H maailmanlaajuiset haasteet: 2,7 mrd euroa

Äkillisiin tarpeisiin 3,2 miljardia euroa

- Tarpeiden mukaan kohdennettavaksi 9,5 miljardia euroa

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus NDICI 2021/947, 6. artikla.

Globaali Eurooppa on EU:n uusi naapuruus-, kehitys- ja kansainvälisten kumppanuuksien rahoitusväline, joka mahdollistaa yhtenäisen rahoituksen maantieteellisiin ja aihekohtaisiin ohjelmiin sekä nopean vasteen toimiin vuosina 2021–2027. Lisäksi Globaali Eurooppa -välineeseen sisältyy Euroopan kestävän kehityksen rahasto plus (EKKR+), joka tukee investointeja ja lisää rahoituksen saatavuutta sekä myöntää laina- ja rahoitustakuita 53,4 miljardiin euroon asti.

LÄHDE: EU

Koronapandemia synnytti Team Europe -toimintamallin

EU vastasi koronapandemiaan ja sen tuomiin haasteisiin kehittämällä niin sanotun Team Europe -toimintamallin. EU:n keskeisenä tavoitteena oli tehostaa ja yhtenäistää tapaa, jolla kumppanimaiden koronatoimiin tarkoitettua tukea käytettiin. Team Europe -sateenvarjon alla kaikki EU-toimijat, Suomi mukaan luettuna, pystyivät yhdistämään voimansa, kun ne neuvottelivat muun muassa rokotetoimistuksista.

Ulkoministeriön teettämän ulkoisen arvioinnin mukaan Team Europe -toiminta paransi EU:n koordinaatiota ja näkyvyyttä sekä voimisti kuvaa EU:sta yhtenäisenä toimijana. Team Europe myös lisäsi avun määrää, etenkin pandemian edetessä.

EU-vaikuttamista arvioidaan

Ulkoministeriön tilaama ulkoinen arviointi Suomen kehityspoliittisesta EU-vaikuttamisesta vuosina 2014–2021 julkaistaan syksyllä 2022. Tämän laaja-alaisen, riippumattoman arvioinnin tavoitteena on tuottaa tietoa siitä, miten Suomi on vaikuttanut EU:ssa ja miten toimintaa voidaan tehostaa. Alustavat löydökset vahvistavat, että Suomi onnistui vuoden 2019 puheenjohtajuuskaudellaan edistämään kansallisesti tärkeitä tavoitteitaan, kuten sukupuolten tasa-arvon huomioimista EU:n kehityspoliitikassa. Suomi on tehnyt vaikuttamistyötä etenkin yhdessä samanmielisten jäsenmaiden kanssa. Vahva vaikuttamistyö on kustannustehokas tapa saada tuloksia aikaan.

Kansalaisyhteiskuntatyö vahvistaa ihmisten osallistumista

Järjestöjen monipuolinen ja joustava työ tukee ihmisoikeuksien ja kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumista myös hankalasti tavoitettavilla alueilla.

Kansalaisjärjestöjen työ edistää laajasti Suomen kehityspoliittisia tavoitteita. Samalla se vahvistaa kansalaisyhteiskunnan tilaa ja toimintaedellytyksiä sekä demokratiaa ja oikeusvaltioperiaatteen toteutumista.

Ulkoministeriö tukee kansalaisyhteiskunnan kehitysyhteistyötä myöntämällä rahoitusta suomalaisille ja kansainvälisille kansalaisjärjestöille. Tämän lisäksi osa suurlähetystöistä tukee kansalaisyhteiskuntatoimijoita niin sanotulla paikallisen yhteistyön määrärahalla. Vuosina 2019-2021 Suomi rahoitti kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyötä 362 miljoonalla eurolla, joka muodosti 10 prosenttia Suomen virallisesta kehitysyhteistyöstä.

Merkittävä osa kansalaisjärjestörahoituksesta kohdennetaan suomalaisten kansalaisjärjestöjen pitkäjänteiseen, ohjelmalliseen kehitysyhteistyöhön.¹⁸

Järjestöjen toiminnassa painottuu paikallisten kumppaneiden asiantuntijuus. Järjestöillä on myös pitkäaikaista ja monipuolista kokemusta erilaisista toimintaympäristöistä. Toiminta ulottuu hankalasti

tavoitettaville alueille ja myös maihin, joissa ei ole muuta Suomen rahoitusta.

Järjestöt edistävät usean eri väestöryhmän oikeuksia eri puolilla maailmaa. Järjestöjen työllä vahvistetaan esimerkiksi vammaisten henkilöiden seksuaali- ja lisääntymisterveysoikeuksia sekä vähemmistökielten opetusta varhaiskasvatuksessa ja peruskoulussa. Tämän lisäksi järjestöt muun muassa vahvistavat siirtotyöläisten oikeuksia ja ehkäisevät lapsityövoiman käyttöä.

Järjestöt tukevat kansalaisten ja väestöryhmien osallistumista päätöksentekoon, politiikkaan ja yhteiskunnalliseen keskusteluun. Suomi tukee ihmisoikeuspuolustajien toimintaa muun muassa maissa, joissa seksuaali- ja sukupuolivähemmistöt kokevat syrjintää ja väkivaltaa. Kansalaisjärjestöt ovat keskeisessä roolissa erityisesti yhteisötasolla tapahtuvassa rauhanrakennustyössä.

Järjestöjen työn tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta vahvistetaan jatkuvasti. Kun olosuhteet muuttuvat, järjestöt kykenevät sopeuttamaan toimintojaan nopeasti.

Näin siksi, että järjestöillä ja niiden kumppaneilla on yleensä vahvaa oman alansa erityisosaamista ja toimintaympäristön tuntemusta.

Nopea sopeutumiskyky on tärkeää etenkin konfliktien ja luonnonkatastrofien yhteydessä. Esimerkiksi koronapandemian aikana järjestöt pystyivät jatkamaan tuloksellista toimintaansa sekä muun muassa kehittämään etäopetusta ja tarjoamaan saavutettavaa koronatie-toa. Tulosten kestävyttä edistää vahva paikallinen omistajuus ja paikallisten viranomaisten kanssa tehtävä yhteistyö.

Suomalaiset kansalaisjärjestöt ovat vuosiraporttien ja arviointien perusteella onnistuneet vahvistamaan tulosohtaus-taan sekä seuranta-, arviointi- ja oppimismekanismejaan. Jatkossa niiden tulisi kuitenkin vahvistaa erityisesti ohjelman tai hankkeen välittömän vaikutuspiirin ulkopuolelle ulottuvan ja pidemmän aikavälin vaikuttavuuden arviointia. Lisäksi niiden on yhä panostettava sukupuolen, iän ja vammaisuuden mukaan eritellyn tulostiedon kehittämiseen.

Paikallisen yhteistyön määräraha:

- Suurlähetystön hallinnoimaa suoraa tukea kansalaisyhteiskunnalle.
- Ihmisoikeuksien ja kestävä kehityksen edistämistä. Teemoina etenkin sukupuolten tasa-arvo, vammaisten henkilöiden oikeudet ja oikeusvaltiokehitys.
- Tärkeää verkostoitumisen, tiedonsaannin ja Suomen maakuvatyön näkökulmasta.

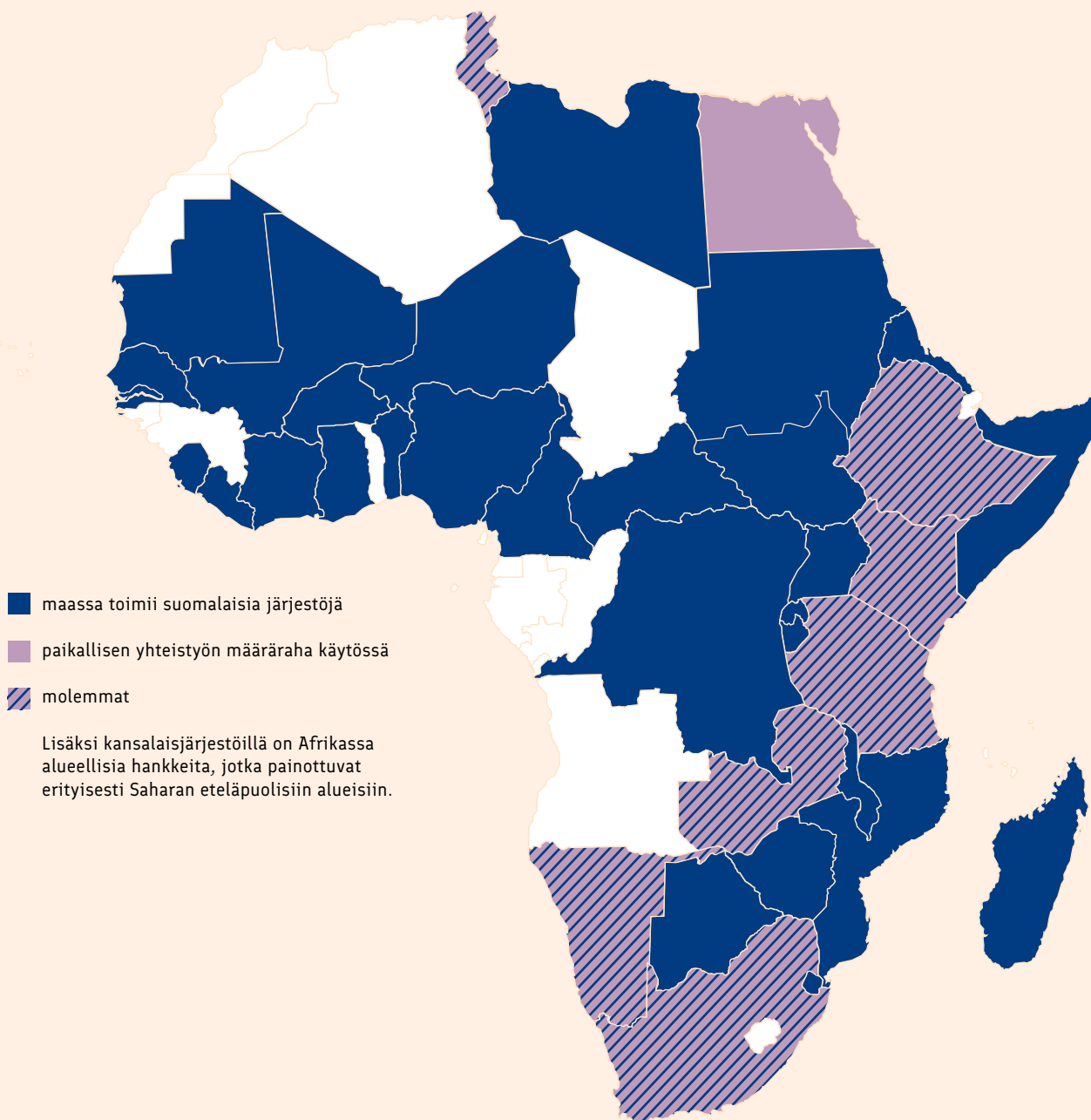
Kansalaisyhteiskunnan tila kaventunut

Vuosina 2019–2021 Suomen tukemat kansalaisjärjestöt toimivat yhdessä paikallisten kumppaneidensa kanssa

85 maassa,
joista **10**:ssä kansalaisyhteiskunnan tila on kaventunut,
24:ssa estetty,
34:ssa tukahdutettu ja
17:ssä suljettu

– yhdessäkään ei vapaa.

KANSALAISSJÄRJESTÖT AFRIKASSA

Finanssisijoituksilla suuria päästövähennyksiä kehittyvissä maissa

Suomen laina- ja sijoitusmuotoisella rahoituksella
houkutellaan arviolta 1,7 miljardia euroa muuta rahoitusta
ilmastotyöhön ja kestävän kehityksen hankkeisiin.

Suomi otti laina- ja investointimuotoisen kehitysyhteistyön eli kehityspoliittiset finanssisijoitukset käyttöön vuonna 2016. Ne ovat yksi tapa edistää yksityisen pääoman kanavointia ilmastomuutoksen hillintään sekä kestävään kehitykseen ja talouskasvuun kehittyvissä maissa.

Laina- ja sijoitusmuotoisen kehitysyhteistyön erityispiirre on se, että siihen käytetyt rahat palautuvat takaisin valtiolle korkojen tai sijoitustuottojen kera.

Finanssisijoituksia on kohdistettu etenkin ilmastomuutoksen hillintään ja sukupuolten tasa-arvon edistämiseen, ja maan-

tieteellisesti ne painottuvat Afrikkaan.

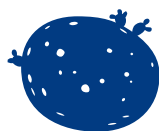
Suomi teki kymmenen laina- ja investointimuotoista sijoitusta vuosina 2016–2021, ja niiden yhteenlaskettu arvo oli noin 723 miljoonaa euroa. Rahoituksen kohteina olivat muun muassa erilaiset ilmastorahastot, Kansainvälinen maatalouden kehittämisrahasto IFAD, Afrikan kehitysrhasto ADF, Finnfund ja Kirkon Ulkomaanavun FCA Investments -yhtiö.

Suomen tekemät finanssisijoitukset tähtäävät etenkin merkittäviin päästövähennyksiin. Sijoitukset ovat myös houkutteelle eli vivuttaneet merkittäviä lisäpääomia yksityiseltä sektorilta kehitysvai-

tuksiltaan merkittäviin kohteisiin, joihin se ei ilman julkisen rahoituksen tukea kohdistuisi. Suomen tähän mennessä tekemien finanssisijoitusten avulla vivutetaan arvioiden mukaan yli 1,7 miljardia euroa muuta rahoitusta kestävän kehityksen hankkeisiin. Tämä on melko varovainen arvio, ja luku tulee oletettavasti kasvamaan tulevina vuosina.

Finanssisijoitusten aikajänne on usein hyvin pitkä, ja Suomen käyttämissä rahastoissa on edelleen käynnissä investointivaihe. Näistä syistä sijoitusten tarkat kehitystulokset ovat mitattavissa vasta vuosien päästä.

Laina- ja sijoitusmuotoinen rahoitus kohdistuu erityyppisiin hankkeisiin

ILMASTOINNOVAATIOIDEN TUKEMINEN

Korealainen start-up yritys E Green Global on kehittänyt Aasian ilmastoon sopivan ja ilmastomuutosta paremmin kestävä siemenperunan suoraan Aasian kehittyvien maiden markkinoille. Sijoitus tämän siemenperunan kehittämiseen tehtiin Aasian kehityspankin alaisen Ventures -rahaston kautta, johon Suomi sijoitti 20 miljoonaa euroa vuonna 2020.

PAIKALLISTEN PIENTEN JA KESKISUURTEN YRITYSTEN TUKEMINEN KÖYHIMISSÄ MAISSA

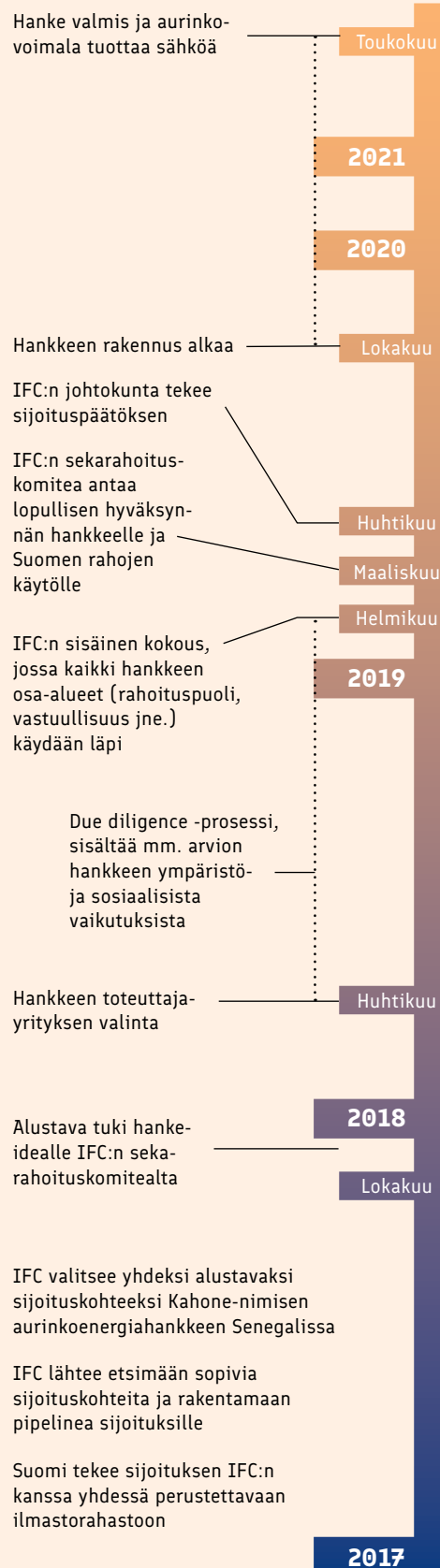
Amfri Farms on keskikokoinen ugandalainen yritys, joka valmistaa paikallisista hedelmistä, vihanneksista, mausteista, pähkinöistä ja siemenistä vientiin sopivia tuotteita. Sijoitus siihen lisää elinkeinoja ja työpaikkoja Ugandan maaseudulla sekä tukee maan vientiteollisuuden kehittämistä. Yrityksen viljelytapa auttaa myös metsien suojelussa ja lisää hiilinielua. Sijoitus tehtiin osana Kirkon ulkomaanavun omistamaa FCA Investments -vaikuttavuussijoitusyhtiötä, jolle Suomi myönsi 16 miljoonan euron lainan vuonna 2018.

MERKITTÄVIÄ PÄÄSTÖVÄHENNYKSIÄ UUSIUTUVAN ENERGIAN HANKKEILLA

Niin sanottu run-of-river -tyyppinen vesivoimala Nepalissa lisää paikallista energiantuotantoa ja vastaa maan kasvavaan energiantarpeeseen. Tämä sijoitus on tehty Suomen ja IFC:n yhdessä perustamasta ilmastorahastosta, johon Suomi sijoitti 114 miljoonaa euroa vuonna 2017.

KEHITYSPOLIITTISTEN SIOJITUSTEN AIKAJÄNNE ON PITKÄ

Yksityinen sektori tuo kipeästi kaivattua lisärahoitusta

Finnfundin sijoitukset ylittävät jo miljardin euron rajan.
Niiden avulla sidotaan myös paljon enemmän hiiltä
kuin mitä ne päästävät ilmakehään.

Kehitysyhteistyötä toteutetaan myös yhdessä yksityisen sektorin kanssa. Yksityistä pääomaa pyritään valjastamaan kestävänsä kehityksen tavoitteiden toteuttamiseen erilaisten rahoituskanavien ja tukimuotojen avulla. Vuosina 2019–2021 tämän yhteistyömuodon osuus Suomen kehitysyhteistyön kokonaisuudesta oli 6 prosenttia.

Suomen valtion pääosin omistaman Finnfund-kehitysrahoituslaitoksen sijoitukset kehittyvien maiden yksityissektorille mahdollistavat sellaisia riskialttiita hankkeita, joita olisi pelkällä yksityisellä rahoituksella mahdotonta toteuttaa. Finnfundin sijoitussalkku on kasvanut

nopeasti ja ylittää jo miljardin euron rajan. Finnfund on myös onnistunut kohdentamaan yhä suuremman osan rahoituksestaan köyhimpiin maihin.

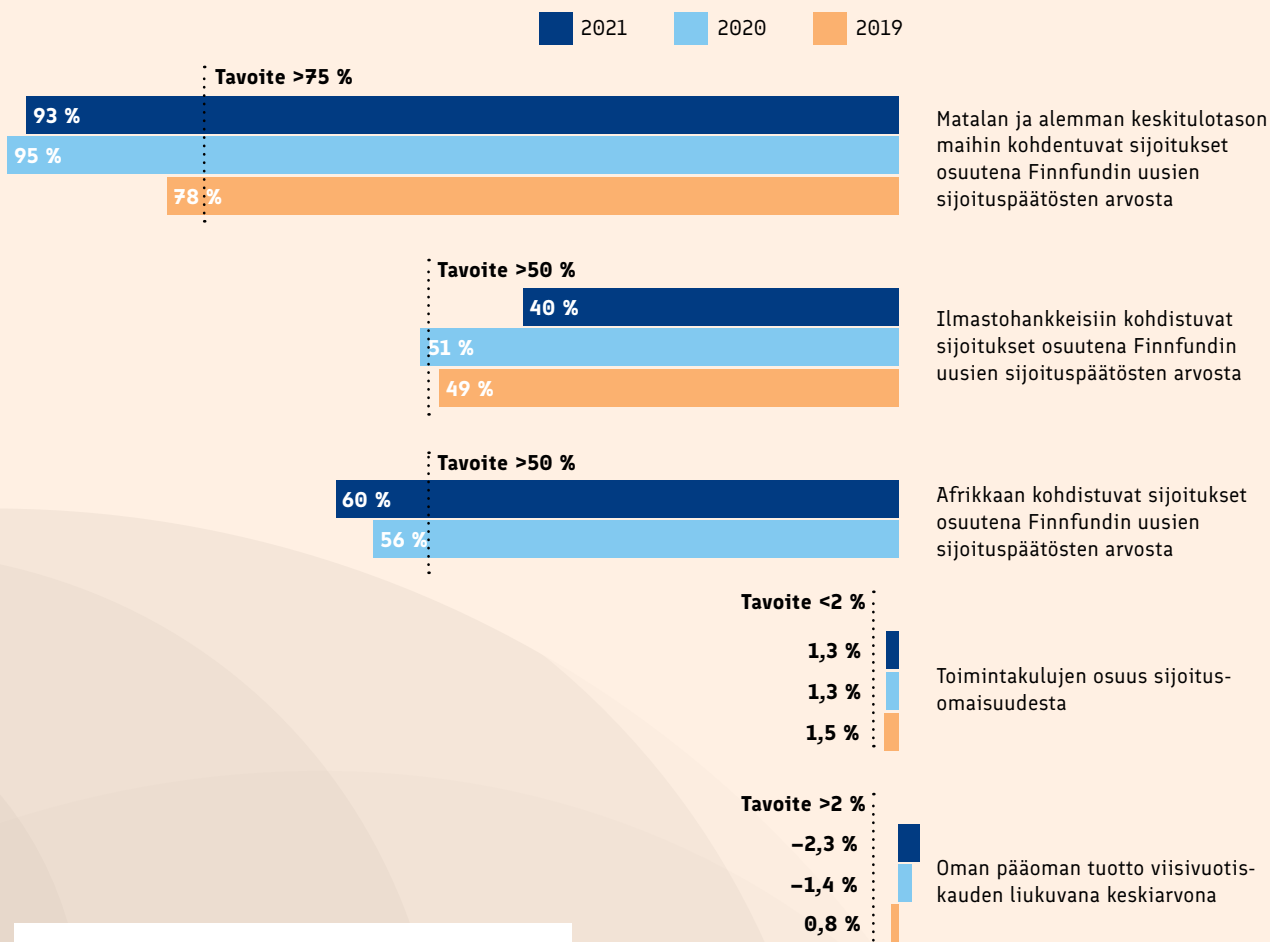
Yksityisen sektorin yhteistyö on täyttänyt hyvin ulkoministeriön asettamia tulostavoitteita. Finnfundin sijoitukset ja Finnpartnershipin rahoittamat hankkeet ovat muun muassa luoneet työpaikkoja, kasvattaneet verotuloja ja parantaneet infrastruktuuria sekä siirtäneet osaamista ja muuttaneet markkinarakenteita kehittyvissä maissa.

Finnfundin sijoitussalkku todettiin nettohiilinegatiiviseksi vuonna 2019 – ensimmäisenä kehitysrahoituslaitoksena

maailmassa. Tämä tarkoittaa, että Finnfundin sijoitukset ovat tämän jälkeen sitoneet hiiltä enemmän kuin päästävät sitä ilmakehään. Tämä on etenkin Finnfundin kestävänsä metsätalouteen kohdistuvien sijoitusten ansiota.

Ensimmäinen kehittyvien maiden investointeja tukeva PIF-sekaluottohanke käynnistyi vuoden 2021 aikana, ja ensimmäiset innovaatioita tukevan DevPlat-ohjelman rahoituspäätökset tehtiin syksyllä 2021. Molempien yhteistyömallien rahoituspäätöksissä on painotettu ennakkoituja kehitysvaikutuksia.

FINNFUNDIN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

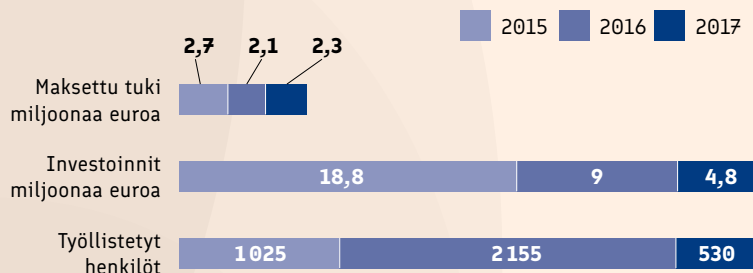
Uudenlaisia ratkaisuja kehitysongelmiin

Innovaatiokumppanuuksien avulla vahvistetaan kehittyvien maiden kestävää talouskehitystä ja edistetään suomalaisyritysten liiketoimintamahdollisuuksia uusilla markkinoilla. Ulkoministeriön ja Business Finlandin yhteinen BEAM-ohjelma mahdollisti kehityshaasteita ratkovie liikeideoiden testaamisen kehittyvissä maissa vuosina 2015–2019. BEAM mobilisoi suuren määrän (69 kpl) mikro- ja pienten yritysten hankkeita sekä suuryritysten (30 kpl) hankkeita.

BEAMin oppien pohjalta kehitetty Developing Markets Platform (DevPlat) tarjoaa innovaatiohankkeiden suunnittelua, toteutusta ja skaalaamista koskevaa rahoitusta ja muita tukipalveluja. DevPlat mahdollistaa aiempaa vahvemmin yhteiskehittämisen suomalaisten yritysten, tutkimustoimijoiden ja kansalaisyhteiskunnan sekä näiden kehittyvissä maissa sijaitsevien kumppaneiden kanssa. Vaikuttavuuden lisäämiseksi ohjelma on maantieteellisesti keskittynyt itäiseen ja eteläiseen Afrikkaan sekä Kaakkois-Aasiaan.

PANDEMIA VAIKEUTTI LIIKEKUMPPANUUKSIA

Finnpartnershipin liikekumppanuustuki jatkoi onnistuneesti suomalaisyritysten tukemista investointien ja työpaikkojen luomisessa kehitysmaissa, joskin Covid-pandemia hidasti liiketoiminnan kehittämistä raportointikauden lopussa. Matkustusrajoitukset hankaloittivat yritysten työtä kohdemaissa ja pandemiasta johtuneet ongelmat monessa kehittyvässä taloudessa muuttivat liiketoimintasuunnitelmien kannattavuutta.

Finnpartnershipin liikekumppanuustuki sekä siitä seuranneet investoinnit ja työpaikat vuosina 2015–2021, miljoonaa euroa. Koska tuki myönnetään 2 vuodelle ja mahdolliset investoinnit valmistuvat keskimäärin 3 vuotta tuetun valmisteluvaiheen jälkeen, myönnettyistä tuista kootaan kehitysvaikutusraportti 5 vuotta myöntövuoden jälkeen.

Virastojen ja korkeakoulujen välillä tehdään monipuolista yhteistyötä

Suomi on vahvistanut kehittyvien maiden asiantuntijoiden osaamista sekä parantanut julkisten laitosten järjestelmiä ja palveluita.

Instituutioiden välisen kehitysyhteistyön IKI-tuella edistetään suomalaisten valtionlaitosten ja virastojen yhteistyötä ja vertaisoppimista kehittyvien maiden valtionlaitosten kanssa. IKI-hankkeilla vahvistetaan asiantuntijoiden osaamista ja uudistetaan organisaatioiden toimintatapoja. Samalla edistetään suomalaisten laitosten kansainvälistymistä, verkostoitumista ja kehitysyhteistyöosaamista. IKI-hankkeet liittyvät tyypillisesti ilmastonmuutokseen sekä kestävään luonnonvarojen käyttöön ja hallintaan. Vuosina 2019–2021 tämän yhteistyömuodon osuus kehitysyhteistyön kokonaisrahoituksesta oli noin kaksi prosenttia.

IKI-hankkeista tehtyjen evaluointien mukaan niillä on onnistuttu vahvistamaan kehittyvien maiden asiantuntijoiden osaamista sekä parannettu laitosten järjestelmiä ja niiden tarjoamia palveluja. Parhaat tulokset on saavutettu pitkäjänteisellä työllä, joka perustuu luottamussuhteisiin yhteistyösuhteisiin.

Korkeakoulujen HEI-ICI-ohjelmalla on rahoitettu nelivuotisin ohjelmakausin suomalaisten yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen sekä kehittyvien maiden korkea-

koulujen yhteistyöhankkeita. Hankkeissa kehitetään kumppanikorkeakoulujen metodologisia, pedagogisia ja hallinnollisia valmiuksia. Ohjelman hallinnoinnista vastaa Opetushallitus. HEI-ICI-hankkeet on suunniteltu kehittyvien maiden korkeakoulujen tarpeiden pohjalta, ja niissä huomioidaan kumppanimaiden omat kehitystavoitteet.

Kehittyvien maiden korkeakoulutuksen tukeminen on vahvistanut korkeakoulujen osaamista ja parantanut niiden harjoittaman opetuksen laatua. Yhä useammin hankkeiden vaikutukset ulottuvat myös korkeakoulujärjestelmän ulkopuolelle, mikä näkyy esimerkiksi pätevien perusopetuksen opettajien ja uusien työpaikkojen määrän lisääntymisenä. Samalla hankkeet edistävät toimivan, tehokkaan ja tasa-arvoisen yhteiskunnan rakentamista, yrittäjyyttä, kestävää kehitystä ja köyhyyden vähentämistä.

Yksi merkittävistä vuonna 2021 päättyneen ohjelmakauden tuloksista liittyi niin sanottuun vivutukseen eli ulkopuolisen pääoman houkutteluun. Suomen suhteellisen pienellä alkurahoituksella onnistuttiin ensin vahvistamaan kumppanikorkeakoulujen osaamista ja hallintokykyä.

Sen jälkeen samoille oppilaitoksille saatiin houkutelua huomattavasti suurempaa jatkorahoitusta Maailmanpankilta, EU:lta, Saksalta ja Britannialta.

Kehityspoliittista tutkimusyhteistyötä vahvistetaan sekä kansainvälisten että suomalaisten tutkimuslaitosten ja yliopistojen kautta. Esimerkkejä Suomen tukemista kansainvälisistä tutkimuslaitoksista ovat Helsingissä sijaitseva YK-yliopiston alainen WIDER-instituutti ja Uppsalassa toimiva pohjoismainen Afrikan instituutti. Vastaavia suomalaisia toimijoita ovat muun muassa Suomen Akatemiat ja yhdeksän yliopiston muodostama UniPID-verkosto.

Tutkimusyhteistyöhön suunnattu tuki on lisännyt suomalaisten toimijoiden osallistumista kehitysyhteistyöhön sekä vahvistanut yhteistyötä Suomen ja kehittyvien maiden välillä. Hankkeiden avulla on parannettu kehittyvien maiden kykyä tuottaa tutkimusta ja innovaatioita. Korkeakouluja ja tutkimuslaitoksia on myös kannustettu hyödyntämään monitoimijamallia eli yhteistyötä yritysten, kansalaisjärjestöjen ja muiden yhteiskunnallisten toimijoiden kanssa.

Tutkimusyhteistyö edistää kestävä kehitystä

Kehittyvien maiden tutkijoiden, tutkimuslaitosten ja korkeakoulujen kapasiteetin vahvistaminen lisää niiden kykyä asettaa relevantteja kysymyksiä sekä kerätä, käsitellä ja arvioida tietoa. Tämä tieto on hyödyllistä, kun pyritään esimerkiksi vähentämään köyhyyttä tai edistämään kestävä kehitystä. Korkeakoulutuksen ja tutkimustoiminnan kehittäminen nähdään myös osana yhteiskunnan ja demokratian vahvistamista.

Suomalaisia toimijoita kannustetaan puolestaan tuottamaan oikea-aikaista tietoa ja käymään vuoropuhelua kehittyvien maiden toimijoiden kanssa.

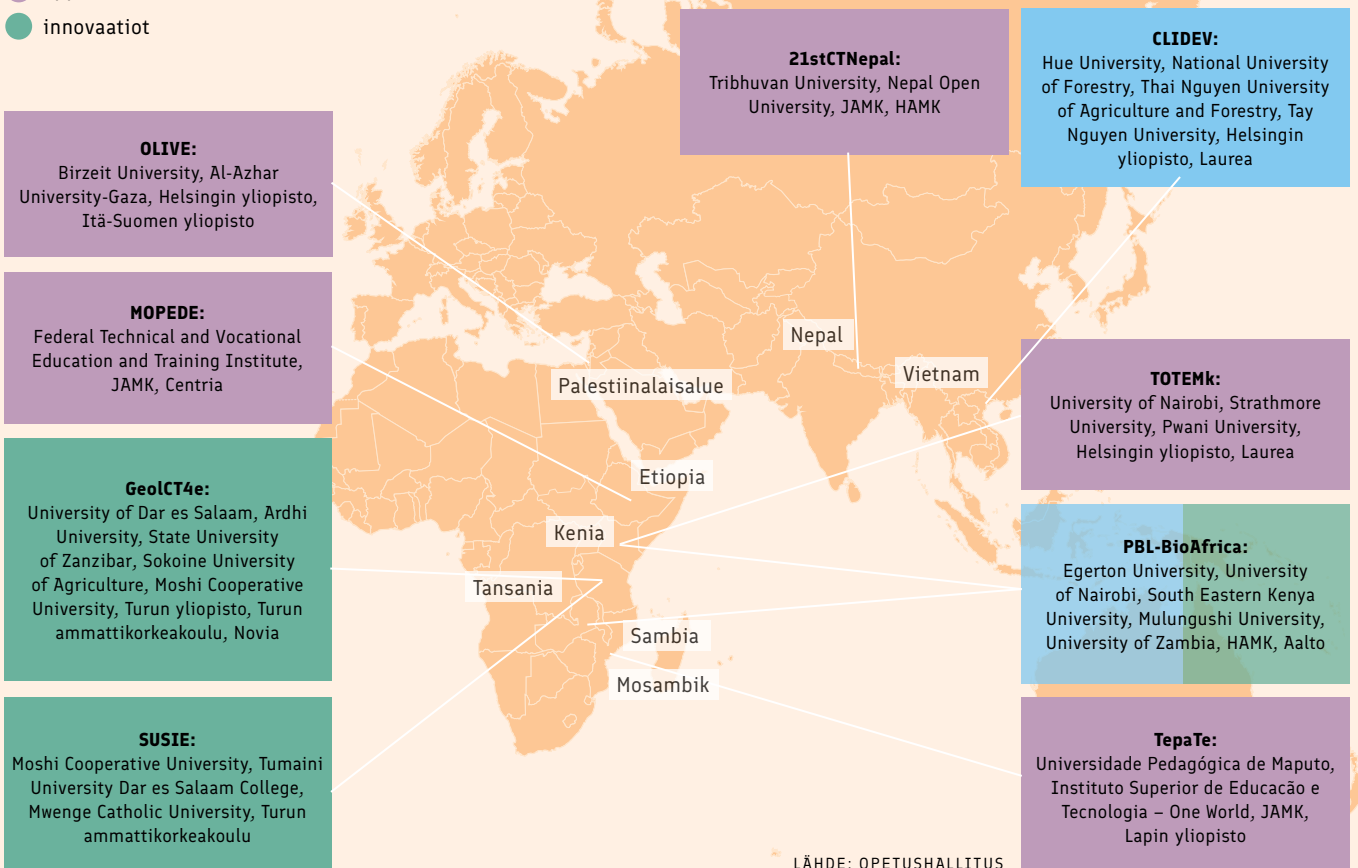
Viranomaisyhteistyössä nostettu esiin myös vaikeita aiheita

Suomalaiset valtionvirastot ovat tehneet IKI-rahoituksella yhteistyötä kehittyvien maiden viranomaistahojen kanssa vuodesta 2008 lähtien. Tällä vertaisyhteistyöllä on vahvistettu kehittyvien maiden viranomaisten osaamista ja saatu organisaatiot uudistamaan toimintatapojaan muun muassa uudistamalla tutkimusmenetelmiä ja kehittämällä seurantajärjestelmiä. Vaikka viranomaisyhteistyössä sukupuolten tasa-arvon edistäminen ei ole yleensä vahvasti esillä, yhteistyön aikana syntyneet luottamukselliset suhteet ovat mahdollistaneet keskusteluita myös hankaliksi koetuista aiheista, kuten työorganisaation tasa-arvosta ja seksuaalisen häirinnän ehkäisemisestä.

SUOMALAISTEN KORKEAKOULUJEN YHTEISTYÖ AFRIKKALAISTEN JA AASIALAISTEN YLIOPISTOJEN KANSSA

Vuosina 2020–2024 HEI-ICI-ohjelmaan kuuluu 10 ilmastonmuutokseen, oppimisen kriisiin tai innovaatioihin keskittyvää yhteistyötä.

- ilmastonmuutos
- oppimisen kriisi
- innovaatiot

Evaluoinnit auttavat parantamaan tuloksia

Riippumattomat evaluoinnit antavat tietoa suunnittelun ja päätöksenteon tueksi. Niiden mukaan Suomen kehitysyhteistyö on ollut pääsääntöisesti tuloksellista.

Ulkoministeriön itsenäinen evaluointityö tuottaa riippumatonta tietoa kehityspoliittisista saavutuksista ja haasteista. Yksikön tuottamien evaluointien tarjoamaa tietoa hyödynnetään suunnittelu-, tulosohejaus- ja laadunvarmistusprosesseissa. Löydöksiä kirjataan myös sähköiseen järjestelmään, jossa niitä voidaan tarkastella muiden tulostietojen rinnalla. Valmistuneet raportit julkaistaan ministeriön verkkosivuilla, ja niistä järjestetään julkisia esittely- ja keskustelutilaisuuksia.

Evaluoinneissa annetaan suosituksia kehityspolitiikan ja -yhteistyön vaikuttavuuden lisäämiseksi. Niiden avulla kerätään myös tietopohjaista aineistoa päätöksenteon ja vaikuttamistyön tueksi. Suositusten pohjalta toteutetaan konkreettisia jatkotoimenpiteitä.

Vuosina 2019–2021 tehtiin yhdeksän strategista evaluointia, noin sata hanke-evaluointia ja muita erilaisia arviointoja. Strategista tietoa tuotetaan laajoilla evaluoinneilla, jotka käsittelevät kehityspoliittisia tavoitteita ja painopisteitä, tukimuotoja, maaohjelmakokonaisuuksia sekä eri toimialojen linjauksia. Hanke-evaluointien tuloksia käytetään puolestaan hanketoiminnan suunnitteluun ja ohjaamiseen.

Kolmen viime vuoden evaluointiraporttien mukaan Suomen kehitysyhteistyö on ollut tuloksellista ja se on tuottanut myönteistä kehitystä sekä kumppani- ja kansainvälisesti. Toiminnassa yhdistyvät kumppaneiden ja Suomen tavoitteet. Haasteita ovat aiheuttaneet muun muassa henkilöstön ja resurssien rajallisuus, toimintaympäristöjen epävakaus ja koronapandemia. Toisaalta kehitysyhteistyön strategiaa kokonaisuuksia ja linjauksia ei ole sovitettu riittävän tiukasti yhteen.

Evaluoinnit ovat osa tietojohdantamista

Vuonna 2019 toteutettu tiedolla johtamisen evaluointi vahvisti, että keskitetyt evaluoinnit ovat tuottaneet hyödyllistä tietoa ja vaikuttaneet onnistuneesti päätöksentekoon. Tulostietoa on hyödynnetty strategioiden, linjausten ja hankkeiden kehittämiseen ulkoministeriössä. Evaluoinnin mukaan tulostiedon hyödyntämistä voidaan edelleen vahvistaa, erityisesti resurssien ohjaamisessa. Parannettavaa löydettiin myös tiedon jatkojalostamisesta ja yhdistelemisestä laajempiin kokonaisuuksiin sekä oppimista edistävien rakenteiden kehittämisessä. Rapo-

tissa todetaan, että ulkoministeriössä on kaiken kaikkiaan vahva evaluointia tukeva työympäristö.

Vuonna 2021 valmistuneen Suomen, Irlannin ja Sveitsin evaluointitoimintojen vertaisarvioinnin mukaan ulkoministeriön evaluointitoiminta on todennetusti itsenäistä ja riippumatonta. Kehitettävää löytyy erityisesti evaluointien käytettävyydessä ja luottavuudessa, toimeksiantojen rajaamisessa sekä arvioivien tuotteiden monipuolistamisessa.

Keväällä 2022 valmistuneessa meta-evaluoinnissa todettiin, että hanketason evaluoinnit ovat tarjonneet käytännönläheistä ja merkityksellistä tietoa toiminnan ohjaamiseksi ja kehittämiseksi. Hanke-evaluoinnit koetaan kaiken kaikkiaan hyödyllisiksi, mutta niistä saatava tieto ei leviä laajalle organisaatiossa.

Suomi oli ensimmäinen maa maailmassa, joka toteutti itsenäisen ja riippumattoman evaluoinnin Agenda 2030:n kansallisesta toteutuksesta. Evaluoinnin suunnittelu aloitettiin keväällä 2018, ja itse arviointi valmistui helmikuussa 2019. Suomi ja ulkoministeriön evaluointitoiminta saivat laajaa kansainvälistä huomiota, ja Suomi edisti kestävän kehityksen arviointia kansainvälisillä foorumeilla.

Tuloksellisuutta edistäneet seikat

Suomen kehitysyhteistyön tuloksellisuutta ovat evaluointien mukaan edistäneet muun muassa seuraavat tekijät:

- toiminnan suunnitelmallisuus ja pitkäjänteisyys
- tiivis yhteistyö eri kumppaneiden ja verkostojen kanssa
- nojautuminen kehityspoliittisiin painopisteisiin, maastrategioihin ja -ohjelmiin sekä kattavaan edustustoverkostoon
- kyky tarttua uusiin mahdollisuuksiin ja sopeutua muuttuviin tilanteisiin
- toiminnan kysyntävetoisuus ja kumppaneiden omistajuus
- hyvät henkilökohtaiset suhteet kansainvälisiin toimijoihin ja institutionaalinen kumppanuus, etenkin vaikuttamistyössä
- oikein valitut rahoituskanavat ja yhteistyömuodot
- tuloksellinen monenkeskisten kanavien käyttö sekä vakaissa toimintaympäristöissä
- onnistunut paikallinen yhteistyö poliittisten tavoitteiden saavuttamiseksi
- kahdenvälisen kehitysyhteistyön hyödyntäminen maissa, joissa ollaan siirtymässä kehitysyhteistyöstä muuhun maiden väliseen yhteistyöhön
- motivoitunut henkilöstö ja myönteinen suhtautuminen tulostiedon hyödyntämiseen

Tuloksellisuutta vähentäneet seikat

Tuloksellisuutta ovat puolestaan vähentäneet muun muassa seuraavat seikat:

- henkilöstömäärän rajallisuus ja suuri henkilöstön vaihtuvuus
- koordinaatiokatkokset niin organisaation sisällä kuin ulkopuolisten toimijoiden kanssa
- paikallisen osaamisen rajallinen hyödyntäminen
- toimintaympäristön epävarmuustekijät, kuten koronapandemia
- keskenään ristiriitaiset tai epärealistiset tavoitteet
- eri vastualueiden haasteellinen yhteensovittaminen, linjausten väliltä puuttuva kokonaisnäkemys ja laajojen kokonaisuuksien hajanaisuus
- joidenkin strategisten tai ohjaavien tavoitteiden puuttuminen, kuten esimerkiksi yksityisen sektorin rahoitusvälineiden käytöstä tai siirtymävaiheen työstä
- pienten hankkeiden rajallinen vaikuttavuus tarpeisiin nähden
- jäykät rahoitusrakenteet ja -menettelyt
- riskejä karttava organisaatio-kulttuuri
- käytännön vaikeudet läpileikkaavien tavoitteiden huomioimisessa ja ihmisoikeusperustaisuuden toteuttamisessa

//
Evaluointien
mukaan
Suomen
kehitys-
yhteistyössä
yhdistyvät
kumppaneiden
ja Suomen
tavoitteet.

//

Kehitysyhteistyön pitkäjänteisyys parantunut

Arviot kiittävät Suomea tavoitteiden kirkastamisesta ja kannustavat parantamaan kehitysyhteistyön, humanitaarisen avun ja rauhantyyntä yhteyttä sekä ilmastorahoituksen tulosseurantaa.

Riippumattomien evaluointien lisäksi Suomen kehityspolitiikkaa ja -yhteistyötä arvioivat säännöllisesti useat ulkopuoliset toimijat. Kotimaassa suosituksia antavat Valtiontalouden tarkastusvirasto VTV sekä Kehityspoliittinen toimikunta KPT, parlamentaarisesti ja yhteiskunnallisesti edustava neuvoo-antava elin, jonka tavoitteena on vahvistaa kehityspolitiikan vaikuttavuutta ja vuoropuhelua Suomessa. Toimikunnan jäsenistö tulee eduskuntapuolueista, etuja kansalaisjärjestöistä, UniPID-verkoston yliopistoista sekä eri ministeriöistä ja sidosryhmistä. Kansainvälisistä toimijoista keskeinen on OECD:n kehitysapukomitea DAC, joka tekee jäsenmaista vertaisarviointoja.

KPT: rahoitusta suunnattava köyhimmille

Viime vuosina KPT:n raportit ovat käsitelleet esimerkiksi ilmastorahoitusta (2022), hallituksen kehityspoliittisten kirjausten toteutumista (2021), ruokaturvaa (2021), kehitysyhteistyön, humanitaarisen avun ja rauhantyyntä yhteistyön tiivistämistä (2021) ja luonnon monimuotoisuutta (2021).

Vuoden 2021 raportissaan KPT arvioi hallitusohjelman kehityspoliittisten kirjausten toteutumista. KPT:n mukaan kehi-

tyspolitiikan ylivaalikautinen selonteko vahvistaa kehitysyhteistyön tuloksellisuutta huomioimalla aiempaa paremmin kehityspolitiikan tarpeiden ja tavoitteiden jatkumisen yli hallituskausien. Kehityspolitiikan painopisteiden jatkuminen hallituskaudelta toiselle vahvistaa pitkäjänteistä lähestymistapaa, ja koulutuksen nostaminen omaksi painopisteeksi hyödyntää Suomen vahvuuksia.

KPT toteaa kuitenkin, että käytännössä epävarmuus Suomen kehitysrahoituksen tulevaisuuden tasosta heikentää edellytyksiä toteuttaa kehitysyhteistyötä suunnitelmallisesti.

Virallisenä tavoitteena on yhä nostaa kehitysrahoituksen taso nykyisestä noin 0,5 prosentin bruttokansantulosta YK:n suosittelemaan 0,7 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä. Ylivaalikautisessa selonteossa ei kuitenkaan määritellä välitavoitteita tai tiekarttaa sen saavuttamiseksi.

Erityisenä huolenaiheena on rahoituksen kohdentumattomuus kaikkein köyhimpiin maihin sekä se, että eri rahoituskanavat ja -muodot eivät riittävästi täydennä toisiaan. KPT toivoo myös sukupuolten tasa-arvon yhä vahvempaa huomioimista kaikessa rahoituksessa. Lisäksi KPT painottaa, että ulkoministeriön henkilöresurssit tulisi ohjata tarpeeksi kehityspolitiikan painopisteisiin, muihin kes-

keisiin teemoihin sekä tulosten ja tilastojen seurantaan. Tarpeen mukaan tulisi harkita myös henkilöstön lisäämistä.

KPT pitää tärkeänä, että kehitysyhteistyön, humanitaarisen avun ja rauhantyyntä keskinäisen yhteistyön tiivistäminen eli kolmoisneksus-lähestymistapa vahvistuu. KPT:n tätä teemaa käsittelevän raportin mukaan Suomella on hyvät valmiudet tukea nykyistä johdonmukaisemmin eri työmuotojen vahvuuksien yhteensovittamista. Lähestymistavan toimeenpano vaatii kuitenkin muun muassa ajattelun ja toimintatapojen uudistamista.

KPT:n mukaan OECD:n kehitysapukomitea DACin kolmoisneksus-lähestymistapaa ohjaavan suosituksen toimeenpano on alkanut lupaavasti, ja Suomi on huomioinut lähestymistavan ylivaalikautisen selonteon lisäksi myös esimerkiksi humanitaarisen avun linjauksessa. Työtä tulee tukemaan myös uusi ohjeistus.

KPT korostaa, että kehitysyhteistyön, humanitaarisen avun ja rauhantyyntä välisen rahoituksen tulisi olla joustavaa, jotta yhteistyön kokonaisvaltainen tiivistäminen onnistuisi myös käytännössä hauraiden alueiden muuttuvien tarpeiden keskellä. Joustavuudelle tulisi kehittää selkeät ehdot, ja järjestöille olisi annettava tarkat ohjeet rahoituksen ohjaamisesta kolmoisneksusta tukeviin toimiin.

Pitkäjänteisyyttä ilmasto- rahoitukseen

Suomen julkista kansainvälistä ilmastorahoitusta ovat viime vuosina arvioineet sekä Valtiontalouden tarkastusvirasto VTV että Kehityspoliittinen toimikunta KPT. VTV julkaisi kesäkuussa 2021 tarkastuskertomuksen Suomen kansainvälisen ilmastorahoituksen ohjauksesta ja tuloksellisuudesta ja KPT puolestaan oman ilmastorahoitusanalyysinsä tammikuussa 2022.

VTV suosittelee ulkoministeriötä laatimaan julkisen suunnitelman, jossa perustellaan ilmastorahoituksen painotukset ja vaikuttamistavoitteet. Lisäksi ministeriön tulee VTV:n mukaan vahvistaa rahoituksella saatujen tulosten seurantaa, tilastointia ja raportointia. Myös KPT totesi, että Suomen kansainvälinen ilmastorahoitus tarvitsee pitkäjänteisen ja läpinäkyvän toimintamallin sekä suunnitelman rahoituksen kasvattamiseksi ja kohdentamiseksi. Molemmat huomioivat, että ilmastorahoituksen ohjaus on hajautettu ja että toimijoiden välistä vastuunjako on tarpeen selkeyttää.

Arvioiden suositukset huomioitiin Suomen ilmastorahoituksen toimeenpanosuunnitelmassa, joka julkaistiin maaliskuussa 2022.

Suomen kehitys- yhteistyön laatu paranee

OECD:n kehitysapukomitea DAC arvioi keväällä 2021 sitä, kuinka Suomi on onnistunut noudattamaan suosituksia, jotka se sai vuonna 2017 tehdyssä kehitysyhteistyön vertaisarviossa.

Suomi sai kiittävää palautetta:

- kehitysyhteistyön laadusta ja toimeenpanosta
- kehitysyhteistyön uudistuksista ja vahvan tulokulttuurin juurruttamisesta kehitysyhteistyöhön
- uusista maaohjelmista ja -strategioista, jotka se on laatinut pitkäaikaisille kehitysyhteistyön kumppanimailleen
- kehitysyhteistyön toimeenpanosta myös koronapandemian keskellä.

Kehittämiskohteeksi nostettiin kehitysyhteistyötä hoitavan henkilöstön vähäinen määrä ulkoministeriössä.

Monenkeskisen kehitysyhteistyön koordinointi vahvistunut

Valtiontalouden tarkastusvirasto teki vuonna 2017 tarkastuksen monenkeskisen kehitysyhteistyön koordinoinnista ja hallinnasta. Tarkastuksessa suositeltiin, että ulkoministeriö kehittäisi osastojensa välistä koordinaatiota ja tietojärjestelmiä sekä kehitysyhteistyöjärjestöjen tuottaman tiedon hyödyntämistä. Lisäksi VTV suosittelee, että ulkoministeriö keskittyisi strategisesti rajattuun määrään kehitysyhteistyötavoitteita.

VTV totesi monenkeskisen kehitysyhteistyön jälkiseurantaraportissa vuonna 2020, että ulkoministeriö on onnistunut kehittämään vaikuttamissuunnitelmia sekä asianhallintajärjestelmää tarkastuksen jälkeen. Kehityspoliittisia tavoitteita on kirkastettu tulokarttojen ja -indikaattorien avulla, joiden tavoitteena on vahvistaa kehitysyhteistyön pitkäjänteisyyttä ja strategisuutta. Suomen tukemien järjestöjen toimintaa seurataan esimerkiksi hyödyntämällä järjestöjen tulos- ja seurantaraportteja.

4

JOHTO- PÄÄTÖKSET

Kehityspolitiikka edistää Suomen ulkopolitiikan tavoitteita

Kriisit osoittavat, että pitkäjänteisellä ja arvopohjaisella kehityspolitiikalla Suomi edistää parhaiten myös ulko- ja turvallisuuspolitiikan tavoitteita. Kehitysyhteistyön tulokset syntyvät Suomen oman osaamisen, riittävän rahoituksen sekä joustavan yhteistyön avulla.

Tämän tulosraportin kattama kautta on leimannut sarja perättäisiä ja osin päällekkäisiä kriisejä, joilla on pitkäaikaisia vaikutuksia globaaliin kehitykseen. Vaikutukset koskevat kaikkia Suomen kehityspoliittisia painopisteitä ja humanitaarista apua.

Suomi tekee ulkopolitiikkaa myös kehitysyhteistyön keinoin. Kehitysyhteistyöllä rakennetaan vakaampaa ja turvallisempaa maailmaa ja vaikutetaan rajat ylittäviin ilmiöihin, joissa maiden on välttämätöntä toimia yhteistyössä. Toimintaympäristön muutos on painottanut tarvetta yhteistyön joustavuuteen. Tätä korostaa se, että köyhyys on lisääntynyt kriisien myötä ja keskittynyt kasvavasti hauraisiin ja konfliktimaihin. Kriisit ovat osoittaneet myös Suomen kyvyn vastata muuttuneisiin tilanteisiin.

Suomella on vahva kansainvälinen asema ja rooli arvopohjaisena toimijana. Suomen valitsemat painopisteet vastaavat kumppanimaiden tarpeisiin ja edistävät osaltaan kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamista. Lisäksi kansainväliset toimijat ja maat näkevät Suomen vakaana ja ennakoitavana kumppanina. Monimutkaisten konfliktien maailmassa kehitysyhteistyön, humanitaarisen avun ja rauhantien on pystyttävä vastaamaan entistäkin koordinoitummin ja tehok-

kaammin kriisien ennaltaehkäisemiseen ja ratkaisemiseen sekä kriisien keskellä elävien ihmisten hätään.

Hallituskauden aikana tehty kehityspolitiikan ylivaalikautinen selonteko antaa vahvan pohjan jatkaa Suomen kehitysyhteistyötä ja -politiikkaa: se vahvistaa kehityspolitiikan jatkuvuutta ja tulokselisuutta sekä auttaa tehostamaan vaikutavuutta ja kohdentamaan rajallisia resursseja.

Tulokset ja vaikuttavuus syntyvät riittävän rahoituksen ja asiantuntemuksen avulla. Siksi Suomen on syytä jatkossakin keskittyä teemoihin, joissa meillä on erityistä osaamista ja annettavaa.

Kehitysyhteistyön rahoituspohjan laajentaminen on välttämätöntä globaalin kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi. Lahjamuotoista tukea tulee jatkossakin täydentää laina- ja sijoitusmuotoisella rahoituksella sekä lisäämällä eri toimijoiden välistä yhteistyötä. Suomen tulee myös täysimääräisesti hyödyntää EU-yhteistyön mahdollisuudet, ja sitä kautta luoda myös suomalaisille yrityksille ja toimijoille menestymisen mahdollisuuksia.

Mitä paremmin maailma voi, sitä paremmin voi myös Suomi.

1

Kehityspolitiikka ja -rahoitus edistävät Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tavoitteita

Julkinen kehitysyhteistyörahoitus ja vaikuttamistyö ovat osoittautuneet ennakoitaviksi, kestäviksi ja kriisinkestäviksi tavoiksi edistää Suomen ulkopolitiikan tavoitteita. Niiden avulla voidaan vastata vaikeimpiin kehityshaasteisiin olosuhteissa, joissa muuta pitkäjänteistä rahoitusta ei ole käytettävissä. Julkinen rahoitus on myös osoittautunut tärkeäksi välineeksi edistää muiden rahavirtojen ja investointien kohdentumista kestäväan kehitykseen.

Suomi on sitoutunut käyttämään 0,7 prosenttia bruttokansantulosta (BKTL) kehitysyhteistyöhön sekä 0,2 prosenttia BKTL:stä tukena vähiten kehittyneille maille. Lisäksi tarvitaan toimia kestävän kehityksen rahoituspohjan laajentamiseksi ja monipuolistamiseksi.

Laina- ja sijoitusmuotoinen tuki on vakiinnuttanut asemansa kehitysyhteistyön rahoitusmuotona. Tulevina vuosina on tärkeä varmistaa, että sen ja julkisten investointien rahoitustuen laadulliseen ja määrälliseen kehittämiseen on riittävät voimavarat. Muun muassa lainsäädännön kehittämistarpeet tulee arvioida.

Käytettävissä olevat määrärahat ja muut resurssit vaikuttavat siihen, miten kehityspolitiikan linjauksia pystytään toteuttamaan. Tuloksellisen yhteistyön toteuttaminen sekä yhteistyömuotojen muuttuminen edellyttävät myös jatkuvaa osaamisen kehittämistä, riittäviä henkilöstöresursseja sekä voimavarojen selkeää kohdentamista.

2

Pitkäjänteisyys tuo tuloksia ja mahdollistaa suhteiden monipuolistumisen

Kehityspolitiikan ylivaalikautinen selonteko varmistaa kehityspolitiikan arvot ja periaatteet, kirkastaa kehityspolitiikan tavoitteet ja luo pohjan hallituskausien aikana tehtyjen strategioiden ja sisältölinjausten toimeenpanolle. Selkeä, johdonmukainen ja eri toimijoita sitouttava politiikka luo vankan pohjan tuloksellisen kehitysyhteistyön toteuttamiselle.

Kehitysyhteistyön maastrategiat ja -ohjelmat ovat esimerkkejä pitkäjänteisestä yhteistyöstä, joka mukautuu tarvittaessa muutoksiin. Ne osoittavat myös, miten pitkäjänteinen keskittyminen muutamalle tulosalueelle tuo tuloksia ja vaikuttavuutta. Maaohjelmien toteutus vaatii myös jatkossa riittävät resurssit.

Suomen on monipuolistettava suhteitaan etenkin niiden kumppanimaiden kanssa, jotka ovat nousemassa vähiten kehittyneistä maista alemman keskitulon maiden joukkoon. Yhteistyön monimuotoistumisen suunnittelu on aloitettava hyvissä ajoin, kehitys- ja muiden politiikka-alojen tarjoamia yhteistyömahdollisuuksia kokonaisvaltaisesti hyödyntäen.

Yhteistyö monenkeskisten järjestöjen ja kansainvälisten kehitysrahoituslaitosten kanssa on yksi suomalaisen kehityspolitiikan kulmakivistä. Suomi vaikuttaa järjestöjen ja rahoituslaitosten linjaan niin johtokuntatyöskentelyllä kuin maata-solla, ja työtä rakennetaan aiemman yhteistyön päälle. Tulevina vuosina on tärkeää arvioida systemaattisemmin Suomen vaikutusta monenkeskisten järjestöjen toimintaan ja tuloksiin.

3

Arvojen ja ihmisoikeuksien oltava kehitysyhteistyön keskiössä

Suomen kehityspolitiikka perustuu ihmisoikeuksien edistämiseen. Tulevina vuosina Suomen on puolustettava ja edistettävä vahvaa arvoajattelua, jonka yhteisiä nimitäjiä ovat ihmisoikeudet, oikeusvaltioperiaate, demokratia, rauha, vapaus, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo. Arvopohjaisuus ja ihmisoikeuksien edistäminen edistävät keskeistä kehitystä ja vähentävät eriarvoisuutta.

Suomi on mukana lujittamassa ja uudistamassa monenvälistä sääntöpohjaista järjestelmää, jotta se kykenee vastaamaan yhä monimutkaisempiin ongelmiin. Vuoropuhelua on lisättävä myös niiden kanssa, joiden kanssa emme jaa kaikkia näkemyksiä. Lisäksi on analysoitava, miten arvopohjaisella toiminnalla pystytään parhaiten vaikuttamaan risteävien intressien maailmassa.

Suomen on jatkettava määrätietoisesti työtä niillä painopistealueilla, joilla juuri Suomella on hyvät mahdollisuudet tukea kestävä kehitystä ja vähentää eriarvoistumista. Lisäksi Suomen on jatkettava läpileikkaavien tavoitteiden – sukupuolten tasa-arvon, vammaisten ihmisten oikeuksien, ilmastokestävyyden, vähäpäästöisen kehityksen, ympäristön suojelun ja luonnon monimuotoisuuden turvaamisen – vahvistamista kehitysyhteistyön keinoin. Tulevina vuosina on kiinnitettävä huomiota eri rahoituskanavien ja -muotojen täydentävyyteen sekä siihen, että merkittävä osa rahoituksesta kohdennetaan vähiten kehittyneiden maiden tukemiseen.

4

Tuloksellinen kehitysyhteistyö edellyttää strategisuutta, mukautumista ja ketteryyttä

Merkittävä osa Suomen kehitysyhteistyöstä toteutetaan hauraissa valtioissa. Toimintaympäristön kasvava epävakaus kehittyvissä maissa sekä myös Euroopan turvallisuus- ja toimintaympäristössä tapahtunut perustavanlaatuinen muutos edellyttävät yhä useammin kehitysyhteistyön, humanitaarisen avun ja rauhantyon yhteensovittamista. Yhtäältä pitkäaikaiseen ja monimutkaistuneisiin konflikteihin

sekä toisaalta äkilliseen muutokseen vastaaminen vaatii laajempaa toimintaympäristön ymmärtämistä ja useiden eri politiikkalohkojen yhteensovittamista. Suomen tuki kehittyvien maiden yhteiskuntien kantokyvyn vahvistamiseksi on merkityksellistä muun muassa siksi, että se tarkoittaa maiden parempia omia edellytyksiä selvitä erilaisista kriisitilanteista.

Suomen tulee johdonmukaisesti kehittää toimintatapoja niin, että ne ovat mukautuvia ja ketteriä toimintaympäristöissä tapahtuneiden muutosten sitä vaatiessa. Myös muutosten ja erilaisten kehityskulkujen ennakoiminen on yhä tärkeämpää. Tulevina vuosina on kartoitettava keinoja rahoituksen ennustettavuuden ja joustavuuden parantamiseksi. Joustavuudelle tulee myös määritellä selkeät ohjeet, ehdot ja kriteerit.

5

Kehitysyhteistyön toimeenpanon uudistamista on syytä jatkaa

Kehitysyhteistyön toimintatavat ja yhteistyömuodot vaikuttavat siihen, miten Suomi maailmalla toimii ja millaisena toimijana Suomi näyttäytyy. Jatkossa on varmistettava, että osana ulkopoliittikkaa yhteistyömuotojen kokonaiskuva vastaa Suomen kehityspoliittisiin tavoitteisiin ja että yhteistyömuodoista valitaan aina kuhunkin tilanteeseen parhaiten sopiva. Kansainvälisten järjestöjen ja rahoituslaitosten kautta toimiminen sekä yhä lisääntyvä EU-yhteistyö vaativat uudenlaista suunnittelua, vaikuttamistyötä, tulosseurantaa ja -raportointia.

Uudet rahoitusmuodot sekä toimintaympäristön rajut ja ennakoimattomat muutokset ovat tuoneet mukanaan uudenlaisia riskejä ja vaativat hallintamekanismien jatkuvaa kehittämistä. Kehittyvän riskienhallinnan tulee kattaa kaikki yhteistyömuodot niiden erityispiirteet huomioiden.

Suomalaisten mahdollisuus saada tietoa globaaleista kehityskysymyksistä ja kehityspolitiikan toteutuksesta on edellytys sille, että suomalainen yhteiskunta voi tukea kansainvälistä työtä kestävä kehityksen edistämiseksi. Siksi myös avoimuuden ja läpinäkyvyyden edistäminen ja laadukasta kehitysviestintää tulee jatkaa.

Viitteet Johdanto

- 1 OECD:n ennakkotietoja.
- 2 Vuoden 2021 tiedot ovat ennakkotietoja. Myöhemmin tämä merkitään 2021e.
- 3 Merkintä tehdään uusien rahoituspäätösten yhteydessä tavoitteenasettelun pohjalta. Vaihtoehtoina ovat ensisijainen tai toissijainen tuki painopisteen tavoitteille.
- 4 Mukana luvuissa ovat vain valitut sektorit. Myöskään sektoreittain kohdentamattomia maksatuksia, kuten hallintokulut, humanitaarinen apu ja monenkeskisten järjestöjen yleistuki, ei ole sisällytetty.
- 5 Palkit kuvaavat maksatuksia kunakin kalenterivuonna. Maksatukset on jaettu hallituskausille sen mukaan, minkä hallituksen aikana viimeinen kyseiseen maksatukseen liittyvä rahoituspäätos on tehty.

Viitteet Tulokset

- 1 United Nations (2021). The Sustainable Development Goals Report 2021. <https://unstats.un.org/sdgs/report/2021/>
- 2 World Bank (2020). Pivoting to Inclusion: Leveraging Lessons from the Covid-19 Crisis for Learners with Disabilities. World Bank Group. <https://documents1.worldbank.org/curated/en/777641595915675088/pdf/Pivoting-to-Inclusion-Leveraging-Lessons-from-the-COVID-19-Crisis-for-Learners-with-Disabilities.pdf>
- 3 IPCC (2022). Climate Change 2022: Impacts, Adaptation and Vulnerability. <https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg2/>
- 4 World Bank (2022). Poverty and Inequality Platform. The number of people living under 1,9 USD a day. <https://pip.worldbank.org/> Viitattu 27.9.2022.
- 5 World Bank (2022). Pandemic, Prices and Poverty. <https://blogs.worldbank.org/opendata/pandemic-prices-and-poverty> Viitattu 4.10.2022.
- 6 World Bank (2022). World Development Indicators. Foreign direct investment, net inflows (BoP, current US\$), personal remittances, received (current US\$), net official development assistance received (current US\$). DataBank. <https://databank.worldbank.org/> Viitattu 6.7.2022.
- 7 Suomalaisten kansalaisjärjestöjen, ml. Suomen World Vision, Solidarisuus ja FIDA osana laajempaa SRHR-tiedotustyötä, sekä UNFPA:n raporttoimia Suomen tuella aikaansaamia tuloksia.
- 8 UNESCO Institute for Statistics (2022). Completion rate, lower secondary, female %. <http://sdg4-data.uis.unesco.org/> Viitattu 4.10.2022.
- 9 Data kerätty aggregaatti-indikaattorista 'number of teachers who received pre or in service training' seuraavista interventioista: HEI-IKI ohjelma, Pipliaseuran, Wycliffen, KUAn, FIDAn, Pakolaisavun, Vammaiskumppanuuden ja Taksvärkin hankkeet ja ohjelmat.
- 10 Data kerätty aggregaatti-indikaattorista 'number of teachers who received pre or in service training' seuraavista interventioista: kahdenvälinen tuki ja sektoriohjelmat Nepalissa, Etiopiassa, Mosambikissa, Myanmarissa, Palestiinassa ja Ukrainassa sekä UNESCO:n Capacity Building for Education -ohjelma.
- 11 Mukana UNESCO:n CAP Ed -ohjelman kautta tuetut maat sekä Suomen kahdenvälisen yhteistyön kumppanimaat, joissa Suomi tukee rakenteellisia koulujärjestelmän uudistuksia.
- 12 Data kerätty aggregaatti-indikaattorista 'number of educational institutions whose capacity has been strengthened' (koulut) interventioista seuraavissa maissa: Nepal, Myanmar (sektoriohjelma ja Etnisten alueiden koulutuksen tuki), Etiopia ja Ukraina.
- 13 Data kerätty aggregaatti-indikaattorista 'number of educational institutions whose capacity has been strengthened' (koulut) seuraavista interventioista: Wycliffe, KUA, Pakolaisapu, Taksvärkki, FIDA, Vammaiskumppanuus, World Vision, Finpartnership ja Finnfund.
- 14 Data kerätty aggregaatti-indikaattorista 'number of educational institutions whose capacity has been strengthened' (opettajankoulutuslaitokset) seuraavista interventioista: Myanmar/UNESCO, Mosambik/FASE, Ukraina/perusopetuksen hanke, HEI-IKI-ohjelma ja E-tale Afrikan hanke.
- 15 Tässä luvussa mukana maa- ja aluekohtaisen yhteistyön, humanitaarisen avun ja monenkeskisen yhteistyön kautta tuetut oppilaat hankkeista Etiopiassa, Libanonissa, Syyriassa, Myanmarissa, Irakissa sisältäen Suomen laskennallisen osuuden tuesta UNRWA:lle ja ECW:lle. Kansalaisjärjestöjen tavoittamat oppilaat on raportoitu kokonaisuuksena erikseen.
- 16 Data kerätty aggregaatti-indikaattoreista 'number of students enrolled in education' (vocational ja non-formal) sekä 'number of women and girls with disabilities who have access to vocational training' seuraavien järjestöjen hankkeista ja ohjelmista: Pakolaisapu, FIDA, Abilis ja Vammaiskumppanuus.
- 17 Data kerätty aggregaatti-indikaattorista 'number of students enrolled in education' (pre-primary, primary, secondary) seuraavien järjestöjen hankkeista ja ohjelmista: KUA, FIDA, Wycliffe.
- 18 Data kerätty aggregaatti-indikaattoreista 'number of students enrolled in education' (vocational ja non-formal) sekä 'number of women and girls with disabilities who have access to vocational training' seuraavien järjestöjen hankkeista ja ohjelmista: KUA, Pakolaisapu, SOS lapsikylät, Vammaiskumppanuus, Pipliaseura, Taksvärkki, FIDA, Abilis, Viestintä- ja kehityssäätiö).
- 19 Data kerätty aggregaatti-indikaattorista 'number of students enrolled in education' (pre-primary, primary, secondary, vocational). Luku laskeutuu viimeisimpien ennen pandemiaa tilastoitujen oppilasmäärien perusteella Suomen kahdenvälisen yhteistyön kumppanimaista: Nepal, Afganistan, Myanmar, Palestiina, Mosambik, Ukraina ja Etiopia.
- 20 Data kerätty aggregaatti-indikaattorista 'number of proposals for laws and policies that improve business environment and regional economic integration'. Tulokset ovat YK:n teollisen kehityksen järjestön UNIDOn raportoimat luvut vuosina 2019-2021. Suomi on UNIDOn jäsenmaa ja maksaa sille vuosittain sääntömääräisen jäsenmaksun.
- 21 Työpaikkoja ja kehittyvien maiden yrityksiä on tuettu myös muun yhteistyön kautta, mutta kaikkien tuettujen toimijoiden raportoimat luvut eivät istu ulkoministeriön seuraamien indikaattoreiden alle.
- 22 Monenkeskinen yhteistyö: Data on kerätty aggregaatti-indikaattorista 'tuettujen tai luotujen kokopäivätoimisten (tai vastaavien) työpaikkojen lukumäärä' seuraavilta toimijoilta: YK:n teollisen kehityksen järjestö UNIDO, 2019-2021; Euroopan kehitysrahasto, 2019-2020.
- 23 Data on kerätty aggregaatti-indikaattorista 'tuettujen tai luotujen kokopäivätoimisten (tai vastaavien) työpaikkojen lukumäärä' ja sisältää Energy and Environment Partnership EEP:n tuen 2020-2021 ja Latinalaisen Amerikan kehityspankin (IADB) yleistuen 2020-2021.
- 24 Data on kerätty aggregaatti-indikaattorista 'tuettujen tai luotujen kokopäivätoimisten (tai vastaavien) työpaikkojen lukumäärä' seuraavista hankkeista: AgroBIG II, Tuki maatalousvetoiselle talouskasvulle Amharassa, Etiopia (2019-2021); AGS Sambia, Sambiaan pk-yritysten kasvun tukeminen (2021) ja SAIS, Eteläisen Afrikan alueellinen innovaatiotukihanke (2021).
- 25 Data on kerätty aggregaatti-indikaattorista 'tuettujen tai luotujen kokopäivätoimisten (tai vastaavien) työpaikkojen lukumäärä' seuraavilta toimijoilta: Finpartnership, 2019-2021; FCA Investments, 2019-2021 ja Finnfund, 2019-2020.
- 26 Data on kerätty aggregaatti-indikaattorista 'tuettujen tai luotujen kokopäivätoimisten (tai vastaavien) työpaikkojen lukumäärä' seuraavista hankkeista: HALO Trust, 2019-2020; Kansainvälinen solidaarisuussäätiö, 2019-2021; Kirkon Ulkomaanapu, 2019-2021; Reilu Kauppa, 2020-2021.
- 27 Data on kerätty aggregaatti-indikaattorista 'liiketoiminnan kehitys-

- palveluja, myös innovaatiotoiminnan tukipalveluja, ja vastuullisia liiketoimintakäytäntöjä sekä liiketoiminnan parantamista tai kasvatamista tukevaa rahoitusta hyödyntävien kehittyvien maiden mikro- ja pk-yritysten lukumäärä'. Kansainvälinen maaseudun kehittämishasto IFAD, 2019; YK:n teollisen kehityksen järjestö UNIDO, 2021; Euroopan kehitysrahasto, 2019-2020; Kansainvälinen kehitysjärjestö IDA, 2020-2021; Kansainvälinen kauppakeskus ITC, 2019-2021.
- 28 Data on kerätty aggregaatti-indikaattorista 'liiketoiminnan kehityspalveluja, myös innovaatiotoiminnan tukipalveluja, ja vastuullisia liiketoimintakäytäntöjä sekä liiketoiminnan parantamista tai kasvatamista tukevaa rahoitusta hyödyntävien kehittyvien maiden mikro- ja pk-yritysten lukumäärä' seuraavilta toimijoilta: Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankki (EBRD), 2020; Aasian kehityspankki (ADB), 2019-2020; Afrikan kehityspankki (AfDB), 2020; Latinalaisen Amerikan kehityspankki (IADB), 2020-2021.
- 29 Data on kerätty aggregaatti-indikaattorista 'liiketoiminnan kehityspalveluja, myös innovaatiotoiminnan tukipalveluja, ja vastuullisia liiketoimintakäytäntöjä sekä liiketoiminnan parantamista tai kasvatamista tukevaa rahoitusta hyödyntävien kehittyvien maiden mikro- ja pk-yritysten lukumäärä' seuraavilta toimijoilta: Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankki (EBRD), 2020; Aasian kehityspankki (ADB), 2019-2020; Afrikan kehityspankki (AfDB), 2020; Latinalaisen Amerikan kehityspankki (IADB), 2020-2021.
- 30 Data on kerätty aggregaatti-indikaattorista 'liiketoiminnan kehityspalveluja, myös innovaatiotoiminnan tukipalveluja, ja vastuullisia liiketoimintakäytäntöjä sekä liiketoiminnan parantamista tai kasvatamista tukevaa rahoitusta hyödyntävien kehittyvien maiden mikro- ja pk-yritysten lukumäärä' seuraavilta toimijoilta: Finnfund, 2019-2020; FCA Investments, 2019-2021, DevPlat, 2020-2021.
- 31 Data on kerätty aggregaatti-indikaattorista 'liiketoiminnan kehityspalveluja, myös innovaatiotoiminnan tukipalveluja, ja vastuullisia liiketoimintakäytäntöjä sekä liiketoiminnan parantamista tai kasvatamista tukevaa rahoitusta hyödyntävien kehittyvien maiden mikro- ja pk-yritysten lukumäärä' seuraavista hankkeista: Metsätalous ja arvoketjujen kehittäminen, Tansania, 2019-2020; AGS Zambia, Sambian pk-yritysten kasvun tukeminen, 2020-2021.
- 32 Data on kerätty UM:n aggregaatti-indikaattorista 'number of Science, Technology and Innovation (STI) partnerships with education and research institutions and private sector actors', seuraavien hankkeiden ja toimijoiden raporteista: Eteläisen Afrikan alueellinen innovaatiotukihanke, Finnpartnership-liikeyrityskumppanuusohjelma, BEAM/Developing Markets Platform, Plan Suomi, HEI-ICI.
- 33 Data kerätty aggregaatti-indikaattorista 'number of enterprises trained on decent work standards and/or responsible business practices', seuraavien hankkeiden ja toimijoiden raporteista: Suomen Pakolaisapu, Eteläisen Afrikan alueellinen innovaatiotukihanke, Finnpartnership-liikeyrityskumppanuusohjelma, Sambian PK-yritysten kasvun tukeminen, Reilu Kauppa, Korkotukihankkeiden arviointi, Finnwatch. Koulutettujen yritysten määrä lasketaan vuosittain. On mahdollista, että sama yritys esiintyy laskuissa useampana vuonna.
- 34 UnWomen Global Output Indicator 2.4.2. Vuoden 2019 tulos 5964, vuoden 2020 tulos 6808 ja vuoden 2021 tulos 11 597. <https://www.unwomen.org/en/executive-board/strategic-plan/outcome-area-2>
- 35 Hanketuki, Deaconess Institute in Helsinki, Eurooppa/Romaninaisten voimaa – Romanina (2020); Hanketuki, Deaconess Institute in Helsinki, KOSOVO/Eteenpäin elämässä (EqE) (2020); Hanketuki, Lasten ja nuorten säätiö sr, SEN/Naatange art la (2020); Hanketuki, SOS-lapsikyläsäätiö rs, TAN/Naisten ja lasten oikeudet, Mufindi (2020); Hanketuki, Suomen YMCA:n liitto ry, LIB/Syyrialaisien pakolaisten amk (2020); Hanketuki, Interpedia, NEP/Haavoittuvassa asemassa olevat lapset (2021); INGO-tuki, Hivos, (2020); INGO-tuki, International Lesbian Gay Bisexual Trans and Intersex Association (ILGA) (2019); INGO-tuki yhteinen haku, International Service for Human Rights (2020); INGO-tuki, World Organisation against Torture (2021); Muu monenkeskinen apu, Justice Rapid Response (2020); Ohjelmatuki, Abilis-säätiö (2021); Ohjelmatuki, Fida International ry (2021); Ohjelmatuki, Finnish Red Cross (2019); Ohjelmatuki, Kansainvälinen solidaarisuussäätiö (2021); Ohjelmatuki, Kansalaisjärjestöjen Ihmis-oikeussäätiö (2021); Ohjelmatuki, Kirkon Ulkomaanavun säätiö (2021); Ohjelmatuki, Maailman Luonnon Säätiö (WWF) Suomen Rahasto (2021); Ohjelmatuki, Plan Suomi Säätiö (2019); Ohjelmatuki, Reilu Kauppa ry (2021); Ohjelmatuki, Siemenpuu-Kansalaisliikkeiden yhteistyösäätiö sr (2021); Ohjelmatuki, Suomen Ammattiliittojen Solidaarisuuskeskus (2020); Ohjelmatuki, Suomen Lähetysseura (2020); Ohjelmatuki, Suomen Pakolaisapu (2019, 2020, 2021); Ohjelmatuki, Suomen World Vision (2021); Ohjelmatuki, Taksvärkki ry (2021); Ohjelmatuki, Vammaiskumppanuus ry (2020); United Nations Alliance of Civilizations, AFRILKA/Nuorisorahaston projektit, ohjelmakausi 2019-2020. Koska ohjelma/hanketukijärjestöjen kumppanuudet ovat yleensä koko hanke-/ohjelmakauden mittaisia, kumppanimaissa tuettujen järjestöjen määrä on laskettu ottamalla mukaan vain sen vuoden luku, jolta on raportoitu suurin tulos. Vain niiden järjestöjen osalta, jossa on mainittu erikseen, että kumppanijärjestöt eivät ole samoja, on eri vuosien tulos laskettu yhteen.
- 36 BI Yhteisrahoitusohjelma UN University, MOZ/MPD-UEM Policy Research (2020); IKI-yhteistyö Metsäntutkimuslaitos TAN/IKI / LUKE INFORES (2019); Kahdenvälinen hanke, DEMO Finland ry, MOZ/ DEMO parlamentin vahvistaminen (2020, 2021); Kahdenvälinen hanke, Netherlands Institute for Multiparty Democracy: MOZ/Natural resources governance (2019); Kahdenvälinen hanke, TAN/PFP 2 (2020); Asian Development Fund, Lisärahoitus, AsDF-13 (2021), Asian Development Fund, Lisärahoitus, AsDF-12 (2019, 2020); UN University MOZ/ UNU-WIDER IGM II (2021); Temaattinen avustus, UN Educational Scientific and Cultural Organization, Unesco (2019, 2020).
- 37 UN Development Programme, KGZ/Oikeussektorin tukihanke (2019, 2020); UN Development Programme, TJK/Oikeussektorin tukihanke (2019, 2020); Kios, ohjelmatuki (2019, 2020, 2021); Finnwatch, hanketuki, THA/burmalaisten siirtotyöntekijät voimaantuneet (2020); European Development Fund, lisärahoitus (2019, 2020); UnWomen, yleisrahoitus (2019, 2020, 2021). Disaggregointi on laskettu vain niistä tuloksista, joista disaggregoitua tietoa on ollut saatavilla.
- 38 INGO-tuki, Hivos (2019, 2020); INGO-tuki, DefendDefenders, East and Horn of Africa Human Rights Defenders Project (2020, 2021); INGO-tuki, International Commission of Jurists (2019, 2020); INGO-tuki, International Lesbian Gay Bisexual Trans and Intersex Association (2019, 2020); INGO-tuki, International Service for Human Rights (2020, 2021); INGO-tuki, Minority Rights Group International (2020); INGO-tuki, World Organisation against Torture (2019, 2020, 2021); Ohjelmatuki, Kansalaisjärjestöjen Ihmis-oikeussäätiö (2019, 2020, 2021); Ohjelmatuki, Suomen Ammattiliittojen Solidaarisuuskeskus (2019, 2020, 2021); Embassy of Finland, MDA/IJC/Media literacy, Moldova (2020); Embassy of Finland, MDA/SP/media support, Moldova (2020).
- 39 Vuonna 2018 toimintaohjelma oli tehty 60 maassa, vuoden 2021 lopussa 86 maassa. Un Women <https://www.unwomen.org/en/executive-board/strategic-plan/outcome-area-5>.
- 40 Lisäksi yhteisötason rauhanrakennusta tekevät Fida International, World Vision, Pelastakaa Lapset, Diakonissalaitos (sovintohanke) ja Suomen YMCA:n liitto (2250).
- 41 Suomen tuella Mines Advisory Group, Halo Trust, Danish Demining Group ja United Nations Mine Action Service ovat raivanneet 6.78 km2 vapaaksi miinoista.
- 42 Data kerätty seuraavilta kansalaisjärjestöiltä: Suomen Punainen Risti, 2019-2021, ja Suomen World Vision, 2020-2021.
- 43 Data kerätty seuraavilta kansalaisjärjestöiltä: Suomen Punainen Risti, 2019-2020, ja Suomen World Vision, 2020-2021.
- 44 Data kerätty seuraavilta kansalaisjärjestöiltä: Fida International, 2019-2021, ja Suomen World Vision, 2020-2021.

Viitteet Toteutus

- 45 Data kerätty seuraavista hankkeista: Community led Accelerated WASH in Ethiopia, Etiopia, 2019-2020; Support to equitable access to quality water, basic sanitation and enhanced water resources management for the underserved communities in rural Kenya, Kenia, 2019-2020; Rural Village Water Resources Management Project Phase III, Nepal, 2019-2021; Rural Water Supply and Sanitation Project in Western Nepal Phase II, Nepal, 2019; UNICEF ONE WASH, Nepal, 2020-2021; WASH in Schools UNICEF, Afganistan, 2019-2021.
- 46 Data kerätty seuraavista hankkeista: Support to equitable access to quality water, basic sanitation and enhanced water resources management for the underserved communities in rural Kenya, Kenia, 2019-2020; Rural Water Supply and Sanitation Project in Western Nepal Phase II, Nepal, 2019; UNICEF ONE WASH, Nepal, 2020-2021; WASH in Schools UNICEF, Afganistan, 2019-2021.
- 47 Data kerätty seuraavista hankkeista: Support to equitable access to quality water, basic sanitation and enhanced water resources management for the underserved communities in rural Kenya, Kenia, 2019-2020; Rural Village Water Resources Management Project Phase III, Nepal, 2020-2021; UNICEF ONE WASH, Nepal, 2020-2021.
- 48 Data kerätty seuraavilta toimijoilta: UNICEF, 2019-2021; Euroopan aluekehitysrachasto ERDF, uudet eurooppalaiset hyödynsaajat, 2019-2020; Maailmanpankki/Kansainvälinen kehitysjärjestö IDA, 2019-2021; Aasian kehityspankki ADB, 2021; Afrikan kehityspankki AfDB, 2019-2021.
- 49 Data kerätty seuraavilta toimijoilta: UNICEF, 2019-2021; Maailmanpankki/Kansainvälinen kehitysjärjestö IDA, 2019-2021; Aasian kehityspankki ADB, 2021; Afrikan kehityspankki AfDB, 2019-2021.
- 50 UNICEF, UNICEF Development WASH, 2019-2021.
- 51 FAO/Forest and Farm Facility; Ecuador, Ghana, Kenia, Nepal, Tansania, Sambia, Vietnam (2020-2021); Participatory Forestry Programme, Tanzania (2019-2021); Forestry and Value Chains Development Programme, Tanzania (2020-2021); The Alternative Development Programme in Shan State, Myanmar (2019-2020); WWF; Nepal, Bhutan, Indonesia, Itä-Afrikka (2019-2021); FIDA International (2019-2021); Finnfund (2019-2020).
- 52 FAO/Forest and Farm Facility; Ecuador, Ghana, Kenia, Nepal, Tansania, Sambia, Vietnam (2020-2021); WWF; Nepal, Bhutan, Indonesia, Itä-Afrikka (2019-2021), Finnfund (2019-2020), UNIDO (2019-2021); Agrobusiness Induced Growth Programme in Amhara, Etiopia (2019-2021).
- 53 WWF; Nepal, Bhutan, Indonesia, Itä-Afrikka (2019-2021); FIDA International (2019-2021); Kansainvälinen solidaarisuussäätiö (2019-2021); Reilu Kauppa (2020-2021); Siemenpuu-säätiö; Brasilia, Indonesia, Intia (2019-2021).
- 54 Participatory Forestry Programme, Tanzania (2019-2021); Forestry and Value Chains Development Programme, Tanzania (2020-2021); Tree Outgrower Support Programme, Tanzania (2020); The Alternative Development Programme in Shan State, Myanmar (2019-2020); Agrobusiness Induced Growth Programme in Amhara, Etiopia (2019-2021).
- 55 FAO/Forest and Farm Facility; Ecuador, Ghana, Kenia, Nepal, Tansania, Sambia, Vietnam (2020-2021).
- 56 Finnfund (2019-2020).
- 57 GEF Corporate Scorecard June 2021; IFAD Development Effectiveness Report 2020.
- 58 European Commission Staff Working Document. Accompanying the document 'Report from the Commission to the European Parliament and the Council 2021'. Annual Report on the Implementation of the European Union's External Action Instruments in 2020.
- 59 OCHA Financial Tracking Service (2021). Appeals and response plans 2021. <https://fts.unocha.org/appeals/overview/2021> Viitattu 8.9.2022.
- 1 Merkintä tehdään uusien rahoituspäätösten yhteydessä tavoitteenasettelun pohjalta asteikolla ihmisoikeussokea, ihmisoikeussensitiivinen (ihmisoikeudet huomioiva), ihmisoikeusprogressiivinen (ihmisoikeuksia edistävä) ja ihmisoikeustransformatiivinen (ihmisoikeushaasteisiin tarttuva) tai ei määritelty.
- 2 Merkintä tehdään uusien rahoituspäätösten yhteydessä tavoitteenasettelun pohjalta. Otoksessa ovat mukana tehdyt rahoituspäätökset, joille on merkitty pääasialliseksi tai merkittäväksi osatavoitteeksi sukupuolten tasa-arvon edistäminen.
- 3 Kyseessä on kolmen vuoden keskiarvo päätöksistä, joissa on mukana tasa-arvoa tukevaa rahoitusta. Esimerkiksi vuoden 2017 luku kertoo vuosien 2015-2017 keskiarvon.
- 4 Multilateral Organisation Performance Assessment Network.
- 5 London Safeguarding Summit 2018 commitments. <https://www.gov.uk/government/collections/safeguarding-summit-commitments>
- 6 OECD DAC Corruption Risk Management Recommendations 2016. <https://www.oecd.org/corruption/oecd-recommendation-for-development-cooperation-actors-on-managing-risks-of-corruption.htm>
- 7 Ulkoministeriö (16.5.2022): Taulukko 4. Kehitysyhteistyömaksatukset suurimpiin yhteistyömaihin 2016-2021. <https://um.fi/documents/35732/0/Tilastoliite+2021%2C+osa2.pdf/47739300-0dac-50c8-d9ce-706195ee8070?t=1649772600686>
- 8 MOPAN (16.5.2022) MOPAN Assessment library <https://www.mopanonline.org/assessments/>
- 9 MOPAN: 2017-18 ASSESSMENTS, Global Environment Facility (GEF) 2019. <https://www.mopanonline.org/assessments/gef2017-18/GEF%20Report.pdf>
- 10 MOPAN: 2017-18 ASSESSMENTS, United Nations Population Fund (UNFPA) 2019 <https://www.mopanonline.org/assessments/unfpa2017-18/UNFPA%20Report.pdf>
- 11 MOPAN: 2017-18 ASSESSMENTS, UN Women 2019. https://www.mopanonline.org/assessments/unwomen2017-18/Final_assessment_UN_Women_2019_02_14.pdf
- 12 MOPAN: Assessment Report United Nations Children's Fund (UNICEF) 2021. <https://www.mopanonline.org/assessments/unicef2020/MOPAN%20Assessment%20UNICEF%20web%20for%20download.pdf>
- 13 Ministry for Foreign Affairs of Finland (2020). Finnish Development Policy Influencing Activities in Multilateral Organisations, Volume 1, Main report. https://um.fi/documents/384998/0/Vol1+_MainReport_Evaluation+of+Finnish+Development+Policy+Influencing+Activities+in+Multilateral+Organisations+%281%29.pdf/2666cd6a-0bb2-1c76-0659-dblac6fa30bf?t=1591860985653
- 14 Syvällisemmän tarkastelun kohteena olivat Maailmanpankkiryhmä, UNFPA, UNICEF, Maailman ruokaohjelma WFP, UN Women, Kansainvälinen maatalouden kehittämissrahasto IFAD, YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestö FAO ja Kansainvälinen kauppakeskus ITC.
- 15 MOPAN: 2017-18 ASSESSMENTS, International Fund for Agricultural Development (IFAD) 2019. <https://www.mopanonline.org/assessments/ifad2017-18/IFAD%20Report.pdf>
- 16 African Development Bank Group (2022). Annual Development Effectiveness Review 2022. <https://www.afdb.org/en/documents/annual-development-effectiveness-review-2022>
- 17 Euroopan komissio (2021). Globaali Eurooppa: naapuruus-, kehitys- ja kansainvälisen yhteistyön väline. https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/global-europe-neighbourhood-development-and-international-cooperation-instrument_fi
- 18 Yksi ohjelmatukea saavista järjestöistä on Fingo ry, jonka jäsenenä on yhteensä 270 suomalaista kansalaisjärjestöä.

Liitteet

LIITE 1: Kehityspolitiikan sanastoa

Kehityspolitiikka viittaa toimintaan, jonka tavoitteena on maailmanlaajuinen köyhyyden vähentäminen, ihmisoikeuksien toteutuminen ja kestävä kehitys edistäminen. Esimerkiksi Suomen poliittinen vaikuttamistyö kansainvälisissä järjestöissä ja vuoropuhelu kehittyvien maiden edustajien kanssa kuuluvat kehityspolitiikkaan. Kehityspolitiikka on erottamaton osa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa.

Kehitysyhteistyöllä tarkoitetaan toimia, kuten ohjelmia ja hankkeita, joita rahoitetaan valtion talousarviossa kehitysyhteistyöhön suunnatuilla varoilla. Kehitysyhteistyö on yksi keino toteuttaa kehityspolitiikkaa yhteistyössä kumppanien, kuten kehittyvien maiden hallinnon tai kansalaisjärjestöjen kanssa.

Humanitaarinen apu on itsenäinen osa Suomen kehityspolitiikkaa. Sen tarkoituksena on pelastaa ihmishenkiä ja vähentää inhimillistä kärsimystä kriisien aikana ja välittömästi niiden jälkeen. Apua ohjaavat humanitaariset periaatteet, joita ovat inhimillisyys, tasapuolisuus, puolueettomuus ja riippumattomuus. Humanitaarinen apu on tarveperustaista eikä sitä anneta poliittisin, taloudellisin tai sotilaallisin perustein.

Kehitysrahoitus viittaa erilaisiin rahoitusmuotoihin, joilla toteutetaan kehityspolitiikan tavoitteita. Näitä ovat esimerkiksi julkinen kehitysyhteistyö, kehittyvien maiden omat verotulot sekä kotimaiset ja ulkomaiset investoinnit. Julkisen kehitysyhteistyön suhteellinen osuus kehittyviin maihin kohdistuvista rahavirroista on vähentynyt samalla, kun muun rahoituksen osuus on kasvanut. Kehitysyhteistyön merkitys on kuitenkin edelleen suuri erityisesti vähiten kehittyneissä ja hauraissa valtioissa: sen avulla on mahdollista aikaansaada kehitystä siellä, mihin muuta rahoitusta ei ole käytettävissä, sekä vahvistaa muiden rahoitusvirtojen ohjaamista kestävä kehityksen tavoitteiden tueksi vaikeissa ja riskialttiissa olosuhteissa.

Kehityspoliittiset finanssisijoitukset ovat laina- ja investointimuotoista kehitysyhteistyötä, jonka tavoitteena on edistää kestävä kehitys kehittyvissä maissa esimerkiksi tukemalla maiden omaa yritystoimintaa. Niillä tuetaan yksityisen ja julkisen sektorin hankkeita, joilla on kehitysvaikutuksia. Laina- ja sijoitusmuotoinen rahoitus eroaa lahjamuotoisesta rahoituksesta siinä, että sijoitettu pääoma palautuu pitkällä aikavälillä takaisin korkojen kanssa. Sen tavoitteena on myös saada aikaan vipuvaikutusta eli kannustaa myös muuta julkista tai yksityistä rahaa samaan sijoituskohteeseen.

Suomen julkisella kansainvälisellä ilmastorahoituksella tarkoitetaan sitä rahoitusta, joka kanavoidaan kehittyvien maiden

ilmastotoimiin kehitysyhteistyövaroista. Ilmastorahoitus on osa Suomen kehitys- ja ilmastopolitiikkaa ja sitä kautta ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Se on osa Suomen laajaa ilmastopoliittista vaikuttamista, jota tehdään niin kansallisesti kuin EU:ssa ja maailmanlaajuisesti. Ilmastorahoituksen suunnittelussa huomioidaan eri politiikkalohkojen tavoitteet ja niiden vaikutukset toisiinsa. Uusia rahoituskohteita tarkastellaan myös muiden kuin ilmastomuutokseen liittyvien kehityspolitiikan tavoitteiden valossa niin, että Suomen suhteellisen rajallisilla resursseilla saadaan aikaan mahdollisimman paljon tuloksia.

Ilmastorahoitukseksi tilastoituva rahoitus ei kuitenkaan kata määritelmänä kaikkea sitä rahoitusta, jota Suomi kohdistaa ilmastotoimiin kehittyvissä maissa. Tätä tematiikkaa on avattu tarkemmin Suomen julkisen kansainvälisen ilmastorahoituksen toimeenpanon suunnitelmassa (2022).

LIITE 2: Raportissa käytetyt lyhenteet

ADB Aasian kehityspankki (Asian Development Bank)

ADF Afrikan kehitysrachasto

AF Sopeutumisrachasto (Adaptation Fund)

AfDB Afrikan kehityspankki (African Development Bank)

AU Afrikan unioni

BEAM Business with Impact -ohjelma (Tekesin ja ulkoministeriön kehitysmahin suuntautuvan innovaatio- ja liiketoiminnan edistämishjelma)

CERF YK:n keskitetty hätäapurachasto (Central Emergency Response Fund)

COVAX AMC Rokoteliittouma Gavin hallinnoima yhteistyömekanismi, jolla tuetaan koronarokotteiden saatavuutta matalan tulotason ja keskitulotason maissa (COVID-19 Advanced Market Commitment)

CREWS Ilmastoriskeihin liittyviä valmiuksia ja ennakkoarvotuspalveluja vähiten kehittyneissä maissa ja pienissä kehittyvissä saarivaltioissa kehittävä aloite (Climate Risk and Early Warning Systems)

D4D Hub EU:n globaalin digitaalisen yhteistyön alusta (Digital for Development Hub)

DAC Kehitysyhteistyökomitea (Development Assistance Committee)

Demo Finland Puolueiden kansainvälinen demokratiayhteistyöjärjestö

DEVELOP Suomen Akatemian ja ulkoministeriön yhteisrahoitteiden kehitystutkimuksen ohjelma

DevPlat Business Finlandin ja ulkoministeriön alusta kehittyvistä markkinoista kiinnostuneille yrityksille ja niiden kumppaneille (Developing Markets Platform)

ESP Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankin (EBRD) hallinnoima Energiatohokkuus- ja ympäristökumppanuusrachasto

ECHO Euroopan komission humanitaarisen avun ja pelastuspalvelun pääosasto (European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations)

EEP Energia- ja ympäristökumppanuushanke (Energy Environment Partnership)

EKKR+ Euroopan kestävän kehityksen rachasto +

EU Euroopan unioni

FAO YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestö (Food and Agriculture Organization of the United Nations)

FemWise-Africa Afrikan unionin naisrauhanvälittäjäverkosto (The Network of African Women in Conflict Prevention and Mediation)

FFD Suomalainen maa- ja metsätalouden kehittämiseen keskitetty järjestö (Food and Forest Development Finland)

Fida Helluntaiseurakuntien lähetys- ja kehitysyhteistyöjärjestö

FinCEED Opetusalan kehitysyhteistyön osaamiskeskus

FSC Vastuullisen metsänhoidon yhdistys (Forest Stewardship Council)

GCF Vihreä ilmastorachasto (Green Climate Fund)

GEF Maailmanlaajuinen ympäristörachasto (Global Environment Facility)

GLAD Vammaisten henkilöiden oikeuksia edistävä kansainvälinen rahoittajaverkosto (Global Action on Disability)

HEI-ICI Suomalaisten ja kehittyvien maiden korkeakoulujen välisiä yhteistyöhankkeita tukeva ohjelma (Higher Education Institutions Institutional Cooperation Instrument)

IASC Pysyvä yhteistyökomitea suurimmille humanitaarisille järjestöille (Inter-Agency Standing Committee)

IDA Kansainvälinen kehitysjärjestö IDA (International Development Association)

IFAD YK:n maatalouden kehittämishjelma (International Fund for Agricultural Development)

IFC Kansainvälinen rahoitusyhtiö (International Finance Corporation)

IHL Kansainvälinen humanitaarinen oikeus (International Humanitarian Law)

IKI Instituutioiden välisen kehitysyhteistyön tuki

IMF Kansainvälinen valuuttarachasto (International Monetary Fund)

International IDEA Kansainvälinen demokratia- ja vaaliavun instituutti (International Institute for Democracy & Electoral Assistance)

IPCC Hallitustenvälinen ilmastomuutospaneeli (Intergovernmental Panel on Climate Change)

IPPF International Planned Parenthood Federation

ITC Kansainvälinen kauppakeskus (International Trade Centre)

JRR Kansainvälinen hallitustenvälinen yhteistyömekanismi kansainvälisten rikosten ja ihmisoikeusloukkausten tutkintaan ja saattamiseksi oikeuteen (Justice Rapid Response)

KIOS Kansalaisjärjestöjen ihmisoikeussäätiö

KPT Kehityspoliittinen toimikunta

LDCF Vähiten kehittyneiden maiden rachasto (Least Developed Countries Fund)

MOPAN Monenkeskisten järjestöjen arviointiverkosto (Multilateral Organisation Performance Assessment Network)

NCF Pohjoismaiden kehitysrachaston Nordic Climate Facility -ohjelma, joka tukee ilmastomuutokseen liittyviä innovaatioita kehittyvissä maissa

NDF Pohjoismaiden kehitysrachasto (Nordic Development Fund)

NDICI EU:n naapurisuus-, kehitys-, ja kansainvälisen yhteistyön ulkosuhderahoitusväline (Neighbourhood, Development and International Cooperation Instrument)

OCHA YK:n humanitaaristen asioiden koordinoitumisto (United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs)

ODA Julkinen kehitysapu (Official Development Assistance)

OECD Taloudellisen kehityksen ja yhteistyön järjestö (Organisation for Economic Co-operation and Development)

OMCT Kansainvälinen kidutuksenvastainen järjestö (World Organisation Against Torture)

PIF Investointituki kehittyville maille –rahoitusinstrumentti jul-

kisen sektorin hankkeille (Public Sector Investment Facility)

SADC Eteläisen Afrikan kehitysyhteisö (Southern African Development Community)

SAIS2 Eteläisen Afrikan innovaatiotukiohjelma (Southern Africa Innovation Support)

SDG Kestävän kehityksen tavoite (Sustainable Development Goal)

SRHR Seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeudet (sexual and reproductive health and rights)

TIWB YK:n ja OECD:n perustama Verotarkastajat ilman rajoja – aloite (Tax Inspectors Without Borders)

TKI Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta

UM Ulkoministeriö

UN Women YK:n tasa-arvojärjestö (United Nations Entity for Gender Equality and the Empowerment of Women)

UNDP YK:n kehitysohjelma (United Nations Development Programme)

UNESCO YK:n kasvatustieteiden ja kulttuurijärjestö (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization)

UNFPA YK:n väestörahassto (United Nations Population Fund)

UNHCR YK:n pakolaisjärjestö (United Nations High Commissioner for Refugees)

UNICEF YK:n lastenrahassto (United Nations Children's Fund)

UNIDO YK:n teollistamisjärjestö (United Nations Industrial Development Organization)

UnIPID Suomalaisen yliopistojen kehitysyhteistyöverkosto (Finnish University Partnership for International Development)

UNOPS YK:n projektipalvelujen toimisto (United Nations Office for Project Services)

UNRWA YK:n palestiinalaispakolaisjärjestö (United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East)

USAID Yhdysvaltojen kehitysyhteistyövirasto (United States Agency for International Development)

VTV Valtiontalouden tarkastusvirasto

WAB YK:n syyrialaisnaisten neuvottelukunta (Women's Advisory Board)

WFP Maailman ruokaohjelma (World Food Programme)

WHO Maailman terveysjärjestö (World Health Organization)

WMO Maailman ilmatieteen järjestö (World Meteorological Organization)

WWF Maailman luonnon säätiö (World Wildlife Fund)

YK Yhdistyneet kansakunnat (englanniksi UN eli United Nations)

LIITE 3: Lähdeluettelo

- Adaptation Fund (2022). Annual Performance Report for the Fiscal Year 2021. <https://www.adaptation-fund.org/document/annual-performance-report-for-the-fiscal-year-2021-2/>
- African Development Bank (2020). Annual Development Effectiveness Review 2020. Building Resilient African Economies. <https://www.afdb.org/en/annual-development-effectiveness-review-2020>
- African Development Bank (2021). Annual Development Effectiveness Review 2021. A Resilient Continent Recovering from the Pandemic. <https://www.afdb.org/en/annual-development-effectiveness-review-2021>
- African Development Bank (2022). Annual Development Effectiveness Review 2022. Returning Africa to its Development Path. <https://www.afdb.org/en/documents/annual-development-effectiveness-review-2022>
- Asian Development Bank (2021). 2020 Development Effectiveness Review. Scorecard and related information. <https://www.adb.org/sites/default/files/institutional-document/695916/defr-2020-scorecard.pdf>
- Asian Development Bank (2022). ADB Ventures Investment Fund 1. Annual report 2021.
- Boese, V.A., Alizada, N., Lundstedt, M., Morrison, K., Natsika, N., Sato, Y., Tai, H. & Lindberg, S.I. (2022). Autocratization Changing Nature? Democracy Report 2022. Varieties of Democracy Institute (V-Dem). https://v-dem.net/media/publications/dr_2022.pdf
- Centre for Feminist Foreign Policy (CPPF) (2021). Power over Rights. Understanding and Countering the Anti-Gender Movement. <https://centreforfeministforeignpolicy.org/power-over-rights-understanding-and-countering-the-antigender-campaigns>
- Climate Risks & Early Warning Systems (CREWS) (2022). Annual Report 2021. Rising to the Challenge in Complex Crises. <https://reliefweb.int/report/world/crews-annual-report-2021-rising-challenge-complex-crises>
- Eastern Europe Energy Efficiency and Environment Partnership – EEP (2021). Financial and Status Report, All Countries, Assembly of Contributors, 2 December 2021.
- Energy & Environment Partnership Africa Trust Fund (2020). Annual Report 2019. https://eepafrica.org/wp-content/uploads/2020/06/EEP_ANNUAL-REPORT-2019_DigitalVersion.pdf
- Energy & Environment Partnership Africa Trust Fund (2021). Annual Report 2020. https://eepafrica.org/wp-content/uploads/2021/06/EEP-Africa-Annual-Report-2020_digital.pdf
- Energy & Environment Partnership Africa Trust Fund (2022). Annual Report 2021. https://eepafrica.org/wp-content/uploads/2022/07/EEP_ANNUAL-REPORT-2021_DigitalVersion_02.pdf

- European Commission/International Partnerships (2021). 2020 Annual report on the implementation of the European Union's instruments for financing external actions in 2019. https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/2020-annual-report-implementation-european-unions-instruments-financing-external-actions-2019_en
- European Commission (2021). 2021 Annual report on the implementation of the European Union's instruments for financing external actions in 2020. Commission Staff Working Document. https://knowledge4policy.ec.europa.eu/publication/2021-annual-report-implementation-european-unions-external-action-instruments-2020_en
- European Commission (2021). Report on the EU guidelines on promoting compliance with international humanitarian law - June 2021. <https://www.consilium.europa.eu/media/51415/ihl-report-en-2021.pdf>
- European Parliamentary Forum for Sexual and Reproductive Rights (EPF) (2021). Tip of the Iceberg: Religious extremist - Funders against Human Rights for Sexuality & Reproductive Health in Europe. <https://www.epfweb.org/node/837>
- FAO, IFAD, UNICEF, WFP & WHO (2022). The State of Food Security and Nutrition in the World 2022. Repurposing food and agricultural policies to make healthy diets more affordable. FAO. <https://doi.org/10.4060/cc0639en>
- Finnfund (2021). Annual Review 2020. <https://www.finnfund.fi/en/finnfund/annual-report-2020/>
- Finnfund (2022). Annual Report 2021. <https://www.finnfund.fi/en/finnfund/annual-report-2021/>
- Global Disability Summit (2022). Global Disability Summit 2022 Co-Chairs' Summary. <https://www.globaldisabilitysummit.org/>
- Global Action on Disability (GLAD) Network (2021). Promoting Disability-Inclusive Climate Change Action. https://glad-network.net/sites/default/files/DICAGW_Accessible_06162021.pdf
- Global Environment Facility (2020). GEF Monitoring Report 2020. <https://www.thegef.org/council-meeting-documents/gef-monitoring-report-2020>
- Global Environment Facility (2021). FY20 Annual monitoring review of the Least Developed Countries Fund and the Special Climate Change Fund. Working Document. <https://www.thegef.org/council-meeting-documents/fy20-annual-monitoring-review-least-developed-countries-fund-and-special>
- Global Environment Facility (2021). GEF-7 Corporate Scorecard December 2021. <https://www.thegef.org/newsroom/publications/gef-7-corporate-scorecard-december-2021>
- Global Environment Facility (2021). GEF-7 Corporate Scorecard June 2021. <https://www.thegef.org/newsroom/publications/gef-7-corporate-scorecard-june-2021>
- Global Environment Facility (2021). GEF Monitoring Report 2021. <https://www.thegef.org/council-meeting-documents/gef-monitoring-report-2021>
- Global Environment Facility (2022). GEF-7 Corporate Scorecard June 2022. <https://www.thegef.org/newsroom/publications/gef-7-corporate-scorecard-june-2022>
- Graff, Agnieszka, Korolczuk, Elżbieta (2022). Anti-Gender Politics in the Populist Movement. <https://library.oapen.org/handle/20.500.12657/50542>
- Green Climate Fund (2020). Annual Portfolio Performance Report. <https://www.greenclimate.fund/sites/default/files/document/gcf-b27-inf04.pdf>
- Green Climate Fund (2022). Annual Results Report 2021: Raising Ambition, Empowering Action. <https://www.greenclimate.fund/annual-results-report-2021>
- Guttmacher Institute (2020). Research and Policy Resources: COVID-19's Impact on Sexual and Reproductive Health and Rights. <https://www.guttmacher.org/covid-19-resources>
- Humanitarian Outcomes (2021). Figures at a Glance. (July). www.humanitarianoutcomes.org/figures_at_a_glance_2021
- Inter-Agency Standing Committee (2019). IASC Guidelines on Inclusion of Persons with Disabilities in Humanitarian Action. <https://interagencystandingcommittee.org/iasc-guidelines-on-inclusion-of-persons-with-disabilities-in-humanitarian-action-2019>
- Internal Displacement Monitoring Centre IDMC and Norwegian Refugee Council NRC (2021). Global Report on Internal Displacement. Internal Displacement in a Changing Climate. https://www.internal-displacement.org/sites/default/files/publications/documents/grid2021_idmc.pdf
- International Development Association (2021). IDA19 Results Measurement System. World Bank. <https://thedocs.worldbank.org/en/doc/e9615e645f05ae6830c459cdc5573aeb-0410012021/original/IDA19-RMS-October-2021.pdf>
- International Fund for Agricultural Development (2020). Report on IFAD's Development Effectiveness 2020. <https://www.ifad.org/en/-/document/report-on-ifad-s-development-effectiveness-2020-ride->
- International Fund for Agricultural Development (2021). Report on IFAD's Development Effectiveness 2021. <https://www.ifad.org/ride-report/>
- International Institute for Democracy and Electoral Assistance (2021). The Global State of Democracy 2021 - Building Resilience in a Pandemic Era. https://www.idea.int/gsod/sites/default/files/2021-11/the-global-state-of-democracy-2021_1.pdf
- Kehityspoliittinen toimikunta (2019). Suomen kehityspoliittikan tila 2019: Globaalia vastuuta yli hallituskausien ja hallintorajojen. https://www.kehityspoliittinentoimikunta.fi/wp-content/uploads/sites/27/2020/11/kpt_vuosiarvio_2019.pdf
- Kehityspoliittinen toimikunta (2021). Miten Suomi kantaa globaalia vastuuta? KPT:n väliarvio hallitusohjelman kehityspoliittisten kirjausten edistymisestä. https://www.kehityspoliittinentoimikunta.fi/wp-content/uploads/sites/27/2021/11/KPT_valiarvio_miten_suomi_kantaa_globaalia_vastuuta_web-1.pdf
- Kehityspoliittinen toimikunta (2021). Painopisteiden jatkumo vahvistaa kehitysyhteistyön tulokellisuutta, mutta rahoitustiekartan puuttuminen murentaa sen perustaa. <https://www.kehityspoliittinentoimikunta.fi/wp-content/uploads/sites/27/2021/11/KPT-n-lausunto-Kehityspoliittikan-ylivaali->

- kautisesta-selonteosta_final.pdf
- Kehityspoliittinen toimikunta (2021). Yhdessä enemmän kuin osiensa summa. Miksi Suomen kehitysyhteistyö, humanitaarinen apu ja rauhantyö tarvitsevat yhteisen suunnan? https://www.kehityspoliittinentoimikunta.fi/wp-content/uploads/sites/27/2021/03/KPT_yhdessaenemman_032021_web_final-1.pdf
- Kehityspoliittinen toimikunta (2022). Suomen kansainvälinen ilmatorahoitus tarvitsee selkeän suunnan. <https://www.kehityspoliittinentoimikunta.fi/wp-content/uploads/sites/27/2022/01/KPT-Suomen-kansainvalinen-ilmatorahoitus-tarvitsee-selkea-suunnan-analyysi.pdf>
- McNabb, K., Danquah, M. & Tagem, A.M.E. (2021). Tax effort revisited: new estimates from the Government Revenue Dataset. WIDER Working Paper 2021/170. <https://www.wider.unu.edu/sites/default/files/Publications/Working-paper/PDF/wp2021-170-tax-effort-revisited-new-estimates-GRD.pdf>
- Nordic Climate Facility (2020). Nordic Climate Facility Results Report 2019. https://www.nordicclimatefacility.com/documents/ncf_results_report_2019_web.pdf
- Nordic Development Fund (2020). Nordic Development Fund Annual Report 2019. https://www.ndf.int/media/files/news_attach/annual_report_2019_1.pdf
- Nordic Development Fund (2021). Nordic Development Fund Annual Report 2020. https://www.ndf.int/media/publications/annual_report_2020_final_final_final.pdf
- Nordic Development Fund (2022). Nordic Action for Climate. NDF Results Report 2021. <https://ndf.foleon.com/ndf/results-report-2021/>
- OCHA (2019). Global Humanitarian Overview 2019. <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/GH02019.pdf>
- OCHA (2022). Global Humanitarian Overview 2022. <https://gho.unocha.org/>
- OECD (2020). States of Fragility 2020. OECD Publishing, Paris. <https://doi.org/10.1787/ba7c22e7-en>
- OECD/UNDP (2021). Tax Inspectors Without Borders - Annual Report 2021. <http://tiwb.org/resources/reports-case-studies/tax-inspectors-without-borders-annual-report-2021.htm>
- U4 Anti-Corruption Resource Centre (2022). Corruption and the equal enjoyment of rights for persons with disabilities. <https://www.u4.no/publications/corruption-and-the-equal-enjoyment-of-rights-for-persons-with-disabilities.pdf>
- Ulkoasiainvaliokunta (2022). Valiokunnan mietintö UaVM 1/2022 – Kehityspolitiikan ylivaalikautinen selonteko. https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Mietinto/Sivut/UaVM_1+2022.aspx
- Ulkoministeriö (2019). How do we Learn, Manage and Make Decisions in Finland's Development Policy and Cooperation. https://um.fi/kehitysyhteistyon-evaluointiraportit-laaajat/-/asset_publisher/nBPgGHSLrA13/content/evaluointi-tietojohdamisesta-miten-opimme-johdamme-ja-teemme-paatok-sia-suomen-kehityspolitiikassa-ja-yhteistyossa-/384998
- Ulkoministeriö (2019). Suomi humanitaarisen avun antajana. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161936/UM_2019_01.pdf?sequence=4
- Ulkoministeriö (2020). Peer Review of Four Evaluation Functions. https://um.fi/kehitysyhteistyon-evaluointiraportit-laaajat/-/asset_publisher/nBPgGHSLrA13/content/irlannin-sveitsin-ja-suomen-evaluointitoimintojen-vertaisarviointi/384998
- Ulkoministeriö (2021). Kehityspolitiikan ylivaalikautinen selonteko. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-606-8>
- Ulkoministeriö (2022). Catalysing Change: Evaluation of Finland's Humanitarian Assistance 2016–2022. https://um.fi/kehitysyhteistyon-evaluointiraportit-laaajat/-/asset_publisher/nBPgGHSLrA13/content/evaluointiraportti-muutosta-kaynnistamassa-suomen-humanitaarinen-apu-2016-2022-1/384998
- Ulkoministeriö (2022). Kehityspoliittiset finanssisijoitukset: Vuosiraportti 2020. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-281-369-5>
- Ulkoministeriö (2022). Metaevaluation of project and programme evaluations in 2017–2020. https://um.fi/kehitysyhteistyon-evaluointiraportit-laaajat/-/asset_publisher/nBPgGHSLrA13/content/metaevaluointi-hanke-ja-ohjelma-evaluoinneista-2017-2020/384998
- Ulkoministeriö (2022). Suomen julkisen kansainvälisen ilmatorahoituksen toimeenpanon suunnitelma. https://um.fi/documents/35732/0/ilmatorahoituksen+toimeenpanon+suunnitelma_valmis_UM_2022_2.pdf/106edbb5-ef40-326a-a911-fb684c0aaf52?t=1647859605897
- UNFPA (2018). Global Study on Ending Gender-based Violence and Realizing Sexual and Reproductive Health and Rights. <https://www.unfpa.org/publications/young-persons-disabilities>
- UNHCR (2022). Global Trends – Forced Displacement in 2021. <https://www.unhcr.org/62a9d1494/global-trends-report-2021>
- United Nations (2019). Realizing the Sustainable Development Goals by, for and with persons with disabilities. UN Flagship Report on Disability and Sustainable Development Goals. 2018. <https://www.un.org/development/desa/disabilities/publication-disability-sdgs.html>
- United Nations (2020). UN Policy Brief: A Disability-Inclusive Response to COVID-19. https://www.un.org/sites/un2.un.org/files/2020/05/sg_policy_brief_on_persons_with_disabilities_final.pdf
- United Nations (2021). Disability Inclusion in the United Nations System. Report of the Secretary-General. https://www.un.org/sites/un2.un.org/files/2021/10/undis_sg_report_2020_english.pdf
- UNU-WIDER (2021). Improving the Efficiency of Tax Collection In Tanzania: Evidence from Risk-Based Tax Examinations. WIDER Research Brief 2021/4. Helsinki: UNU-WIDER, 2021. <https://www.wider.unu.edu/sites/default/files/Publications/Research-brief/PDF/RB2021-4-improving-efficiency-tax-collection-tanzania.pdf>
- UNU-WIDER / McNabb, K., Danquah, M. & Tagem, A.M.E. (2021). Tax effort revisited: new estimates from the Government Revenue Dataset. WIDER Working Paper 2021/170. <https://www.wider.unu.edu/sites/default/files/Publications/Wor->

- king-paper/PDF/wp2021-170-tax-effort-revisited-new-estimates-GRD.pdf
- UN Women (2022). Gender, age and disability: Addressing the intersection. <https://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2022/06/brief-gender-age-and-disability>
- UN Women (2022). Government responses to COVID-19: Lessons on gender equality for a world in turmoil. <https://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2022/06/government-responses-to-covid-19-lessons-on-gender-equality-for-a-world-in-turmoil>
- Valtiontalouden tarkastusvirasto (2021). Suomen kansainvälinen ilmasto- ja tulokselisuus. <https://www.vtv.fi/app/uploads/2021/05/VTV-Tarkastus-6-2021-Suomen-kansainvalinen-ilmastorahoitus.pdf>
- Valtiontalouden tarkastusvirasto (2020). Jälkiseuranta: Monenkeskinen kehitysyhteistyö 6/2017. <https://www.vtv.fi/app/uploads/2020/06/VTV-Jalkiseuranta-Monenkeskinen-kehitysyhteistyö-6-2017.pdf>
- Varieties of Democracy Institute (V-Dem) (2022). Autocratization Changing Nature? Democracy Report 2022. https://v-dem.net/media/publications/dr_2022.pdf
- UNESCO (2022). Equity. <https://www.education-progress.org/en/articles/equity>
- UNESCO (2022): Quality. <https://www.education-progress.org/en/articles/quality>
- UNESCO Institute for Statistics (2022). New estimation confirms out-of-school population is growing in sub-Saharan Africa. Global Education Monitoring Report Team. UNESCO. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf00000382577>
- UNESCO Institute for Statistics (2022). Participation rate in technical and vocational programmes. <http://sdg4-data.uis.unesco.org/>
- UNESCO Institute for Statistics (2022). Total net enrolment rate, primary education. <http://data.uis.unesco.org>
- UNESCO Institute for Statistics (2022). Youth literacy rate, both sexes. <http://sdg4-data.uis.unesco.org>
- UNICEF (2021). Nearly 240 million children with disabilities around the world, UNICEF's most comprehensive statistical analysis finds. <https://www.unicef.org/eap/press-releases/nearly-240-million-children-disabilities-around-world-unicefs-most-comprehensive>
- UNHCR (2019). Global Trends – Forced Displacement in 2018. <https://www.unhcr.org/globaltrends2018/> Viitattu 7.9.2022.
- United Nations (2022). World Population Prospects 2022. Department of Economic and Social Affairs. Population Division. <https://population.un.org/wpp/Download/Standard/Population/> Viitattu 20.9.2022.
- UnWomen (2021): Facts and figures: Women's leadership and political participation. <https://www.unwomen.org/en/what-we-do/leadership-and-political-participation/facts-and-figures> Viitattu 15.8.2022.
- Uppsala University (2022). Uppsala Conflict Data Program 1975-2021, <https://ucdp.uu.se/> Viitattu 8.9.2022.
- World Bank (2022). 70% of 10-year-olds now in learning poverty, unable to read and understand a simple text. <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2022/06/23/70-of-10-year-olds-now-in-learning-poverty-unable-to-read-and-understand-a-simple-text>

NETTISIVULÄHTEET

- Asian Development Bank (2021). Results of ADB-Supported Operations, 2021. <https://www.adb.org/who-we-are/development-effectiveness/adb-results-framework> Viitattu 19.9.2022.
- CIVICUS (2021): 13 countries downgraded in new ratings report as civic rights deteriorate globally. <https://findings2021.monitor.civicus.org/rating-changes.html#global-press-release> Viitattu 15.8.2022.
- CIVICUS Monitor (2022): Tracking Civic Space. <https://monitor.civicus.org> Viitattu 8.7.2022.
- Finnfund (2021): Finnfund arvioi veropolitiikkansa toteutusta ja tuloksia. <https://www.finnfund.fi/uutiset/finnfund-arvioi-veropolitiikkansa-toteutusta-ja-tuloksia/> Viitattu 15.8.2022.
- Food and Forest Development Finland (2022). Agricorn Building Resilience Toolkit Part 1. <https://www.ffd.fi/climate-tool-1> Viitattu 16.9.2022.
- Good Humanitarian Donorship Initiative (2022). <https://www.ghdinitiative.org/ghd/gns/home-page.html> Viitattu 8.9.2022.
- Inter-Agency Standing Committee (2022). Grand Bargain. <https://interagencystandingcommittee.org/grand-bargain> Viitattu 8.9.2022.
- International Fund for Agricultural Development (2021). Results Management Framework Dashboard. <https://www.ifad.org/en/rmf-dashboard> Viitattu 19.9.2022.
- Inter-Parliamentary Union (2021): Women in politics: new data shows growth but also setbacks. <https://www.ipu.org/news/women-in-politics-2021> Viitattu 8.9.2022.
- Nordic Climate Facility (2022). Results 2021. <https://www.nordicclimatefacility.com/results/impact> Viitattu 20.9.2022.
- Opetushallitus (2022). HEI ICI –ohjelma. <https://www.oph.fi/fi/ohjelmat/hei-ici-ohjelma> Viitattu 4.10.2022.

LIITE 4: Kestävän kehityksen tavoitteet

KESTÄVÄÄ KEHITYSTÄ JA HYVINVOINTIA VUOTEEN 2030 – KAIKILLE JA KAIKKIALLA MAAILMASSA

THE GLOBAL GOALS
For Sustainable Development

Kestävän kehityksen tavoitteet ja toimintaohjelma ohjaavat kestävän kehityksen edistämistä vuoteen 2030 saakka kaikkialla maailmassa. Myös Suomessa.

YK:n jäsenvaltioiden kestävän kehityksen tavoitteiden ja Agenda 2030 -toimintaohjelman tavoitteena on äärimmäisen köyhyyden poistaminen ja kestävä kehitys kaikilla osa-alueilla: niin taloudellisesti, ihmisten hyvinvoinnin kuin ympäristön kannalta.

Taustalla ovat kahdeksan vuoteen 2015 päättynyttä vuosituhattavoitetta sekä ympäristö- ja kehityskysymyksiä käsittelevä *Rion agenda*. Ne osoittivat, että tuloksia voidaan saada aikaan yhteisellä sitoumuksella: Äärimmäinen köyhyys puolitettiin etujassa ja yli kaksi miljardia ihmistä on saanut puhdasta juomavettä. Yhdeksän kymmenestä maailman lapsesta pääsee aloittamaan peruskoulun. Kehitys on kuitenkin ollut epätasaista.

Uudet tavoitteet ja toimintaohjelma ovat entistä laajempi ja kunnianhimoisempi kokonaisuus. Vuosituhattavoitteet painottuivat kehitysmaihin, mutta kestävän kehityksen tavoitteet ja toimintaohjelma asettavat velvoitteita myös teollisuusmaille – kuten Suomelle.

Mottona on, ettei kukaan jää kehityksestä jälkeen: *leave no one behind*.

KÄYTÄNNÖN TOTEUTUS RATKAISEE

Tavoitteiden avainkysymys on se, miten kestävä kehitys edistävii ratkaisuja käytännössä tehdään ja etenemistä mitataan. Agenda 2030 sisältää 17 tavoitetta ja 169 alatavoitetta. Yhteisiä mittareita eli indikaattoreita on yli 200. Toinen avainkysymys on kestävien ratkaisujen rahoittaminen.

Lähtökohtana on, että koko yhteiskunta voi omalla toiminnallaan edistää ja rahoittaa kestävä kehitystä: yksittäiset kansalaiset, yritykset, kunnat, valtiot ja muut toimijat.

Virallisella kehitysavulla on edelleen merkittävä rooli erityisesti vähiten kehittyneiden maiden tukemisessa, mutta myös niissä rahoitus tulee monista eri rahoituslähteistä. Tärkeää on maiden omien voimavarojen lisääminen.

Tärkeä etappi oli heinäkuussa 2015 sovittu Addis Abeban toimintaohjelma,

KESTÄVÄ KEHITYS?

Kestävä kehitys on yhteiskunnallista muutosta, jossa turvataan nykyisille ja tuleville sukupolville hyvän elämisen mahdollisuudet niin, ettei esimerkiksi luonnonvarojen kuluteta enemmän kuin maapallo pystyy tuottamaan.

Ympäristö, ihminen ja talous otetaan tasavertaisesti huomioon päätöksenteossa ja toiminnassa.

3 ULOTTUVUUTTA:

- 1) EKOLOGINEN KESTÄVYYS
- 2) TALOUDELLINEN KESTÄVYYS
- 3) SOSIAALINEN KESTÄVYYS

Addis Ababa Action Agenda. Valtiot sitoutuivat tekemään poliittikkamuutoksia, joilla esimerkiksi vahvistetaan verojärjestelmiä, tuetaan yritysten sijoituksia ja pyritään pysäyttämään laittomia rahavirtoja. Tätä myös Suomi tukee kehitysyhteistyön ja -politiikan kautta.

MITÄ SUOMI TEKEE?

Suomi on yksi ensimmäisiä maita, jotka ovat asettaneet YK-tavoitteiden saavuttamiselle kansalliset painopisteet, toimenpiteet sekä seuranta- ja arviointijärjestelmän. Suomi on tiiviisti mukana myös Agenda 2030:n kansainvälisessä seuranta-työssä.

Globaalisti Suomi edistää tavoitteita ja toimintaohjelmaa erityisesti kehityspolitiikan ja -yhteistyön keinoin. Ne ovat Suomen kehityspolittisen linjauksen tärkeä lähtökohta.

Kotimaassa tärkeitä tavoitteita ovat esimerkiksi kestävän kulutuksen ja tuotannon sekä tasa-arvon edistäminen. Yksi käytössä oleva työkalu on Kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumus, jonka kautta yhteiskunnan eri toimijat voivat kukin sarallaan osallistua maailman yhteisen kehityssuunnitelman toteuttamiseen.

TIESITKÖ?

Suomi on ollut vaikuttamassa vuosituhattavoitteiden toteutumiseen. Esimerkiksi Suomen pitkäaikaisessa yhteistyömaassa Etiopissa Suomen apu on tuonut puhtaan veden kolmelle miljoonalle ihmiselle.

13 ILMASTOTEKOJA

14 VEDENALAINEN ELÄMÄ

15 MAANPÄÄLLINEN ELÄMÄ

16 RAUHA, OIKEUDENMUKAISUUS JA HYVÄ HALLINTO

17 YHTEISTYÖ JA KUMPPANUUS

MITEN SINÄ VOIT EDISTÄÄ KESTÄVÄÄ KEHITYSTÄ?

Ulkoministeriö
Ministry of Foreign Affairs

17 KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITETTA JA ESIMERKKEJÄ 169 ALATAVOITTEESTA

1. POISTAA KÖYHYYS SEN KAIKISSA MUODOISSA KAIKKIALTA

- Poistaa äärimmäinen köyhyys (ihmiset, jotka elävät alle 1,25 dollarilla päivässä) ja vähentää ainakin puolella niiden ihmisten määrää, jotka kansallisten määritelmien mukaan elävät köyhyydessä.
- Taata kaikille sosiaaliturva ja vakuutuslainsäädäntö sekä yhtäläiset oikeudet mm. taloudellisiin resursseihin, peruspalveluihin ja luonnonvaroihin.

2. POISTAA NÄLKÄ, SAAVUTTAÄ RUOKATURVA, PARANTAA RAVITSEMUSTA JA EDISTÄÄ KESTÄVÄÄ MAATALOUTTA

- Poistaa nälkä ja aliravitsemus sekä varmistaa, että kaikki saavat riittävästi turvallista ja ravinteikasta ruokaa.
- Tuottaa mm. maatalouden tuottavuus ja pienruoantuottajien tulot, vahvistaa sopeutumista ilmastomuutokseen.

3. TAATA TERVEELLINEN ELÄMÄ JA HYVINVOINTI KAIKEN IKÄISILLE

- Vähentää äitiyskuolleisuutta niin, että alle 70 äitiä kuolee 100 000 elävänä syntyneestä lapsesta. Lopettaa vastasyntyneiden ja alle 5-vuotiaiden lasten ehkäistävissä olevat kuolemat.
- Lopettaa mm. AIDS-, tuberkuloosi- ja malariaepidemit. Ehkäistävien päihitteiden väärinkäyttöä. Puolittaa 2020 mennessä liikenneonnettomuuksista johtuvat kuolemat ja vammat.
- Tukea tutkimusta ja kehittämistä ja taata kaikille edulliset välttämättömät lääkkeet ja rokkeet.

4. TAATA KAIKILLE AVOIN, TASA-ARVAINEN JA LAADUKAS KOULUTUS SEKÄ ELINIKÄISET OPPIMISMAHDOLLISUUDET

- Varmistaa, että kaikki saavat päätökseen ilmaisen, tasa-arvoisen ja laadukkaan perus- ja keskiasteen koulutuksen.
- Varmistaa kaikille mahdollisuus laadukkaaseen esiopetukseen sekä edulliseen ja laadukkaaseen ammatilliseen ja kolmannen asteen koulutukseen.

5. SAAVUTTAÄ SUKUPUOLTEN VÄLINEN TASA-ARVO SEKÄ VAHVISTAA NAISTEN JA TYTTÖJEN OIKEUKSIA JA MAHDOLLISUUKSIA

- Lopettaa tyttöihin ja naisiin kohdistuva syrjintä, väkivalta ja haitalliset käytännöt, kuten lapsiavioliitot ja naisten sukupuolielinten silpominen. Edistää seksuaali- ja lisääntymisterveyttä.
- Taata naisille yhtäläiset oikeudet taloudellisiin resursseihin, omistukseen, rahoituspalveluihin, perintöön ja luonnonvaroihin.

6. VARMISTAA PUHTAAN VEDEN SAANTI JA KESTÄVÄ KÄYTTÖ SEKÄ SANITAATIO KAIKILLE

- Varmistaa puhtaan veden saatavuus ja hyvä sanitaatio ja hygienia kaikille.
- Parantaa veden laatua, lisää vedenkäytön tehokkuutta ja suojella veteen liittyviä ekosysteemejä.

7. VARMISTAA EDULLINEN, LUOTETTAVA, KESTÄVÄ JA UUDENAIKAINEN ENERGIA KAIKILLE

- Varmistaa edullinen, luotettava ja uuden aikainen energia, lisää uusiutuvan energian käyttöä sekä parantaa energiatehokkuutta.
- Edistää puhtaan energian tutkimusta ja teknologiaa sekä niiden saatuutta ja parantaa energiainfrastruktuuria.

8. EDISTÄÄ KAIKKIA KOSKEVAA KESTÄVÄÄ TALOUSKASVUA, TÄYTTÄ JA TUOTTAVAA TYÖLLISYYTTÄ SEKÄ SÄÄLLISIÄ TYÖPAIKKOJA

- Ylläpitää kaikkia koskevaa talouskasvua – erityisesti 7 % BKT:n vuosittaisesta kasvusta vähiten kehittyvissä maissa. Tehostaa luonnonvarojen kestävä käyttöä.
- Saavuttaa täysi ja tuottava työllisyys ja säällinen työ kaikille. Vähentää 2020 mennessä merkittävästi niiden nuorten määrää, jotka eivät käy töissä tai opiskele.
- Poistaa pakkotyö, moderni orjuus, ihmiskauppa ja lapsityö.

9. RAKENTAA KESTÄVÄÄ INFRASTRUKTUURIA SEKÄ EDISTÄÄ KESTÄVÄÄ TEOLLISUUTTA JA INNOVAATIOITA

- Kehittää laadukasta, luotettavaa ja kestävästä infrastruktuuria.
- Nostaa teollisuuden osuutta työllistäjänä ja bruttokansantuotteesta – ja tuottaa sen osuus vähiten kehittyneissä maissa.

- Lisää resurssien tehokasta käyttöä sekä edistää puhtaiden teknologioiden ja prosessien käyttöä.
- Lisää tieteellistä tutkimusta ja rohkaista innovaatioita.

10. VÄHENTÄÄ ERIARVOISUUTTA MAIDEN SISÄLLÄ JA NIIDEN VÄLILLÄ

- Nostaa väestön köyhimmän 40 % tulojen kasvu korkeammalle tasolle kuin kansallinen keskiarvo iästä riippumatta. Edistää kaikkien sosiaalista, taloudellista ja poliittista osallistumista iästä riippumatta.
- Parantaa kansainvälisten talousmarkkinoiden ja -instituutioiden sääntelyä ja valvontaa. Kannustaa viralliseen kehitysapuun ja rahansiirtoihin kehittyviin maihin.

11. TAATA TURVALLISET JA KESTÄVÄT KAUPUNGIT SEKÄ ASUINYHDYSKUNNAT

- Taata kaikille riittävä, turvallinen ja edullinen asunto, peruspalvelut sekä kestävä liikennejärjestelmä.
- Suojella maailman luonto- ja kulttuuriperintöä. Vähentää kaupunkien haitallisia ympäristövaikutuksia.

12. VARMISTAA KULUTUS- JA TUOTANTOTOPOJEN KESTÄVYYS

- Käyttää luonnonvaroja kestävästi ja tehokkaasti. Puolittaa ruokajätteen määrää jälleenmyyjä- ja kuluttajatasoilla sekä vähentää ruokahävikkiä tuotanto- ja jakeluketjuissa.
- Varmistaa 2020 mennessä ympäristön kannalta kestävä kemikaalien ja jätteiden käsittely sekä vähentää merkittävästi niiden vapautumista ilmaan, veteen tai maahan.

13. TOIMIA KIIREELLISESTI ILMASTONMUUTOKSESTA JA SEN VAIKUTUKSIA VASTAAN

- Parantaa kaikkien maiden kykyä sopeutua ilmastomuutokseen. Integroida toimenpiteet kansalliseen politiikkaan, strategiaan ja suunnitteluun sekä herättää tietoisuutta ilmastomuutoksesta.
- Mobilisoida kehitysmaiden ilmastomuutoksen hillinnän tukemiseen 100 miljardia dollaria vuosittain 2020 mennessä.

14. SUOJELLA MERIÄ JA MERTEN TARJOAMIA LUONNONVAROJA SEKÄ EDISTÄÄ NIIDEN KESTÄVÄÄ KÄYTTÖÄ

- Vähentää merten saastumista, suojella ja hallita kestävästi merten ja rannikkoalueiden ekosysteemejä.
- Lopettaa liikakalastus ja suojella 2020 mennessä vähintään 10 % rannikko- ja merialueita.

15. SUOJELLA JA PALAUTTAA ENNALLEEN MAAEKOSYSTEEMEJÄ, EDISTÄÄ NIIDEN KESTÄVÄÄ KÄYTTÖÄ SEKÄ PYSÄYTTÄÄ MAAPERÄN KÖYHTYMINEN JA LUONNON MONIMUOTOISUUDEN HÄVIÄMINEN

- Suojella ja palauttaa ennalleen 2020 mennessä maanpäällisiä ekosysteemejä, kuten vuoria ja makean veden alueita sekä edistää niiden metsien kestävä käyttöä. Taistella aavikoitumista vastaan.
- Pysäyttää luonnon monimuotoisuuden katoaminen ja estää uhanalaisten lajien sukupuuttoon kuoleminen. Pysäyttää suojeltujen kasvien ja eläinten salamsästy.

16. EDISTÄÄ RAUHANOMAISIA YHTEISKUNTIA, TAATA KAIKILLE OIKEUSPALVELUT, RAKENTAA TEHOKKAITA JA VASTUULLISIA INSTITUUTIOITA KAIKILLA TASOILLA

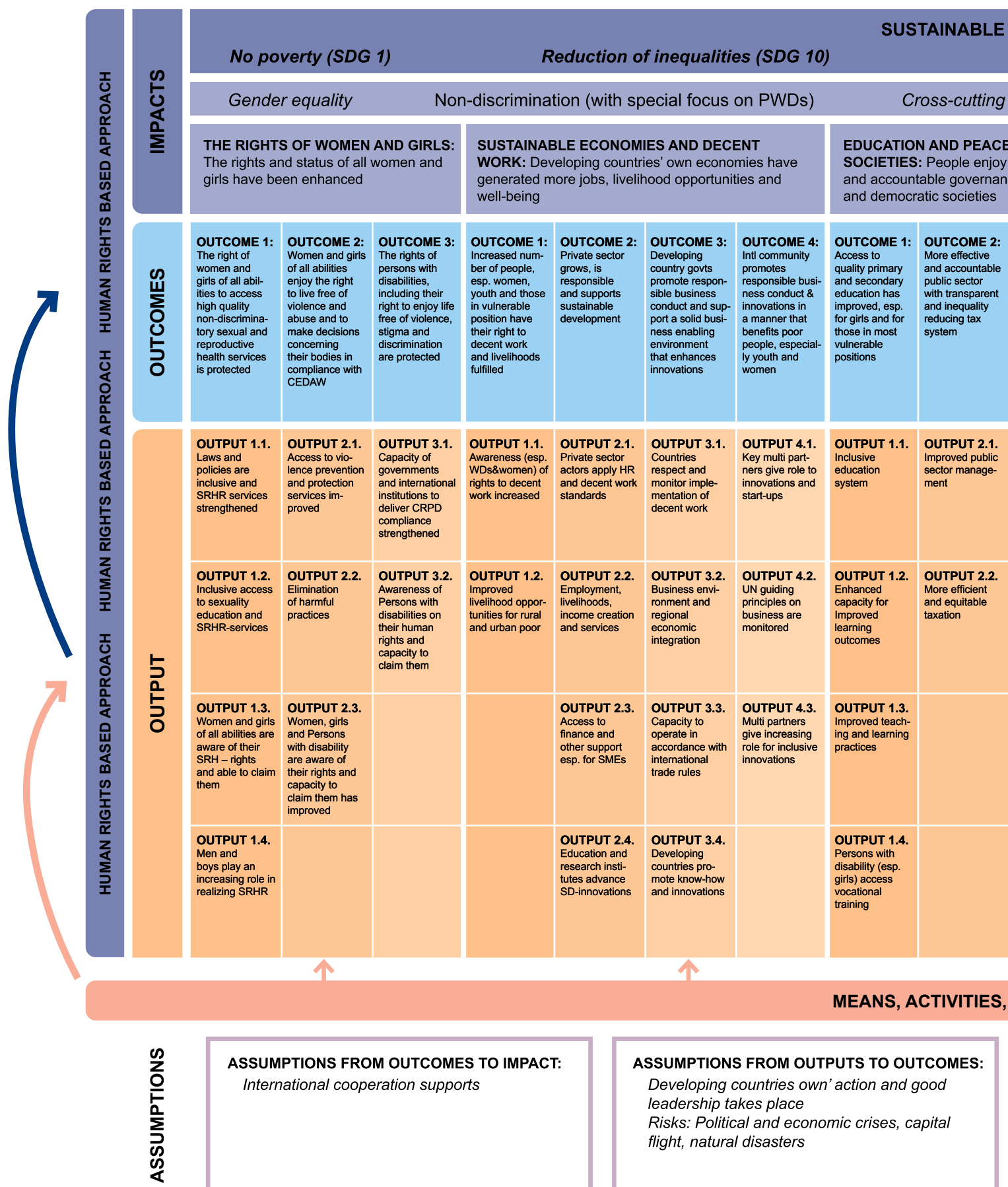
- Vähentää merkittävästi kaikkia väkivallan muotoja. Edistää oikeusturvaa kansallisilla ja kansainvälisillä tasoilla sekä varmistaa kaikille yhtäläinen pääsy oikeuspalveluiden piiriin.
- Vähentää merkittävästi rahan sekä aseiden laittomia siirtoja, korruptiota ja lahjontaa.
- Taata kaikille laillinen henkilöllisyys, kuten rekisteröiminen syntyessä.

17. VAHVISTAA KESTÄVÄN KEHITYKSEN TOIMEENPANOJA JA GLOBAALIA KUMPPANUUTTA

- Parantaa kehittyvien maiden kykyä verojen tai muiden tulojen keräämiseen. Edistää niiden velkarahoitusta ja -helpotuksia.
- Kasvattaa merkittävästi kehittyvien maiden vientiä ja tuottaa vähiten kehittyvien maiden osuus globaalista viennistä vuoteen 2020 mennessä.
- Kehittyneiden maiden tulee toteuttaa sitoumuksensa virallisesta kehitysavusta, kuten 0,7 % osuus BKT:stä kehitysmaihin ja 0,15–0,20 % osuus BKT:stä vähiten kehittyneisiin maihin.

LIITE 5: Kehityspolitiikan painopisteiden tulokartat

Tuloskarttoja päivitetään parhaillaan vastaamaan vuonna 2022 käyttöön otettua painopistejakoa. Tämä taulukko kuvaa raportointikaudella käytössä ollutta kehityspolitiikan tuloskarttaa

kokonaisuudessaan. Tarkemmat tuloskartat ja niihin sisältyvät indikaattorit löytyvät ulkoministeriön verkkosivuilta um.fi.

DEVELOPMENT (Agenda 2030)									
Climate action (SDG 13 and Paris)					Addis Abeba Action Agenda				
objectives		Climate resilience and low emission evelopment							
EQUITABLE DEMOCRATIC equitable quality education ce in inclusive, peaceful		CLIMATE AND NATURAL RESOURCES: Climate resilience and low greenhouse gas emissions development are promoted by sustainable use of natural resources					LIVES AND DIGNITY IN CRISES: Lives are saved, human suffering alleviat- ed and dignity maintained during crises		
OUTCOME 3: More peaceful, stable and just societies with strengthened political and judicial institutions and inclusive state-building processes	OUTCOME 4: The enabling environment for and capacity of civil society and persons in vulnerable positions to influence and decision-making has improved	OUTCOME 1: All people benefit increasingly from clean environment and healthy ecosystems, conservation, sustainable management and use of renewable natural resources, such as forests and water bodies	OUTCOME 2: All people have improved and equitable access to affordable and clean, sustainably produced renewable energy	OUTCOME 3: Vulnerability of all people to extreme weather events and natural disasters has decreased and their resilience to them increased	OUTCOME 4: All people have improved possibilities to produce and access safe, nutritious, and adequate food	OUTCOME 5: All people have improved and equitable access to basic and sustainable drinking water, sanitation services, and improved hygiene practices	OUTCOME 1: Civilian population has access to basic commodities, services and facilities	OUTCOME 2: The protection of all people affected or threatened by a humanitarian crisis is assured	OUTCOME 3: Humanitarian coordination and coherence is improved
OUTPUT 3.1. More inclusive peace processes	OUTPUT 4.1. Strengthened participation and power of women and..	OUTPUT 1.1. Sustainably managed and conserved forests and biodiversity	OUTPUT 2.1. Households (esp. women) benefit from new clean energy	OUTPUT 3.1. Capacity to generate weather and climate services improved	OUTPUT 4.1. Sustainable agricultural production increased inclusively	OUTPUT 5.1. Improved capacity to deliver safe drinking water	OUTPUT 1.1. Access to physical and mental health is facilitated	OUTPUT 2.1. Civilian population is protected from violence and abuse	OUTPUT 3.1. Relevant UN leadership is supported and empowered
OUTPUT 3.2. Improved safety and well-being of civilians in post-conflict environment	OUTPUT 4.2. Increasing capacity of independent civil society	OUTPUT 1.2. Inclusive value chains for SME and farmers	OUTPUT 2.2. Enterprises (esp. MSMEs) increase production of clean energy	OUTPUT 3.2. DRR-plans at national and local levels	OUTPUT 4.2. Secure access and control over land	OUTPUT 5.2. Access to inclusive water and sanitation services	OUTPUT 1.2. Children's right to learning is facilitated	OUTPUT 2.2. All humanitarian actors apply AGD approach	OUTPUT 3.2. Service delivery is transferred to non-humanitarian providers
OUTPUT 3.3. Strengthened judicial institutions and improved capacity	OUTPUT 4.3. Improved legislation and enforcement of civil rights	OUTPUT 1.3. All stakeholders have access to forest and land data	OUTPUT 2.3. Public institutions are more capable to promote energy efficiency	OUTPUT 3.3. Capacity to take early action under threat improved	OUTPUT 4.3. Inclusive gender-sensitive value chains for SME's and farmers	OUTPUT 5.3. Improved knowledge and adoption of good hygiene practices	OUTPUT 1.3. Access to safe and clean living conditions is provided		OUTPUT 3.3. Improved understanding of disaster risk and its impact developed
	OUTPUT 4.4. Enhanced protection of media, whistleblowers and HR-defenders	OUTPUT 1.4. Promoting integrated water resources management			OUTPUT 4.4. Improved capacity to ensure food quality and safety	OUTPUT 5.4. Inclusive WASH services improved at public facilities	OUTPUT 1.4. Access to work and socially engaged life is maintained or recreated		
↑ ↑ ↑ PARTNERSHIPS									
HUMAN RIGHTS BASED APPROACH									
HUMAN RIGHTS BASED APPROACH									
HUMAN RIGHTS BASED APPROACH									

HUMAN RIGHTS BASED APPROACH
HUMAN RIGHTS BASED APPROACH
HUMAN RIGHTS BASED APPROACH

ASSUMPTIONS AND RISKS FROM MEANS, ACTIVITIES AND PARTNERSHIPS TO OUTPUTS:

Realistic objectives, expertise and strong result-based management exist

Coherence of various policies and private sector investments support

Risks: inadequate resources, inefficient implementation, corruption, withdrawal of partners

LIITE 6a: Tilastolliset käsitteet

Rahoituspäätökset

Rahoituspäätös on kirjallinen sitoumus tulevaan varainkäyttöön. Päätös on taattu tarvittavilla julkisilla varoilla. Tulosraportin rahoituspäätöksissä mukana ovat kaikki rahoituspäätökset, jotka on tehty vuosina 2019-2021 varsinaisen kehitysyhteistyön momentilta (24.30.66), kehitysyhteistyön finanssisijoitusten momentilta (24.30.89) ja demokratia- ja oikeusvaltiotuen momentilta (24.30.67). Purkupäätökset on vähennetty kokonaissummasta eli jos hankkeista on jäänyt käyttämättömiä rahoja, on nämä vähennetty summasta.

Maksatukset

Varainkäytöllä eli maksatuksilla tarkoitetaan kehitysyhteistyöstä aiheutuneita menoja. Maksatukset koostuvat varsinaisen kehitysyhteistyön momentista, kehitysyhteistyön finanssisijoitusten momentista sekä eri hallinnonalojen muista momenteista, joilta on maksettu kehitysyhteistyöksi laskettavia eriä. Joidenkin erien osalta vain tietty osuus varsinaisista maksuista on laskettu kehitysyhteistyöksi (esim. maksut Euroopan Unionille ja pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanotto). Raportointisäännöistä on sovittu yhdessä OECD:n kehitysapukomitean jäsenmaiden kanssa lukujen vertailukelpoisuuden ja uskottavuuden varmistamiseksi.

Vuoden 2021 maksatukset ovat ennakkotietoja. Lopullisiin lukuihin voi tulla pieniä tarkistuksia vuoden 2022 loppuun asti.

Kahdenväliset maksatukset

Tilastoinnissa kahdenvälisiksi maksatuksiksi katsotaan kaikki muut paitsi hallitusten välisille järjestöille (YK-järjestöt, EU-instituutiot, Maailmanpankkiryhmä, alueelliset rahoituslaitokset) maksetut yleistuet.

Sektorit

OECD:n kehitysapukomiteassa on sovittu sektoreista, joilla kuvataan maksatusten kohdentumista eri tarkoituksiin. Aiemmin kunkin rahoituskohteen osalta huomioitiin vain pääasiallinen sektori, vaikka joissain tapauksissa toiminta voi kohdistua useammalle sektorille. Vuodesta 2019 eteenpäin on huomioitu tarkemmin myös toiminnan mahdollinen jakautuminen useammalle sektorille.

LIITE 6b: Ohjeistus kehitys- poliittisten paino- pisteiden, ihmisoikeus- perustaisuuden ja hyödynsaajien määrittämiseen liittyen

Kehityspoliittiset painopisteet

PAINOPISTE I: NAISTEN JA TYTTÖJEN SEKÄ VAMMAISTEN HENKILÖIDEN OIKEUDET JA ASEMA OVAT VAHVISTUNEET

Hanke/ohjelma kohdentuu painopistealueeseen I kun sen tavoitteena (outcome-taso) on esimerkiksi jokin tai useampi seuraavista:

- Seksuaali- ja lisääntymisterveyspalveluihin pääsyn takaavat lait ja politiikat ovat vahvistuneet
- Naisten, tyttöjen ja poikien, ml. vammaisten henkilöiden pääsy kokonaisvaltaiseen seksuaalikasvatukseen sekä seksuaali- ja lisääntymisterveyspalveluihin on parantunut
- Naisten ja tyttöjen, ml. vammaisten henkilöiden tietoisuus seksuaali- ja lisääntymisterveydestään ja -oikeuksistaan ja kyky toimia niiden puolesta on lisääntynyt
- Miesten ja poikien rooli seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien toteuttamisessa on vahvistunut
- Sukupuolittunutta väkivaltaa kokevien henkilöiden pääsy palveluihin, jotka ehkäisevät väkivaltaa ja suojaavat siltä, on parantunut
- Haitalliset käytännöt, kuten lapsi- ja pakkoavioliitot sekä sukulinten silpominen, lopetetaan
- Naisten ja tyttöjen, ml. vammaisten henkilöiden tietoisuus oikeuksistaan ja kyky vaatia niitä on parantunut
- Kumppanimaiden hallitusten ja kansainvälisten instituutioiden mahdollisuudet panna toimeen YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen mukaista kehityspolitiikkaa ovat vahvistuneet
- Vammaisten henkilöiden tietoisuus oikeuksistaan ja valmius vaatia niitä on parantunut

PAINOPISTE II: KEHITYSMAIDEN TALOUSELÄMÄ ON LISÄNNYT TYÖPAIKKOJA, ELINKEINOJA JA HYVINVOINTIA

Hanke/ohjelma kohdentuu painopistealueeseen II kun sen tavoitteena (outcome-taso) on esimerkiksi jokin tai useampi seuraavista:

- **Kaikki, varsinkin naiset ja vammaiset henkilöt**, ovat tietoisia **oikeudestaan ihmisarvoiseen työhön**, sosiaaliseen suojaan ja tuloihin, ja nämä oikeudet toteutuvat
- Maaseudun ja kaupungin köyhien asukkaiden **parantuneet**

elinkeinomahdollisuudet

- **Yksityinen sektori** toimii **ihmisarvoisen työn ja vastuullisen liiketoiminnan standardien mukaisesti**.
- Kehittyvissä maissa toimivat yritykset **luovat työpaikkoja, elinkeinoja ja toimeentuloa** ja räätälöivät **tuotteita ja palveluja** köyhille ihmisille.
- Mikro- ja pk-yritysten ja eritoten naisyrittäjien parempi pääsy **tuki- ja rahoituspalveluihin**, jotka parantavat liiketoimintakäytäntöjä ja innovaatioita sekä integroitumista arvoketjuihin
- Koulutus- ja tutkimuslaitosten ja yksityisen sektorin paremmat valmiudet ja osaaminen edistää kestävä kehitystä ja yhteiskehittää innovaatioita
- Kehitysmaiden hallitukset kunnioittavat ja valvovat säällisten työolojen toteutumista
- Hallinnon vahvistunut kyky parantaa yritysten toimintaympäristöä, edistää alueellista taloudellista integraatiota ja toimia kansainvälisen kaupan sääntöjen mukaisesti
- Kehittyvien maiden hallitukset tukevat kestävä kehitystä edistävää uutta tietotaitoa, teknologiaa ja innovaatioita
- UNGP ja muut kansainväliset vastuullisen yritystoiminnan normit tunnetaan laajemmin ja niiden toteutumista seurataan tehokkaammin
- Suomen tärkeimpien monenkeskisten kumppaneiden tuki vastuullisille liiketoimintakäytännöille ja innovaatioille hyödyttää köyhiä, eritoten naisia, nuoria ja haavoittuvassa asemassa olevia
- Suomen tärkeimmät monenkeskiset kumppanit antavat **innovaatiolle ja start-up-yrittämiselle suuremman roolin ja näkyvyyden**

PAINOPISTE III: YHTEISKUNTIEN DEMOKRAATTISUUS JA TOIMINTAKYKY ON VAHVISTUNUT

Hanke/ohjelma kohdentuu painopistealueeseen III kun sen tavoitteena (outcome-taso) on esimerkiksi jokin tai useampi seuraavista:

- **Vahvistunut perusta rauhanomaisille yhteiskunnille**, rauhanrakentamisen, konfliktinehkäisyn, miinanraivauksen tai kansallisten dialogien tukemisen kautta.
- Vahvistunut demokratia, tilivelvollisuus ja yhteiskunnallinen vuorovaikutus vahvistamalla poliittisten elinten tilivelvollisuutta, kansalaisyhteiskunnan vaikuttamis- ja osallistumismahdollisuuksia tai median ja ihmisoikeuspuolustajien toimintaedellytyksiä.
- Vahvistunut oikeusvaltio vahvistamalla oikeuslaitoksen ja valvontainstituutioiden toimintakykyä ja riippumattomuutta, lisäämällä oikeuspalveluiden saatavuutta, tai ihmisoikeuksiin perustuvaa lainsäädäntövalmistelua ja toimeenpanoa.
- Vahvistunut julkishallinnon kapasiteetti tuottaa laadukkaampia palveluita, jotka ovat kaikkien saatavilla tukemalla uudistuspolitiikkoja, suunnittelua ja budjetointia sekä edistämällä tilivelvollisuutta.
- Hallinnon hajauttaminen ja päätöksenteon desentralisaatio, vahvistunut paikallistason hallinnon kapasiteetti tuottaa palveluita ja kerätä (vero)varoja.
- Parantunut koulutuksen laatu ja saatavuus tukemalla opetus-

alan kehittämisohjelmia ja – hankkeita.

- Vahvistunut kansallinen rahoitus pohja tukemalla tehokasta ja oikeudenmukaista verotusta ja verotulojen käyttöä julkisten palveluiden rahoittamiseksi, vahvistamalla verohallintoa, julkista taloushallintoa, ehkäisemällä korruptiota ja laittomia rahavirtoja.
- Vahvistunut koulutusjärjestelmän avoimuus kaikille (äidinkielen opetus, vammaisten henkilöiden opetus, sukupuoliopeetus ja esiopetus)
- Parantunut vammaisten naisten ja tyttöjen pääsy ammatilliseen koulutukseen
- Parantuneet naisten, nuorten ja vammaisten henkilöiden osallistuminen ja johtamismahdollisuudet rauhaa ja turvallisuutta koskevista asioista
- Parantunut naisten ja haavoittuvassa asemassa olevien pääsy osallistumaan päätöksentekoon politiikassa ja julkisessa elämässä

PAINOPISTE IV: Luonnonvarojen kestävä käyttö edistää ilmasto-kestävää ja vähäpäästöistä kehitystä

Hanke/ohjelma kohdentuu painopistealueeseen IV kun sen tavoitteena (outcome-taso) on esimerkiksi jokin tai useampi seuraavista:

Ilmastomuutoksen hillintä tai siihen sopeutuminen

1. ilmastomuutoksen hillintä (kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen/välttäminen tai hiilen sidonta)
2. Ilmastomuutokseen sopeutuminen (maan/alueen/ yhteisön/luonnonjärjestelmän kyvyn sopeutua ilmastomuutoksen vaikutuksiin ja ilmastoriskeihin kasvattaminen)

Metsä ja biodiversiteetti

1. yhä suurempi osa metsistä, valuma-alueista ja biodiversiteettista on suojeltua ja/tai osallistavan, kestävä ja kokonaisvaltaisen hallinnan piirissä (SDG 15.1, 15.2, 15.3)
2. Pienviljelijöiden sekä pienten ja keskisuurten yritysten mahdollisuudet osallistua ketään syrjimättömiin ja sukupuolensensitiivisiin arvoketjuihin ovat parantuneet
3. Kaikki sidosryhmät saavat aiempaa parempaa tietoa metsä- ja maaresursseista
4. Integroidun vesivarantojen hallinnan edistäminen, mukaan lukien rajat ylittävät vesivarannot
5. POLITIIKKAVAIKUTTAMINEN: Parempi globaali ympäristöhallinto ja turvallisempi maanomistus muun muassa monenvälisten ympäristösopimusten ja -foorumien avulla

Energia

1. kotitaloudet, erityisesti naiset, hyötyvät uusista puhtaan energian palveluista (SDG 7.1)
2. Julkiset ja yksityiset yritykset, eritoten mikro- ja pk-yritykset, pystyvät lisäämään uusiutuvan energian tuotantoa ja käyttöä (SDG 7.2)
3. Julkiset laitokset pystyvät edistämään energiatehokkuutta paremmin (SDG 7.3)
4. POLITIIKKAVAIKUTTAMINEN: Julkisen kehitysavun kriteerit ovat paremmin linjassa Pariisin ilmastopöytäkirjan kanssa

koskien investointeja fossiilisia polttoaineita hyödyntäviin hankkeisiin. Johdonmukaista fossiilisten polttoaineiden tukipolitiikkaa edistetään kaikilla politiikan aloilla.

Meteorologia ja katastrofiriskien vähentäminen

1. kumppanimaiden kyky tuottaa tehokkaita ja oikea-aikaisia sää- ja ilmastopalveluja sekä ennakkovaroituksia on parantunut.
2. Kumppanimaat ovat laatineet katastrofiriskien hallintastrategioita tai -suunnitelmia kansallisella ja/tai paikallisella tasolla.
3. Yksilöiden ja yhteisöjen kyky varautua ja ryhtyä ennakoiviin toimiin sään ääri-ilmiöiden tai luonnonkatastrofien uhatessa on parantunut.

Ruoka- ja ravitsemusturva

1. kestävä maataloustuotanto on lisääntynyt pienviljelijöiden keskuudessa (myös vammaisten), ja nautaan on kiinnitetty erityistä huomiota (SDG 2.4)
2. Pienviljelijöillä (myös vammaisilla), erityisesti naisilla, alkuperäiskansoilla ja paikallisilla yhteisöillä, on turvattu oikeus maan omistukseen ja hallintaan (SDG 1.4 & 2.3)
3. Pienviljelijöiden sekä pienten ja keskisuurten yritysten mahdollisuudet osallistua ketään syrjimättömiin ja sukupuolensensitiivisiin arvoketjuihin ovat parantuneet
4. Viranomaisilla ja maanviljelijöillä on paremmat valmiudet varmistaa, että ruoan laatu ja turvallisuus ovat parantuneet
5. POLITIIKKAVAIKUTTAMINEN: Maatalous- ja kehityspolitiikan välinen yhtenäisyys on parantunut EU:ssa

Vesi

1. Yhteisön, julkisen ja yksityisen sektorin parempi kapasiteetti tuottaa perus ja turvallisen tason vesihuoltoa (SDG 6.1).
2. Yhteisöillä ja kotitalouksilla, myös naisilla ja vammaisilla henkilöillä, on käytössään ilmasto-kestävät vesi- ja sanitaatio palvelut (SDG 6.2).
3. Kotitalouksien ja yhteisöjen, mukaan lukien naisten ja vammaisten henkilöiden, tietämys ja valmiudet omaksua hyviä hygieniakäytäntöjä ovat parantuneet.
4. Sukupuoli- ja vammaissensitiivisiä vesihuolto, sanitaatio ja hygienia palveluita vahvistetaan kouluissa, terveydenhuollossa ja muissa julkisissa tiloissa.
5. POLITIIKKAVAIKUTTAMINEN: Kehittynyt YK:n vesiarkkitehtuuri kestävä kehityksen tavoitetta 6 varten; rajat ylittävien vesiresurssisopimusten edistäminen

Ihmisoikeusperustaisen lähestymistavan toteutuminen

Kohdassa kartoitetaan hankkeen/ohjelman tavoiteltu ihmisoikeusperustaisen lähestymistavan taso. Tasot perustuvat ulkoasiainministeriön yleisohjeeseen ihmisoikeusperustaisesta lähestymistavasta kehitysyhteistyöhön (Human Rights Based Approach in Finland's Development Cooperation, Guidance Note, 2015).

Ihmisoikeussokea - interventio ei huomioi ihmisoikeuksia

Interventiossa ei huomioida ihmisoikeuksia: toimintaympäristön ihmisoikeustilannetta ja intervention mahdollisia kielteisiä ihmisoikeusvaikutuksia ei ole arvioitu. HUOM! Arvion tekeminen on pakollinen vaatimus. Jos linkitys ihmisoikeuksiin on kaukainen tai arvion tekeminen ei ole mielekästä tai mahdollista, ks. alla kohta 'ei määritelty'.

Ihmisoikeussensitiivinen – interventio huomioi ihmisoikeudet osana intervention prosesseja

Ihmisoikeustilanteesta on tehty arvio sen varmistamiseksi, ettei interventiolla ole suoria tai välillisiä haitallisia vaikutuksia ihmisoikeuksien toteutumiselle, eikä se edistä tai vahvista syrjintää ylläpitäviä rakenteita, normeja tai käytäntöjä. Ihmisoikeusperiaatteet (syrjimättömyys ja tasa-arvo; osallistuminen ja inklusio; läpinäkyvyys; ja vastuuvollisuus) ohjaavat intervention suunnittelua, toimeenpanoa, seurantaa ja arviointia.

Ihmisoikeusprogressiivinen – interventio edistää ihmisoikeuksia osana sen tulostavoitteita

Interventiossa on varmistettu ihmisoikeussensitiivisen tason minimivaatimukset. Lisäksi interventio sisältää toimia tiettyjen ihmisoikeuksien edistämiseksi 'outcome' ja 'impact' tasoilla ml. oikeudenhaltijoiden ja vastuunkantajien tai muiden vastuullisten toimijoiden kapasiteetin vahvistamiseksi. Eriteltyä tietoa käytetään ja analysoidaan systemaattisesti intervention suunnittelussa ja tulosten seurannassa.

Ihmisoikeustransformatiivinen – intervention tulostavoitteena on edistää ihmisoikeuksia ja vaikuttaa ihmisoikeushaasteiden juurisyihin

Interventiossa on varmistettu ihmisoikeussensitiivisen tason minimivaatimukset. Tämän lisäksi intervention tulostavoitteena 'outcome' ja 'impact' -tasolla pyritään vaikuttamaan niihin syihin, jotka estävät ihmisoikeuksien täysimääräisen toteutumisen. Näihin kuuluvat esimerkiksi toimet, joilla pyritään muuttamaan lainsäädäntöä, politiikkatoimia, instituutioita, rakenteita, käytäytymistä tai normeja. Tilivelvollisuutta korostetaan suunnittelussa ja interventiossa on selkeästi määritelty vastuunkantajien velvollisuudet ja oikeudenhaltijoiden oikeudet. Interventio sisältää aktiivista vaikuttamistyötä. Aktiivista ja strategista poliittista vuoropuhelua relevanteista ihmisoikeushaasteista käydään osana interventiota.

Ei määritelty

HRBA:n tasoksi voidaan valita 'ei määritelty' vain poikkeustapauksissa ja silloin kun tähän on hyvät perustelut, jotka tulee kirjoittaa auki. Näihin kuuluvat interventiot, joissa HRBA-tason määrittely ei ole mielekästä tai joissa linkki toimintaympäristöön on hyvin kaukainen tai olematon. Tällaisia interventioita voivat olla esimerkiksi erilaiset tekniset koulutukset tai foorumeiden ja kokousten rahoitus, yksiköiden suunnittelumäärärahat sekä erilaiset hallinnolliset kulut (IT-hankinnat, konsulttipalvelut, henkilöstökulut).

Haavoittuvassa asemassa olevat henkilöt osana hankkeen/ohjelman hyödynsaajia

Kohdassa kartoitetaan ne haavoittuvassa asemassa olevat henkilöt, jotka hankkeessa/ohjelmassa on erityisesti huomioitu (hanke/ohjelmadokumenteista käy ilmi, miten). Kohdassa myös kartoitetaan onko hankkeessa/ohjelmassa toimeenpantu, edistetty tai huomioitu vammaisten henkilöiden oikeuksia ja/tai osallistumismahdollisuuksia.

Ohjeet hankkeille/ohjelmille, joissa on vammaisia henkilöitä hyödynsaajina:

- Erityinen vammaishanke/ohjelma: Hankkeen/ohjelman päätaavoitteena on vammaisten oikeuksien ja aseman vahvistaminen ja/tai hankkeen päähyödynsaajina ovat vammaiset henkilöt. Hankkeen budjetista 100 % käytetään näiden tavoitteiden saavuttamiseksi. Hanke voi keskittyä esimerkiksi lainsäädäntöön, kapasiteetin vahvistamiseen, peruspalveluiden saatuuteen, osallistumis- sekä vaikuttamismahdollisuuksien edistämiseen, työllisyyteen, toimeentuloon, infrastruktuuriin, asenteiden muokkaamiseen tai tiedon keräämiseen.
- Erillinen vammaiskomponentti: Hankkeen/ohjelman päätaavoitteena ei ole vammaisten henkilöiden oikeuksien tai aseman edistäminen. Hankkeessa on kuitenkin erillinen komponentti, jossa keskitytään vammaisten oikeuksien tai osallistumismahdollisuuksien edistämiseen hankkeen päätavoitetta koskevalla toimialalla. Komponentilla on budjetti.
- Hankkeessa/ohjelmassa on huomioitu osallistumis- ja esteettömyyskysymyksiä: Hankkeessa/ohjelmassa ei ole erillisiä vammaistavoitteita eikä välttämättä erillistä budjettia. Hankkeessa on kuitenkin toimintoja, jotka edistävät tai mahdollistavat vammaisten osallistumisen ja hankkeesta hyötymisen esimerkiksi osallistamalla vammaisia hankkeen suunnitteluun, toimeenpanoon ja seurantaan. Hanke voi myös edistää vammaisten osallistumista esimerkiksi poistamalla tai minimoimalla osallistumiseen liittyviä esteitä tai esteettömällä viestinnällä.

Vammaisrahoituksen osuus

Vammaisrahoituksen osuus ilmoitetaan vain hankkeista/ohjelmista, joissa on erillinen vammaiskomponentti. Vammaisrahoituksen osuudeksi voidaan laskea komponenttiin varattu/käytetty budjetti. Arvioitu vammaisrahoituksen osuus ilmoitetaan prosenttiosuutena hankkeen/ohjelman kokonaisrahoituksesta.

